

A PESTI NAPLÓ KÖNYVEKET SZERKESZTI
DR. LACZKÓ GÉZA FELELŐS SZERKESZTŐ.
AKIADÁSÉRT FELELT SALÛSINSZKYIMRE.
MEGJELENIK HAVONTA. ELŐFIZETÉSI ÁR
12 KÖTETRE 48 PENGŐ. AZAZ EGY KÖTET
ÁRA 4 PENGŐ. A PESTI NAPLÓ, AZ EST
ÉS A MAGYARORSZÁG ELŐFIZETŐI ÉS
OLVASÓI - AZ UTÓ8BIAK AZ EST.
LAPOKBÓL KIVÁGANDÓ NÉGY ÚJSÁG.
SZELVÉNY BESZOLGÁLTATÁSA MELLETT -
EGY KÖTETET EGY PENGŐÉRT KAPNAK.

A SPORT

A **PESTI NAPLÓ** RT.,
AzEst LAPKIADÓ RT. ÉS A **MAGYARORSZÁG** NAPILAP RT.
KIADÁSA

Sport. így írják angolul, franciául, magyarul s ejtik az angolok szpót-nak az ó és t között egy elmosódó felhangzóval, a franciák szpor-nak hosszú, nyílt o-val, a magyarok meg s-set kezdve mind az öt hangját kimondják. Maga a szó angol.

Nézzünk csak egy kicsit utána, mit is jelent volta-képpen. A szótár azt mondja, hogy the sport jelenthet időt ölté s-t, szórakozást-t, mulatság-ot, testedzé s-t, testgyakorlat-ot, spórt-ot, gúny-t, játék-ot. A »vidámság« annyira benne van ennek a szónak alapértelmében, hogy a k o m o r-t az angol sportless-nek, azaz sporttalannak nevezi.

Menjünk csak tovább: honnan származik maga az angol sport szó. A közép-angol desport, disport szóból, amelynek anyja az ó-francia des port főnév és nagynénje a desporter ige.

Tovább már nem mehetünk vissza. A szótározott, irodalmi latinban már nincs ilyen vagy ehhez hasonló szó.

Meg kell állapodnunk az ó-francia desporter szónál, amelyet annyi társával a franciául beszélő normannok vittek át angol földre Hódító Vilmos zászlai alatt a XI. században.

Maga ez az ó-francia szó azt jelenti m a g á t m u l a t n i, s z ó r a k o z n i, örvendezni (se deporter).

Angliában azonban a magát mutatásnak, szórakozásnak, örvendezésnek, úgy látszik, ősi formája volt a testi erőnek és ügyességnek különböző módokon való foglalkoztatása, vagyis az angol par excellence időtöltése

a testgyakorlat. Ezzel az értelemmel jött át aztán a szó az európai kontinensre.

Jellemző, hogy a magyar lexikon így határozza meg a sportot: mulatságos időtöltés, amely eredetileg a test erősítésével is egybe van kötve.

A francia lexikon ezt mondja: a sport test gyakorlatok módszeres üzése nemcsak a test tökéletesítésének szempontjából, hanem a lelkiek nevelésére is.

De ez a két meghatározás még messze van attól az értelemtől, amelyet ma a sportnak adunk, mert újabban két elem járult még a fogalmat körülíró régiékhöz: a rekord és a nézőközönség. A mulatságos időtöltés jelleg is háttérbe szorult s előnyomult a nemzeti büszkeség a rekordok számon tartásában és általános ünneplésében.

Ma valahogy úgy mondhatnók: a sport az ember testi erejének, ügyességének, lelki leleménnyel kapcsolatban, eszközzel vagy puszta izomerővel, a köznapi gondoktól mentesülés jegyében való, egyéni vagy csoportos, lehetőleg teljes kifejtése, magáncélra vagy nézőközönség és hivatalos elbírálók előtt. A magáncélra üzött sport szórakozás, higiénikus ellenhatás városi foglalkozásunk káros következményei ellen. A nézők és szak-hatóságok előtt üzött sport főcélja az egyéni vagy csoportos győzelem, legszebb eredmény, illetőleg rekord, azaz legnagyobb teljesítmény legrövidebb idő alatt vagy legnagyobb térközön. Mindkét fajta sportnak nemzetnevelő, erősítő jelentősége van a jövő nézedékek testi és lelki ellenállóerejének növelésében, illetőleg egy nemzet különblétének hivatalos, nemzetközi elismerésében más nemzetek fölött. A sporttal foglalkozik vagy műkedvelők vagy hivatásosak vagy ez előbbi kétfajtnak nézői, hívei, buzdítói, köznyelven: »szurkolói«.

Mindenesetre különös és különleges jelensége korunknak a sport, amelyben a szórakozás, az egészségápolás, a testi és lelki erő megfeszítése s a nemzeti szempont a leg' meglepőbb módon vegyülnek egybe.

LACZKÓ GÉZA

Pénteken este érkeztek meg az első különvonatok Londonba. Ezer ember, kétezer, ötezer, tízezer mámoros futball drukker, hölgyek és urak vegyesen, lelkes fiatalok és még lelkesebb vénék, akik három napra szegreakasztották a hivatalt, a munkát, a gondokat, a munkanélküliséget, elhatározták, hogy most egyedül és kizárólag a futball, a kupadöntő fogja táplálni és lekötni az érdeklődésüket. Ezer meg ezer bohóccsákót, mulatságos pamutfigurákat, majmot, oroszlánt és Miki-eget hoztak, megszámlálhatatlan mennyiségű papírtölcsért és már pénteken este megkezdik az éljenzést, a féktelen mulatozást a kupadöntő jegyében. Anglia minden tájáról rohannak a különvonatok London felé, szombat délben hatvan fáradt mozdony szuszog a pályaudvarokon, kipiheni sok százkilométeres útnak a fáradtságát és szakértő ápoló kezekben készül, hogy pár óra múlva visszarohanjon Manchesterbe, Liverpoolba, Leedsbe s még tudja az Isten milyen városokba, diadal-mámorban örvengő, vagy a vereség keserűségét a jövő évi kilátások emlegetésével gyógyító ezreket szállítson vissza otthonukba.

A Stadionban kilencvenhétezer hely van, kétszáz-ötvenezen kértek jegyet. Szombaton délben becsukják a boltokat, a hivatalokat, kilencvenhétezer boldog Jegytulajdonos elfoglalja a helyét, ötvenezen keseregnek a Stadion környékén, mert bele kell törődniök, hogy csak a szerencsések bömböléséből követhetik nyomon a kupadöntő eseményeit> másik ötvenezer ember bánatosan

lógatja az orrát a londoni uccákon, öt-hatszáz, vagy ezer kilométer utat tett meg hiába, pusztán azért a kétesértékű örömeért, hogy közelről láthassa Londont s azt az izgalmat, amelyet a nagy futballmérkőzés ébresztett százezrek lelkében. Lehet, hogy a font, vagy a gyapot esett pár pontot a világtőzsdéken, talán lappangó kormányválság van, talán tegnap határozták el, hogy fölemelik a jövedelemadót, vagy leszállítják a munkanélküli segélyt, talán százezer bányász sztrájkol, talán egy féltékeny úr agyonlőtte a feleségét, a Piccadillyn kifosztottak egy ékszerüzletet, Piccard a sztratoszférába indult, Anglia ötszáz új bombavető repülőgépet rendelt, Sztálin harcias beszédet mond a Kremlben, de ez mind nem fontos, az autóbuszokon a kalauz a kupadöntő esélyeiről beszél az utasokkal, megvitatják, hogy hány ezer fontot ér a manchesteri balszélső csatár és hogy megbízható-e a londoni védelem.

A király és 97,000

Kilencvenhétezer ember vert tanyát a gyönyörű gyepfőlyá körül, harmincezren itt ebédelnek, a vidéki

csoportok helyi jelszavakat bömbölik, a nézőtér három négy pontján kórusban énekelnek, a manchesteriek mindenáron be akarják vezetni a nézőtérre a szerencse kecskét, amit magukkal hoztak, már minden bolondcsákónak van gazdája, orkánná erősödik százezer ember hangja, amelyet a kintrekedt ezrek kiáltozása elképzelhetetlen méretekre erősít.

Megérkezik a király, kíséretében a hercegekkel, itt van a miniszterelnök, a kabinet tagjaival, megjelent a

lordmayor, a speaker leszállt hagyományos parlamenti gyapjúsákjáról, a nagypecsét öre otthagyta hivatalát, az indiai alkirálynak már két héttel ezelőtt vissza kellett volna utaznia Ázsiába, de halaszthatatlan ügyei itt tartották, s megjelenik a Stadion díszpáholyában. Itt van mindenki, aki az angol közéletben számít. Nagytekin-télyű öregurak feltűzik a manchesteriek vagy a londoniak jelvényét, régi kupadöntők emlékeivel idézgetik elmúlt ifjúságukat.

Végre kifut a pályára tizenegy futballista, utána még tizenegy, majd megjelenik a bíró a segédeivel. A bíró, aki hagyományos szokás szerint a kupadöntő vezetésével búcsúzik a nyilvános szerepléstől.

Százezer ember tapsol az egyik csapatnak, százezer a másiknak, mert mikor a tömegnek udvariaskodnia kell, akkor minden elválasztó érzést legyűr a *sportszellem* követelő parancsa.

Az ütközet

A bíró sípjelére megindul a játék, a labda lábról-lábra vándorol, mind a két csapat erejének teljes küzdelembevételével igyekszik eredményt elérni, a játékosokról már az ötödik-hatodik percben szakad a verejték, mert a kupadöntőben nincs erőkimélés, nincs erőbeosztás, huszonekét ember meg-gondolás nélkül paza-rolja az energiáját, dolgozik a gólért.

London támadása viharzik végig a pályán, a centercsatár végre lö-vőhelyzetbe kerül, bom-

bája a manchesteri hálóban köt ki. A nézőtér — a hideg angolokkal megrakott nézőtér — őrzőgömb tomlósban tör ki, dolgoznak a hangerősítő tölcserék, forgatják a kereplőket, kolompolnak, csengőket ráznak, a londoni párt ünnepli a gólt, a manchesteri párt ünnepli a szép támadást. A tömegnek ezt az egyöntetű megnyilatkozását úgy hívják, hogy »angol sportszellem«.

Manchester játékosai fogcsikorgatva küzdenek a kiegyenlítő gólért. Rohannak a futballisták, röpitik a labdát, erős kisportolt testek egymásnak robbannak, a bíró sípja időnkint megszólal, a tribün fel-felhördül, vagy kitartó udvarias tapsal nyilvánítja elégedettségét.

Elmúlik az első félidő, a szünetben meg lehet beszélni az eseményeket, bírálni lehet a játékot, új nótákat lehet énekelni, a manchesteriek végre bevezetik a kecskét s a felvirágozott békés állapot mélabús fejlődéssel köszöni meg az üdvözlő tapsokat, ügybuzgó hírlapírók feljegyzik, hogy őfelsége, a király mosolyával tüntette ki az ötletet. A kintrekedt tömeg megrohmozza a kerítéseket, betör, tumultus támad, nők sikoltoznak, de a betóduló tömeget senki se tudja megállítani útjában. Néhány embert kórházba szállítanak, azután ismét megjelennek a csapatok és többé senki sem gondol sem a betörésre, sem a sebesültekre.

Óriási izgalomban folytatják a játékot, Manchester egyenlít, azután London megint a vezetéshez jut, Manchester egyenlít és az utolsó percekben megszerzi a győzelmet is.

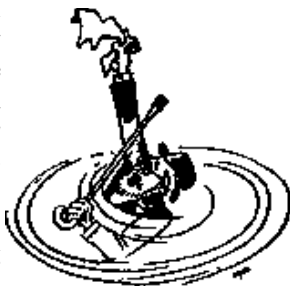
A huszonkét futballista a bíróval és határbírákkal megjelenik a király páholyánál, a brit világbirodalom ura ellép a sportemberek sorfala előtt, gratulál a győzteseknek, gratulál a legyőzötteknek, minden játékosal kezét fog, Manchesternek átadja a kupát, azután eloszlik az óriási tömeg, a rádió világgá röppenti a hírt a döntő eredményéről. A győztes csapat drukkerei

elvonulnak a diadal kecskével, lármáznak, énekelnek, uccahosszat a világ fülébe bömbölik győzelmi mámorukat, pár óráig olyan képe van Londonnak, mintha minden második ember manchesteri volna s minden manchesteri tíz ember helyett kiabál, tíz ember helyett Iszik, száz ember helyett örül.

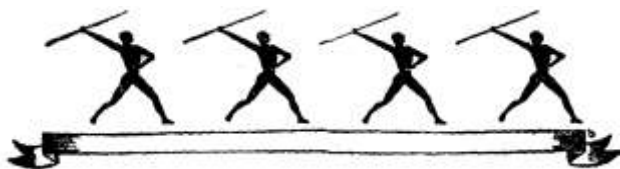
A világ ura megnyugszik

A mozdonyokat befütik, a különvonatok kifutnak a londoni pályaudvarokról, viszik haza a drukkereket és hétfőn reggel a miniszterelnök világpolitikát csinál, a lordmayor visszatér hivatalába, a kereskedő kalkulál és rábeszél, a hivatalnok el van keseredve, mert nem stimmel az összeadás, a bányászok sztrájkolnak és a manchesteri futballkecske visszatér hétköznapi hivatalához.

A kupadöntő lezajlott, a sportláz egetverő hullámai elpihentek, az angolok megint pipáznak, flegmatikusak és a világ urai, a gyerekeség határáig csapongó izgalmukat háromnegyed évre naftalinba teszik, s csak jövő tavasszal fogják megint elővenni, amikor Oxford és Cambridge nyolcása megjelenik a Temzén, a két evezős csapat küzdelmének kedvéért pár órára megáll a brit világ folyása, Nobel-díjas szakállas öreg professzorok izgalmukban belepotyognak a folyóba.

A Derby és a nagy akadályverseny is százezreket megmozgat, de ez a megmozdulás már nem tisztán a sportért történik. Az angol sportszellem két igazi ünnepnapja a kupadöntő és a nagy evezősverseny.

AZ ANGOL SPORTSZELLEM VILÁGHÓDÍTÓ ÚTJA

A nagy sportversenyek őse a *görögök* olimpiai játéka volt, a küzdő sportoknak azt a részét, amelyet legközelebbi rokonságba lehetett hozni a cirkuszi játékokkal, századokon keresztül fejlesztették és ápolták a *rómaiak*, az ógörög olimpiai gondolatot a *francia* Couber-tin báró ültette át a modern korba, az új sportszellem gyökerét mégis *Angliában* kell keresni. A verseny-sportok nagy része Angliából indult világhódító útra, Angliában készültek a sportok nagyrészében ma is világszerte érvényben levő szabályok, angol sport-emberek szervezési buzgósága teremtette meg a sport-klubok mintapéldányait, a szövetségi szervezetek szabályai angol példák után igazodnak s a sportéletben világszerte megkövetelt fair play az angol sportéletben fejlődött ki példaadó tökéletességüvé. Tokióban, New-Yorkban, Moszkvában, Madridban és Timbuktaban *az angol sportember* példáját állítják a versenyző csemeték elé, előadásokat tartanak nekik, hogy az ellenfelet mindig meg kell becsülni és sohasem szabad ellenségnek tekinteni, meg kell tanulni szépen, fegyelmezetten, az úriember viselkedésének korlátai között győzni és ugyanígy veszíteni, elismerő szavakat találni győzőnek és legyőzötteknek ellenfele számára, óvakodni kell attól,

hogy az ellenfél testi épségét veszélyeztessék, versenybírói tévedésekből nem szabad tőkét és előnyt kovácsolni, véletlen hibákért nem megszegyenítő bocsánatot kérni.

Az angol sportszellem dicséretét hirdetik írásban, szóban és könyvekben világszerte, Isten háta mögé eldugott apró falvakban, ahová véletlenül jutott el a sportnak valamelyik gondosabb ápolás nélkül, minden más kultúrtevékenység számára terméketlen talajon is megélő fajtája, az angol közönség sportért és *csak a sportért*, nem a mindenáron való győzelemért lelkesedő tömegeinek példáját tárják a sportszellem magvetői a nézők elé.

A minta átalakul

A sportszellem elindult Angliából, megérkezett a világ minden országába és új színeket kapott az új környezetben. A világháború előtt ezek a helyi származású színek kevés kivétellel igen halvány formában jelentkeztek. Berlinben, Bécsben, Prágában, Budapesten, a skandináv államok fővárosaiban s azokban a világvárosokban, amelyek politikailag vagy gazdaságilag szorosabb összeköttetésben állottak Angliával, hosszú időn keresztül szüzi tisztaságban, minden nemzeti elem hozzáadása nélkül maradt meg az angol példa. Skandináviában a gazdasági viszonyok stabilitásából, rendezettségéből következett, hogy a sportban nem sokat törődtek a harci elemekkel, a sportnak úgyszólván minden fajtáját népi játéknak tekintették, amelynek jelentősége nem az elért sikerek, hanem azoknak a tömegeknek a nagysága szerint igazodott, amelyek egyik vagy másik sportot felkarolták, magukévá tették. Németországban a bismarcki nacionalizmus, amelynek II. Vilmos kormányzása adott világraszóló hangsúlyt, szinte megmagyarázhatatlanul, nagyon későn hatolt be a sportéletbe. Ausztria és Magyarország tömérdek

véletlen találkozása folytán közvetlen Angliából kapta meg a sportszerű játékok nagy részét, itt olyan társadalmi rétegek vették pártfogásukba a testi kultúra ápolását, amelyek büszkélkedni tudtak és büszkélkedni akartak azzal, hogy méltók az angol mesterekhez s valószínűleg ez a magyarázata, hogy az egykori osztrák-magyar monarchia egész területén a sportnak minden ágában a leghigorúbban ragaszkodtak az Angliából hozott példákhoz és angol mintára a közönség nevelésére is nagy gondot fordítottak.

Franciaországban, Belgiumban, Hollandiában a közvetlen angol szomszédság magyarázza a brit hatások nagy erejét, azt pedig még könnyebb megmagyarázni, hogy Amerika, Ausztrália, India miért igazodott a leghigorúbban az angol példákhoz: mindezekben a helyeken odavándorolt, hivatásukkal odakötött angolok művelték, vagy irányították a versenysportokat.

A nacionalizmus szolgálatában

A világháború gyökeresen megváltoztatta a helyzetet. Az angol sportszellem nagy vonalaiban — a sportember viselkedése, az ellenfelek, a vendégek megbecsülése és tiszteletben tartása, a közönség fegyelmezettsége — megmaradt és azokra az új területekre is elhatolt, amelyeket a sport meghódított, a sporttevékenység uralkodó gondolata azonban mindenütt a nemzetek hatalmi helyzetéhez, társadalmi struktúrájának változásaihoz, gazdasági berendezkedésének formáihoz, katonai szellemének alakulásához igazodott.

A békeszerződések egész sereg új államot teremtettek. Országokat összetörtek, másokat állítottak a helyükbe. A kis országoknak igen kevés eszközük maradt államerejük, faji kiválóságaik csillogtatására bizonyítására. Hadseregekkel, hajórajokkal, légitollal nem indulhatnak hódító hadjáratokra, gazdasági

tevékenységük szűk területre korlátozódott, szellemi kultúrájuk érvényesülési lehetőségeit ezerféle szerződés akadályozza. Kézenfekvő volt a testi kultúra felkarolása, egyrészt azért, hogy ennek segítségével a belső népi erőket növeljék, másrészt, hogy a nemzetközi sportérintkezésben elért kimagasló eredmények segítségével magukra irányítsák a sport iránt érdeklődő kultúrvilág figyelmét. A sport a kis nemzetek legerősebb propaganda eszköze lett.

Finnország pár millió lakosával, különösebb nemzeti aspirációk nélkül, állandó, jelentősebb mértékben sohasem változó külkereskedelmi összeköttetésekkel, tehát abszolút nyugodt helyzetével sohasem tudta volna magára irányítani a világ figyelmét, ha nemzeti hőseinek sorozatába be nem iktathatja a modern testi kultúra hőseit: *Paavo Nurmit*. Ez a fiatalember, minden idők legnagyobb sporthőse, a finn nemzeti jelvénytől dresszén megjelent a világversenyeken, hosszú esztendőknél hosszabb ideig legyőzhetetlen bajnoka volt a futásnak. A természeti adottságok segítségével nagyszerű sportoló gárda fejlődött ki körülötte, Finnország a versenyeken egyenrangú ellenfele lett a leghatalmasabb birodalmaknak. Paavo Nurminak még életében szobrot emeltek.

Magyarország

Magyarország kettős vonatkozásban állította a nemzeti célok szolgálatába a sportot. A nép belső megerősödését szolgálta az iskolai sportoktatás nagyarányú fejlesztése és az iskolából kikerült ifjúság, a levették sportszerű nevelése. A másik nagy cél a nemzetközi propaganda volt. A békeszerződés esztendőkre hermetikusan elzárta az országot attól a korlátlan nemzetközi érintkezéstől, amelyre minden kis nemzetnek feltétlenül szüksége van, hogy a maga létét, munkájának értékeit mutathassa, bizonyíthassa. A sportolók

törték át először a kínai falakat. Az ortodox angol nevelésnek köszönhetjük, hogy sportembereink megjelenése a világversenyekeken minden kritikát elbirt, a fajta kiválóságát pedig igen sok versenyágban vitathatatlanul sikerült bizonyítanunk, s eredményeinken keresztül Magyarországra, a magyar népre tereltük a figyelmet. Kardvívásban, úszásban, vízipólójátékban, birkózásban, Ökölvívásban, labdarúgásban, céllövésben, asztali teniszjátékban világraszóló eredményeket értek el a magyar sportemberek, de a versenysportok egyéb ágaiban is sikerült olyan kiválóságokat termelnünk, akiknek a szereplése mellett nem mehetett el a világ anélkül, hogy fel ne figyelt volna nemcsak a sportolóra, hanem a versenyző nemzetiségére is.

Ausztria, amelynek nemzetközi helyzete sokkal kedvezőbb volt, mint Magyarországé, a világháború utáni életében rendkívül nagyra tudta értékelni labdarúgóinak sikereit, azt a propagandaértéket, amit a »Wundermannschaft« nagy nemzetközi győzelmei az osztrák nép számára jelentettek.

Az utódállamokban

Csehszlovákia a világháború után a napos oldalra került, a győztes nemzetek közé, mégis felhasználta a rendelkezésére álló ezer kitűnő propaganda eszköz mellett ezeregyediknek futballsportja fejlettségét, néhány kiváló atlétája, birkózója, teniszjátékosa, jégshoki-sportja, asztali teniszezői sikereit s Csehszlovákia népszerűsítését szolgálták azok a katonatisztek is, akiket magyar lovakra ültettek és elküldtek a világversenyekekre, ahol szép sikereket értek el.

A kisantant másik két állama, Jugoszlávia él Románia a csehszlovák és a magyar példán felbuzdulva indította el sportéletét azon az úton, amelyen minden sporteredmény propaganda értéket jelent a nemzet szempontjából. Románia sportéletének legnagyobb

részében kénytelen volt erdélyi magyarokra támaszkodni, aminek természetes következménye lett, hogy a román sportban nem sikerült százszázalékos teljeséig kidomborítani a nemzeti jelleget. Jugoszláviában egészen más vonalon indult el a munka. A szerb népben rejlő erőknél a sport területére való terelése már eddig is igen sok sikert eredményezett és még nagyobb eredményeket ígér. Ezek a sikerek teljesen nemzeti jellegűek, a jugoszláv életben használt politikai eszközök hatása a sportban is megnyilvánult olyan értelemben, hogy a feltűnőbb eredmények elérésére alkalmas magyar és más kisebbségi versenyzőket teljesen elszüllyesztették a szerb és horvát tömegekben.

Balkáni egység

Kemál Atatürk Törökországában szintén gyorsan felismerték a sport propaganda erejét, s ha a török sportolók eddig nem is tudtak elérni világraszóló eredményeket, kétségtelenül azon az úton vannak, amelyen a sikerek nem maradhatnak el. Törökország sportéletének fejlesztésében igen tekintélyes, sőt talán a legtekintélyesebb munkát végzik azok a magyar oktatók, akiket jórészt maga a török állam hívott meg Ankarába, Istanbulba, s ott rájuk bízta a futballisták, birkózók, atléták nevelését.

A Balkán sportéletében bizonyos egységet teremtettek a politikai szerződések és a földrajzi viszonyok. Esztendőről-esztendőre megismétlik a balkáni játékokat, a résztvevő államok egymásközötti vetélkedése mellett plcsönösen propagandahatásokat fejt ki, de a sok verseny és az idegen oktatók alkalmazása már odáig juttatta a sportbelileg elmaradottabb országok testedzését is, hogy a balkáni játékok egy-egy eredménye már európai feltűnést kelt, ezeknek az eredményeknek tehát már egész Európára szóló propagandaértékük van.

DéiAmerikai futballnagyhatalmak

A kis államok nemzeti propagandája jegyében fejlődött ki területükhöz mértén gyéren lakott dél-amerikai országok sportélete is. Itt elsősorban Uruguayra és Argentínára kell rámutatnunk, arra a két országra, amely legelőször ismerte fel a sportsikerek nemzetközi jelentőségét és a labdarúgás állami támogatásával elérte, hogy mind a két országot a nagyhatalmak közé kell számítani a futballvilágban. Különösen Uruguay ért el világraszóló sikereket: kétszer nyert olimpiai futballtornát és győzött az első futballvilágbajnokságon, amelyet — igaz, hogy az európai »nagyhatalmak« távollétében — Montevideóban rendeztek. Az előbb említett két ország példája ösztönzőleg hatott Braziliára és Csilére is.

A modern Európa és más világrészek nagy államaiban szintén különös jelentőséget kapott a sport, ezeknek az államoknak nagy részében, az angol sportszellem alapeszméinek tiszteletben tartása mellett, főként a tömegek katonai nevelése, a nemzeti erők fokozására irányuló törekvés a vezető elv. A nagyhatalmaknál bizonyos fokig háttérbe szorul a propaganda szempont. A világ nagy birodalmai repülőrajokkal, hajóhadakkal, tankezredekkel, milliós hadseregekkel követelnek helyet a maguk számára a világ előtt, nincs szükségük arra, hogy valami nagy nemzetközi versenyen elért futógyőzelemmel, vagy egy kardvívó sikerrel, egy nagy futballtorna megnyerésével emlékeztessék a világ népeit nemzetük létre.

A fasiszta nevelés

Itt elsősorban Olaszországról kell megemlékeznünk, ahol *Mussolini* annak a kis fasiszta csoportnak a természetes kiegészítését, amely a Marcia su Romát megcsinálta, uralmának első napjától kezdve a legapróbb

gyermekek között kereste. Mussolini ismerte népét, tudta, hogy az évszázados hibák kiküszöbölésének első lépése nem lehet más, mint a tömegek fegyelmzése. Talán sohasem ért volna el olyan eredményeket, amilyeneket elért, ha megelégedett volna azzal, hogy a vilmosi idők német példája után indulva masirozni tanítja az olaszok százezreit. Mussolini fegyelmet követelt az első fasiszta csoportoktól, az ifjúságot pedig úgy nyerte meg a fegyelmzés számára, hogy sportszerű játékká tette gyakorlataikat, nagy nemzeti versenyek segítségével megismertette az ifjúságot a győzelmek ízével, óriási arányú belső versengést fejlesztett ki a fiatal fasiszták világában. Később megadta a lehetőséget nemzetközi győzelmek elérésére is s ennek a céltudatos munkának a következménye nemcsak abban jelentkezett, hogy Olaszország a futball-sportban, atlétikában, a különben azelőtt is népszerű vívásban, teniszjátékban és más sportágakban kiváló eredményeket tudott elérni a nemzetközi küzdelemben, s bajnokai idegen küzdőterületeken népszerűsítették a fasiszta Olaszországot, hanem abban is, hogy a sportszerű nevelés segítségével egész generációt tett testileg erőssé, lelkileg küzdőképessé, a felelősségtudó és kötelességteljesítő állampolgári életre, fárasztó katonai szolgálatra alkalmassá. Nem látunk a jövőbe, de ha Olaszország nem áll meg a fejlődés útján, későbbi idők történetírója kénytelen lesz megállapítani, hogy a földközi-tengeri fasiszta birodalom alapjainak megteremtésében jelentősége volt minden nagy sportversenynek és jelentősége volt annak is, hogy apró balillákat versenyekre vezényeltek s ott megtanították őket erejük teljes latbavetésével küzdeni az elsőségért.

Olaszország nagy anyagi áldozatokat hozott, hogy megteremtse az alapfeltételeit az egész országot behálózó sportéletnek. Sokmillió líra költséggel stadionodat építettek Itália nagy városaiban, az állam szívesen

áldozott bármely sportág fejlesztése érdekében, ha az állami segítségért jelentkező sportfajtában fantáziát látott az általános nemzetnevelés előmozdítására.

Weimari Németország

Németország sportélete a világháborút közvetlen követő esztendőkből jelentéktelen szerepet játszott Európában. A németek aránylag későn vették észre a lehetőségeket, amelyeket a sport jelent a tömegeknek a tespedésből való kiemelése terén. A weimari Németország korának utolsó éveiben azonban már érezhető volt bizonyos törekvés az *egész* birodalmat átfogó egységes irányításra és minden sportágban megjelentek a vezetők, akik kézbe vették a tömegnevelést, a fiatalság százezres tömegeinek megmozdításával jelezték a világ számára, hogy Németország az irányított sportolásban sokkal többet keres, mint néhány világbajnokot vagy világrekordert. Természetes, hogy a tömegnevelésnek jelentkeztek az eredményei oly értelemben is, hogy a sokezernyi sportoló versengéséből világhírességek fejlődtek. Érdekes statisztikákból derül ki, hogy a weimari korszak utolsó éveiben a világ leghatalmasabb sportszövetségei épültek fel német földön. Százezer atlétából termelték ki *Peltzert, Körniget, Jonathot, Hirschfeldet, Wegnert*, félmillió aktív futballistából válogathatták ki Németország csapatát — a nagy tömeget kissé nehéz volt kezelni, ez a technikai nehézség magyarázza, hogy a német labdarúgás hosszú ideig nem tudott vezetőszerepet kivívni a maga számára, — százezer teniszesezből nevelődött *Prenn, Cramm, százezer* úszóból *Rademacher, Küppers* és a magdeburgi vízipólócsapat, s így tovább mehetnénk valamennyi sportágon.

Hitler

A hitleri Harmadik Birodalom számára már csak annyi tennivaló maradt, hogy stadionokat építhetett ott ahol egy évvel előbb még nem volt pénz stadionra, ha valamelyik sportágnak ötvenezer márkára volt szüksége az erőteljesebb fejlődéshez, ezt az összeget folyósíthatta a kormány, mikor világbajnokságra kellett készülni, az előkészületeket »kerüljön, amennyibe kerül« jelszóval központosíthatták, a berlini olimpiász előtt egy esztendővel minden sportágban olyan nagyarányú kurzusokat rendezhettek, amilyenekre a weimari Németországnak nem lett volna pénze és bizonyosfokú katonás dríllt követeltek meg a sportolók százezreitől, amit az előbbi köztársasági kormányzat még nem tartott szükségesnek. Természetes, hogy azokat a faji megkülönböztetéseket, amelyeket a német élet minden vonatkozásában érvényesítettek, kiterjesztették a sportvilágra is, amivel lerombolták az angol vezérelvet, amely nem tűr semmiféle megkülönböztetést sportember és sportember között. A Harmadik Birodalom nem kímélte az áldozatokat a sportéletért és a hivatalos támogatás ellenében megkövetelte, hogy a sportvilág szervezeteivel, tömegeivel feltétel nélkül csatlakozzék az új rendszer támaszainak táborához és ennek a követelménynek meg is feleltek a német sportolók.

Orosz tömegek

Oroszországba a háború előtt igen kevés jutott el az angol sportszellemből. A bolsevista forradalom kitörését követő első esztendők belső zavarái és a harmadik internacionálé birodalmában uralkodó háborús légkör, később pedig a gazdasági átszervezés lázas korszaka nem volt alkalmas arra, hogy orosz tődon az általános európai felfogásnak megfelelő sport-

élet alakuljon ki, a harmincas években azonban már a szovjet vezetők is felfedezték a sportolás tömegnevelő hatását és igaz, hogy különleges feltételek mellett, olyan rendszerek életbeléptetésével, amelyek lehetlenné tették Oroszországnak a nemzetközi sportérintkezésbe való teljes bekapcsolódását, állami támogatással megindították a nagy tömegek sportszerű foglalkoztatását. Ebben a foglalkoztatásban is több a katonás elem, mint az angol értelemben vett sport, mégse mehetünk el szó nélkül az oroszországi testedzési tevékenység mellett, amikor a sportszellem világhelyzetéről akarunk képet adni.

Franciák és amerikaiak

Franciaország és az Amerikai Egyesült Államok sportélete mutatja a legkisebb elhajlást az angol sportfelfogástól. A francia nép a világháború befejezése után teljesen átérezte a politikai vezetők által diktált biztonsági elmélet halálos fontosságát, számlálatlanul adott pénzt és katonát az ország szolgálatára, ezt a buzgóságot szükségtelen volt egyéb eszközök alkalmazásával fokozni s így nem volt szükség többek között arra sem, hogy Franciaország a sporton keresztül neveljen magának katonákat. Franciaország számára fölösleges lett volna az is, ha a sportolókat be akarták volna állítani a nemzeti propaganda szolgálatába. A francia propagandáról bőségesen gondoskodott az arany, a francia szellem, amelynek értékeit a világ minden népe elismerte és elismeri, az Európában felépített hatalmas szövetségi rendszer és nem utolsósorban a fegyverek ereje.

Amerikában a sport megmaradt bravúrnak és játéknak. Az amerikai tömegek a sportemberben sohasem láttak nemzeti hőst és ha egy világhírű atléta elzüllött, azt sem tekintették nemzeti szerencsétlenségnek. A vérbeli angol sportszellem jelenlétének bizonyítéka

hogy Amerikában soha egyetlen milliomos se nyúlt a csekk-könyvéhez azért, hogy megmentsen a nyomorúságtól olyan sportembereket, akik a normális, polgári, Üzleti életben nem tudták megállni a helyüket.

A távol Kelet feltörő nagyhatalma, Japán, amellet, hogy sportolóinak életmódjában, viselkedésében, nyilvános szereplésében kérlelhetetlenül érvényesítette a legszigorúbb angol sportfelfogást, nem a katonai nevelés, nem is százszázalékos teljességben a nemzeti propaganda szolgálatában fejlesztette nagygyá sportéletét, hanem inkább a nemzeti büszkeség nagyköveteként küldi idegenbe azokat a versenyzőket, akiket a régi sportnemzetek eszközeinek alkalmazásával a maga fajtájából kitermelt. A japán sportember különleges típus a világ sportéletében. Mértéktartó, udvarias, győzőnek és legyőzöttnek egyaránt a legtökéletesebb angol sporttörvények szerint fegyelmezett, nagy eredményeivel nem az egyén kiválóságára hívja fel a figyelmet, hanem egy nagy keleti nemzet most kibontakozó félelmetes belső erőinek mintapéldányaként jelentkezik. Japán másfél évtized alatt nagyobb utat járt be a sportfejlesztés területén, mint bármily más nemzet félév század alatt. Elegendő, ha úszósportjának fejlődési tempójára utalunk: a párizsi olimpiászon néhány gyámoltalan, félénk fiatalember jelent meg Japán képviselőiben, Amsterdamban még mindig meghúzódtak a háttérben a keleti versenyzők, Los Angelesben pedig egyetlen verseny kivételével megnyerték az úszó-olimpiász minden számát.

Sportszellem gyermekcipőben

Nem volna teljes az angol sportszellem világhódításáról és átalakulásáról adott kép, ha nem emlékeznénk meg azokról az országokról is, amelyekben a tömegnevelés még gyermekcipőben jár s ahol a nemzeti vérmérséklet sehogyse tud összhangba kerülni a

sport angol törvényeivel. Szólnunk kell Spanyolországról, ahol a futballsport a bikaviadaloktól hódította el a közönséget s ahol a legtöbb nagyvárosban még ma is emeletmagas drótkerítéssel védik a sportolókat a közönség indulatkitöréseitől, Mexikóról, ahol eldöntetlen sportcsatákat igen gyakran olyan nézőtéri ütközetekkel fejeznek be, amelyek kisebbfajta forradalomnak beillenek és meg kell említenünk délamerikai sajátosságokat is. Argentínában, Uruguayban, Braziliában a közönség nevelésében nem tudtak olyan eredményeket elérni, mint a sportlók oktatásában. Az egyik délamerikai fővárosban történt, hogy *Langenust*, a világhírű belga futballbíró megmotozták az öltözőben, mielőtt kiment volna a pályára, ahol Uruguay és Argentína mérkőzését kellett vezetnie. Revolvert kerestek nála.

— Attól féltek, hogy visszalövök, ha lőnek...
— mesélte hazatérése után Brüsszelben Langenus. A mérkőzés végén maga is csodálkozott, hogy ép bőrrel menekült abból a pokolból, amit huszonkét futballista mérkőzése teremtett a stadionban.

AMATŐRSÉG ÉS PROFESSZIONIZMUS

1653 december elsején egy croydoni polgár másfél-óra alatt húsz mérföldet futott. A páratlan sportteljesítmény, amelyben vagy a mérföldek számában, vagy az időben volt egy kis hiba, 1797-ben, tehát száznegyven évvel később kapta meg a sajtó nyilvánosságát az angol Gentleman's Magazine hasábjain. Ettől a névtelen rekordertől a legújabb idők sportéletének professzionista művészéig igen hosszú volt az út.

A múlt század híres angol és amerikai pedesztriánjai a modern kor pénzkereső sportemberének ősei voltak, nagyszerű eredményeik segítségével azonban legfeljebb kengyelfutói állást szerezhetek valamelyik nagyúrnál. A sportteljesítményekből származó keresetüket nem lehet összehasonlítani sem a professzionista futballisták jövedelmeivel, sem az amerikai bokszoló hírességek keresetével, akik millió dollárokat gyűjthetnek az öklük erejével és ügyességével.

A múlt század második felében hatalmas lendületet kapott az amatőr sportszellem megbecsülése. Az

angolok szigorúan különválasztották az amatőröket és a professzionistákat és a megbecsülésből sokszorosan több jutott azok számára, akik passzióból sportoltak, mint azoknak, akik kereseti forrásnak tekintették a sportot és közeli rokonságba kerültek a cirkuszosk artistáival. A amatőrfelfogás a legszigorúbban érvényesült az atlétikában, az úszásban, evezésben, egyéb, kevésbé népszerű sportágakban és Angliában a futballsportban is. 1870-ben a Preston; North End Football Club vezetősége bevallotta, hogy rendszeresen fizeti játékosait. Ennek a vallomásnak következtében 1873-ban Angliában szétválasztották az amatőr és a professzionista futballt, a legjobb labdarúgó játékosok a professzionista táborba kerültek, az amatőr futballistáktól pedig a legszigorúbban megkövetelték, hogy valóban amatőrök legyenek. A labdarúgók professzionizmusának gyökere a futballsport évről-évre fokozódó népszerűsége és a népszerűségből származó hatalmas bevétel volt. A futballisták játéka vonzotta a közönséget, a közönség fizetett, a játékosok részesedni akartak a bevételben. Ez a folyamat azóta igen sok sportágban lezajlott sokféle változatban, a sportolók két fajtájának szigorú elkülönítése azonban nem ment nehézségek nélkül.

A kontinensen is először a labdarúgásban mutatkoztak beteges tünetek az amatőrség szempontjából. A háború előtt már az is kínos feltűnést keltett, ha valamelyik sportegyesület jó állás *szerezésével* igyekezett magához csábítani egy-egy híres futballistát, a háborút követő gazdasági leromlás azonban különösen a vesztes államokban maga után vonta az amatőr szabályok liberális alkalmazását. A jó futballista már nemcsak állást kért, sőt követelt egyesületétől, hanem boltberendezést, műhelyfelszerelést is elfogadott. Később már nem állás, nem bolt, nem műhely kellett, hanem munka nélkül pénz. A futballmérkőzésekre

tódultak a tömegek, a csapatok öltözőiben a legvisszaszatöbb alkudozások folytak »amatőr« játékosok és egyesületi vezérek között. Az elnök teli pénztárcával ment be az öltözőbe, üres zsebbel jött ki, mert futballcsapatának sztárjai nem voltak hajlandók dresszbe öltözni, amíg követeléseiket nem teljesítette. Megtörtént, hogy döntő fontosságú mérkőzésen az egyik híres futballcsapat legjobb játékosa a tribünről nézte egyesülete vereségét, mert a klubelnök az öltözőben nem engedte megszarolni magát. Megtörtént, hogy híres futballista nem öltötte magára a nemzeti válogatott dresszét addig, amíg hatalmas összegű kárpótlást nem kapott a szövetség pénztárából »elmulasztott kereset« címén. Ennek a futballistának ritkán volt munkája, de mindig halaszthatatlanul sürgős és nagy jövedelmet ígérő üzletei akadtak, amikor egyesülete valami nagyfontosságú mérkőzés előtt állt. A futballista autót vásárolt, költséges barátnőt tartott, állandó vendége volt a legdrágább mulatóknak, a szükséges pénzt »az öreg« adta, a klub elnöke. Az elnök fizetett, mert mást nem tehetett, ha azt akarta, hogy csapatának sikerei legyenek. Ilyen tünetek mutatkoztak Bécsben, Budapesten, Prágában, Németországban, Olaszországban, mindazokban az országokban, amelyekben a labdarúgó sportnak sikerült meghódítania a tömegeket. Anglia sokkal szigorúbban ítélte meg ezeket a dolgokat, mint a kontinens sportszövetségei, amelyek hosszú ideig nem tudtak egyöntetű álláspontra jutni és nem merték megtisztítani futballéletük légkört, mert félték, hogy elvesztik legjobb játékosait. A nemzetközi futballszövetség az amatőrszabályok liberálisabb értelmezése mellett foglalt állást, ennek következményeként Anglia kilépett a labdarúgás világszervezetéből, visszavonult a futballolimpiászoktól, csapatainak azonban nem tiltotta meg a nemzetközi szövetség kötelékébe tartozó egyesületekkel való találko-

zásokat s miután a nemzetközi szövetség sem akart újratámaszteni a labdarúgás őshazájával, az amatőrség értelmezése körül támadt vita nem idézett elő végleges szakadást a világ labdarúgó sportjában.

Később Közép-Európában Ausztria, Csehszlovákia és Magyarország is az amatőr és professzionista labdarúgók szigorú különválasztásának útjára lépett, Olaszországban, Franciaországban, Spanyolországban és más államokban azonban megelégedtek annak elismerésével, hogy a futballisták bizonyos kategóriája anyagi előnyöket élvez játékáért, tehát tiszta amatőrnek nem nevezhető.

A közönség érdeklődésének emelkedésével együtt járt, hogy más sportágakban is igen kiváló anyagi eredményeket értek el az egyesületek és a szövetségek, s a gazdasági átalakulás magával hozta az amatőrség szabályainak liberálisabb alkalmazását.

1934-ben a Nemzetközi Olimpiai Bizottság, amely az amatőrség hivatásos öre, sportvezérekből bizottságot küldött ki az amatőrség új szabályozása céljából. Párizsban megszövegezték az amatőrség legújabb definícióját, amely a következőképpen hangzik: 1. amatőr az, aki sem közvetlen, sem közvetve nem húz hasznot a sportból; 2. aki egy sportágban professzionista, más sportágban sem lehet amatőr; 3. sportember csak akkor fogadhat el állást, ha azt valóban be is tölti; 4. amatőrversenyző külföldi túrái évente legfeljebb 21 napig tarthatnak.

A természetes fejlődés fokozatosan háttérbe szorítja az amatőrség törvényeit és kétségtelenül oda fog vezetni, hogy az egyes sportágak legkiválóbb művészei tekintélyes anyagi előnyöket fognak élvezni sportbéli tevékenységükért. Minél nagyobbarányú a tömegek érdeklődése egy-egy sportág iránt, annál nagyobbak a bevételek, annál természetesebb annak a felfogásnak a térhódítása, amely szerint a jövedelemből részesednie

kell a sportolónak is, akinek a kedvéért a tömegek áldozatokat hoznak.

Az ökölvívásban már teljesen érvényesült ez az elv. Az amatőr bokszoló sport szerepe napjainkban alig valamivel több, mint selejtezése a jelentkező anyagnak, kiválasztása a legjobb bajnokoknak, akik azután professzionista státusba lépve, nyíltan, pénzért vívják mérkőzéseiket. A professzionista világbajnoki döntők és a döntőket közvetlenül megelőző mérkőzések legfőbb kereső tényezője már nem a menedzser, hanem maga az ökölvívó bajnok.

Az angol-szász országokban a rugby, a baseball és a kriket legkiválóbb művelői milliós jövedelmeket élveznek és társadalmi helyzetük állja az összehasonlítást a gazdasági élet bármely más előkelő tényezőjének helyzetével.

A teniszjáték vezető csoportjában teljes álamatőr-ség uralkodik. A fehér labda híres bajnokai szívesen látott vendégek minden világfürdőn, minden világvárosban és azokon a helyeken, ahová meghívják őket, nemcsak elszállásolásuk és tartózkodásuk költségeit fizetik, hanem tekintélyes tiszteletdíjakkal is honorálják, hogy »hajlandók voltak elhanyagolni polgári foglalkozásukat« a vendégszereplésért. A polgári foglalkozásnak az esetek többségében igen kevés nyomát lehet felfedezni. A nemzetközi teniszélet két-három híres bajnoka nagy vagyonnal rendelkezik, ami lehetővé teszi, hogy a játékos az év tizenkét hónapjából tizenkét hónapot versenyeken töltsön, ezek azonban kivételek és a világ legjobb húsz-harminc teniszezője vígan végigversenyzi az egész esztendőt, tekintet nélkül arra, hogy van-e a háta mögött vagyon, a teniszsporton kívüleső jövedelemforrás, vagy nincs. A teniszezők álamatőr-sege olyan méreteket öltött, hogy a nemzetközi olimpia bizottság szükségesnek tartotta kirekeszteni a teniszt az olimpiai sportok sorából. Ez az intézkedés

azonban semmit sem ártott e sportágnak. Megvannak a wimbledoni, párizsi, amerikai világvversenyei, minden évben megrendezik a Davis Cup tornáját, e versenyek mellett amúgyis eltörpült az olimpiai tornák jelentősége.

Egy-egy külföldi híresség budapesti vendégszereplését 2—3—4000 pengővel kell megfizetni. Akik ezeket a megtérítéseket kapják, — amatőrök. A francia Suzanne Lenglen és az amerikai Tilden még az ilyen kereseti lehetőségeket is keveselte. Lenglen kisasszony nyíltan professzionistának vallotta magát, vándortruppot szervezett, amely »Lenglen-cirkusz« néven végigjárta Amerikát, óriási dollárösszegeket keresett. William Tilden, aki tíz esztendeig az amatőr teniszsport koronázatlan királya volt, követte a példát, körülötte nagy csoport alakult s ennek a csoportnak a tagjai napjainkban rendszeresen végigversenyzik Amerika és Európa legnagyobb városait, nyíltan, álszenteskedés nélkül elismerik, hogy pénzért teniszsznek.

Az atlétikában Hoff rúdugró világrekorder volt a XX. század első híres professzionistája. A norvég bajnokot amerikai bizonyítékok alapján kirekesztették az amatőrök sorából és többé sohasem versenyezhetett. Még nagyobb feltűnést keltett, hogy 1932-ben Nurmit nem engedték indulni a los angelesi olimpiáson, megállapították róla, hogy nem amatőr és eltiltották minden nemzetközi szerepléstől. A finn szövetség a határozat miatt ellentétbe került a nemzetközi atlétavilág vezetőivel, híres futóját továbbra is szerepeltette a finnországi versenyeken s csak akkor enyhült a Nurmi-ügyből származó feszültség, amikor a sokszoros világrekorder megöregedett, visszavonult. Nurmi amatőr korában ezer pengőnek megfelelő összegért vállalkozott egy-egy startra, ezt az összeget azonban állítólag nem a saját céljára fordította, hanem a finn szövetség rendelkezésére bocsátotta sporttelepek építésére. Hogy így volt-e vagy sem, azt sohasem lehetett eldönteni. A rideg

tény az, hogy az amatőrszabályok nemzetközi felügyelő fórumai Nurmit nem amatőrnek nyilvánították. Még egy világhírű futót rekesztettek ki 1932-ben az amatőrök táborából: *Ladoumègue* francia világrekordert. Ladoumègue professzionistává történt nyilvánítása után bemutató futásokkal igyekezett kamatoztatni képességeit.

A vívósport amatőr problémája a mesterkérdésben gyökerezett. A Magyar Vívószövetség kirekesztette az amatőrversenyzők sorából *Posta Sándort*, a párizsi olimpiász kard vívóbajnokát, mert az a gyanú merült fel hogy vívótermi munkája ellenében anyagi előnyökhöz jutott, de az egész világ elfogadja amatőröknek azokat a vívóbajnokokat, akik katonatisztek és ilyen minőségben sportoktatással foglalkoznak. Az itt mutatózó ellentmondásnak nem lehet más észszerű megoldása, mint hogy elismerik: joga van anyagi ellenszolgáltatásra annak a vívóbajnoknak, aki a képességeknek olyan fokára érkezett, ahol pénzt ér és tömegeket vonz a produkciója.

A fejlődés iránya kétségtelenül erre vezet minden sportágban. A professzionista sportoló szalonképessé vált, a különleges képességekkel megáldott művésznek járó elismerés veszi körül minden ténykedését. Hogy ez az elismerés megérdemelt, arra igen kiváló magyar példát ismerünk. *Sárosi György*, Magyarországnak napjainkban leghíresebb futball játékosa professzionista, de egész Európában úgy ismerik, mint az amatőr szellemű sportember mintaképét.

Az amatőrség és a professzionizmus viszonyának és kölcsönhatásainak tárgyalásánál meg kell emlékeznünk a kitenyészített sportemberről is, akit *Camera*, a volt ökölvívó világbajnok személyesít meg. *Carnera Óriási* fizikuma és hatalmas ökle feltűnt egy menedzsernek, elhatározta, hogy az olaszból ökölvívó világbajnokot csinál. A jámbor óriásnak sejtelve sem volt

az ökölvívásról, mikor beállították egy bokszmester »istállójába«. Elsajátította a bokszolás alapelemeit, ringbe állították, hallatlan fizikai ereje segítségével még a világbajnokságot is meg tudta szerezni, szerencse-csillaga azonban letűnt, mikor kisebb fizikumú, de technikailag kiválóan képzett ellenféllel került szembe. A húskolosszus keresett pár százezer dollárt magának és valamivel többet a menedzserének, de nem tudta igazolni azt a feltevést, hogy a pusztán fizikai erő meg tudná állni a helyét azoknak a világvversenyében, akik a professzionista szereplés anyagi lehetőségeinek megszerzése érdekében egész életüket a technikai és taktikai tökéletesség elsajátításának szentelték.

AZ OLIMPIÁSZOK

A sport egyéniségformáló és a nemzeti erőket fokozó értékei az ógörög olimpiai játékokon kapták meg első elismerésüket, világrészeket, fajokat, népeket összefogó jelentőségének szimbóluma pedig az öt színes karika, amelynek védjegye alatt a modern olimpiászokat rendezik.

Krisztus előtt 776-ban rendezték meg először a görögök az olimpiai játékokat Olimpia a görögök szent területe volt, a versenyek rendezését a terület közelében lévő *Elis* város kapta meg. Az *Altison*, a szorosabb értelemben vett szent területen állították fel a *Stadiont*; 214X32 méteres méretű területen versenyeztek az atléták. A *Stadion* mellett, a domboldalon 40.000 nézőt tudtak elhelyezni. A lóversenyeket külön pályán rendezték, amely a *Stadion* közelében terült el.

Az első tizenhárom olimpiászon csak »stadionfutásból« állt a versenyprogram. Az atléták végigfutották a pálya hosszát. Kr. e. 724-ben a diauloszal bővült a program: ebben a számban kétszer kellett végigfutni a pályát. Kr. e. 720-ban, a 15. olimpiászon, már kitartó futás (*dolichos*) is volt. Kr. e., 708-ban

(18. olimpiász) beiktatták a birkózást (palé) és a pentatlont (diszkoszvetés, távolugrás, gerely vetés, stadionfutás, birkózás). Az egykorú feljegyzésekből nem derül ki, hogyan döntötték el az összetett verseny elsőségét. Kr. e. 680-ban, a 25. olimpiáson megjelentek az ökölvívók és a négyesfogatú kocsik, amelyeknek versenye azután rengeteg áldozatot követelt emberben és lóban. A pálya merész fordulóiban sokszor halomra zúdultak lovak, kocsik és hajtók. Kr. e. 648-ban, a 33. olimpiáson lovaglőversenyeket és pankrationt is rendeztek. A pankration birkózóverseny volt, amelyben ökölvívó fogásokat is használhattak a résztvevők. Kr. e. 632-ben külön futó- és birkózóversenyeket rendeztek a fiúk számára. Kr. e. 616-ban, a 41. olimpiáson került a műsorba a fiúk ökölvívása, 520-ban, a 65. olimpiáson a férfiak fegyveres futása, 408-ban, a 93. olimpiáson a kétfogatú kocsi verseny. Kr. e. 384-től 260-ig (99—130. olimpiász) csikóversenyeket is rendeztek, előbb négyes azután kettős fogatokkal is. Költői verseny egyszer volt: *Néró* császár olimpiai babérra vágyott és megkapta. Ellenfele nem volt. A zenei verseny furcsa formában jelentkezett s azonnal ki is múlt. A 96. olimpiáson a hírnökök hangerősségi versenyt csináltak. Egy időben ösvér- és kancaversenyeket is rendeztek, de nem volt különösebb sikerük.

A versenybíróság az elisi »hellénbírák« kezében volt.

A versenyeket kezdetben egy nap alatt bonyolították le, végül minden olimpiász öt napig tartott.

A versenyek jelentőségét fokozatosan csökkentette a kitenyésztett birkózók, bokszolók és más sportemberek felvonulása, ismétlődő csalások, vesztegetések, amelyeket a legsúlyosabb megcsúfolással sem lehetett kiirtani és a görögök nemzeti érzésének feltartóztathatatlan hanyatlása.

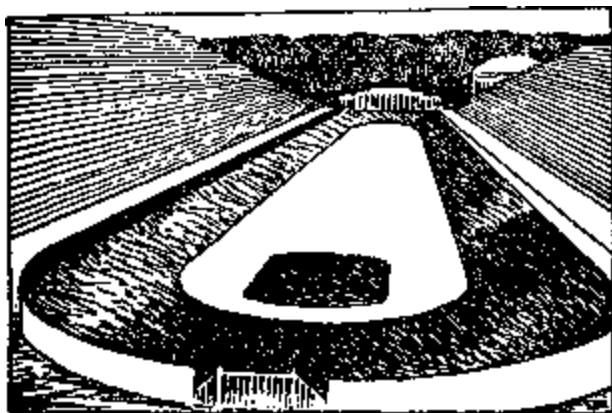
Kr. u. 396-ban *Theodosius* császár betiltotta az amúgy is elzúllott olimpiai játékokat, pogány ünne-

pekké nyilvánította a görögök gyülekezését, pogány ünnepeket pedig nem tűrt.

A népvándorlás korának dúlásai és a földrengések eltörölték a föld színéről az olimpiai épületeket, szobrokat és az olimpiász eszméje évszázadokra aludni tért.

AZ OLIMPIAI GONDOLAT FELTÁMADÁSA

A művészet és az irodalom őrizte az olimpiai játékok emlékét. A 19. század aranykorának éveiben, amikor a világ berendezkedett a liberális gazdasági rendszerre, a nagy ipari államokban a bányákból, gyá-

Az athéni stadion

rákból, világkereskedelmi cégek pénztártermeiből megindult a dús aranyfolyam, amelynek kamataiból bőségesen jutott az agrárországoknak is s az új világrend hátrányai még az idők méhében rejtőztek, az előnyök szakadatlan érvényesülését örökkévalónak gondolták az emberek s a könnyű kereset láza fékentartotta a politikai zavarkeltés ördögeit, báró Pierre *Coubertin* felvetette a

gondolatot: a nemzetek egyetértését és barátságát a sportolók állandó nemzetközi barátkozásának megszervezésével is szolgálni lehetne és erre a célra a legalkalmasabb volna az olimpiai játékok felújítása. A francia báró 1892 november 25-én előadást tartott a Sorbonne egyetemen, hangoztatta, hogy életre kell kelteni az 1600 év óta szünetelő olimpiai játékokat, mert a jellem ereje összefügg az izom erejével, ő rendíthetetlenül hisz a fizikai gyakorlatok erkölcsi erejében és értékében. Coubertin kezdeményezésére 1894 június 16-án a Sorbonne-on összeült az első olimpiai kongresszus, amelyen franciák, görögök, angolok, amerikaiak, svédok, spanyolok, olaszok, orosz, belga és magyar megbízottak vettek részt. Egyheti tanácskozás után elkészült a modern olimpiai játékok megvalósítására vonatkozó határozat és az új olimpiászok alapokmánya. Az okmány szerint: »A testnevelés ápolása, fejlesztése érdekében és a népek ilyenirányú barátságos érintkezésének előmozdítása végett minden négy évben a *Hellén Olympia* mintájára nagy játékokat rendeznek, amelyekre minden kultúrnépet meghívunk.«

Megállapították, hogy minden ország csak a saját állampolgáraival és csak amatőrökkel indulhat a világversenyeken. Egyedül a vívásnál tettek kivételt, ahol az első elgondolás szerint professzionisták is versenyezhettek. Az alapokmány az atlétikát, a vitorlázást, evezést, úszást, korcsolyázást, vívást, birkózást, ökölvívást, lósportot, céllövést, tornát és kerékpárt, valamint az »atlétikai főbajnokságot«, a pentatlont vette fel a programba.

Az idők folyamán a vívásból is kirekesztették a professzionistákat, a programot pedig ismételten megváltoztatták, rendszerint a versenyek rendezésével megbízott ország kívánságainak megfelelően.

Az első modern olimpiászt Görögország rendezte 1896-ban. Az athéni stadiont *Aueroff* György alexandriai görög kereskedő egymillió drachmas adományából építették fel az olimpiai ásatásokból napvilágra került ada-

tok és a modern követelmények összeegyeztetése alapján.

A modern olimpiai játékok következő állomásai: 1900 Párizs, 1904 St. Louis, 1906 (rendkívüli »Hellén«-olimpiász) Athén, 1908 London, 1912 Stockholm, 1920 Antwerpen (csonka olimpiász a központi hatalmak nélkül), 1924 Párizs (németek nélkül), 1928 Amszterdam, 1932 Los Angeles. Az 1936. évi olimpiász rendezési jogát Berlin kapta meg. 1940-ben Tokióban vagy Helsinkiben lesznek az olimpiai játékok.

Magyarország megjelent az alapító értekezleten s az antwerpeni csonka olimpiász kivételével minden olimpiai játékon résztvett, szép sikereket ért el.

ATHÉN

Az 1896. évi athéni olimpiászon *Hajós* Alfréd a 100 méteres gyorsúszásban és az 1200 méteres úszásban bajnokságot nyert. *Kellner* Gyula a marathoni futásban harmadik, *Dani* Nándor 800 méteres futásban második, *Szokoly* Alajos a 110 méteres gátfutásban harmadik helyen végzett.

Az olimpiai győztesek:

Atlétika: 100 m Burke USA 12-2 mp; 800 m Flack Ausztrália 2:11 mp; 400 m Burke USA 54-2 mp; 1500 m Flack Ausztrália 4:33-2 mp; 110-es gátfutás Curtis USA 17-4 mp; magasugrás Clark USA 171 cm; rúdugrás Hoyt USA 325 cm; távolugrás Clark USA 635 cm; hármasugrás Connolly USA 13-71 m; súlydobás Garrett USA 15.22 m; diszkoszvetés Garrett USA 29.15 m; súlyemelés egy karral Elliot angol 71 kg; súlyemelés két karral Jensen dán 111.5 kg marathoni futás Louis görög 2 óra 55 perc.

Úszás 100 m Hajós Alfréd magyar 1:22-2 mp; 500 m Neumann osztrák; 1200 m Hajós Alfréd magyar

Vívás: tör Graveotte francia, kard Georgiades francia.

Torna: korlát Platow német, gyűrűhinta Mitropoulos görög, lóugrás Schumann német, lótorna Zuter Svájc, nyújtó Weingärtner német.

Céllövés: fegyverrel Karaskodas görög, katonai fegyverrel Parlydes görög, katonai revolverrel Payne amerikai.

Kerékpározás: 100 m Masson francia, 200 m Masson francia, 100 km Flameng francia, marathoni verseny Konstantinides görög, 12 órás verseny Schmal osztrák.

PÁRIZS

A magyar *Bauer Rezső* diszkoszvető bajnokságot nyert, *Gönczy Lajos* magasugrásban harmadik, *Crettier Rezső* súlydobásban negyedik, diszkoszvetésben ötödik, *Speidl Zoltán* 800 méteren ötödik, *Kauszer Jakab* rúdugrásban negyedik lett. *Halmay Zoltán* a 200 és 4000 m-es úszásban második, az 100 m-es úszásban harmadik helyen végzett. *Gregorich Amon* negyedik, *Iványi Gyula* ötödik lett a kardvívásban.

Az olimpiai győztesek:

Atlétika: 100 m Jarwis USA 10-8 mp; 400 m Long USA 49-4 mp; 800 m Tysve angol 2: 01.2 mp; 1500 m Bennet angol 4:06-8 mp; 110-es gát Kraenzlein USA 15.4 mp; 400-as gát Tewkesbury USA 55.6 mp; 2500 m-es akadályverseny Orton USA 7: 34-4 mp; súlydobás Sheldon USA 14.10 m; diszkosz Bauer Rezső magyar 36.04 m; magasugrás Baxter USA 180 cm; rúdugrás Baxter USA 330 cm; távolugrás Graenzlein USA 718.5 cm; marathoni futás Theallo francia 2:59:25 mp.

Úszás: 200 m-es gyorsúszás Lane Ausztrália 2:25 mp; 1000 m-es úszás Jar vis angol 13:40 mp;

4000 m-es úszás Jarvis angol 58:34 mp; 200 m-es hátúszás Hoppenberg német 2: 47 mp; 200 m-es gátúszás Lane Ausztrália 2: 38 mp.

Vívás: tör Coste francia, kard De la Falaise francia.

St. LOUIS

Halmay Zoltán 50 és 100 yardon bajnokságot nyert, *Kiss Géza* egy mérföldön második, félmérföldön harmadik helyen végzett. *Gönczy Lajos* negyedik lett a magasugrásban.

Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 60 m Hahn USA 7 mp; 100 m Hahn USA 11 mp; 200 m Hahn USA 21.6 mp; 400 m Hillmann USA 49-2 mp; 800 m Lightbody USA 1: 56 mp; 1500 m Lightbody USA 4:05.6 mp; 4 angol mérföldes csapatverseny New York AC 25: 17 mp; 4Xnegyed mérföldes stafétafutás Missouri AC 3: 52.2 mp; 110-es gát Shoole USA 16 mp; 200-as gát Hillmann USA 24-6 mp; 400-as gát Hillmann USA 53 mp; 2500 m-es akadályfutás Lightbody USA 7: 39.6 mp; súlydobás Rose USA 14-875 m; 25 és félkg-os súlydobás Desmarkean Kanada 10.465 m . diszkosz Sheridan USA 39.87 m; kalapácsdobás Flanagan 51.23 m; súlyemelés Kakonris görög 80.368 kg; magasugrás J ones USA 180.5 cm; magasugrás helyből Ewry USA 149.5 cm; rúdugrás Divorak USA 344 cm; távolugrás Prinstein USA 734 cm; helyből távolugrás Ewry USA 347.66 cm; hármasugrás Prinstein USA 14.63 m; helyből hármasugrás Ewry USA 10.56 m; kötélhúzás Milwaukee AC; marathoni futás Hicks USA 3: 28: 53 másodperc.

Úszás: 50 yard Halmay Zoltán magyar 28 mp; 100 yard Halmay Zoltán magyar 1:02.8 mp; 220 yard Daniels USA 2: 44.2 mp; 440 yard Daniels USA

6:16-2 mp; félmérőföld Rausch német 13:11.8 mp; egy mérőföld Rausch német 27: 18-2 mp; 100 yardos hátúszás Brock német 1: 16.8 mp; negyedmérőföldes mellúszás Zacharias német 7: 27.6 mp; 4x100 yardos staféta New York AC; vízipóló New York AC.

Vívás: tör Forest Havanna, kard Diaz Havanna, párbajtör Fores Havanna, botvívás Port USA.

Birkózás: légsúly Curry New York, pehely Mehnert New York, könnyű Niflot New York, veltér Brandshaw New York, középsúly Rechm Buffalo, félnehézsúly Erickson norvég-amerikai, nehézsúly Hausen norvég-amerikai.

Bokszolás: légsúly Finnigen San Francisco, pehelysúly, Kirch St. Louis, könnyűsúly Spanger New York, veltersúly Joung San Francisco, félnehézsúly Mayer New York, nehézsúly Berger San Francisco.

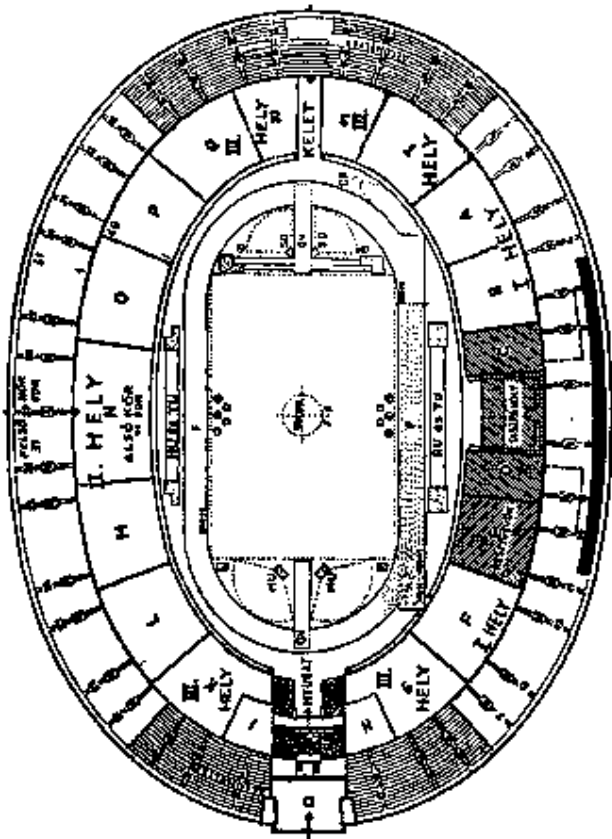
Torna: ló Heide Philadelphia, nyújtó Heide Philadelphia, korlát Eiser St. Louis, gyűrűhinta Glass Richmond, függeszkedés Eiser St. Louis.

Evezés: szkiff Greer Boston, dubio Atlanta Boat Club New York, négyes Centary Boat Club St. Louis, nyolcas Vesper Boat Club Philadelphia.

Tenisz: férfi egyes Wirght Boston, férfi páros Leonard—Wright New York.

ATHÉN »HELLÉNOLIMPIÁSZ«

A magyar *Stantics* György a 3000 méteres gyaloglásban, a *Halmay—Hajós Henrik—Kiss Géza —Onody József* staféta a 4X250 méteres gyorsúszó stafétában olimpiai bajnokságot nyert. *Halmay* Zoltán a 100 m-es úszásban, *Mudin* István a pentatlonban, *Dávid* Mihály a súlydobásban második, *Mudin* István a hellén diszkoszvetésben, *Tóth* Péter a háromtussos kardvívásban, *Erődy* Béla a függeszkedésben, *Holubán* Ferenc

A berlini olimpiai stadion

Jelmagyarázat:

HU = hátramaugrás, TU = távolugrás, SD = súlydobás, GV = gerelyvetés, GP = gátfutópálya, FP = futballpálya, DD = díszkosz. dobóhely, RU = rúdugrás, MM = magasanugrás, F = futópálya, FB = fűbejárat

a könnyűsúlyú birkózásban harmadik. *Luntzer* György diszkoszvetésben, *Béldi-Bruckner* Alajos a 400 méteres úszásban negyedik, *Strausz* Gyula diszkoszvetésben, *Mészáros* Lóránt az egytussos kardvívásban, gróf *Teleki* Sándor a pisztolylövésben ötödik, *Somody* István helyből távolugrásban, *Apathy* Jenő az egytussos kardvívásban, a tornászcsapat a maga versenyében hatodik lett.

Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 100 m Hahn USA 11.2 mp; 400 m Pillgrim USA 53-2 mp; 800 m Pillgrim USA 2:01.5 mp; 1500 m Lightbody USA 4: 12 mp; öt mérföld Hawtsey angol 26: 11.8 mp; 110-es gát Lewaitt USA 16.2 mp; 1500 méteres gyaloglás Bonhag USA 7: 12.6 mp; 3000 méteres gyaloglás Stantics György magyar; súlydobás Sheridan USA 12.32.5 m; diszkosz Sheridan USA 41'46 m; diszkoszvetés hellén módra W. Jaervinnen finn 35.17 m; kődobás Georgantes görög 19.925 m; súlyemelés egy karral Steinbach osztrák 76.55 kg; súlyemelés két karral Tofalos görög 142-4C kg; gerelyvetés Lemming svéd 53.90 m; magasugrás Leaky angol 177.5 cm; helyből magasugrás Ewry USA 156 cm; rúdugrás Kondér francia 350 cm; távolugrás Prinstein USA 720 cm; helyből távolugrás Ewry USA 330 cm; hármassugrás O'Connor angol 14.075 m; kötélhúzás Németország; kötélmászás Aliprantis görög; marathoni futás Sherring Kanada 2:51:23-6 mp; pentatlon Mellander svéd.

Úszás: 100 m Daniels USA 1: 13 mp; 400 m Sheff osztrák 6: 24 mp; 1500 m Taylor angol 28: 28 mp; 4X250-es staféta Magyarország 16:52-4 mp; műugrás Waltz német.

Vívás: tőr Kavanagh francia, párbajtőr De la Falaise francia, kard Georgiades görög, három tussra rendezett kardvívás Casmir német, párbajtőr négyes

csapatverseny Franciaország, kard négyes csapatverseny Németország.

Birkózás: könnyű súly Watzl osztrák, középsúly Weckmann finn, nehézsúly Jensen dán.

Torna: Mintacsapatverseny Norvégia.

Céllövés: hadifegyverrel 300 m-re Richárdot svájci, tetszés szerinti fegyverrel 300 m-re Stadhofen svájci csapatverseny 300 m-re Svájc, katonai revolverrel 20 m-re Richárdot svájci, 1873—74-es típusú revolverrel 20 m-re Fouconnier francia, tetszés szerinti revolverrel 25 m-re Lecoq francia, tetszés szerinti revolverrel 50 m-re Corphanides görög, párbaj pisztollyal 20 m-re Moreaux francia, pisztollyal 25 m-re emberi alakra Skarlátos görög, agyaggalamblovés 16 m-ről Merlin angol, agyaggalamblovés kétsövű fegyverrel Merlin angol.

Labdarúgás: Dánia.

Tenisz: férfi egyes Decugis francia, férfi páros Decugis—Germot francia, női egyes Simerioti görög vegyespáros Decugis—Decugisné francia.

Evezés: kétpárevezős kormányossal 1000 m-en Olaszország, kétpárevezős kormányossal egy angol mérföldön Olaszország, négyes kormányossal Olaszország.

Kerékpár: 1000 m Verry olasz 333.5 m Verry olasz, 5000 m Verry olasz. 20 km Pett angol, 80 km Vast francia, tandemverseny Matthews-Rushen angol

LONDON

Fuchs Jenő a kardvívásban, a magyar csapat a kardcsapatversenyben, *Weisz* Richárd a nehézsúlyú birkózásban olimpiai bajnokságot nyert.

Kardvívásban *Zulavszky* Béla második, *Szántay* Jenő negyedik, *Tóth* Péter ötödik, *Werkner* Lajos hatodik.

Somody István a magasugrásban második.

Bodor Ödön 800 m-en negyedik, a magyar csapat az olimpiai stafétában harmadik.

Payr Hugó középsúlyú és nehézsúlyú birkózásban negyedik.

Magyarország csapata a 4X200 m-es gyorsúszásban, *Halmai* a 100-as gyorsúszásban második, *Toldy* Ödön a 200-as mellúszásban negyedik.

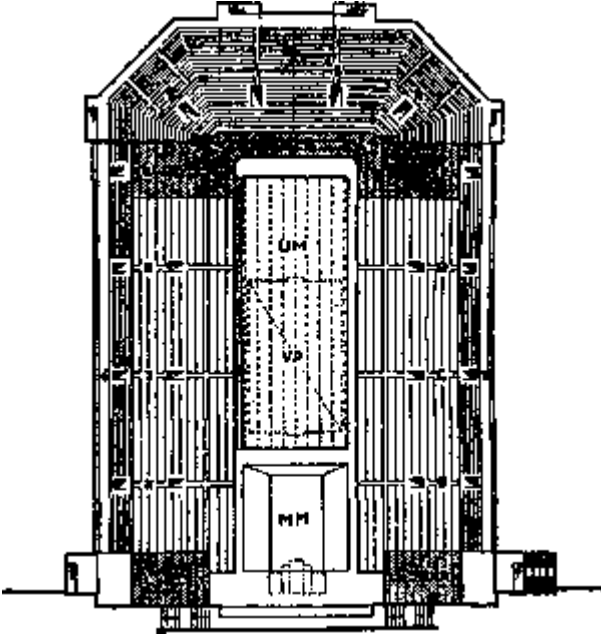
Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 100 m Walker Dél-Afrika 10-8mp; 200 m Kerr Kanada 22-6 mp; 400 m Halswelle angol 50 mp; 800 m Sheppard USA 1:52-8 mp; 1500 m Sheppard USA 4: 03-4 mp; 110-es gát Smithson USA 15 mp; 400-as gát Bacon USA 55 mp; 200, 200, 400, 800 m-es staféta USA 3: 29-4 mp; három mérföldes csapatverseny Anglia, ötmérföldes futás Voigt angol 25: 11-2 mp; 3200 m-es akadályverseny Rusel angol 10: 47-8 mp; 3500 m-es gyaloglás Lerner angol 14: 55 mp; 10 mérföldes gyaloglás Lerner angol 75: 57-4 mp; súlydobás Rose USA 14-21 m; diszkosz Sheridan > USA 40-89 m; hellén diszkoszvetés Sheridan USA 37-99 m; gerely Lemming svéd 54-44 m; gerelyvetés középénfogással Lemming svéd 54-83 m; kalapácsvetés Flanagan USA 51-92 m; kötélhúzás a londoni rendőrök; magasugrás Porter USA 190-5 cm; helyből magasugrás Ewry USA 157 cm; rúdugrás Cooke és Gilbert USA 371 cm; távolugrás Irons USA 748 cm; helyből távolugrás Ewry USA 333 cm; hármásugrás Ahearne angol 14-92 m; marathoni futás Hayes USA 2: 55: 18-4 mp.

Úszás: 100 m Daniels USA 1:05-6 mp; 400 m Taylor angol 5:36-8 mp; 1500 m Taylor angol 22:48-4 mp; 4 X 200-as gyorsúszó-staféta Anglia 10: 55-6 mp; 200-as mellúszás Holman angol 3: 09-2 mp; 100-as hátúszás Bieberstein német 1: 24-6 mp;

toronyugrás Johansen svéd, műugrás Zürner német, vízipóló Anglia.

Vívás: kard Fuchs Jenő Magyarország, kardcsapat Magyarország, párbajtőr Alibert francia, párbajtőr csapatverseny Franciaország.

A berlini olimpiai úszóstadion

Jelmagyarázat: UM — úszómedence, VP = vízipólópálya,
MM = műugrómedence.

Szabadstílusú birkózás: bantamsúly Mehnert USA, pehelysúly Dole USA, könnyűsúly Relwyskow angol, középsúly Bacon angol, nehézsúly O'Kelly angol.

Görög-római birkózás: pehelysúly Porro olasz, könnyűsúly Martenson svéd, középsúly Weckmann finn, nehézsúly Weisz Richárd Magyarország.

Bokszolás: bantamsúly Thomas angol, pehelysúly Gunn angol, könnyűsúly Grace angol, középsúly Douglas angol, nehézsúly Oldmann angol.

Futball: Anglia.

Hokki: Anglia.

Evezés: szkiff Blackstafe angol, kettőspárevezős Penning—Thomson angol, négyes Magdalen College Oxford angol, nyolcas Leander Club angol.

Tenisz: férfi egyes Ritchie angol, férfitáros Hillyard—Doherty angol, női egyes Chambresné angol. Fedettpályán: férfiegyes Gore angol, férfitáros Gore—Barret angol, női egyes Smith angol.

Céllövés: egyéni verseny 300 m-re Helgernd norvég, egyéni verseny katonai fegyverrel 1000 yardra Millner angol, csapatverseny katonai fegyverrel Amerika, csapatverseny 300 m-re Norvégia, céllövés miniatűr fegyverrel 50 és 100 yardra Carnel angol, ugyanaz csapatversenyben Anglia, céllövés revolverrel 50 yardra Van Asbrock belga, ugyanaz csapatversenyben Amerika, agyaggalamblovés egyénileg Eweing Kanada, csapatversenyben Anglia, céllövés futószarvasra egyénileg Swahn svéd, csapatversenyben Svédország.

Ijjászat: férfi versenyben Dod angol, hölgyversenyben Miss Newall angol. Ijjászat 50 m-ről Grisot francia.

Torna: szertorna Braglia olasz. Csapatversenyben Svédország.

Kerékpározás: egykörös verseny Johnson angol, 1000 m-es verseny nincs bajnok, 5000 m Jones angol, 20 km Kingsbury angol, 100 km Bartlett angol, tandem Schilles-Auffray francia, üldözőverseny Anglia csapata.

Korcsolyázás: férfi műkorcsolyázás Salchow svéd, női műkorcsolyázás Syersné angol, páros műkorcsolyázás Hübler—Burger német

STOCKHOLM

Fuchs Jenő és a magyar kardvívócsapat megismételte londoni győzelmét. *Prokopp* Sándor a 300 m-es céllövésben nyert olimpiai bajnokságot.

Kóczán Mór gerely vetésben harmadik. *Mudin* Imre súlydobásban hatodik.

Las-Torres Béla a 400 m-es gyorsúszásban, *Baronyi* András a 100-as hátúszásban ötödik.

A magyar futballesapat megnyerte a vigaszdíjat.

Csapatszertornában Magyarország csapata második.

A kard egyéni versenyben *Békessy* Béla második, *Mészáros* Ervin harmadik, *Schenker* Zoltán negyedik, *Tóth* Péter hatodik, *Werkner* Lajos hetedik, *Földes* Dezső nyolcadik.

Törvívásban *Berti* László negyedik, *Békessy* Béla hetedik.

Birkózásban *Varga* Béla a középsúlyúak B. csoportjában harmadik.

Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 100 m Craig USA 10-8 mp; 200 m Craig USA 21-7 mp; 400 m Reidpat USA 48-2 mp; 800 m Meredith USA 1:51-9 mp; 1500 m Jackson angol 3:56-8 mp; 5000 m Kolehmainen finn 14:36-6 mp; 10.000 m-en Kolehmainen finn 31: 20 mp; 110-es gát Kelly USA 15-1 mp; 10.000 m-es gyaloglás Gouling Kanada 46:28-4 mp. 4X100-as staféta Anglia 42-4 mp; 4X400-as staféta USA 3: 16-6 mp; 3000 m-es csapatverseny Amerika; 8000 m-es mezei verseny Kolehmainen finn 41: 11-6 mp; súlydobás Mc Donald USA 15-34 m; súly dobás két kézzel Rose USA 27-70 m; diszkoszvetés Taipale finn 45.21 m; diszkoszvetés két kézzel Taipale finn 82-86 m; gerelyvetés Lemming svéd 60.64 m; gerelyvetés két kézzel Saaristo finn 109-41 m; kalapácsvetés McGrath USA 54.74 m;

magasugrás Richard USA 193 cm; helyből magasugrás Platt Adams USA 163 cm; rúdugrás Babcock USA 395 cm; távolugrás Utterson USA 760 cm; helyből távolugrás Csiklitiras görög 337 cm; hármastugrás Lmd-bloom svéd 14-76 m; marathoni futás Me Arthur Dél-Afrika 2: 36: 54-8 mp; pentatlon Thorpe USA, dekatlon Thorpe USA.

Úszás: 100 m Duke Kahanamoku USA 1:03.4 mp; 400 m Hodgson Kanada 5:24-4 mp; 1500 m Hodgson Kanada 22 perc; 4 x 200-as staféta Ausztrália 10: 11-2 mp; 200-as mellúszás Bathe német 3:01-8 mp; 400-as mellúszás Bathe német 6: 29.6 mp; 100-as hátúszás Hebner USA 1:21.2 mp; műugrás Günther német, toronyugrás Adlers svéd. 100 m-es hölgyúszás Durack Ausztrália 1:22-2 mp; 4X 100-as staféta hölgyek részére Anglia 5: 52.8 mp; műugrás hölgyek részére Johansson svéd. Vízipóló Anglia.

Labdarúgás: Anglia.

Vívás: kard egyéni Fuchs Jenő Magyarország, csapatversenyben Magyarország. Tőr egyéni Nedo Nádi olasz, csapatban Belgium. Párbajtőr Anspach belga.

Céllövés: csapatverseny hadifegyverrel 200, 400, 500, 600 m távolságról USA. Céllövés 300 m-ről Prokopp Sándor magyar. Céllövés 600 m-ről Colas francia. Céllövés bármely rendszerű fegyverrel Colas francia, csapatversenyben Svédország. Céllövés miniatűr fegyverrel 25 m-re egyénileg Carlberg svéd, csapatban Svédország 50 m-re egyénileg Hird USA, csapatversenyben Anglia. Céllövés revolverrel és pisztollyal egyénileg Lane USA, csapatban USA. Párbaj fegyverrel 30 m-ről egyénileg Lane USA, csapatversenyben Svédország. Agyaggalamb-lövésben egyénileg Graham USA, csapatversenyben USA. Lövés futószarvasra egyénileg Lundberg svéd, csapatban Svédország.

Torna: svédrendszerű csapat-tornázás Svédország. Németrendszerű csapattornázás Olaszország. Csa-

pattornászás szabadon választott szereken Norvégia. Egyéni szertorna Braglia olasz.

Lovasversenyek: díjlovaslás Boltenstern svéd, díjugratás Cariou francia, csapatversenyben Svédország, katonai lovasverseny egyénileg Nordlander svéd, csapatversenyben Svédország. Modern pentatlon Liliehöök svéd.

A vitorlásversenyben Norvégia 2, Svédország és Franciaország 1—1 győzelmet szerzett.

Evezés: szkiff Kinnear angol, négyevezős verseny Németország, belvillás négyesverseny Dánia, nyolcas Leander Anglia.

Birkózás: pehelysúly Koskelo finn, könnyűsúly Wäre finn, középsúly A csoport Johansson svéd, B csoport Ahlgreen svéd és Böling finn holtversenyben, nehézsúly Saarella finn.

Tenisz: férfiegyes Winslow Dél-Afrika, férfipáros Winslow—Kitson Dél-Afrika, női egyes Broqedis francia, vegyespáros Köring-Schomburgk német, fedett-pályán férfiegyes Gobert francia, férfipáros Gobert—Gerhot francia, női egyes Hannám angol, vegyespáros Hannám—Dickson angol.

Kerékpár: 320 km-es versenyen a Melar tó körül. Egyénileg Lewis Dél-Afrika, csapatban Svédország.

ANTWERPEN CSONKA OLIMPIASZ

1920-ban még élt a világháború által felgyújtott gyűlölet, a győztes államok félretették az olimpiai játékok felújításának alap gondolatát, a nemzetek közötti barátság szolgálatának eszméjét, Németországot és Magyarországot nem hívták meg az antwerpeni olimpiai játékokra.

A csonka olimpiász bajnokai:

Atlétika: 100 m Paddock USA 10-8 mp; 200 m Woodring USA 22 mp; 400 m Rudd Dél-Afrika 49.6

mp; 800 m Hill Anglia 1: 53-4 mp; 1500 m Hill Anglia 4:01-8 mp; 5000 m Guillemot francia 14:55-6 mp; 10.000 m Nurmi finn 31:45'8 mp; 3000 m-es hármas csapatverseny USA; mezei futás egyénileg Nurmi, csapatversenyben Finnország; 4x 100-as staféta USA 42-2 mp; 4 x 400-as staféta Anglia 3: 22-2 mp; 110-es gát Thomson Kanada 14-8 mp; 400-as gát Loomis USA 54 mp; 3000 m-es akadályfutás Hodge angol 10:00.4 mp; 3000 m-es gyaloglás Frigerio olasz 13: 14-2 mp; 10.000 m-es gyaloglás Frigerio olasz 48: 10.2 mp; súlydobás Pörhöläe finn 14.81 m; diszkoszvetés Niklander finn 44-685 m; gerelyvetés Myyrä finn 65.78 m; kalapácsvetés Ryan 52.875 m; magasugrás Landon USA 194.5 cm; rúdugrás Foss USA 380 cm; távolugrás Petersen svéd 715 cm; hármasugrás Tuulos 14-50 m; pentatlon Lehtonen finn; dekatlon Löwlan norvég; marathoni futás Kolemäinen finn 2:32:35-8 mp.

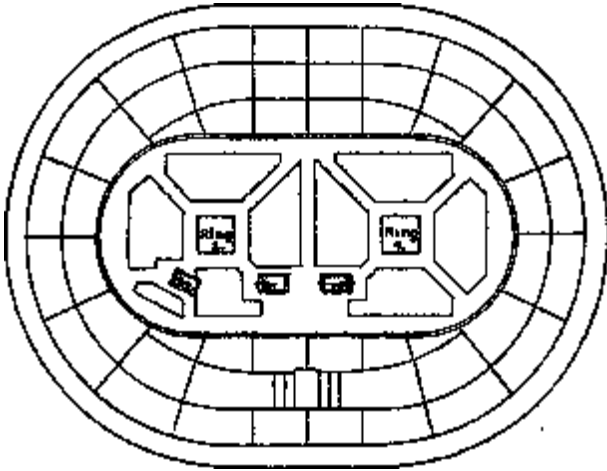
Úszás. 100 m Duke Kahanamoku USA 1:01-4 mp; 400 m Ross USA 5:26 mp; 1500 m Ross USA 22:23-3 mp; 4 x200-as staféta USA 10:04-4 in; 200-as mellúszás Malmroth svéd 3:04.4 mp; 100-as hátúszás Kealoha USA 1: 15.2 mp; műugrás Wallman svéd, toronyugrás Khuen USA, 100-as gyorsúszás hölgy verseny Bleibtrey USA 1: 13-6 mp; 300-as gyorsúszás hölgyverseny Bleibtrey USA 4:34 mp; 4 x 100-as gyorsúszó-staféta hölgy verseny USA 5: 11-6 rap; műugrás hölgyverseny Fryland dán, toronyugrás hölgyverseny Ryggin USA.

Vívás: kard egyéni Nedo Nádi, csapatverseny Olaszország, tör egyéni Nedo Nádi, csapatverseny Olaszország.

Futball: Belgium.

Birkózás: pehelysúly Friman finn, könnyűsúly Wäre finn, középsúly A csoport Westergreen svéd, B csoport Johansen svéd, nehézsúly Linford finn.

Súlyemelés: pehelysúly de Haes belga 220 kg, könnyűsúly Neyland észt 257.5 kg, középsúly A csoport Gance francia 245 kg, B csoport Gadme francia 295 kg, nehézsúly Bottino olasz 265 kg.

A berlini olimpiai bokszo- és birkozo-arena

Torna: egyéni összetett verseny Zamposi olasz, csapatversenyben Olaszország.

Kerékpár: 1000 m Peters holland, 50 km George belga, 1200-as tandem-verseny Anglia, országúti verseny Stanquist svéd, 4800 m-es motorverseny Luyekan belga.

PÁRIZS TÉLI OLIMPIÁSZ: CHAMONIX

Posta Sándor a kardvívásban, dr. *Halasy* Gyula agyaggalamb lövésben olimpiai bajnokságot nyert.

Atlétikában *Somfay* Elemér második helyen végzett a pentatlonban, *Gáspár* Jenő ötödik a magasugrásban.

Bartha Károly a 100 méteres hátúszásban harmadik, a magyar vízipólócsapat a vízipólótornán ötödik.

Kardvívásban *Garai* János harmadik, *Schenker* Zoltán negyedik, a csapatversenyben Magyarország második Törccsapatversenyben Magyarország harmadik. Női törvívásban *Tary* Gizella hatodik.

Birkózásban *Tasnády* József ötödik, *Radvány* Ódon ötödik, *Keresztes* Lajos második, *Vargha* Béla hatodik, *Bodó* Raymond harmadik, *Matura* Ernő ötödik helyezést szerzett.

A szellemi olimpiász tervezési csoportban *Hajós* Alfréd második.

Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 100 m Abrahams angol 10.6 mp; 200 m Scholtz USA 21.6 mp; 400 m Liddel angol 47.6 mp; 800 m Lowe angol 1:52.4 mp; 1500 m Nurmi finn 3:53-6 mp; 5000 m Nurmi finn 14:31-2 mp; 10.000 m Ritola finn 30:23-4 mp; 3000 m-es csapatverseny Finnország, 10.000 m-es mezei futás Nurmi finn 32:54-8 mp; 3000 m-es akadályverseny Ritola finn 9:33-6 mp; 110-es gát Kinsey USA 15 mp; 400-as gát Taylor USA 52-6 mp; 4X100 m USA 41 mp; 4X400 m-es staféta USA 3: 16 mp; 10.000 m-es gyaloglás Frigerio olasz 47: 46 mp; súlydobás Houser USA 1409-5 cm; diszkoszvetés Houser USA 46-155 m; gerelyvetés Myyrä finn 62-96 m; kalapácsvetés Tootel USA 53-295 m; magasugrás Osborn USA 198 cm; rúdugrás Barnes USA 395 cm; távolugrás Hubbard USA 744-5 cm; pentatlon Lestonen finn; dekatlon Osborn USA; marathoni futás Stenroos finn 2: 41: 22-6 mp.

Úszás: 100 m Weismüller USA 59 mp; 400 m Weismüller USA 5:04.2 mp; 1500 m Charlton Ausztrália 20:06.6 mp; 4 x 200-as gyorsúszó staféta USA 9: 53.4 mp; 200-as mellúszás Skelton USA 2:55-6

mp; 100-as hátúszás Kealoha USA 1: 13-2 mp; műugrás White USA, toronyműugrás White USA, toronyugrás Eve Ausztrália, 100-as hölgy gyorsúszás Rackie USA 1: 12.5 mp; 400-as hölgy gyorsúszás Norelius USA 6:03.8 mp; 4x100-as gyorsúszó-staféta hölgyverseny USA 4:58.8 mp; 200-as hölgy mellúszás Morton angol 3: 33.2 mp; 100-as hölgy hátúszás Bauer USA 1:23'2 mp; hölgy műugrás Becker USA; hölgy toronyugrás Smith USA.

Vízipóló: Franciaország.

Vívás: kard egyéni Posta Sándor magyar, csapatbajnok Olaszország. Tőr egyéni Ducret francia, csapatbajnok Franciaország. Párbajtőr Delporte belga. Hölgytőrvívás Osierné dán.

Görög-római birkózás: légsúly Pütsepp észti, pehelysúly Antilla finn, könnyűsúly Frimann finn, kisközépsúly Westerlund finn, nagyközépsúly Westergreen svéd, nehézsúly Deglane francia.

Szabadstílusú birkózás: légsúly Pihlajamäki finn, pehelysúly Reed USA, könnyűsúly Vis USA, kisközépsúly Gerhi Svájc, nagyközépsúly Haggmann Svájc, kisnehézsúly Spelmann USA, nehézsúly Steele USA.

Bokszolás: légsúly La Barbara USA, bantamsúly Smith Dél-Afrika, pehelysúly Fields USA, könnyűsúly Nielsen dán, veltersúly Delarge belga, középsúly Maliin angol, kisnehézsúly Mitchell angol, nehézsúly Von Porát norvég.

Céllövés: katonai fegyverrel egyénileg Fischer USA, csapatversenyben USA, miniatűr fegyverrel Coquelin de Lise francia, automata pisztollyal Palley USA. Céllövés futószarvasra egyénileg Boles USA, csapatversenyben Anglia. Agyaggalamblövés egyénileg Halassy Gyula magyar, csapatban USA.

Evezés: szkiff Beresford angol, dubio Hollandia, kormányos kettős Svájc, kormányos négyes Svájc, négyes kormányos nélkül Anglia.

Torna: összetett versenyben egyénileg Skutelj jugoszláv, csapatversenyben Olaszország.

Tenisz: Férfiegyes Richards USA, férfipáros Richards—Hunter USA, női egyes Wills USA, női páros Wills—Wightmann USA, vegyespáros Williams—Wightmann USA.

Futball: Uruguay.

Kerékpár: 1000 m-es pályaverseny Mitchard francia, 2000 m-es tandem-verseny Cugnot—Chury francia, 50 km-es verseny Willems holland, üldöző csapatverseny Olaszország, országúti verseny Blanconnet francia.

Korcsolyázás: gyorskorcsolyázás Thunberg finn, műkorcsolyázás Grafström svéd, hölgy-műkorcsolyázás Szabó Herma osztrák, páros műkorcsolyázás Engelman—Berger osztrák.

Sí: 17 km-es futóverseny Thorleif Haug norvég, 50 km-es futóverseny Thorleif Haug norvég, síugrás Tullin Thams norvég, egyesített futó- és ugróverseny Thorleif Haug norvég, katonai sícsapatverseny Svájc.

Jéghokki: Kanada.

Bob: Svájc.

AMSZTERDAM TÉLI OLIMPIÁSZ: ST. MORITZ

Tersztyánszky Ödön és a magyar csapat a kardvívásban, *Keresztes* Lajos görög-római birkózásban, *Kocsis* Antal ökölvívásban nyert olimpiai bajnokságot A szellemi olimpiász epikai versenyében *Mező* Ferenc győzött.

Atlétikában *Szepes* Béla második lett a gerelyvetésben.

Úszásban *Bárány* István második volt 100 méteren, a magyar 4 x 200-as staféta a negyedik helyet szerezte meg.

Magyarország vízipólócsapata Németország mögé a második helyre szorult.

Az egyéni kardvívásban *Petschauer* Attila második, *Gombos* Sándor ötödik. Törvívásban a magyar csapat ötödik. A női törversenyben *Dany* Margit hatodik.

Birkózásban *Zombory* Ödön ötödik, *Kárpáthy* Károly negyedik, *Papp* László második, *Szalay* Imre hatodik, *Badó* Raymond hatodik helyet szerzett.

A magyar tornászcsapat tizedik lett a férfiversenyben, negyedik a női csapatversenyben.

Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 100 m Williams Kanada 10-8 mp; 200 m Williams Kanada 21-8 mp; 400 m Barbutti USA 47-8 mp; 800 m Lowe angol 1:51-8 mp; 1500 m Larva finn 3: 53-2 mp; 5000 m Ritola finn 14: 38 mp; 10.000 m Nurmi finn 30:18-8 mp; 4X100 m USA 41 mp; 4X400 m USA 3: 14-2 mp; 110-es gát Atkinson Dél-Afrika 14-8 mp; 400-as gát lord Burghley angol 53-4 mp; 3000 m-es akadályfutás Loukola finn 9: 21-8 mp; súlydobás Kuck USA 15-87 m; diszkoszvetés Houser USA 47-32 m; gerelyvetés Lundquist svéd 66-60 m; kalapácsvetés O'Callaghan ír 51.39 m; magasugrás King USA 194 cm; rúdugrás Carr USA 420 cm; távolugrás Hamm USA 773 cm; hármasugrás Oda japán 15.21 m; marathoni futás El Quaffi francia 2: 32: 57 mp; dekatlon Yrjöla finn.

Modern pentatlon: Thofelt svéd.

Női atlétika: 100 m Robinson USA 12.2 mp; 800 m Radke német 2:16-8 mp; 4 x 100-as staféta Kanada 48-4 mp; magasugrás Catherwood Kanada 159 cm; diszkoszvetés Konopacka lengyel 39.62 m.

Úszás: 100 m Weismüller USA 58.6 mp; 400 m Zorilla Argentína 5:01.6 mp; 1500 m Arne Borg svéd 19:51.8 mp; 4X200-as gyorsúszó-staféta USA 9:36.2 mp; 200-as mellúszás Tsuruta japán 2: 48.8

mp; 100-as hátúszás Kojac USA 1: 08.2 mp; Műugrás Desjardins USA, toronyugrás Desjardins USA, 100-as női gyorsúszás Kosipovich USA 1:11 mp; 400-as női gyorsúszás Norelius USA 5:42-8 mp; 200-as női mellúszás Schrader német 3:12-6 mp; 100-as női hátúszás Braun holland 1: 22 mp; 4x 100-as női gyorsúszó-staféta USA 4: 47-6 mp; női műugrás Meany USA, női toronyugrás Pinkston USA.

Vízipóló: Németország.

Vívás: kard egyéni Tersztyánszky Ödön magyar, csapatban Magyarország. Tőr egyéni Gaudin francia, tőr-csapat Olaszország. Párbajtőr egyéni Gaudin francia, csapatban Olaszország. Hölgyl-törversenyben Mayer német.

Görög-római birkózás: légsúly Leucht német pehelysúly Wali észt, könnyűsúly Keresztes Lajos magyar, kisközépsúly Kokkinen finn, nagyközépsúly Musztafa egyiptomi, nehézsúly Svenson svéd.

Szabadstílusú birkózás: légsúly Maekinen finn, pehelysúly Morrison USA, könnyűsúly Kapp észt, kisközépsúly Haaristo finn, nagyközépsúly Kyburz svájci, kisnehézsúly Sjöstedt svéd, nehézsúly Richthof svéd.

Bokszolós: légsúly Kocsis Antal magyar, bantafisúly Tamagnini olasz, pehelysúly Van Klaveren holland, könnyűsúly Orlandi olasz, középsúly Morgan újzélandi, veltersúly Avendano argentinai, kisnehézsúly Toscani olasz, nehézsúly Rodriguez argentinai.

Súlyemelés: pehelysúly Adrisek osztrák 287.5 kg, könnyűsúly Helbig német és Haas osztrák 322 kg, középnehézsúly Roger francia 355.5 kg, félnehézsúly Nosseir egyiptomi 355 kg, nehézsúly Strassberger német 372.5 kg.

Torna: lovon Hänggi svájci, gyűrűn Skutelj jugoszláv, nyújtón Miez svájci, korlátton Vácha csehszlovák, akrobataugrásban Mack svájci, egyéni összetett versenyben Miez svájci. Férficsapatversenyben Svájc. Női csapatversenyben Hollandia.

Evezés: szkiff Pearce Ausztrália, dubio Németország, dubio kormányossal Svájc, kettőspárevezős USA, négyes kormányossal Anglia, négyes kormányos nélküli Olaszország, nyolcas USA.

Vitorlázás: nyolcméteres hajók csoportjában Franciaország, Hatméteres hajók csoportjában Norvégia. 12 lábás jollék csoportjában Thorell svéd.

Kerékpár: 1000 m-es flyerbajnokság Beaufrand francia, 1000 m-es állóstartos verseny Hansen dán, 4000 m-es üldöző csapatverseny Olaszország, 2000 m-es tandem-verseny Hollandia. 165 km-es országúti verseny Hansen dán, csapatban Dánia.

Lovasversenyek: Military Pahud de Mortanges holland, csapatversenyben Hollandia, idomító-verseny Langen német, csapatban Németország, vadászugratás Ventura cseh-szlovák (magyar lovon), csapatban Spanyolország.

Futball: Uruguay.

Hokki: India.

Szellemi olimpiász: epikai művek versenyében dr. Mező Ferenc magyar, az olimpiai játékok történetével.

Korcsolyázás: 500 m-es gyorskorcsolyázás Thunberg finn és Evensen norvég, 1500 m-es gyorskorcsolyázás Thunberg finn, 5000 m-es gyorskorcsolyázás Ballangrud norvég, 10.000 m-es gyorskorcsolyázás Jaffee USA. Férfimukorcsolyázás Graf ström svéd, hölgymukorcsolyázás Sonja Hennie norvég, páros műkorcsolyázás Joly-Brünnett francia.

Sí: 18 km-es futóverseny Gröttumsbraaten norvég, 50 km-es futóverseny Hedlund svéd, 30 km-es katonai járőrverseny Norvégia, síugrás Alf Andersen norvég, ugrás és futás összetett verseny Gröttumsbraaten norvég.

Szánkóversenyek: Bobsleigh: Fiske USA. Skeleton: Heaton USA.

Jég-hokki: Kanada.

LOS ANGELES

TÉLI OLIMPIÁSZ: LAKE PLACID

Jekkefalussy-Piller György a kardvívásban, *Pelle István* a torna szabadgyakorlatban és a lóugrásban, *Énekes István* az ökölvívásban, a magyar csapat a kardvívásban és vízipólóban olimpiai bajnokságot nyert.

Donogán István ötödik, *Madarász Endre* hatodik lett a diszkoszvetésben.

Magyarország a 4 x 200-as gyorsúszó stafétában harmadik.

Kabos Endre az egyéni kardvívásban harmadik, *Petschauer Attila* ötödik. *Bogen Erna* a női törvívásban harmadik helyen végzett.

Zombory Ödön és *Kárpáthy Károly* a szabadstílusú birkózásban második, *Tunyoghy József* harmadik helyet szerzett.

Pelle István két világbajnoksága mellett második lett a tornászok összetett versenyében és korlátton, a nyújtón és az akrobataugrásban negyedik, a loyot hatodik helyen végzett. *Péter Miklós* függeszkesedésben negyedik. *Boross Péter* a lóugrásban és a függeszkesedésben ötödik. A magyar csapat a tornászok műszabadgyakorlataiban második, az összetett tornászversenyben negyedik helyen végzett.

Soós Zoltán céllövésben harmadik.

A páros műkorcsolyázásban *Rotter-Szollás* harmadik, *Orgonista—Szalay* negyedik.

Manno Miltiades a szellemi olimpiász művészeti csoportjában második díjat nyert.

Az olimpiai bajnokok:

Atlétika: 100 m Tolan USA 10-3 mp; 200 m Tolan USA 21-2 mp; 400 m Car USA 46-2 mp; 800 m Hampson angol 1:497 mp; 1500 m Beccali olasz 3:51.3

mp; 5000 m Lehtinen finn 14: 30 mp; 10.000 m Kusocinszki lengyel 30: 11.4 mp; 4X 100 m-es staféta USA 41 mp; 4 x 400-as staféta USA 3:08-2 mp; 110-es gát Sáling USA 14-6 mp; 400-as gát Tisdall ír 51.8 mp; 3000 m-es akadályfutás Isohollo finn 9: 18-4 mp; 50 km-es gyaloglás Green, Kanada 4:54-10 mp; súlydobás Sexton USA 16-03 m; diszkoszvetés Anderson USA 49-48 m; gerely vetés Matti Jaervinnen finn 72-07 m; kalapácsvetés O'Callaghan ír 53.88 m; magasugrás McNaughton Kanada 197 cm; rúdugrás Miller USA 437 cm; távolugrás Gordon USA 762 cm; hármasugrás Nambu japán 15.72 m; dekatlon Bausch USA, modern pentatlon Oxenstierna svéd, marathoni futás Zabala Argentina 2:31:36 mp.

Női atlétika: 100 m Walasiewicz lengyel 11-9 mp; 4X 100-as staféta USA 46-9 mp; 80-as gátfutás Didrickson USA 11.7 mp; diszkoszvetés Copeland USA 40-58 m; gerely vetés Didrickson USA 43.71 m; magasugrás Sheeley USA 167 cm.

Úszás: 100 m Miyazaki japán 58 mp; 400 m Crabbe USA 4: 48-4 mp; 1500 m Kitamura japán 19: 12-4 mp; 4 X 200-as gyorsúszó-staféta japán 8:58-4 mp; 200-as mellúszás Tsuruta japán 2: 45-4 mp; 100-as hátúszás Kiokava japán 1:08-6 mp; műugrás Riley-Galitzen USA, toronyugrás Smith USA.

Női úszóversenyekben: 100-as gyorsúszás Madison USA 66-8 mp; 400-as gyorsúszás Madison USA 5: 28.5 mp; 200-as mellúszás Denys Ausztrália 3: 06-2 mp; 100-as hátúszás Holm USA 1:19.6 mp; 4 x 100-as gyorsúszó-staféta USA 4:38 mp; műugrás Coleman USA, toronyugrás Poynton USA.

Vízipóló: Magyarország.

Vívás: kard egyéni Jekkelfalussy-Piller György, kardcsapat Magyarország. Tőr egyéni Marzi olasz, csapatban Franciaország. Párbajtőr egyéni Cornaggia olasz, csapatban Franciaország. Női tőrvívás Preiss osztrák.

Görög-római birkózás: légsúly Brendel német, pehelysúly Gozzi olasz, könnyűsúly Malmberg svéd, kisközépsúly Johanson svéd, nagyközépsúly Kokkinen finn, kislehézsúly Svenson svéd, nehézsúly Westergreen svéd.

Szabadstílusú birkózás: légsúly Pearce USA, pehelysúly H. Pihlajamaeki finn, könnyűsúly Pacomé francia, kisközépsúly Van Bebber USA, nagyközépsúly Johanson svéd, kislehézsúly Nehringer USA, nehézsúly Richthof svéd.

Súlyemelés: pehelysúly Suvigny francia 287-5 kg, könnyűsúly Duverger francia 325 kg, középsúly Ismayr német 345 kg; kislehézsúly Hostin francia 365 kg nehézsúly Skobla csehszlovák 380 kg.

Ökölvívás: légsúly Énekes István magyar, bantamsúly Gwynn Kanada, pehelysúly Robieda Argentina, könnyűsúly Stevens Dél-Afrika, veltersúly Flynn USA, középsúly Barth USA, kislehézsúly Carstens Dél-Afrika, nehézsúly Lowel Argentina.

Céllövés: miniatűr fegyverrel Ronnart svéd.

Lovasverseny: vadászugratás Nishi japán.

Torna: Egyéni összetett versenyben Neri olasz, egyéni műszabadgyakorlatban Pelle István magyar, nyújtón Bixler USA, korláton Neri olasz, lóugrásban Pelle magyar, gyűrűhintán Gulack USA, buzogányversenyben Roth USA, ló egyéni versenyben Guglielmeti olasz, akrobataugrásban Wolf USA, függeszkedésben Bass USA, négyes csapatversenyben Olaszország, műszabadgyakorlat csapatversenyben USA.

Evezés: szkiff Pearce Ausztrália, 7: 44.4 mp; kettős párevezősben USA 7: 17.5 mp; kormányos nélküli kettősben Anglia 8 perc; kormányos kettőssel USA 8:28.8 mp; kormányos négyessel Németország 7:19 mp; kormányos nélküli négyessel Anglia 6:58 mp; nyolccsal USA 6: 37.3 mp.

Vitorlásversenyek: nyolcméteres hajók csoportjában Anglia, hatméteres hajók csoportjában Svéd-

ország, starsztályban Amerika, monotype-osztályban: Lebrun francia.

Kerékpár: 1000 m-es időfutam Gray Ausztrália, 4000 m-es négyes üldöző csapatverseny Olaszország, 100 km-es hármas csapatverseny Olaszország, 100 km-es országúti egyéni verseny Pavesi olasz.

Gyephokki: India.

Szellemi olimpiász: irodalom Bauer Németország, festészet Walli Svédország, grafika Collinkin USA, rajz Blair USA. A zenedíjat nem adták ki.

Gyorskorcsolyázás: 500 m Shea USA 43-4 mp; 1500 m Shea USA 2: 57-5 mp; 5000 m Taylor 9: 40-8 mp; 10.000 m Jaffee USA 19: 13-6 mp.

Műkorcsolyázás: férfiverseny Schäfer osztrák, női verseny Sonja Hennie norvég, párosverseny Brunet' házaspár francia.

Sí: 18 km-es futás Utterström svéd 1: 23: 07 mp; síugrás Birger Ruud norvég 66-5 és 69 m-es állott ugrással, a futás és ugrás összetett versenyében Gröttumsbraaten norvég, 50 km-es futásban Saarinen finn 4 óra 28 perc.

Szánkázás: kettős bob USA, négyes bob USA

A SPORT ÉS AZ ORVOS

Az utolsó évtizedekben, de különösen a világháború óta az összes kultúrnépeknél eddig nem sejtett méretekben indult fejlődésnek a sport. Egyre szélesebb néprétegek látják be, hogy a mindinkább egyoldalúvá váló testi munka és a testet alig foglalkoztató szellemi munka ellenkezik az emberi szervezet természetével és kiegyenlítésre szorul.

Nem véletlen, hogy éppen azokban az országokban indult meg leghamarabb a sportélet, amelyek a kultúra legmagasabb fokán állanak. Az orvos, a gondolkodó, de nem utolsó sorban magának az embernek egészséges ösztöne ráeszmélt arra, hogy a technika által kényelmessé, mozgásszegénnyé tett egészségtelen életmód hatékony ellenmérge csak az észszerű testkultúra, a szabad levegőn üzött sport lehet. A sport hatalmas eszköz a domesztikáció, a városlakás, a tömeges együttélés és a foglalkozások ártalmai ellen, a sport az a hatalom, amely az embert visszavezeti a szerető édesanyához, a természethez, amelyből új erőt tud meríteni az idegileg agyongyötört szervezet és amely nemcsak az egyén, de a jövő generációk egészségi állapotának is megalapozója és védelme.

Amíg a sport kisszámú, ráérő és fölösleges energiákkal rendelkező, egészségtől duzzadó sportsman időtöltése és versengés® volt, addig az orvosra egyeb

feladat nem hárult, mint hogy balesetek esetén segílyt . nyújtson, a túlzások ellen szavát felemelje és ha a kérdés tudományos oldala érdekelte, tudományos megfigyeléseket végezzen. Amióta azonban egyre nagyobb tömegek hódolnak a sportnak, amióta a sportolás divattá lett és sokszor arra nem való testalkatú és nem kifogástalan egészségi állapotú egyének is utánzási vágytól sarkalva oly teljesítményekre vállalkoznak, amelyekre szervezetük nem alkalmas, a sportorvosi ténykedésnek fontosabbik része már nem sebészi, hanem belgyógyászati és lényege *a sportártalmak megelőzése érdekében végzett előzetes orvosi vizsgálat* és az aktív sportolók sorozatos orvosi ellenőrzése.

A sport hatalmas inger a szervezetre, megfelelő mértékben üzve testileg, lelkileg felüdüti és edzi a sportolót. Ha azonban a szervezet nem volt teljes értékű, relatív túlterhelés áll elő és az ifjú, aki erején felül mert, áldozatul is eshetik sportszenvedélyének.

A sportnak a szervezetre gyakorolt intenzív átfórmáló hatását akkor fogjuk áttekinteni, ha közelebbről szemügyre vesszük, hogyan hat a sport az egyes életfontos szervekre.

A szív és a sport

A sporttal kapcsolatban leggyakrabban halljuk emlegetni a szívet. Lássuk csak, mi történik a szívvel intenzív testi munka közben? Hegymászásnál, futásnál légzésünk, szívverésünk szaporább lesz, szívdobogást érzünk. A szív fokozott munkát végez, hogy a szervezetet, a tüdőt kellő mennyiségű vérrel lássa el. Saját-ságos módon, ha az ilyen intenzív munkaközben röntgenernyő alatt megnézzük a szívet, a normálisnál kisebbsnek fogjuk találni. Ha azonban a testi megerőltetés tovább tart és a szív ereje hanyatlani kezd, összehúzódásai nem elég erélyesek többé, a bal kamra nem ürül ki teljesen és a pitvarokban és a kamrákban

több vér lesz, mint rendszeren lenni szokott. Ha ez a pangás nem szűnik meg rövid idő alatt, többek között nehezzé teszi a légzést, a szív üregei kitágulnak, a szív-Izom egyre jobban fáradva, nem képes a vért kiszorítani. Ehhez járul még, hogy maga a szívizom sem kap elegendő vért, így tápanyagokat és oxigént sem és a szív munkája fokozatosan romlik. A szív a rossz táplálkozás és kifáradás következtében elernyed, ellenállóereje csökken és mint petyhüdt zsák percenként 120—150, sőt akár 200 erőtlen összehúzódást is végez. A szívnek ez a delírium-szerű vergődése már alig képes a keringést fenntartani, a szövetek vérellátása rossz, a tüdő a pangó vértől duzzad, a légzés fölületes szapora, a végletekig kimerült egyén a torkában érzi kalapálni a szívét. A szívkimerülés komoly fokán az agy is megérzi a hiányos vérellátást, az agyvelőbe jutó vér is tele van szénssavval, az Öntudat is homályosodni kezd. Ha az akarat, a kitűzött cél elérésének vágya mégis tovább hajszojja a meggyötört szívet, szívbenulás, hirtelen halál vagy szerencsésebb esetben ájulásszerű összeesés vet véget a hajszojt szív vergődésének.

Az egészséges szívnek megerőltetések okozta tágulásai aránylag rövid idő múlva nyom nélkül visszafejlődnek, ha azonban gyakran ismétlődnek, úgy kisebb nagyobb mértékben maradandóvá válnak. Ha ilyen megnagyobbodott és tágult szívet találunk sportolónál, ez annak a kétségtelen jele, hogy az illető egyén egészségi állapota és sportolásának mértéke nem állott megfelelő arányban. A szívtágulás mindig komoly figyelmeztető jel, amely parancsolólag követeli az intenzív sportolás mielőbbi abbahagyását. A sportolók megfigyeléséből leszűrt tapasztalatok azt mutatják, hogy annak a sportolónak, akinél az idők folyamán tágult szívet találunk, már eredetileg sem volt kifogástalan a *szíve*. A valóban ép *szív* a sorozatos testi megerőltetésekre a szív izomzatának megerősödésével, megvas-

tagodásával reagál, de tágulás nem következik be. Az ilyen szívre mondjuk, hogy *sportszív*, amely tehát nem kóros állapot, csupán alkalmazkodási jelenség és teljesítőképessége is normális. Meg kell azonban említeni azt is, hogy igen nagy számú, igen kiváló világhíres atlétának a szíve még ezt az alkalmazkodási jelenséget sem mutatja, hanem a röntgenernyő előtt pont olyan képet mutat, mint egy egészséges, mérsékelt sportoló vagy nem sportoló egyén szíve. Orvosi szempontból valóban ideálisnak az ilyen szívet kell tekintenünk, míg már a *sportszív*, ha a normális határain belül esik is, okul szolgál arra, hogy orvosi ellenőrzések kapcsán a szív megfigyelésére fokozott gondot fordítsunk és szemmel tartsuk, hogy később nem lépnek-e fel kóros jelenségek.

A *vérnyomás* sportteljesítménynél emelkedik, de pihenés után a normálisra tér vissza. A versenyeken az elkerülhetetlen izgalom szintén emelőleg hat a vérnyomásra. Versenyek előtt és után végzett vérnyomás mérések azt mutatták, hogy akiknek már a verseny előtt is magasabb volt az átlagosnál a vérnyomásuk, azok verseny közben kidőltek, vagy legalábbis csak gyenge eredményeket tudtak felmutatni. Idősebb egyéneknél, — és a megkülönböztetés sportszempontból már a negyven év körüliekre is vonatkozik — továbbá a dohányosoknál kifejezett vérnyomás emelkedési hajlam áll fenn, tehát megerőltető versenysportra nem alkalmasak. Érelmeszesedésben szenvedő egyéneknél a testi megerőltetés után a vérnyomás nem száll le azonnal a munka után a kiindulási értékre és már aránylag kisebb teljesítmények is tartósabb vérnyomásemelkedést képesek létrehozni.

Ami az egyes sportágaknak a szívre gyakorolt hatását illeti, a szív izomzatának megnagyobbodását elsősorban azok a sportágak idézik elő, amelyek tartós teljesítményt követelnek meg. Evezősök, sízók, hosszú-

távfutók, különösen marathoni futók és kerékpárosok azok, akiknél a legnagyobb szíveket találjuk. Azután következnek az ökölvívók és birkózók, őtánuk az alpinista turisták, könnyű atléták, vívók és csak legvégül a futballisták.

Tévedés volna azt hinni, hogy azért, mert valakinek nincs teljesen rendben a szíve, minden testgyakorlásról le kell mondania. Természetesen verseny és rivalizálás eleve kizárandó, de sok függ itt a bántalom milyenségétől is. Az elmúlt évek egyik külföldi sibajnókáról pl. kiderült, hogy főütőér billentyű elégtelenségben szenved és ez neki semminemű panaszt nem okozott. Más természetű szívhibáknál viszont már jóval kisebb megerőltetés is nehéz légzést okoz. Beható orvosi vizsgálat alapján egyéenként lehet csak a kérdést elbírálni. Kisebb hibák a szíven semminemű tünetet nem okoznak, sportbéli megerőltetésekre azonban rosszabbodnak, ezért ha egészségesnek érzi is magát valaki, a komolyabb tréning-szándék első lépése az orvosi vizsgálat legyen.

A tüdő és a sport

Sportteljesítményeknél a szívvel egyenrangú és vele együtt dolgozó fontos szervünk a tüdő, a légzés szerve. Az egészséges tüdő jó működése és befogadóképessége hatalmas támasza a szív működésének. A nyugvó embernek egy perc alatt kb. öt liter levegőre van szüksége, erős testi munkánál ez a szükséglet megsokszorozódik és eléri a hetven litert is, vagyis a tüdőnek a szívvel együtt végzett munkája a nyugalmi állapotnak a tizennégyszeresére is emelkedhetik. Ez az igénybevétel az egyes sportágak milyensége szerint természetesen különböző. Sorozatosan megvizsgálták a sportemberek tüdejének befogadóképességét, az úgynevezett tüdőkapacitást: mély belégzés után mennyi levegőt tudnak tüdejükből kifújni. E vizsgálatok tanúsága

szerint legnagyobb befogadóképessége van az evezősök tüdejének, közvetlen utánuk következnek az úszók, majd az ökölvívók, könnyű atléták, tornászok, az utolsó előtti helyen a futballisták és az utolsón a nehéz atléták, akiknek hatalmas izomtömege a mellkas kiteréseit gátolja.

A tudomány sokszor csak azt igazolja, amit a józan ész és a gyakorlati megfigyelés már régebben tudott. Az adott esetben is így van, az úzás, evezés, a síelés mindig is mint oly sportágak voltak ismeretesek, amelyek a tüdőt jól átszellőztetik és éppen ezért az ülő foglalkozású városi ember számára a legajánlatosabb kiegyenlítő testgyakorlásnak tekinthetők. E kérdésnél azonban egy fontos megszorítással kell élnünk. E sportágak oly nagy mértékben veszik igénybe a tüdőt, hogy csak teljesen egészséges vagy teljesen gyógyult tüdejű egyének kísérletezhetnek velük. Az ép tüdő számára a legkitűnőbb átszellőző légzési gyakorlatok, a beteg tüdő azonban kíméletre, nyugalomra szorul, a beteg tüdő számára éppen ezért ezek a sportágak a legveszedelmesebbek.

Ha egy lappangó tüdőcsúcshurutban szenvedő egyén jó higiénikus viszonyok között él, jól táplálkozik, megerőltető testi munkát nem végez, éveken keresztül teljesen egészségesnek érezheti magát és mint oly gyakran előfordul, nem is tud róla, hogy tüdejének bárminemű baja is van. Ha egy ilyen magát egészségesnek tudó egyén, valamelyik sportágra kedvet kap pl. síelni kezd, akkor az első kirándulások után kimerülten, bágyadtan kerül ágyba, talán a háta is kezd fájni, amit kezdetben a szokatlan munka okozta izomláznak vél. Ha a síelésbe jobban belejön és nagyobb síturákat vagy az elkerülhetetlen hegynek fel való mászásokat végzi, egyszer csak megbetegszik, lázas lesz. Az influenza és megfázás Öndiagnózisa egy-kettőre kész és este bevesz egy jó adag kombinált port

és egy csésze forró teát A magas láz valóban enged is, de a baj makacsnak bizonyul és még napok múlva is apróbb lázakat, hőemelkedéseket mutat a hőmérő. Az orvos az elmondás alapján szintén influenzára gyanakszik, de a vizsgálat nem várt eredménnyel végződik: aktív, friss tüdőfolyamatot állapít meg. Néha viharosabb a lefolyás: az egyre javuló sportteljesítmények sorozatát drámai módon szakítja meg egy apró kis köhintéssel felszakadó piros színű vércsík a köpetben... Az orvosok régebben, amikor azt akarták eldönteni, hogy egy tüdőfolyamat aktív-e vagy pedig már meggyógyult, elküldték a láztalan beteget egy megerőltető sétára vagy nehezebb testi munkát végeztek vele és a teljesítmény után megmérték hőmérsékletét. Tüdőcsúcshurutos betegnél már egy nagyobb megerőltetés is hőemelkedést képes kiváltani, sorozatos megerőltetések, mint pl. a rendszeres tréning, az addig lappangó folyamat romlásához vezet és a jobb sorsra érdemes sportrajongót ágyba dönti... Egy előzetes orvosi vizsgálat itt is megelőzhetné volna a bajt.

A sportolók orvosi ellenőrzése

A szív és a tüdő sportártalmainak vázolásával rá akartam mutatni, hogy a sportnak vannak veszélyei is. *Ezek a veszélyek azonban semmit sem vonnak le a sport értékéből, mert nem magában a sportban rejlenek, és csak akkor állanak elő, ha arra nem való egyének kellő önismeret és rátermettség nélkül vállalkoznak oly feladatokra, amelyekre nem alkalmasak.* Azonkívül e vázolt és egyéb (mint a vese, csontrendszer ,stb.) szervek részéről keletkezhető sportártalmak megelőzése rendkívül egyszerű és könnyű dolog. Nem kell mást tenni, mint azt, hogy mielőtt valaki elhatározza magát, hogy a jövőben sportolni fog, orvoshoz fordul, megvizsgáltatja magát és kikéri az orvos véleményét,

hogyan az a sportág, amelyhez kedvet vagy tehetséget érez magában, megfelel-e szervezete állapotának és ha igen, milyen mértékben üzheti, hogy abból szervezetére semminemű kár ne háramoljék.

A sportolók kötelező orvosi vizsgálata és sorozatos ellenőrzése az az eszköz, amelynek segítségével a sportártalmak egyszer s mindenkorra kiküszöbölhetők. Kétségtelen, hogy nem egy esetben kénytelen az orvos egy-egy túlzott ambíciójú fiatal embert a versenysporttól eltiltani, de mivel ez nem ok nélkül történik, a sportnak abból semmi kára nem lesz. Annál nagyobb haszna lesz azonban az eltiltott vagy korlátozott sportsmannek: egy előbb-utóbb úgyis letörő és betegségbe vesző sportkarrier helyett az egészségét fenyegető veszélytől való menekvés.

Hazánkban a sportolók rendszeres orvosi vizsgálata felé a kezdő lépések már megtörténtek. A Testnevelési Főiskola keretein belül *dr. Szukováthy Imre* igazgatása alatt két kitűnően felszerelt sportorvosi intézet működik, ahol a középiskolás versenyzőket és a főiskola hallgatóit tartják rendszeres ellenőrzés alatt és legújabbán *dr. Csordás Elemér* tisztifőorvos a középiskolákban is rendszeresítette a sportorvosi vizsgálatot. Van már egyetemi sportorvosi intézet is: a szegedi egyetemen *Veress Elemér* professzor élettani intézetében létesítettek egy vizsgáló állomást. Természetesen mindez kevés a sportolók nagy számához képest, de remélhető, hogy a közel jövőben az egész országban kialakul a sportorvosi tanácsadó hálózat, amelynek nagy hivatása nemcsak a sportártalmak megelőzése, hanem a magyar ifjúság egészségre való nevelése is.

Egy kis sportegészségtan

A sportolás szokatlan feladatok elé állítja a szervezetet, ennek megfelelően a sportoló életmódjának olyan-

nak kell lennie, hogy a szervezetet a legkedvezőbb állapotba hozza, hogy a fokozott igénybevételnek megfelelhessen. Elegendő alvás, kielégítő táplálkozás nélkül eredményes sportolás el sem képzelhető. Tréningben levő sportolónak naponta nyolc órát kell aludni. A táplálkozás vegyes legyen, tartalmazzon bőven szénhidrátokat (liszt, cukortartalmú ételek) és zsírokat, friss tejet, vaját. A fehérjetartalom nem oly fontos, mint régebben hitték, napi egyszeri húsétel elegendő. E tekintetben nagy különbségek vannak. Az egyéni megszokástól függően, kiváló sportolók között találunk nagy húsevőket és találunk vegetáriánusokat is. Télen fontosabbak a zsírok, nyáron a növényi eredetű ételek, friss főzelékek, gyümölcsök. Teljesítmény előtt nem szabad a gyomrot megtölteni, ne együnk sós ételt, nehogy túlságosan szomjazzunk. Teljesítmény közben legajánlatosabbak a szénhidráttartalmú ételek. Ne igyunk sok folyadékot, mert izzadást idéz elő és fölöslegesen terheli a szívet és a veséket. Édes gyümölcsnedv a legajánlhatóbb üdítő ital. Változatos vegyes koszt mellett külön vitaminadagolás fölösleges.

A dohányzás, alkoholfogyasztás és a feketekávé nem való tréningben levő sportembernek. Még aránylag a feketekávé a legártatlanabb, de nem mindenki tűri jól és álmatlanságot okozva, rontja az általános állapotot. Teljesítmény előtt, mint az egyetlen ártalmatlan doppingszer ellen, nem lehet kifogást emelni. Az alkohol nagyobb mennyisége a teljesítményt károsan befolyásolja nemcsak a fogyasztás napján, hanem még napokra kihatóan is, a kritikát, a mozgások céltudatos voltát rontja és gyakran volt már sportbalesetek előidézője. A nikotin a vérnyomást emeli és a teljesítményre káros hatású.

A bőrápolás igen fontos fejezete a sportegészségtannak. A tisztaság, langyos lemosások, a bőr megvédése a nap égető sugaraitól vagy a téli sportoknál

a fagyástól, elemi követelmények. A nap leégés rontja a kondíciót, ellene a legegyszerűbb védekezés a közönséges sárga vazelin.

A lehülés merevíti az izmokat, rontja a teljesítményt és a mozgások összrendezettségét. Teljesítmény előtt és után melegebb tréningruhát húzzunk magunkra és ha kimelegedünk, langyos vízzel mossuk le magunkat. A hideg tuss izommerevségeket okoz. A masszázs fontos alkotórésze a tréningnek, az izmok vérkeringését élénkíti, a salakanyagok, munkaközben felhalmozódott égéstermékek kiürülését meggyorsítja, aminek bizonyító jele a vizeletmennyiség megszorodása a masszázs hatására. A sokat reklámozott masszázskenyőcsöknek különös jelentőségük nincsen, hátrányuk, hogy a bőr pórusaiba behatolnak, azokat eltömészelik és nehezen moshatók le.

A tréning alapvető törvénye a fokozatosság. Soha-se erőltessük magunkat túl, a kimerülés nemcsak a szívre és egyéb szervekre, de a teljesítményre is káros. Tartós teljesítményemelkedést csak hosszú idő céltudatos munkájával lehet elérni, a forma, a fit kondíció csak hosszú hónapok kitartó munkájának a gyümölcse lehet. A formában levő sportember testsúlya állandó, a fogyás a letörésnek, a túltrenírozottságnak az előjele. Érdekes, hogy a tüdő levegőbefogadóképességének csökkenése szintén előre jelzi, hogy a sportembernél valami nincs rendjén és a teljesítményei romlani fognak. Apróbb betegségek, influenzák, torokfájások a teljesítményeket lerontják. Bármily kis betegség után jó néhány napig nem szabad nagyobb megerőltetésre vállalkozni. A szív-izom rendkívül érzékeny infekciók iránt és nem egy szívtágulásnak és összeroppanásnak volt már oka egy jelentéktelennek látszó torokgyulladás, amelyet semmibe se vettek és folytatták tovább a megerőltető tréninget.

Nagy különbség van természetesen a versenyző és az egészségügyi szempontból sportolható között. Ver-

senysportra, rekorddöngetésre csak válogatott emberanyag való és munkájuk szakemberek irányítása mellett folytatott, nagy önmegtagadást igénylő, rögzös utakon haladás a kitűzött cél felé. Az átlagembertől a sport csak egészséges életmódot kíván meg, saját erőinek ismerését és józan mértéket.

A sport és a nemi élet is sokat emlegetett téma. Általános szabályt felállítani nem lehet, mert nagy egyéni különbségek vannak e téren is, akárcsak a táplálkozásban, a sportolók között, de tény az, hogy az absztinencia még senkinek sem ártott meg és a komoly tréning spártai légköre és a fáradalmak, a kitűzött cél felé való törekvés könnyebbé teszi a tartózkodást, ami versenyek idején sok esetben előnyös.

Milyen sportágat válasszunk?

Az átlagember számára oly sportágak szükségesek, amelyek speciális foglalkozási ága egészségügyi hátrányainak kiküszöbölésére, kiegyenlítésére alkalmasak. A városi ember egész nap zárt helyiségben él, irodában, gyárban, egyáltalán nem kifogástalan levegőben, esetleg mesterséges világítás mellett végzi munkáját.

Napfény, szabadlevegő az ember éltető eleme, a választott sportágak közül is elsősorban a szabadtéri sportok részesítendőek előnyben. A választott sportág olyan legyen, hogy túlnagy megerőltetést ne okozzon, ami elsősorban a gyakorlás mértékétől is függ. Nyáron a vízisportok, úszás, evezés, túrázás, a tenisz és a kézilabda azok a sportok, amelyek átlagember számára is elérhetők. Télen elsősorban a korcsolyázás és az egészséges, szabadlevegőn történő testmozgás, amely a legtöbb városi ember számára megvalósítható. A síelésre már sokkal kevesebb ember alkalmas és hóviszonyaink és terepviszonyaink miatt nehezebben is vihető keresztül. Az úszás, egy kis torna télen jó kiegészítés a korcsolyá-

záshoz, aki nem síel, az télen se hagyja abba a túrázást. A vívás és az ökölvívás is szóbajöhetnek, bár az ökölvívásnak inkább csak az előkészítő gimnasztikája az, ami nagyobb elterjedést érdemel az átlagember szempontjából.

Fiatalok komolyabb sportolása csak a tizennyolcadik életéven túl kezdődjék. Ezen alul elsősorban a játék és a játékos atlétika legyen az uralkodó. Folyton fejlődő középiskolai testnevelési tantervünk mindinkább kielégít minden orvosi követelményt és öröndetes módon valóban sportszeretetre is nevel. A mindennapos tornaóra vagy torna-félóra kérdése azonban még megoldásra vár.

A nők sportja egészségügyi szempontból talán még fontosabb, mint a férfiaké. Ha a mai ember messze eltávolodott a természettől, úgy ez a nőkre, különösen a középosztály nőire még csak fokozottabb mértékben áll. Idegorvosi rendelők pácienseinek jó nyolcvan százaléka a nők közül kerül ki és ha valakinek, úgy a nőnek valóban nagy szükségük van a testet-lelket erősítő, üdítő testedzésre. Természetesen a női sport nem merülhet ki egyszerűen a férfiak sportjának az utánzásában, hanem vannak bizonyos sportágak, amelyek a nők számára különösen alkalmasak. Az úszás, a túrázás, az evezés, a tenisz, a kézilabda, a korcsolya, a sí és minden évszakban a *gimnasztika* az a sport, amely a nő egyéniségének legjobban megfelel, nem fejleszt túlvaskos, merev izmokat, megőrzi a női formák nőieségét. — Menstruáció alkalmával a női szervezet kimé« létre szorul, ilyenkor versenyezni vagy nagy teljesítményre vállalkozni elhibázott dolog, annak ellenére, hogy sokan ilyenkor is nagy teljesítményekre képesek, minden ártalom nélkül. Sok női bajnak volt már kútforrása, hogy szeméreméretből vagy túlzott ambícióból menstruációval vettek részt versenyen vagy megerőltető túrán.

A sport és a lélek

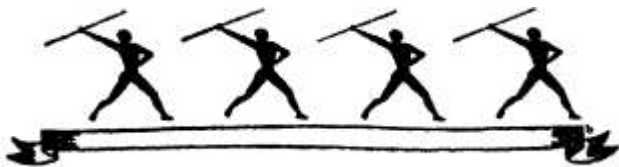
Eddig mindig csak a testről volt szó, pedig legalább époly fontos hatással van a sport az ember pszichéjére is. Az orvosilag ajánlott sportágak legtöbbje a szabad természetben játszódik le: a szokott, esetleg sivár környezetből és monoton munkából való kiszabadulás felszabadítólag hat a kedélyre. A mindennapi gondokat, apró bosszúságokat elfelejtjük, bizonyos fokig újra gyermekké leszünk és átadjuk magunkat a természet élvezete és a sokat nélkülözött szabad mozgás örömeinek. A sport, a víz, a levegő, a szabad természet fiatalít, a test és a kedély ruganyossá válik.

A sport kitűnő *gyógyszere* a nagyvárosi, szellemi munkával túlterhelt ember neuraszténiájának is. Az úszás jobbhatású egy még oly leleményesen összeállított vízkúránál is. Egészséges környezetben az üdítő vízben való aktív mozgás, az úszás, ha a szervezet egészségi állapota egyébként megengedi, a legkitűnőbb idegkúra, mert a neuraszténiás egyén betegségérzetét feledteti, nem kelti azt az érzést, hogy ő most kúrázik. Különösen jó hatású úszni nem tudó neuraszténiás felnőttekre, ha sikerül őket rávinnünk, hogy tanuljanak meg úszni. Hogy eddig nem tanultak meg, annak legtöbb esetben bizonyos félelmek voltak az okai. Az *úszás* megtanulása, a »víz legyőzése« az önbizalmat, az önmagába vetett hitet emeli, és ennek a lelki élet egyéb terein is megvan az egészséges reakciója. De nemcsak az úszásnál, hanem általában a testi erő és teljesítőképesség érzése, bármely sportágról legyen is szó, kitűnő hatású a pszichére és az egészséges test kölcsönhatása a lélekre mindig előnyösen mutatkozik.

A sport, mint minden játék és a való élettől való elvonatkozás (sakk, bridzs, olvasás, zene, stb.) egyben kitűnő pótszer és kárpótlás mindazért, amit a reális élettől nem tud megkapni az ember. És kinek nincsenek

teljesületlen vágyai, kivel nem volt igazságtalan és kemény a sors? Az életben a küzdés a létért nem történik egyenlő eszközökkel, a jobb és az érdemesebb is gyakran alul marad. A sport küzdelmeiben csak a tehetség számít, a küzdés egyenlő feltételek mellett folyik. A sorstól megtépázott embernek jól esik, hogy egyszer ő is győzhet, magas csúcsokra mászhat, győztesnek érezheti magát ellenfelei vagy a természet felett. Az ilyen szimbolikus győzelmekkel, erejének érzésével kártalanítja magát azokért a vereségekért, amelyeket az életben elszenved. A sport, különösen az alacsonyabb műveltségű egyéneknél, fontos lelki szublimáló tényező amely rendkívül alkalmas társadalomellenes, sőt kriminális tendenciák levezetésére is.

E rövid áttekintésben igyekeztem számot adni arról, hogy hogyan gondolkodik az orvos a sportról. Az orvos sportideálja nem az egyoldalú rekordteljesítmény, nem a mezőnyben küzdő huszonkét játékos és az ötvenezer nem sportoló néző, hanem a sok-sok koca-sportoló, aki versenyen talán egyáltalán nem állna meg helyét, de minden idényben ápolja testét és egészségét a megfelelő sportággal. Nem az egyoldalú teljesítmény, hanem a több sportágban való gyakorlottság az orvosi ideál, mert ez teszi a testet arányossá, széppé és egészségessé. Ha ezt az orvosi ideált sikerül megvalósítani és a nagy tömegek számára sportolási lehetőséget biztosítani, akkor ezekből a tömeg- és átlagsportolókból önként fognak kiválni a sporttehetségek, az eddigieknél jóval nagyobb számmal. Minél szélesebb a piramis alapja, annál magasabb a csúcsa: a nagy teljesítmények csak egészséges tömegsport talaján szülehetnek meg. *A tömegsport kialakulása és a rendszeresen megszervezett orvosi ellenőrzés a sportártalmak meggátolására az o két előfeltétel, amelynek megvalósulása a sportot a magyar közegészségügy legfontosabb tényezőjévé emelheti.*

MINDNYÁJUNK SPORTJA

Régi tréfa: a futball az igazi magyar sport. —
Miért? — Mert huszonkét ember dolgozik és negyven-
ezer nézi...

Ez a csípős mondás pár évvel ezelőtt még nagyon jellemző volt a magyar sportéletre. Voltak a sport minden ágában kiváló versenyzőink, voltak tízezres nézőtömegeink, de a társadalom zöme nem sportolt, hanem csak nézett.

Néhány év alatt azonban szinte forradalmi átalakulás ment végbe: a tribünök serege megfogyatkozott s a játszóterek, vizek, sportintézmények tevékeny szereplőinek száma megsokszorozódott. Fogyókúra, vikend-mozgalom és más külső tényezők is játszottak közre, de az öröndetes valóság az, hogy ma már nemcsak bajnokságról álmodozó gyermekek és dicsőségért küzdő ifjak a sport

katonái, hanem a felnőttek, sőt az »öregek« is felcsaptak sportembernek és küzdenek — a maguk egészségéért.

Játékos sportok, sportszerű játékok ejtik hatalmukba minden társadalmi osztály egyre szélesebb rétegeit. S akik még mindig csak nézők, talán már csak azért

maradtak azok, mert nem merték megtenni az első lépést, és »Öreg sportember« barátaiktól, ismerőseiktől szegyeitek tanácsot kérni, hiszen már évek óta azt füllentik mindenkinek, hogy: igen, hogyne, sportolnak ők is ... úsznak ... teniszeznek, golfoznak ...

Ezt az első lépést akarjuk megkönnyíteni olvasóinknak. A játszó sportok elemi iskolájába vezetjük el. De azért »egyetemi« a jelleg: mindenki szabadon, tetszése szerint választhat a »tantárgyak« közül. Téli és nyári, előkelő és olcsó, izmosító és szórakoztató sportokat mutatunk be. Tessék választani.

1. ASZTALI TENISZ

— Asztali tenisz? — Igen. Vagy ha úgy tetszik, ping-pong. — Ugyan kérem, hogy tetszik képzelni... ezt a gyerekes ugrabugrálást... Ez sport? —

Igenis az: nagyon hasznos mozgás, sok ügyesség és kitartás kell hozzá. És nagyon szórakoztató. Ez a japán származású, kétezeréves játék — mint minden sport — Európában először angol földön nyert polgárjogot. Mi kell hozzá? Tágas szoba, amelyből a törekeny vázákat ajánlatos eltávolítani, nagy asztal, kis háló, két ütő és néhány kaucsuklabda. A nemzetközi szabályoknak megfelelő asztal 274.5 cm hosszú, 152.5 cm széles, síma fája nem túlságosan kemény. Színe zöld, fénytelen. A földtől 76—77 cm magasságban, vízszintesen elhelyezett asztallapot négy szélén két centiméter széles fehér csík szegélyezi. (De jókora ebédőasztal is megteszi.) Az asztalt 17.5 cm magas átlátszó, zöld háló választja ketté. Az ütő formája tetszés szerinti. Esti játéknál a lámpa lehetőleg az asztal fölött, közepén lógjon.

A két játékos egymással szemben feláll az asztal két végénél. Sorshúzással eldöntik, hogy melyik kezdje az adogatást (szerválást). Az adogató úgy üti meg a

labdát, hogy az előbb saját térfelén érje az asztalt, majd a háló fölött az ellenfél oldalán essen az asztal lapjára. Ha szerválás közben a labda a hálót érintve esik át a túlsó oldalra, a labda érvénytelen, új szerválás következik. A túlsó oldalon leesett labdát az ellenfélnek úgy kell visszaütnie, hogy az egyenesen az ellenfél térfelére essen. (A saját oldalon tehát csak az első ütésnél kell a labdának az asztalt érinteni.) Levegőből nem szabad a labdát visszaütni, tehát mindig meg kell várni, amíg a labda asztalt ér. Aki nem tudja a labdát az ellenfél asztalrészére a háló fölött (vagy mellett) átütni, egy pontot veszít. Ekkor új szerválás következik. Mind-egyik játékos ötöt-ötöt szerválhat egyfolytában, azután a másik fél adogatása következik. Mikor valamelyik játékosnak 21 pontja van, végetér a »szet«, feltéve, hogy a másiknak ugyanakkor nincs 19-nél több pontja. Ha 21: 20 a játék állása, akkor mindaddig folytatni kell, amíg valamelyik játékosnak nincs két pont előnye, illetve hátránya. (Pl. 26: 24, 30: 28, stb.) Egy mérkőzés egy vagy több szetből áll, a mérkőzést az nyeri meg, aki — az előzetes megállapodáshoz képest — előbb nyer két, vagy három szetet. Minden szét után helyet cserél a két játékos, ha pedig harmadik, vagy ötödik szét az utolsó, ebben helycsere van akkor is, amikor az egyik játékos eléri a tíz pontot.

Négyen is játszhatják az asztali teniszt: két-két pár játszik egymás ellen. Ilyenkor a »szingli«-vel szemben két változás van a szabályokban. 1. Az adogatásnál a labdának átlósan kell átjutni a hálón, tehát nemcsak az asztal egyik feléről a másikra, hanem egyik oldalról is a másikra. 2. Az együtt levő játékosok csak felváltva üthetnek a labdába s a sorrend elvétele éppen olyan hiba, mintha nem tudták volna a labdát visszaütni. A négy játékos mindig ugyanabban a sorrendben váltja egymást az adogatásban, ötször az egyik oldalról, ötször a másíkról és ennek megfelelően cserélődik a »fogadó«

személye is, vagyis az, akinek a szervált labdát először kell visszaütnie.

Valóságos kis versenyeket is rendezhetünk így otthon, ha sokan vagyunk a játékhoz. Használhatjuk a »kiesési rendszert«, amikor az egyes partik győztese mérkőznek egymással mindaddig, amíg csak egy veretlen játékos marad, — vagy rendezhetünk, ha van elég idő, »körmérkőzést«. Ilyenkor sorra mindenki játszik mindenkiel s az a végső győztes, aki legtöbb ellenfelét legyőzi.

Eleinte bizony nem könnyű ez a játék. A kezdő gyakran üt a labda mellé, vagy rosszul találja el s a könnyű kis kaucsuklabda felugrik a mennyezetig, elrepül a szoba legtávolabbi zugába. A labdaérezék megszerzése után gondolhatunk azután arra is, hogy a cseles ütések megtanuljuk. Ezek a következők:

Drive. A nem túlságosan gyorsan érkező labdát nyújtott karral, nagy erővel, laposan, közvetlenül a háló felett ütjük át az ellenfél oldalára. Ha ütés közben gyorsítjuk az ütő kar előrerántását, akkor a labda pörögni kezd és így még laposabb szögben ugrik fel az asztalról, ennél fogva nagyon nehéz visszaütni. Ugyanúgy — ellenkező irányú csuklómozdulattal — »nyeshetjük« is labdát. Csuklónk mozdulatával különböző irányú forgást, »falsot«, pörgést adhatunk a labdának.

Half-volley. A drive ellen a legjobb védekezés a half-volley, amelynél a labdát már abban a pillanatban visszaütjük, amikor asztalunkat éri.

Smash. Ha a labda magasra ugrik fel előttünk, akkor felülről lefelé ütjük át nagy erővel a túlsó oldalra. Ez a labda olyan gyors, hogy szinte lehetetlen visszaadni.

Helyezés. Vigyázni kell arra is, hogy a labda lehetőleg az asztal szélére essék le. Ha többször egymásután az egyik sarokra »helyezzük« a labdát, akkor az ellenfél szinte öntudatlanul arra az oldalra húzódik át s ekkor

a másik sarokra ütött labdát a meglepettség folytán csak nehezen tudja visszaadni. Jó taktika az is, hogy felváltva a jobb és bal sarokra irányítjuk a labdát s mikor az ellenfél ezt már megszokta, hirtelen kétszer egymásután ugyanarra a sarokra »helyezzük« a labdát.

Még néhány szabály: az ütővel a hálón átnyúlni nem szabad. Ha az ellenfél labdája akárcsak véletlenül is ütönket éri, mielőtt az asztalra ütődött volna, ez »töccs«, nálunk számít hibának. Még akkor is, ha a labda már szemelláthatólag túljutott az asztalon és így »töccs« nélkül az ellenfél hibájának számított volna. Tilos az ütővel az asztalt érinteni. A háló mellett, oldalt átütött labda érvényes, ha az ellenfél oldalán asztalt ér. Érvényes a »csusza« is, vagyis ha a labda az asztal szélét érintve, nem pattan fel, hanem lecsúszik.

Nagyon olcsó sport. Csak az asztal kerül komolyabb pénzbe, az ütő és a labda párfilléres befektetést kíván. Az asztali tenisz szobasport. Lehet ugyan szabadban is játszani, de már a legkisebb szellő is nagyon megnehezíti a játékot.

2. EVEZÉS

Budapest ma legnépszerűbb sportja. Áprilistól októberig tízezer csónak van »üzemben« a Dunán, a legszebb nyári vasárnapokon negyvenezer ember rándul ki csónakon. Elég bonyolult »üzem« a csónakázás, egyedül ne vágjon neki senki, hanem tapasztalt »vad-evezős« barátok társaságában töltse legalább az első esztendőt.

Kétféle csónakot használnak a Dunán. A *kilbót* különleges magyar csónak, 7-5 méter hosszú, 80 cm széles, rendszerint két evezős foglalhat helyet guruló ülésin, de rajtuk kívül a kormányosnak és még egy személynek is helye van benne. Ára újonnan 300—600 pengő, de jó használt csónakot 100—200 pengőért is kapni. Előnye: a gyorsaság, nagyobb befogadóképesség

és stabilitás, az egész testet igénybevevő evezősmunka. A *kajak* jóval olcsóbb (80—160 pengő), legfeljebb kétszemélyes, kisebb súlyú hajó. Könnyebb benne evezni, mint a kilbótban, de ez az evezés inkább csak a felső testet veszi igénybe. Előnye a kilbóttal szemben, hogy az evezős előre néz evezés közben.

Az evezéssel kapcsolatban sok aprólékos dolgot kell megtanulni, ha azt akarjuk, hogy a Duna hűsvízű sporttársunk és ne életveszéllyel fenyegető ellenségünk legyen. Ezeket az apró fogásokat gyakorlat közben a »tanulóesztendőben« mindenki könnyen ellesheti tapasztalt társaitól.

A kilbótban magának az evezésnek a lényege két mozdulat: 1. a lapát hátratulása és lementése, 2. az áthúzás. — 1. A guruló ülést egészen előrehozzuk, a könnyedén megmarkolt, hüvelykujjunkkal a forgó villához szorított lapátok nyelét egész a csónak pereméig széttoljuk; ezután a lapátot élével merőlegesen a vízre fordítjuk és belemerítjük, egészen a lapát fejének kétharmadáig. 2. A csónakban erre a célra szolgáló deszkának feszített lábunkkal a guruló ülést hátratuljuk és a lapátok nyelét nyújtott karral hátrafelé húzzuk. Törzsünket hátradöntjük, majd két könyökünket behajlítva, kétoldalt derekunk mellé húzzuk az evezők nyelét és ezzel az evezők lapátját, vagy tollát a vízből »kiszabadítjuk«. Most már megint az első mozdulat következik: két karunkkal a lapátok nyelét előre toljuk, a deszkához szíjazott láb segítségével felülünk, előre-gurulunk s közben a laposra fordított lapátokat tenyérenyíval a víz színe fölött ismét hátratuljuk, hogy újból bemeríthessük és áthúzhassuk.

Ha két evezős van a csónakban, akkor azoknak minden mozdulatukat egyszerre, egymással párhuzamosan kell végezniök. Hosszú gyakorlással ezek a mozdulatok teljesen beidegződnek. A legfontosabb, hogy a lapátot nem szabad mélyen bemeríteni, mert akkor

nehéz a vízből kiemelni (»rákot fogott« — mondja a szakkiifejezés) s a csónak felborulását idézheti elő.

Az evezéssel egyben kormányozni is lehet: ha jobbkézzel húzunk erősebben, a csónak balra kanyarodik, ha balkézzel, jobbra. Az evezősök a kilbtóban háttal ülnek a menetiránynak s így egyiküknek állandóan hátra kell nézegetnie, hogy más csónaknak, vagy a partnak neki ne menjenek. Ezért kényelmesebb, ha kormányos is van. Az evezősökkel szemben ülő kormányos két zsinórral igazítja a kormányt; ha jobbkézzel húz, a csónak jobbra kanyarodik, ha balkézzel, balra. Jó szemmérték, sok gyakorlat kell a kormányzás-hoz is. A kormányos erkölcsileg és jogilag is felelős a csónakkal kapcsolatos balesetekért.

A kajakban nincs gurulóülés, hanem a csónak fenekén levő párnára ülünk s hátunkat egy másik párnához támasztjuk. A lábat itt az úgynevezett keresztbordához kell feszíteni. Az egy darabból álló kétkanalú lapátot közepén megmarkoljuk, hogy két öklünk valamivel távolabb legyen egymástól, mint két vállunk. Az evezés mozdulata a csípőből indul ki. A lapát egyik végét merőlegesen a vízbe mártjuk, törzsünkkel arra fordulunk és lapátot a vízben leeresztett vállal közvetlenül a csónak oldala mellett magunk felé húzzuk. A másik kar a kezdésnél behajlik, majd nyújtott helyzetben tolja a lapát másik végét. Mikor a tolókar már teljesen kinyúlt, akkor átbillenti a lapátot a kajak túlsó oldalára és most már kicserélődik a két kar szerepe.

Mind a kétfajta csónaknál nagyon fontos, hogy ne csak a kar erejével evezzünk, hanem egész törzsünket kihasználjuk.

A dunai csónakázásnak szigorú közlekedési szabályai vannak. Felfelé, a víz folyása ellen a csónakok közvetlenül a part mellett haladnak és a mélyvíz felé kerülnek. Lefelé a parttól legalább ötven méter távolságban kell haladni, hogy a felfelé tartó csónakok élvez-

hessék a gyengébb sodrású vízrészt. A lefelé tartó csónak azonban természetesen a folyó közepét keresi, mert ott a legerősebb a víz sodra. A folyón lefelé, hazafelé tartó kirándulók rendszerint behúzzák a lapátokat és a Duna sodrára bízzák magukat. Ez a »csurgás«. Ilyenkor fokozott óvatosságra van szükség, mert a lapátok nélkül a keskeny csónak egyensúlyi helyzete kevésbé biztos. A lapátokat úgy kell elhelyezni, hogy szükség esetén egy pillanat alatt ismét használhatók legyenek. Ha gyorsan járó hajó jön, ki kell kerülni, a mögötte keletkező erős hullámokon pedig a lapátoknak a víz színén való nyugtatásával egyensúlyt kell tartani. Ügyelni kell arra is, hogy a csónak lehetőleg párhuzamosan álljon a hullámok vonalával! Ha a part mellé állunk, kikötünk, mindig szembe kell fordítani a csónak orrát a víz folyásának irányával.

A csónakkal elég sok vesződés van, a csónak meghálálja azonban, ha valaki szereti, mert: gondozd csónakod, hogy hosszú életű legyen a vízen. A csónakot és lapátokat minden év tavaszán lakkozni (vagy lakkozttatni) kell, hogy a nedvességnek ellenálljon. Ilyenkor előbb jól ki kell mosni a csónakot, utána puha ronggyal szárazra törölni. Ezután a régi lakkot csiszolópapírral ledörzsöljük, majd — pormentes helyen — ecsettel felkenjük a csónak minden részére az új lakkot, mikor pedig megszáradt, még egyszer átlakkozunk az egészet. Minden kirándulás után is jól ki kell mosni a csónakot. Homokos lábbal sohasem szabad beleszállni, mert így gyorsan tönkremehet a lakkozás.

Rendszám és igazolvány kell a csónakhoz, akár az autóhoz. Erről annak kell gondoskodnia, akitől a csónakot vesszük. Ha hiányzik a csónaktól elütő színű rendszámnak csak egyetlen számjegye is, — a csónak bármelyik oldaláról — ez már közlekedési kihágás, amelyet a Dunán cirkáló rendőri motorosok sasszeme azonnal észrevesz.

A csónak garázsa: a csónakház. Az egyévi garázs-díj egységára 72 pengő, de külön meg kell fizetni a vet-közöhelyiség bérletét, amely aszerint változik, hogy a_illető csónakház mennyi komfortot nyújt.

Gondoskodni kell különleges ruhatárról is. Dupla gyapjúból készült evezősnadrág a ruházat legfontosabb része. Ha nagyon meleg van, ezenkívül csak cipőt kell még húzni s a hölgyek könnyű blúzt, vagy kendőt vesznek még magukra. Szükség van azonban még hosszú nadrágra és trikóra is, mert »jobb helyeken« nem szabad egy szál shortban a partra szállni. Még kánikulában is vigyen magával mindenki meleg, ujjas, felgombolható nyakú szvettert, — ha hirtelen időváltozás, vihar esetén nem akar tüdőgyulladást szerezni. Fürdéshez külön trikó, vagy úszónadrág kell, mert vizes trikóban evezni valóságos kínszenvedés. Nagyon praktikus dolog a bő, meleg tréningruha.

A csónakos utazás ezer apró fortélyára legjobban a gyakorlat tanítja meg az újoncot. Érdemes azonban figyelni, tanulni, mert az egészséges szórakozás végtelen lehetőségeit tárja fel hívei előtt a pormentes vízi utazás. Egy-két napos túrák, hosszú kirándulások kínálkoznak s gondtalanabb pihenést alig lehet elképzelni, mint csendes folyóparton — egészséges testmozgás, üdítő fürdés, jóévtágyú falatozás után — megpihenni. (Persze mindez csak akkor válik lehetővé, ha plédet is hoztunk magunkkal.)

Beszéljünk a legrosszabb esetről, a felborulásról is. Nem olyan veszélyes a dolog, csak nem szabad megijedni. A csónak fajsúlya könnyebb a víznél, tehát nem merülhet el, így mindig természetes mentődeszkául szolgál. Persze: aki nem tud úszni, ne üljön a csónakba. Óvatosság, elővigyázatosság mellett pedig sohasem fog a csónak felborulni, vagy elmerülni. A Dunán komolyabb veszélyt csak a déli szél jelenthet, mert ilyenkor a nagyobb hullámok becsapnak a csónakba. Ha tehát

déli szél kerekedik, a legokosabb mingyárt hazaindulni, mielőtt még komolyan haragudni kezd a folyam.

Az evezés mellett ma már igen sok híve van a motorcsónakázásnak is. A kilbótra szerelt kis oldalmotor kezelése roppant egyszerű, közlekedési vizsgát sem kíván, üzeme pedig rendkívül olcsó, még annyiba se kerül, mint a villamoson a kisszakasz. A nagy beépített és farmotorok viszont igen sok és nagyon drága üzemanyagot fogyasztanak. A motorcsónakázás persze kevesebb testmozgást (és ezért melegebb öltözködést) kíván, mint az evezés, de azért szintén egészséges dolog. Arra azonban senki se gondoljon, hogy majd felváltva fog motorozni és evezni. Tapasztalat mutatja, hogy aki egyszer begyűjtötte csónakján a motort, az attól kezdve már csak akkor vesz lapátot a kezébe, ha víz közepén leállott motorját nem tudja újból megindítani.

3. GOLF

A sport legegyszerűbb módja: a sétálás. Játékos séta: ez a golf. Angliában és Amerikában; mindenki sportja. Akinek éppen kedve támad játszani, elsiet a legközelebbi golf-parkba, pár fillérért jegyet, labdát és ütőket vált, azután egyedül, vagy alkalmi partnerével végigsétál a pályán és lyukról-lyukra kergeti a kis labdát.

Nálunk a legtöbb ember még csak filmen látott golfot. Igaz is, hogy Budapesten csak egyetlen pálya van, a gyönyörű fekvésű svábhegyi terep. Megközelíteni csak autóval lehet s a fenntartás nagy költségei miatt olyan a felvételi és tagsági díj, hogy egyelőre csak a felső tízezer hódolhat nálunk

ennek a sportnak. Állandóan foglalkoznak azonban azzal a tervvel, hogy olcsóbbá, hozzáférhetőbbé teszik tömegek számára is a golfozást.

A golfpálya gyakran nyolcvan hold területet is elfoglal. Egymástól kétszáz-ötszáz méter távolságban, gondosan ápolt gyepek közepén kis lyukak vannak, amelyek helyét zászló jelzi. A kezdőpontról úgy kell végigütni a baracknagyságú labdát a pályán, — sokszor fákon, bokrokon, dombokon keresztül — hogy valamennyi lyukba sorra beleguruljon. Az egymással versenyző játékosok közül az nyer, aki a legkevesebb ütéssel juttatja el a labdát az utolsó lyukba. Először kis homok-kupacra helyezik a labdát és nagy ütéssel küldik a zászló felé, azután finomabb ütéssel gurítják a lyuk felé.

Ennek megfelelően különböző fajtájú ütőket használnak. A *driver* (drejver) a hosszú ütésekre való, ezzel 200—250 métert is lehet ütni. A 80—100 méteres ütésekre való a *brassy* (brászi). Ha még kisebb a távolság, a *spoont* (szpún) használják. *Iron* (ájrón)-ra van szükség akkor, ha a labdát mélyedésből kell »kiemelni«, vagy emelkedésen keresztülütni. A *mashie* (mási) rövid ütésekre való, a *niblick* (niblik) segíti keresztül akadályokon a labdát, a *puttert* (patter) pedig akkor veszik elő, amikor a gyepekockáról már csak a lyukba kell gurítani a golyót.

Nagyobb, komolyabb golfpálya végigsétálása két-három óra, esetleg hegynek föl, hegyről le, — ez benne a sport lényege és nem a golfnadrág meg golfcipő, amelyet olyan szívesen viselnek azok, akik még sohasem láttak közelről golfozást.

4. LOVAGLÁS

»Magas lóról, vagy lóhátról beszélni«, — ennek a magyar kifejezésnek az igazi értelmét csak az fogja fel, aki

ült már lovon, feljutott ebbe a — gyalogos ember számára — valóban meglepő magasságba, ahonnan szinte illik lenézni azt, aki saját lábán gázol a porban. Persze lóra ülni és lovon ülni nagy különbség. Az igazi lovaglást és a lovas kontárkodást nagyon finom hasonlaltal különböztetik meg a huszárok-nál: emez lovagol, amaz lovon viteti magát.

A lovagláshoz különös adottság, rátermettség kell, de hogy valaki valóban lovas-tehetség-e, az csak később derül ki, amikor már egészen ügyesen viteti magát a lóval. Addig minden kezdő lovas joggal érezheti, hogy a lórátermett magyar nemzet tagja. Ahhoz, hogy valaki jól megtanuljon lovagolni, legalább négy-öt esztendő kell, de akkor az illető még mindig csak lovas — és nem versenylovas. Ehhez további három-négy évre van szükség.

Kifejezetten »úri« sport a lovaglás, nagy szerepe van tehát benne az öltözködésnek. A ruházat lényeges része a lovaglósizma és a lovaglónadrág. Kiegészítője: férfiaknál a sportkabát és piké lovasnyakkendő, nőknél lovaglóing, hosszú kabát és kemény kalap. Az utóbbi években a lovasdivat is engedett merevségéből, látni tenisztrikóban nyargaló nőket is, de Angliában például aligha engednék be őket ilyen öltözékben a jobb lovaglóiskolákba. Kesztyű, lovaglópálca és sarkantyú egészíti ki a felszerelést, az utóbbi kettőt azonban egyelőre tegyük félre, mert előbb csak ismerkedni kell a lóval s ki kezdi bottal a bemutatkozást?

Lovon ülni, lovon közlekedni, ezt »magánúton« is elsajátíthatja bárki, de »lovagolni« csak iskolában lehet megtanulni. A ló persze jóval megelőzi gazdáját s mielőtt tanítványt kap nyergébe, előbb már kijárta a lovas hordozásának kétéves iskoláját. Jól »belovagolt«

öreg, nyugodt, türelmes állat lesz első közelebbi lóismerősünk. Balról ballábbal szállunk nyergébe, miközben egyik szolgál a ló zabláját, másik a túlsó kengyelt tartja. A baloldali nyeregbeszállás annak az emléke, hogy valamikor minden lovasember természetesen kardot viselt a baloldalán és így csak balról tudott felszállni. A kengyel tartása pedig udvariasság, de nem is annyira a lovassal, mint inkább a lóval szemben, hogy a felszállás alatt a nyereg ne csúszkáljon rajta. Sarkantyú nincs, pálca nincs, egyelőre még kantár sincs. Ezek nélkül kell megtanulni a helyes ülést, a csípőből való egyensúlyozást, a combok gyenge szorításával történő üléstartást. Megkezdődik a »lonsolás«. A lovaglómester hosszú kötőféken tartja a lovat s körben járhatja. Egyenesen tartott felsőtesttel, előre (és inkább felfelé) szegezett fejjel kell ülni a nyeregben, a láb kényelmesen nyugszik kétoldalt, nem szabad a térdet nagyon felhúzni. Kengyel nélkül kell a biztos tartást megszokni. A huszár-újoncok félévig se kapnak kengyelt. A comb gyenge szorítására, a lábszár finom érintésére a ló megindul. Megmozdul alattad a világ, de most még nincs semmi baj, csípőd szinte ösztönszerűen kiegyensúlyozza ezt a mozgást. A nagy kérdőjel az ügetésnél mered oktató és tanítvány elé. Itt dől el, hogy lesz-e valaha is lovas belőled, avagy egész életeden át csak lovon viteted-e majd magadat? Akinek van ritmusérzéke, igen könnyen alkalmazkodni tud az ügető ló hátának különös mozgásához és ennek megfelelően tempóban hol felemelkedik a nyeregből, hol visszaül oda. De ez nem az igazi ügetés. »Kiülni« kell tudni az ügetést, mozdulatlanul maradni a nyeregben és csupán csípőből egyensúlyozni — de teljesen merev törzssel — a ló rázását. Ez a lovaglás, ez az, amihez már tehetség kell. Igen egyszerű, de nehéz a próbája. A nyeregbe, a lovas alá tesznek egy kétfillérest. Ha félórás ügetés után a krajcár még mindig ott van a

nyergen, a lovas alatt, akkor az illető már valóban megérdemli a »lovas« nevet. Akkor gyerekjáték *számára*. a vágatás, amelynél valósággal fotójben érzi magát a ló hátán. Ritka az olyan gyenge gyomrú ember, aki ettől a hullám-mozgástól tengeri betegséget kapna s akkor is hamar megszokja.

Viszont nem könnyű dolog a lovat a jobbra, vagy balra áthelyezett testsúllyal vágatásba »beugratni«, de ezt éppenúgy meg kell tanulni, mint a ló irányítását is — és mindezt lábbal! A ló legkényesebb *része* a szája, a száratat tehát nem szabad rángatni s nem kell a lovat sarkantyúzással, veréssel idegesíteni. A zabla az egyensúly tartására és nem a ló kíntására való. A legtöbb ló igen szelíd, türelmes állat, szívesen hordja hátán a jó lovast, de nem szereti, ha rángatják és megszűröl megérzi a rossz lovast, nyomban intrikálni kezd ellene és nem is szívesen engedi fel hátára.

Fél év, egy év elegendő ahhoz, hogy valaki a lovaglás elemi iskoláját elvégezze s önállósítsa magát, kilovagoljon az iskolából. Vidéken övé az egész természet, Budapesten azonban nagyrészt be kell érnie a Rákossal. S most már a lovast — a szó igazi értelmében való lovast — nem elégíti ki az iskola öreg csatalova, hanem természetesen sajátján lovagol. Lovat venni igen nehéz dolog, komoly szakember támogatására van szükség ehhez a művelethez, különben rút becsapásnak eshetünk áldozatul. Igen jó hátslovak lehet kapni 1200—2000 pengőért s gondozását, ellátását napi Öt pengőért vállalják a lópenziók. A lovasember persze nem éri be a ló tartási díj lefizetésével, hanem maga is vigyáz a kedves állatra. A gyakorlott szem egy pillanat alatt látja, hogy rendesen táplálják, gondosan tisztogatják, kefélik, »pedikűrözik«-e a négy lábú sporttársát? S látogatásainál sohasem feledkezik meg arról sem, hogy néhány kockacukorral viszonzza a hűséges pajtás örvendező, köszöntő fej bólintását, nyihaháját.

A lovaglás nemcsak öröm, kötelesség is. A hátszó mindennap megkívánja a sportot, a kilovaglást. Ha tehát a lovaszt halaszthatatlan ügyek meggátolják ebben, akkor az istálló személyzete sétáltassa meg a paripát, nehogy mozgás hiányában étvágytalan legyen. De idegen csak sétáltassa a lovat és ne üljön nyergébe. Saját lova csak annak legyen, aki már hibátlanul lovagol, mert különben elrontja, félre-lovagolja a rendkívül tanulékony állatot. S az iskola falait, kerítését csak az hagyja el, aki már új lovával is jól összetanult. Nem éppen örvendetes dolog, ha valakit pont a villamos kerekei elé ejt le az egyébként igen derék, de uccai zajhoz talán nem szoktatott állat, az első kirándulás alkalmával. Az eséseket legjobb a ruganyos fűrézsporrall vastagon borított iskolában elvégezni; közepes tehetőségű lovas legfeljebb száz-százötven bukás árán megtanul lovagolni s ez egyben elegendő gyakorlat annak elsajátítására is: hogyan kell veszélytelenül leesni a lóról. Nem szabad merev testtel esni s főleg nem szabad fejre és karra zuhanni. Magától a lótól nem kell tartani, sohasem lép rá emberre. (És általában: aki fél a lótól, az ne akarjon lovagolni, — mondják a huszárok.)

Mindnyájunk sportja (feltéve, hogy elég pénzünk van hozzá): napi egy-két órai lovaglás. Komoly izommunka, kiadós tudómunka, szép szórakozás — és ebben a mértékben nem is fárasztó. (Fogyókúrának is kitűnő.) Aki jó lovasnak érzi magát s combjában, csuklójában megvan az az érzék, amely miatt az igazi lovasnak »szülni kell«, járhat a lovaglás felsőbb iskolájába is, de most már szakot kell választania, hogy concursra (ugratás és díjlovaglás), lovaspólóra, tereplovaglásra, vagy futtatásra akarja-e magát kiképeztetni? Ilyenkor persze professzorhoz kell beiratkozni a lovaglás egyetemére. És azután majd drága versenyparipákra szíjjazzák fel nyergét, favorit vagy aut-szajder lesz belőle.

De mi itt csak azokhoz szoltunk, akik meg akarnak vásárolni egy derék »négyévest« s kitartanak vele tíz-tizenöt évig. Feltéve, hogy a kedves pej vagy almás is kitart velük. Ha pedig ők maguk elég későn kezdik a loaglást, akkor sohasem fognak »O-lábat« kapni, mert ez a szépséghiba csak azoknál következik be, akik a csontok hajlékonyságának korában is már igen sokat, tehát nem napi egy-két órát ülnek a nyeregben.

Hölgyeknél pedig egyáltalában fenn sem áll ez a veszély, hiszen vannak külön női nyergek, amelyekben nem kell átvetni a két lábat ló háta fölött. Mióta azonban nem illetlenség nőknek loaglónadrágot húzni, Anglia és Németország kivételével mindenütt erősen hódít az a divat, hogy a nők is férfi-nyeregben, férfimódra loagolnak, ami kétségtelenül sokkal biztosabb ülémódot is jelent. Így mind a két lábat használni lehet a ló kormányzására és a jobboldalon sem kell pálcá.

Ha már a hölgyekről beszélünk, meg kell említeni azt a felfogást is, amely szerint a loaglás jó előiskola a házassághoz, mert: lóval ugyanúgy kell bánni, mint asszonnal. Udvariasan, kíméletesen, előzékenyen, de a megfelelő pillanatban — szigorúan. Kevés a rosszindulatú ló, az ilyent legjobb eladni, sőt: meg se venni!

De vigyázat! Az a mondás, hogy »pénc olvasva, asszony verve jó«, a loaglósportban már nem állja a hasonlatot...

5. ÖKÖLVÍVÁS

Ne tessék megijedni. Senkit sem akarunk arra buzdítani, hogy Schmeling vagy Camera babérai pályázzék, a ring világot jelentő deszkáin véresre pofoztassa magát. De ez a sokak által lenézett, sőt megvetett sport a testedzés legtökéletesebb módjainak egyike, mert a test valamennyi izmát egyformán és igen alaposan foglalkoztatja, bátorságra nevel és az önvédelem nagyszerű fegyverét adja művelőinek — a szó legszo-

rosabb értelmében — kezébe. Félénk, gyámoltalan
gyerekek számára nincs még egy iskola, amely olyan
hatásosan fokozná önérzetüket, magabizásukat, mint

az ökölvívás. Az ökölvívó
tréning, ez a különleges
torna és néha egy kis ököl-
vívás — kesztyűs kézzel —
az igazi lényege ennek a
sportnak és nem a bajnoki
címekért folytatott küzdel-
mek, amelyeknek bizony

rendszerint áldozatul esik az arc szabályossága, az
orr vonala és a fülkagylók épsége. De sohase sajnálják
azért a ringben vérző szájjal puffogó ütések között
ugráló ökölvívó versenyzőt; ezeket az eleinte fájó
ütéseket úgy meg lehet szokni, akár a dohányzást.

Mindenki boxolhat — férfi, nő és gyerek. Nő
természetesen csak a gyakorlatokat végezheti, de
sohase jusson eszébe, hogy ellenféllel dolgozzék. A női
testre már aránylag gyenge ütés is komoly veszedel-
meket jelenthet. A gyerekek ellenben csak hadd püföl-
jék egymást. Az angol elemi iskolákban egymásnak eresztik
az egész osztályt. Csak játszanak, de ha történetesen
ketten közülük haragszanak is egymásra, sokkal jobb,
ha kesztyűs kézzel bánnak egymással, mintha pusztá
ököllel akarnának elégtételt venni maguknak. A gye-
rekek kezére ugyanis igen nehéz, tizenkét unciás kesztyű-
ket húznak. Egy-egy kesztyű súlya tehát majdnem
harminc deka, a gyerek alig bírja felemelni, nemhogy
komolyan, erősen ütni tudna vele. (Budapesten is van
sportiskola, amelyben apró fiúk mulatságos, de bátor,
kemény, de veszélytelen kis box-meccseket vívnak
egymással, míg a középiskolákban az ökölvívás inkább
csak megtört valami.) A csak sport kedvéért boxoló
felnőttek is tizenkét unciás kesztyűket használnak.
Ezeket olyan alaposan kipárnázzák, hogy lehetetlen

velük fájdalmasat ütni. Az amatőr versenyzők nyolc, a professzionisták hat unciás kesztyűje már sokkal keményebb szerszám, mert minél könnyebb (egy uncia kb. 22 gramm) a kesztyű, annál vékonyabb a bélése és így annál jobban érezhető rajta keresztül a versenyző sok méter fászlival még jobban megkeményített ökle. Könyvből az ökölvívást nem lehet megtanulni. Legalább egy évre tehát iskolába kell beiratkozni, vagy házhoz járó mestert kell szerződtetni. Az előbbi sokkal olcsóbb, de az utóbbi se drága. Így tanuljuk meg a kéz- és lábmunka alapelemeit, amelyek birtokában azután már magunkban is folytathatjuk mindennapos testedzésünket.

A legalkalmasabb idő rá: a reggel. Felkelés után végzett testmozgás gyorsan megtisztítja a tüdőt a benne lerakódott szénstóvtól s megpuhítja az éjszakai alvásban megmerevedett izmokat. A reggeli boxtréning tornával, szabadgyakorlatokkal kezdődik, majd ezt követi az árnyékboxolás, amikor fel és alá ugrálva, két kézzel hadonászva a láthatatlan ellenféllel viaskodunk. A gyakorlat harmadik részéhez már pöncsing-labdára van szükség. Házi használatra legalkalmasabb az ajtó közé szerelt felfűjt labda, amelyet felül és alul hosszú sodronnyal kapcsolunk be az ajtó keresztfájában és a padlóban elhelyezett horgokba. (A kerek falap alá erősített pöncsing-labda tulajdonképpen jobb, de magánlakásba nem való, mert pokoli lármát csap.) A pöncsing-labda a gyorsaság fokozására való. Ütésünkre enged, elmegy előlünk, de minél erősebb az ütés, annál gyorsabban visszavágódik. És már újra ütni kell, most már a másik kézzel. Az erős ütések a felső horogról lelógó nehéz homokzsákon lehet gyakorolni. (Ha ellenféllel boxolunk, sohasem ütünk erősen, inkább csak jelezzük a találatot. Persze a ringben, mérkőzésen egészen másképpen fest a dolog.) Mikor labdával dolgozunk, ajánlatos valami elnyűtt, öreg kesztyűt húzni a kezünkre,

nehogy egy-egy rossz találatnál a bőr lejjön ujjunkról. Boxkesztyűt csak akkor használunk, ha mesterünkkel, vagy partnerünkkel boxolunk, sparingolunk. Kár a kemény homokzsákon tönkretenni a boxkesztyű finom lószőrbélését. A pöncsing-labda és a homokzsák helyes használatát szintén mestertől kell megtanulni.

Az egész reggeli boxoló gyakorlat félórát vesz igénybe. Aki becsületesen »dolgozik« és történetesen nem boxbajnok, tovább úgy sem bírja. Fél óra alatt fél kilót izzad le magáról még akkor is, ha egy szál kis könnyű nadrágban és tornacipőben gyakorol. Ha ellenben valaki fogyásra akarja használni az ökölvívást, akkor kötött nadrágot és trikót húz magára. Így félóra alatt alapos munka mellett egy kilót is fogyhat.

Tele gyomorral sohase boxoljunk. A felkelés utáni gyakorlatot tehát reggelizés előtt végezzük, legfeljebb — angol-amerikai módszert követve — pohár meleg vizet iszunk a boxolótréning előtt. Ez azután a sok ugrálás alatt alaposan kimossa a gyomrot és pompásan elősegíti az emésztést. (Bár annak, aki rendszeren sportol, amúgy is csak ritkán vannak emésztési zavarai.) A munka végén persze fürdőnek kell következni, mert hiszen félórai »dolgozás« után egész testünk verejtékben úszik. Ha valaki lefekvés előtt végzi ezt a sportolást, akkor vacsora után legalább egy órát pihenjen, mielőtt munkához lát. Ismételjük azonban, hogy a legjobb reggel, felkelés után »boxolni«.

Az ökölvívásnak ez a fajtája, az igazi ökölvívó sport az utóbbi időben rohamosan tért hódít a legjobb társaságokban is. Nem csoda, hiszen a kondíció és a fiatalos alak megóvására ennél jobb eszközt senkinek se tudunk ajánlani.

6. Sí

Az edzett sportembert rendszerint csak kevésbé befolyásolja az időjárás, de van egy sport, amelyben

mindenki száz százalékgig ki van szolgáltatva az időjárásnak és ez a sielés. Hó nélkül nincs sísport, hacsak valaki össze nem csomagol és nem utazik az Alpesekbe, ahol már csak igen ritkán érheti csalódás. De a magyar terepek sí-ezredei gyakran hosszú téli hónapokon át hiába várják a fehér hótakarót, a budai hegyekben pedig — amikor végre esik pár centiméter — a nekirohanó tízezrek pár óra alatt jéggé csiszolják. Vastag hótakaró, tetején friss porhó, ez az ideális sítérep, — elég ritkán van részünk benne.

Kevés sportnál olyan fontos a felszerelés, mint a sínél. Már a ruhát is nagyon gondosan kell megválasztani. A két legfontosabb szempont: meleg legyen és ne engedje át a nedvességet. Legelterjedtebb és legpraktikusabb a norvég síruha. Anyagánál az a legfontosabb, hogy »hómentes« legyen: ne tapadjon rá a hó és ne engedje át a nedvességet. Jól záródjék és a nadrág a bokánál ne tűrődjék össze. Szvetter és meleg alsóruha való a ruha alá, de óvakodni kell a túlzásoktól, mert kibírhatatlan izzadás lesz a vége. A sapkánál az a legfontosabb, hogy a fület védje.

A ruházat leglényegesebb része a cipő. Legjobban ajánlható a kombinált síbakancs, amelyet turista-kirándulásokon is lehet használni. Talpa és sarka vasalt, a talpak élére pedig az úgynevezett sípofák kerülnek. Ezekre a lécek felerősítése végett van szükség. Akkora sicipőt kell vásárolni, hogy lábunk két pár harisnyával együtt beférjen: a külső harisnya vastagabb, a belső vékonyabb. Harmadik harisnya felesleges. A cipőt gondozni kell: használaton kívül sámfázni, használat után pedig zsírral kenni, nehogy megkeményedjék. A zsírozás egyben a vízhatlanságot is biztosítja, ezért a talp bekenéséről sem szabad megfeledkezni. A zsiradék fölé kent cipőfényesítő is fontos, mert ez megakadályozza a hó tapadását.

Három pár kesztyűre van szükség: két pár ujjas

gyapjúkesztyűre és egy pár vízhatlan, ujjatlan vitorlavászon kesztyűre. A gyapjú fölé jön a vászonkesztyű, a másik gyapjú-pár pedig tartaléknak kell arra az esetre, ha az első átnedvesedik. Miután pedig a síelő gyakran kénytelen »megtámaszkodni« kezével a hóban, a tartalék-kesztyűről nem szabad megfeledkezni!

Most következik csak a tulajdonképpeni sportfelszerelés. Ennek megvásárlásánál már feltétlenül szükség van a tapasztalt barát útmutatására. A kezdő egyszerű kőrisfa-léceket vásároljon, felesleges, hogy drága norvég siket törjön össze. Mindenki olyan hosszú léceket válasszon, hogy ujja hegyével éppen elérje még a maga mellé támasztott sílécek hegyét. Jó erezésű, csomótlan fából készülnek a jó sítalpák. Kezdőnél felesleges, sőt veszélyes a siklást gyorsító fém sí-él. Egyszerű, kényelmes rendszerű kötést választunk és még két botot is vásárolunk. A sítot olyan hosszú legyen, hogy markolat-szíjja vállunk magasságába essék. A szíj ne legyen keskeny, mert különben tenyerünkbe vág. A síléceket be kell eresztetni: kétharmadrész lenolaj és egyharmadrész petróleum vagy karbolineum forró keverékével, használat előtt pedig mindig viasszal kell bekenni a lécek futófelületét. Használat után a léceket az úgynevezett sí-ék segítségével ki kell feszíteni, nehogy a fa megvetemedjék.

Most végre elindulhatunk a síterepre. De meg kell tanulni azt is, hogyan vigyük a léceket? Lándzsa módján csak a szabadban vesszük vállunkra a léceket, forgalmas uccán ez a módszer igen veszélyes a többi járókelő testi épségére. Úgy kell vinni az egybekötött léceket és botokat, mint a puskát: szíjjal vállunkra akasztva, vagy hónunk alá szorítva. Budapesten a legtöbb ember a hűvösvölgyi, zugligeti villamosokkal indul kifelé. A szezon kezdete előtt a villamos társaság mindig hirdeteményeken figyelmezteti a közönséget a sí-utazók tudnivalóira.

Itt vagyunk már a szép havas tájon. A lécek küzdelmes felcsatolása és az első lépések-bukások után mindenki gyorsan rájön arra, hogy legokosabb dolog hivatásos oktatóhoz fordulni. Tanítást csak állami vizsgán képesített mesterek vállalhatnak, ami szintén bizonyíték a sí-tudomány komolysága mellett. Aki komoly előkészítés nélkül kezd a lejtőkön csúszkálni, az nemcsak saját bőrét viszi a vásárra, hanem sportoló társainak testi épségét is veszélyezteti.

Az első sí-lépésekhez sima terepet kell választani. Itt kell megtanulni az alapállást és a lépkedést, megszokni az előrehajló testtartást, a lécek egymás mellett való tartását. Ezután nagyon enyhe lejtőt kell keresni és ott gyakorolni a mászást felfelé. Vagy a lejtő irányára derékszögben, egymással párhuzamosan tartott lécekkel oldalvást megyünk fel az emelkedésre, vagy pedig szembefordulunk a meredekkel és szétfeszített sikkal »szálkázunk« felfelé. Fönn azután meg kell tanulni még a fordulást is: magasrarántott lábakkal a lécek 1800-os átfordítását. S kénytelenek vagyunk közben megtanulni azt is, hogy miképpen kell a hóról — hátunkra fordulva — feltápászkodni. (Egyelőre *ezt gyakoroljuk* legtöbbit.)

Lesiklásra csak az gondolhat, aki már biztosan áll és lépked a síkon, párhuzamosan tudja tartani léceit. A test súlyát mindig az előretolt lábra kell áthelyezni és a másik láb előrehúzása előtt a sarkat fel kell emelni. A helyes testsúlyelosztás a modern sífutás igen fontos része. A jobb lábbal együtt mindig a balkéz lendül előre, — és természetesen megfordítva —, azután erélyes mozdulattal beszúrja a hóba a botot. Ezeknek a mozdulatoknak szinte gépszerűekké kell válniuk. És meg kell tanulni lesiklás előtt a bukás technikáját. Aki érzi, hogy elveszti egyensúlyát, leguggol: így nem eshet nagyot. Laza tagokkal és ne mereven eressze rá magát a hóra, akkor nem ütheti meg magát.

Most következik a lesiklás, a síelés legszebb része. A térd behajlik, a test előredül. Bármilyen enyhe is a terep, eleinte nem maradhatnak el a bukások, de azután — gyakorlat teszi a mestert és valóban gyönyörűség lesz a gyors siklás. Mindenki szinte magától rájön közben a fékezésre: amikor elől összeszaladnak a lécek és meglassul tempója. Rájön arra is, hogy lesiklás közben úgy lehet irányt változtatni, ha — az egyik oldalra fékez. így jut el — évek során — a különféle krisztiániákon át a telemarkig, a legszebb lesiklási bravúrig. Mindezek már »magasabb« tudományok, amelyeket könyvből nem lehet megtanulni. Nem árt néhány ugrásmódot is elsajátítani, de nők ne nagyon ugorjanak és megrakott hátizsákkal férfiak számára sem éppen élvezetes dolog a kisebb akadályokon átröpítő terepugrás, az irányváltoztató harántugrás stb. Aki az enyhe (és egyre meredekebb) lejtőkön már a síelés egész technikáját megtanulta, az mehet túrára. Végeredményben ez az igazi célja a síelésnek mert nagyon sivár dolog örökké a Normafa kis lejtőjén mászkálni és csúszkálni. A túrázást közepes hegyeken kell kezdeni és semmiesetre sem tanácsos eleinte egyedül neki indulni, hanem a kezdő csatlakozzék tapasztaltabb síelőkhez. (A jobb síelő viszont alkalmazkodjék ilyenkor a gyengébb partner képességeihez!) Változatos terepen szerzi meg a síelő azt a jártasságot, amely azután később felmenti őt a gyámság alól. Külön tudomány a magastúra, az örökös hó gleccser-világa, amelybe már csak külön, képzett vezetővel szabad behatolni.

A túrázásnál különleges felszerelésre van szükség. A mászás megkönnyítésére szolgál a talpak siklórészére feszített fókabőr, amelynek sortéi belekapaszkodnak a hóba és megakadályozzák a visszacsúszást. Magashegyi túránál mászókötel is keli. Szükség van tartalék-ruha ára is. Amíg felfelé kapaszkodunk, minél kevesebb ruha ajánlatos; jobb fázni egy kicsit, mint csuromvizesre

izzadt ruhával érkezni a magaslatra. Ekkor kell azután csak előszedni a hátizsákból a meleg ruhákat, mert lesiklás közben hideg szél vág szembe és nem fűt a kapaszkodás munkája sem. Hosszabb túrára javító szerszámokat, alumínium pótsíhegyet, pótkötést is kell vinni. Hőszemüveg háritja el a szemgyulladás veszélyét, a fedetlen testrészeket pedig be kell kenni, nehogy a nap megégesse, a szél kifűjja bőrünket.

Enni- és innivaló is kell. Amikor ilyen sokféléet kell a hátizsákba tölni, akkor természetesen takarékoskodni kell minden dekával. Tápláló, melegfejlesztő ételeket viszünk tehát magunkkal; olyanokat, amelyekben magas a zsír- és cukortartalom. Túrán gyakran eszünk, de mindig keveset, mert túltömött gyomorral nehéz a mozgás. Kulacsunkban nem alkoholt, hanem cukros teát, vagy limonádét viszünk, de azért lehetőleg tartózkodjunk az ivástól, mert aki egyszer túrán inni kezd, az nagyon nehezen tudja abbahagyni.

A vezérlő jelszó: körültekintés, óvatosság. Indulás előtt meg kell vizsgálni a felszerelést, hogy minden rendben van-e? Túrán pedig okos sportember sohasem rohan bele ismeretlen veszélyekbe és egy esetleges bámuló pillantás kedvéért nem teszi kockára életét. Az ijesztően sok síbaeset egyedül és kizárólag az ilyen meg gondolatlanúságból származik

7. TENISZ

Nem szégyen, ha valaki nem tud teniszezni, de pirulhat az, aki csak játssza, játssza, de — sohasem tanulja meg a teniszt. Pedig igen sokan vannak az ilyenek, éppen azért, mert mingyárt játszani akarnak és eszük ágába se jut, hogy tanuljanak. Ma már miniszteri rendelet bizonyítja, hogy a tenisz komoly tantárgy: csak az taníthatja, aki állami vizsgát tett képességeiről és rátermettségéről.

A tenisz tanulását otthon, a szobában kell megkezdeni. Aki gyerekkorában nem labdázott, pótolni

kell ezt felnőttkorában, ha a tenisz tanulásához akar kezdeni. Dobja a fálnak a labdát s kapja el újra meg újra, így lehet csak megszerezni a »labdaérzékét«. Még a következő gyakorlatot is szobában, pusztá kézzel kell elvégezni. Tedd a labdát az asztal közepére és nyújtott karal, a kar után forgó törzzsel söpörd róla le úgy, hogy tenyered éle csak a labdát érje és tenyered lapja ne is súrolja az asztalt. Előre és visszafelé kell ezt gyakorolni, ez a tenisz alapeleme. Azután tedd

székre a labdát és ott folytasd ezt a gyakorlatot, most már persze hajolni is kell az ütésnél. S próbálgasd ugyanezt alacsony sámlira tett labdával. S hogy a lábadról se feledkezzünk meg, gyakorold a futást. Csak az tudhat teniszezni, aki jól fut. Ne hidd, hogy már »sepertél eleget«, seperjen most más is. Most rögtön begyakoroljuk, beidegezzük azt is, hogy amikor jobbkezünkkel előre seprünk, ugyanakkor ballábbal előre lépünk, amikor pedig visszakézzel ütünk, akkor jobb-lábunkat feszítjük előre. Ezzel már elméletben tudjuk a forehand (fórhend) és backhand (bekhend) alapelemeit.

Most még megtanuljuk a helyes ütőfogást, azután mehetünk a pályára. Jobbkezünkkel úgy kell megmarkolni az ütő (racket, ejtsd: reket) nyelét, mintha kezét akarnánk fogni vele. Előre, forehandnál így is ütünk vele. Visszakézzről, backhandnál pedig hüvelyk ujjunkat nekifeszítjük a nyélnek. Nem szabad az ütőt görcsösen markolni, hanem csak az ütés pillanatában kell megszorítani. Aki ezt megtartja, annak sohasem lesz tyúkszem és fájdalmas hólyag a tenyeren

Tessék most már felvenni a teniszruhát és mehetünk a pályára. Megkérjük egy jóbarátunkat, hogy dobálja felénk a labdát s mi igyekszünk azt eltalálni az ütő közepével. Ha a labda nem egyenesen előre ugrik a reketről, hanem oldalt megy, biztosak lehetünk benne, hogy nem a húrozott rész közepével találtuk el. Ha van a pályán »játékfal«, — zöldre festett, merőlegesen felállított nagy deszkalap, amelyen fehér keresztvonal jelzi a háló magasságát — akkor ott egyedül is gyakorolhatjuk ezt: hat-hét méter távolságról ütögetjük a labdát a falnak, rövid pihenőkkel egy félórán át. Itt mingyárt át is esünk az elmaradhatatlan első izomláz gyötrelmeiben. (De végleg el is búcsúzunk tőle.) Közben nem feledkezünk meg a futás gyakorlásáról sem.

Most azután mehetünk a szabályos teniszpályára amely 23-11 m hosszú és 10-97 m széles, közepén pedig az egyenesre feszített háló 91 cm magas. (Ez körülbelül egy reket hossza és szélessége.) Persze még mindig nem játszunk meccset, hanem egy barátunkkal ütögetünk ide-oda a háló fölött. Először csak arra ügyelünk, hogy eltaláljuk a labdát, később már arra is vigyázunk, hogy a labda átjusson a háló fölött, (de nem pacsirtamódra a magasba szökkenve), végül már azt is sikerül elérnünk, hogy a labda a hálón túl a mézsvonallal bekerített részen belül essen a földre. Mikor már ezt is tudjuk, akkor gondolhatunk az ütés erejének fokozására, a labda precízebb irányítására, a különböző falsokra, a kapásból való visszaütésre (volley) és az egyéb technikai finomságokra. De előbb még megkérjük barátunkat arra is, hogy a pályának tőlünk távolosó pontjára irányítsa a labdát, mert nem olyan könnyű dolog: futni, kellő pillanatban megállni és ütni, vagy pláne: futás közben ütni. És meg kell tanulni a gyors futásra-lendülést is, amelynek titka: előbb törzsünkkel dőlünk arra, amerre futni akarunk.

Ütésünk akkor lesz erősebb, ha a nyújtott kar erején felül a test súlyát is beleadjuk. (Ha viszont könyökünket behajlítjuk, akkor a gyors, eső labda magával viheti reketünket is. Nagy szégyen!) Mikor a labda előttünk földet ér, abban a pillanatban rántjuk hátra lendülethez az ütőt, a labda felé fordulva az ütés oldalával ellenkező lábunk előretámasztásával állást foglalunk, azután a csípő lendületével nekirántjuk az ütőt a felpattanó labdának. A backhandnél különösen fontos a lendület, mert különben a labda erőtlenül lepattan a húrokról.

A labda pörgetését, nyesését írásban nagyon nehéz volna megmagyarázni. Jobb játékosok megfigyelése viszont hamar rávezeti erre azt, akiben már van érzék. Még okosabb néhány »tréner-órát« venni, már csak azért is, mert a szakavatott mester nyomban észreveszi azokat az apró kis hibákat, amelyek leküzdhetetlen rossz szokássá válnak, ha kezdetben nem figyelmeztetnek rájuk. A játék taktikáját pedig legkönnyebb úgy megtanulni, ha eljárunk a versenyekre. Ott a legkönnyebb meglátni, hogy milyen labdát a legnehezebb visszaadni, melyik ütés ellen hogyan kell védekezni.

Persze előbb jól kell ismernünk a játékszabályokat, hiszen a játék-tenisz rendszerint ugyanúgy folyik le, mint a verseny-tenisz. A teniszjáték feladata: úgy ütni a labdát az ellenfél oldalára, hogy ő ne tudja visszaütni. (Tehát nem: addig ütögetni vissza a labdát, amíg az ellenfél majd egyszer hibázni fog.) Hiba: ha a labda megakad a hálóban, ha a pályánkat érintő (right: ejsd: rejt) labdát nem tudjuk visszaütni, vagy úgy adjuk vissza, hogy az ellenfél pályáján kívül (out—aut) ér ismét földet. Aki nem várja meg, amíg a labda leér a földre, hanem előbb beleüt és hibáz, az természetesen már nem hivatkozhat arra, hogy »out lett volna«. A teniszpálya hat téglalaphból áll, amelyek

két oldalán teljes hosszúságban egy-egy 1-37 m széles sáv hózódik. Ez a két sáv csak olyankor számít játéktérletnek, amikor négyen játszanak, tehát páros játék folyik. Egyes játéknál, szinglinél csak a hat kocka számít játéktérnek.

Az első hiba neve fifteen (tizenöt), a másodiké thirty (harminc), a harmadiké forty (negyven). A következő hibánál vége egy játéknak (game), feltéve, hogy az ellenfélnek még nincs forty-ja. A legtöbb helyen angolul számolnak. A szavak helyes kiejtése: f if tin, szörti, forti, gém. Game-t nyerni csak két labda előnyvel lehet. Ha mind a két játékosnak forty-ja van, akkor a játék deuce-ra (gyusz) áll és mindaddig folytatódik, amíg valamelyik játékos két game előnyt nem szerez.

Minden game után cserélődik az adogatás, a service. Ez úgy történik, hogy az adogató játékos az alaponál mögé áll s onnan átüti a labdát az ellenfél területének ellenkező oldalán levő kisebbik kockába. Ha a labda a hálót érintve esik oda, meg kell ismételni az ütést; ha nem a kockába esik, vagy megakad a hálóban, a szerváló mégegyszer megkísérelheti az ütést. Ha ezt is elvétí, hibát követett el (double-fault = dubl-fölt). A szerváló addig nem léphet be a pályára, amíg a labda nem ért földet. Ellenkező esetben foot-fault-t (futfölt) követ el, ami szintén hiba. Egy game-ben mindig ugyanaz a játékos adogat, először jobbról balra, azután balról jobbra. Páros játékban mindig ugyanabban a sorrendben következik a négy játékos adogatása, ha tehát A és B játszik C és D ellen, akkor az adogatás sorrendje A—C—B—D. Az adogató oldalon a szerváló játékos felváltva jobbról és balról szervál, míg a két ellenfél helyén marad, tehát felváltva fogadja a labdát.

De menjünk tovább. Amelyik fél előbb nyer hat game-t, az győz a set-ben. (Szét). De a set-nél is legalább

két game különbség kell a győzelemhez, tehát 6:4 7:5, 8:6, stb. Egy mérkőzés állhat egy set-ből, vagy lehet best-of-three vagy best-of-five: az előbbinél két, az utóbbinál három set-et kell nyerni a végleges győzelemhez. Az első és attól kezdve minden második game után a küzdő felek pályát cserélnek, hogy a szél, vagy napsütés előnye-hátránya egyformán jusson ki mindegyiknek. A játék kezdetén sorsolás dönti el, hogy ki melyik oldalon kezdjen s mi legyen a szerválás sorrendje.

Most már nem lehet kétsége senkinek sem afelől hogy a tenisz lelke a labdabiztonság, a technika és taktika széles skálája.

A gyenge, lassú labdát az ellenfél könnyen »megöli«, ezért erősen és élesen (kevéssel a háló fölött, laposan) kell ütni a labdát. Erősen kell ütni már a szervizt is, amit az könnyít meg, ha fejünk fölé dobjuk a labdát s a földön állva még elérhető legnagyobb magasságból ütjük le. Ha az első adogató ütés nem sikerül, a másodiknál már persze óvatosabbnak kell lenni. A szerviz után a labdát lehetőleg laposan kell ütni. Ezt segíti elő a pörgetés. Ha az ütőt az ütés pillanatában felfelé húzó mozdulattal mintegy ráborítjuk a labdára, akkor az pörögni kezd és ennek következtében hegyesebb szögben ugrik fel a földről, mint ahol leesési irányából várni lehetne. Ez a drive (drejv). Az alacsonyan ugró labdákat így kell ütni, mert különben out-ra mennek. Derék magas labdánál már nem feltétlenül szükséges a drive-elés. A drive rokona a »nyesés« (chop és slice), amelyet inkább magasabb labdáknál használunk. Nyesésnél a labdát az ütővel mintegy aláhúzzuk, ennek következtében visszafelé pörög és a földről, majdnem merőlegesen ugrik fel. Ha a labdát visszaütjük, mielőtt földet ért volna, ez a volley (voli). Ezzel megnehezíthetjük, hogy az ellenfél labdánkra helyezkedni tudjon. Aki nem akar mindig az alapvonalon, hátul maradni,

hanem előre is akar futni a háléhoz, volley nélkül nem boldogulhat. A hálónál álló, volley-zó játékos könnyen leütheti a labdát (smash=szmes) olyan erővel, hogy lehetetlen elfogni. Kijátszására szolgál a magas labda, a lob (ejtsd: lőb). Lőböléssel a labdát átemeljük az ellenfél fölött úgy, hogy felugorva se tudja ütőjével elérni s így kénytelen a labda után hátrafutni és azt csak nehezen, gyengén tudja visszaadni.

Mi itt csak éppen a legfontosabb ütőmódokat, azoknak is inkább csak a nevét soroltuk fel. Mindegyiknek tömérdek válfaja van s a nagy versenyzők között is alig van olyan, akinek egyik vagy másik ütőmód ne lenne — gyenge oldala. A teniszjáték teljes technikájának elsajátításához fiatal korban legalább három-négy esztendő kell s legalább két-három évi nagyon komoly, állandó versenyzésre van szükség, hogy valaki a fortélyok alkalmazását és kivédését alaposan megtanulja. Olyan művészet a tenisz, akár a zongora. De — úgy-e — a zongora nemcsak művészeinek jelent gyönyörűséget.

A tenisz legnagyobb értéke a csak sportoló (és nem versenyző) ember számára az, hogy gyermekkorától kezdve késő öregségéig játszhatja. Hát éppen ezért, kedves, olvasó, tanulj meg rendesen teniszezni.

8. TORNA

Tornászni mindenki tanult, hiszen már az elemiben, sőt az óvodában tornára fogták ifjú izmainkat. Mialatt futballról álmodtunk és atlétikát játszottunk, hetenkint két órán át tornatermi karlökések és terpesz-állások utáltatták meg velünk a »német tornát« és ^zért még most is szívesebben úszunk, evezünk, vívunk, sielünk, mint tornászunk. Pedig a torna elengedhetetlen kiegészítője, alapja minden más sportnak s emellett természetes, célszerű mindennapos testgya-

korlat. A legkevesebb, amivel a naphosszat íróasztal mellett görnyedő ember tartozik saját szervezetének:

minden reggel — felkelés után, reggeli előtt — 15—20 perces torna. Nem kell hozzá a világon semmi. Bonyolult rugós szerkezetek, ál-csónakok, furfiisgos labdák és hasonlók gyakran felesleges virtuskodáshoz, túlerőltetéshez vezetnek. Az egyszerű mindennapi tornához nem kell más,

mint egy pár tornacipő, kis nadrág, elhasznált ingből átalakított trikó — és elsősorban egy kis jóakarát. Tornanegyedórát tart minden reggel a rádió is, de még a tornatanár hangját (és a pontos időhöz kötöttséget) is nélkülözheti az, akiben reggel megszólal az egészség (vagy legalább a karcsúság) vágyának sugallata.

Reggeli tornánk színhelye: olyan szoba, ahol nem aludt senki. Kinyitjuk az ablakot, vagy ha nagyon hideg van, legalább a felső táblát. Leterítünk egy plédet s a már említett ruhában munkához látunk. Napilapokban, folyóiratokban ezer és ezer torna-gyakorlat leírását olvastuk, mi úgy válogatjuk össze a magunk gyakorlatait, hogy lehetőleg — megközeleltően — minden izmunknak jusson egy kevés munka. Bevezető tornával kezdjük, hogy az alvástól még merev testet »bemelegítsük«, mielőtt nehezebb feladatok elé állítanánk. Karjainkkal minden irányban kiadós, nyújtózkodó mozdulatokat végzünk, néhány- ször hátra és előre hajolunk, két lábunkat külön-külön megrázogatjuk, azután az ablakhoz állunk és négyszer- ötször mély lélegzetet veszünk. A belélegzés az orron

keresztül történik s ilyenkor két karunkat hátrafeszítjük, hogy még a tüdőcsúcsokba is jusson friss levegő. Azután a karokat előre tesszük és szájunkon át kifújjuk a levegőt.

A főgyakorlat a »tüdőszellőztetés« után következik. Most jön a tulajdonképeni gimnasztika. Minden izomcsoportra gondolni kell. Fejünk forgatásával a nyakizmokat erősítjük. A kézfej mozgatása az alsó kart, az alsókaré a felsőkart, a felsőkaré a vállizmokat kényszeríti munkára. Ugyanez a hármastagozódás van a lábnál is: a lábfej mozgatása az alsó lábszár, az alsó lábszárá a comb, a comb (illetve az egész, nyújtott láb) gimnasztikája a hát-, oldal- és hasizmok javára *szolgál*. Jobbra és balra hajlítgatjuk törzsünket (terpeszállásban = szétvetett térben megfeszített lábakkal), ezzel az oldalizmokat hozzuk fokozottabb működésbe. Most háttal lefekszünk a plédre: felemeljük, közben forgatjuk két lábunkat, felülünk (mindezt feszített térdel), vagy hátunkon fekvé »biciklizünk«. Ezek a gyakorlatok elsősorban a hasizmokat foglalkoztatják. Azután hasunkra fordulunk és fejünk, lábunk emelgetésével edzzük a hátizmokat. Hogy a mellizmok se maradjanak ki: fekvőtámaszban, feszes testtel, karunk behajlításával és kiegyenesítésével emelgetjük tenyerünkön és lábunk fején egyensúlyozott testünket. Kész.

Mielőtt befejezzük a reggeli tornát, rövid levezető gyakorlat következik, hogy a felhevült test, az erősebben dobogó szív lassan térjen vissza a megszokott állapothoz. Könyvedén ugrálunk, térdet hajlítunk, karlökéseket végzünk, megint néhány nagy lélegzetet veszünk. Most már jöhet a fürdő, a reggeli. — Kétségtelen, hogy bizonyos szem-

pontokból egyoldalú a szobatorna és inkább csak ki-egésztője valamilyen — szabadtéri — sportnak. De feltétlenül — több a semminél.

9. TURISTASÁG

A legegyszerűbb és legtermészetesebb sport: a séta. Vannak sétáló sportok is, mint például a golf, a vadászat. Sőt ideszámíthatjuk a korcsolyázást is, amely nem más, mint csúszós jég és fém segítségével meggyorsított séta. De ahogyan a szűk helyhez kötött korcsolyázást mindinkább háttérbe szorítja a szabad természetben folytatott sielés, ugyanúgy a sétáló ember is a nagyvárosok kormos, kénsavas levegőjéből az erdők és hegyek friss ózónába menekül. És ekkor már turista.

Turista még akkor is, ha nincs hegymászó cipője, ormótlan zsáknadrágja, tömött hátizsákja és vashegyű botja. Turisztika már az is, ha valaki többórás sétát tesz — közönséges uccai ruhában — a budai hegyvidék jókarban tartott útjain. Viszont még nem turisztika, ha valaki — tip-top hegymászó felszerelésben — reggel kimegy villamoson a Zugligetbe és a végállomástól két percre fekvő kocsmában bridsel estig, hogy azután megint hazavillamosozzék.

lék a két harisnyával
turistacipő, amelynek

Az igazi turista azonban ki akar szabadulni a nagy tömegek közül, új és új vidékeket akar megismerni, egész napokat akar távoli hegyekben tölteni. Ehhez már természetesen komoly előkészületre van szükség. Az első és legfontosabb kellelt kényelmes, vízhatlan kettős talpa megvédi talpun-

kat a talaj egyenetlenségeitől, szára pedig bokánkat a kificamodástól. (L. Sí). A külső harisnyát visszahajtjuk a cipő peremére, nehogy kavicsok kerüljenek a cipőbe. Bő térdnadrágban könnyebb a járás, gondtalanabb a leheveredés. Könnyű, pórusos szövésű ing a felsőtesten, télen gyapjúing is lehet, a hőmérséklethez képest pullover, rövid vízhatlan kabát (viharkabát), sapka. A hátizsákban minden, amire szükség lehet (melegruha, élelmiszer) és semmi, ami felesleges (kártya, borosüveg, stb.).

A turista társas-lény. Rendszerint egyesület, vagy legalább is alkalmi társulás tagja, de azért kerüli a túlságosan nagy csoportosulást. A nyarat rendszerint a vízen tölti s amikor hűvösebbre fordul az idő, nagyjában már körvonalazott programja van. Tömeges túraterv közül válogathat, nincs kötve senkihez, minden hirdetett kiránduláson (lásd a napilapok túra-programjait) szívesen látják, — hacsak nem összeférhetetlen természetű. Ha tagja a turisták szövetségének, a kedvezményes utazás lehetőségei révén fillérekért bejárhatja az egész országot. Persze pár napra esetleg le kell mondania a központi fűtés, meg a -meleg fürdőszoba gyönyörűségeiről.

Nem szabad mingyárt többnapos alpesi túrákkal kezdeni. Könnyű hegyi séták után előbb félnapos, egynapos kis túrákon kell a kiadósabb, fásasztóbb gyalogláshoz szokni, felszerelési és erőbeosztási tapasztalatokat beszerezni, mielőtt valaki többnapos túrára vállalkozik. Az alpinizmus pedig külön tudomány, amelyhez komoly felkészültségre van szükség, mert itt már komoly nehézségekkel, életet fenyegető veszelmekkel kell számolni. De általában: ismeretlen vidékre senki se menjen egyedül, ha még olyan jól olvassa is a térképet. Tilos utak, változott irányok kellemetlen helyzetbe sodorhatják. De a lényeg a fontos: mi teljesen elegendőnek tartjuk, ha ön, kedves

városi polgártárs, havonta kétszer-háromszor erdős-hegyes tájon alaposan megsétáltatja enervált szervezetét s nem fog megrettenni egy kis esőtől, hótól, hidegtől; — a természet nemcsak akkor szép, ha süt a nap. Gyerünk: vissza a természethez!

10. ÚSZÁS

Az úszás voltaképpen ugyanolyan egyszerű és természetes dolog, mint a járás. Nem igaz, — hozhatná fel valaki — mert járni mindenki magától is megtanul. — Úszni is. Nem vagyunk halak és nem vagyunk madarak, érzük be a szárazfölddel? Téves hasonlat. A madarak utánzásáról bizvást lemondhatunk, hiszen ez fizikailag is lehetetlen; de a földgömb kétharmadát víz borítja s felszínének csak egyharmada szárazföld. Tudjunk tehát mozogni legalább a földön és a víz felszínén — magunk erejével s bizzuk a többit az emberi találékonyság gépeire.

A vízbefúltak létszáma igen tekintélyes helyet foglal el minden ország halálozási statisztikájában, ezért szinte általános jelszó most Európában: a kötelező úszástanítás. Magyarországon évről-évre tucatjával nyílnak a strandfürdők és sportuszodák, alig lehet már olyan ember, akinek módja és lehetősége ne volna az úszás megtanulására.

Aki nem fél a víztől, az tulajdonképpen már tud is úszni. Gyerekek, akik szemükön át már agyukba rögzítették a »békaúszás« egyszerű mozdulatait, egyszerűen csak nekimennek a víznek és már úsznak is. Vagy ha az úszómester kötelére is kerülnek, pár lecke után már felszabadulnak. Mindenesetre helyesebb,

ha valaki néhány úszóleckét vesz, mert az állami vizsgán képesített, tapasztalt úszó-oktató mingyárt a helyes úszásra fogja megtanítani s már az első leckéken le szoktathatja olyan hibákról, amelyeket máskülönbön évekig sem tudna magáról levetközni. A kényelmetlen pózna és a kötél szerepe az úszás tanításában különben is kezd mindinkább háttérbe szorulni. A modern »kralozás«-ra tanítják ma mingyárt a gyerekeket, ezt gyorsabban is meg lehet tanulni; viszont az, aki mellúszáson kezdte a tanulást, később már nehezen tanulja meg a kral-tempót.

A legősibb módszer a mellúszás, amelyet alighanem a békától lesett el az ember. Alaphelyzete: két térdünket felhúzzuk hasunk alá s mellünk előtt tartjuk tenyérrel egymásnak szorított kezünket. Egy: a két kezet egymás mellett előrelökjük, két lábunkat ugyanakkor hátrafelé szétrúgjuk. Az »egy« tempót azonnal követi a »kettő«: két tenyerünket háttal fordítjuk egymásnak, nyújtott lábunkat pedig minél erélyesebb mozdulattal egymás mellé rántjuk. Sokkal lassabb ütemű már a »három«: nyújtott karunkat kétoldalt hátrahúzzuk. Négy: lábunkat hasunk alá, kezünket mellünk elé húzzuk. Ezt a mellúszási módszert tökéletesítették mostanában a »pillangó« tempóval, amely abban különbözik a régitől, hogy az »egy« karmozdulatát nem a víz alatt, hanem a víz fölött tesszük meg.

A mellúszás dinamikai hibája a »négy« lábtempója, amely a haladás irányával ellenkező és így fékező hatású. Könnyen meg is figyelhetjük, hogy a mellúzó a lábösszerántás és kar-evezés előreivó mozdulata után mindig meg-megáll a vízben. Ezt a hibát küszöböli ki a »kral« (angol szó: crawl, csúszást jelent magyarul), amelynél a lábakat sohasem húzzuk fel, hasunk alá, hanem a nyújtott lábfejjel könnyedén egymás mellett tartott két lábat felváltva fel és alá moztatjuk. Az ebben rejlő mozgató erő tulajdon-

képpen ugyanaz, mint a mellúszás lábtempójáé: az »olló« szarai (két lábunk) közé szorult víz kinyomása viszi előre a testet a vízben. A kartempó ennél az úszásnál független a lábmunka ritmusától: a víz fölött felváltva emeljük előre a két kart és azután tenyerünket a hajólapátok módján használva fejünk elöl egyenesen hasunk alá húzzuk, majd csipőnk mellett a vízből kiemelve előre kanyarítjuk. A két kar mindig 180 fokos szöveget alkot egymással.

A hátúszás korábban egyformán ment a mellúszással, csak a két kart a víz és az arc fölött kellett előredobni. Újabban hátúszás azonos a kral-lal, persze itt is hátunkkal fekszünk a vízben s nem mellünkön, mint a mellúszásnál és a közönséges kralozásnál.

A felnőtt ember rendszerint szégyell úszómesterhez fordulni, nagy nyilvánosság előtt lógni a kötélben. Mester nélkül is megtanulhat mindenki úszni. Először győzze meg önmagát arról, hogy testének fajsúlya könnyebb a víznél, tehát úszás nélkül sem merül alá. Az úszó-szelmédmen első gyakorlatait mellig érő vízben végzi. Kissé előredül, azután kirúgja maga alól az uszoda fenekét s felhúzott, de nem merev lábakkal könnyedén mozgatja két karját a vízben. Elég, ha először csak néhány másodpercig lebeg így, azután kinyújtja lábát és megpihen. A következő kísérletnél már próbál jobban elfeküdni a vízben. Azután karral már mellúszó tempót is csinál. Ha ez is megy, lazán előrenyújtott karokkal a lábtempót gyakorolja. Persze nem szabad megijedni, hogy ettől lába felszökik a víz színére. Legközelebb már kézzel és lábbal egyszerre csinál egy-kettő-három tempót. Egy lépéssel mindig távolabb és távolabb megy az uszoda falától és odáig úszik. Bármilyen elérhetetlenül távolinak is tetszik, mégse teszi le a lábát és elúszik odáig. Ha mindezt | becsületes igyekezettel végzi, akkor pár hét alatt ötven méterig elviheti így s közben megkéri egy jól úszó

ismerősét, hogy figyelje mozdulatait, figyelmeztesse hibáira. *Vigyáz* az egyenletes lélegzésre is. Szinte észre se veszi és már száz métereket tud úszni.

A kralozást két részletben kell tanulni. Előbb a lábtempót: kezünkkel az uszoda korlátjába kapaszkodunk s a víz színén elfekve mozgatjuk egymás mellett két lábunkat fel és alá. Azután eleresztjük a karfát és előrenyújtott karokkal szabadon lebegve csináljuk a lábtempót, örömmel látjuk, hogy lassan haladunk előre a vízben. Mikor ez már jól megy, megkezdhetjük a második részletet és megpróbáljuk a kar igénybevételét is a már leírt módon. Minden második kartempó után veszünk lélegzetet. Ennek kedvéért a fejet nem is kell kiemelni a vízből, mert előrehaladás közben az orr mögött kis lyuk keletkezik a vízben, pontosan szájunk előtt.

Aki már ennyit tud, az nemcsak a hátúszást és oldal-úszást érti, hanem akár önmaga is feltalálhat új, ha talán éppen nem is nagyon célszerű úszásmódot. Lehet, hogy — szemben a versenyeredményekkel — mellen gyorsabban fog úszni, mint kral-tempóval, de ez se baj, nekünk ez nem fontos.

Fontos ellenben még a következő: lubickolás a pormentes vízi-terepen igen egészséges, de sportgyakorlat csak akkor lesz az úszás, ha nem is annyira sokat vagyunk a vízben, mint inkább igyekszünk gyorsan úszni. Óvakodni kell a túleröltetéstől, de viszont tessék komolyan venni az úszást, erőteljesen végezni a tempót, ellenőrizni a javulást. Csak így lesz úszásunk sport, — fürödni otthon a kádban is lehet, némi láb- és kézrázogatások kíséretében, ezért még nem kell sportuszodába menni...

11. VÍVÁS

Prim — terc — párád — ripozt ... Kődös értelmű szavak ijedeznek az olvasó fejében. Ne tessék

félni, meg sem kíséreljük, hogy az írásban olyan nehezen magyarázható, de azért gyakorlatban mégsem olyan bonyolult vívó-mozdulatokat betű útján próbáljuk tanítani. Vívást különben is csak olyan mester taníthat, aki esztendőkön át naponta órákig tartó gyakorlás után letette a mestervizsgát. Nem akarunk tehát ebben a sportágban sem »ipari kontárság« bűnébe esni.

Csak a vívásnak, ennek a jellegzetesen magyar sportnak a lényegéről fogunk egyet és mást elmondani.

A vívóbajnokok száma aránylag csekély. De sok ezren vívnak nálunk anélkül, hogy valaha is versenyezni akarnának. Gyerekek, ifjak, férfiak, öregek és — nők. A vívás is azoknak a sportoknak egyike, amelyeket 4—5 éves kortól kezdve a késő Öregségig gyakorolhat a férfi. Sőt, régebben nem volt ritka a 40 év körüli verseny vívó sem; újabban azonban a szakértők azt állítják, hogy az új, gyorsabb vívóstílus a 30 éven felülieknek már alig teszi lehetővé a sikeres versenyzést.

De maradjunk az egészségügyi vívásnál. Itt könnyű kiküszöbölni a vívás egyetlen hibáját, azt hogy a felső testnek csak egyik oldalát foglalkoztatja. Aki nem akar versenyezni, hanem csak egészségügyi okokból vív, megengedheti magának azt is, hogy: mindkét kezével felváltva vívjon. A két lábra egyformán munkát ró a vívás, remekül élesíti a szemet, a megfigyelőképességet, gyors elhatározásokra ösztökél és korrekt, lovagias felfogásra tanít.

Régebben nagyrészt klubok keretében tömörült a vívó-élet, voltak száztágú egyesületek, amelyekben néha csak öt-hat versenyvívó dolgozott, a többi csupán magának vívott. Ez a klubélet egyre hanyatlik, ma

egyszerűen ebbe vagy abba a2 iskolába, ehhez Vagy ahhoz a mesterhez jár vívni az, aki ennek a sportnak a híve. Rendszerint: ősztől tavaszig, nyáron szünetet tartanak a vívótermek, mert ez az évszak a szabadtéri sportok ideje. Minthogy a vívás valóságos művészet, jó mestert kell választani, aki azután lépésről-lépésre vezeti s állandó partner marad. A klubokban egymással is asszóznak a tagok, vagy asszó-estek keretében meglátogatják egymást két klub tagjai, de általánosságban a mester nemcsak oktatója a vívónak, hanem sport-partnere is; egyedül nem lehet vívni. Gyakorlati értéke is van a vívásnak. Társadalmi felfogásunk bizonyos esetekben elvárja a férfitől, hogy karddal a kezében vegyen elégtételt a becsületén esett sérelemért, vagy álljon helyt szavaiért, cselekedeteiért. Lehet vitatkozni róla, hogy helyes-e ez a felfogás, vagy sem, de kétségtelen, hogy a törvény betűivel ellenkező szokásról van szó, amellyel szembeszállni gyakran veszedelmesebb, mint magával a törvénnyel dacolni.

*

Különben alig van olyan sport, amelynek gyakorlati hasznát ne látnánk. Az úszás tudománya életünket mentheti meg s a többi mind: növeli a test ellenálló képességét, rugalmasságát, gyors elhatározásokra, bátorságra nevel. És nem árt a szellemieknek sem.

Egy ismert német orvosprofesszor írja: »A régi ember életében természetes dolog volt a mindennapos testnevelés és mégis, vagy éppen ezért alkottak utolérhetetlent szellemi és kulturális téren. Nekünk is oda kell jutnunk és ennek érdekében naponta egy órát a testnevelésre kell fordítanunk.«

Mens sana in corpore sano.

A SPORT ÉS KÖZÖNSÉGE

Minden eleven mozgalom az örök változások képét mutatja. Napjainknak alig van elevenebb, sokrétűbb és általánosabb mozgalma, mint a sport, alig van tehát olyan terület is, amely annyi változást, fordulatot élne meg szinte napról-napra, percről-percre.

Az egész világon gombamódra teremnek a stadionok. Az egyik ok, amely létrehozásukban szerepet játszik, az, hogy a sport ünnepi eseményei méltó keretek között bonyolódhassanak le. A másik, a döntő fontosságú indok azonban mindig az, hogy nagyobb nézőtérre van szükség. Egyre nagyobbarányú a sport iránti érdeklődés, nagy veszteséget jelent tehát minden komolyabb esemény alkalmával az, ha az érdeklődő közönség egy része, néha valóban jelentős része, a kapukon kívül szorul. Ezen a téren az újkori sportélet atyja, Anglia és az üzleti lehetőségek iránt legnagyobb érzéket tanúsító Amerika adta a példát. S nem csodálatos, hogy Amerika vetíti a világ sportéletének vásznára a jelszót:

Ne százezrek nézzék, de százezrek csinálják a sportot!

A jámbor álmodozó, a lelkes rajongó el is hiszi, hogy Amerika azért dobta fel ennek a gondolatnak tetszetős ballonját, mert megcsömörlött a tömegörület ki-kitörő viharától, mert beleunt ezeknek a nagy-

szerű színjátékoknak a rendezésébe. s valóban erkölcsellennek, megalázónak, a tudomány méltósága lealacsonyítójának tartja azt, ha egyes egyetemek a sportbevételekből élnek. Mert az amerikai egyetemi sport az új jelszónak a megmagyarázója. S a jelszó Amerikában elsősorban az egyetemi sportra és egyetemi sportolókra vonatkozik. Olyan szép, annyira tetszetős azonban, hogy szerte a világban sokan kapnak rajta s az amerikai példa óriás árnyait akarják ráborítani arra a pislákoló, még igazi fényében fel sem ragyogott napra, amit a sport igen sok más országban jelent.

A jelszó pedig most is, mint rendszerint, az ürességtől annyira felfuvalkodott s tartalom nélkülsége miatt annyira jól hangzó. Mert ugyan kiből és kiből verődik össze a százezrek serege? Rendszerint azokból, akik maguk is üzték vagy üzik azt a sportágat, amelynek nagy eseményére kíváncsiak vagy azokból, akik más sportág örömeinek hódolnak, de minden nagy sportesemény iránt — éppen sportszeretetük miatt — érdeklődést tanúsítanak. Ezt bizonyítja a közönség szaporodásának története is. Amíg a sportélet kicsiny volt, amíg kevesen ismerték a sportot, addig a nézőtérén is kevesen voltak. Minél általánosabbá vált a sportolás, annál jobban növekedett a nézők serege s ott tartunk, hogy a berlini olimpiász rendezőbizottsága fél évvel a játékok megkezdése előtt már tudja, hogy tízezrek és tízezrek szorulnak ki a százezer főt befogadó olimpiai stadionból. Az amerikai jelszónak egyenes következménye tehát csak az lehet, hogy az építészek, a mérnökök új megoldásokon törik a fejüket. Olyan megoldásokon, amelyek további tízezreket úgy tudnak elhelyezni a stadionok nézőterén, hogy legtávolabbi pontjukról is minden mozzanat jól látható legyen.

Ezen a téren máris sok panaszt lehet hallani. S azok, akik szeretik a fontoskodó indokolásokat, hamarosan megállapították, hogy a sportversenyek sok

izgalmának, ki-kirobbanó botrányának egyik oka újabban az, hogy a nézősereg nem látja jól az eseményeket.

Nos, abban, hogy a nézősereg nem jól látja az eseményeket, sőt igen gyakran nagyon is rosszul, nagyon is ferdén látja azokat, egyet érthetünk a sportfilozófusokkal. Azt azonban csak nagy túlzással állíthatja valaki, hogy ennek a ferdénlátásnak a távolság lenne az egyedüli alapja. Sőt a tapasztalat éppen arra mutat, hogy ott robbannak ki legkönnyebben a botrányok, ahol az indulatok kitörésének a távolság és a jó korlát útját nem állja.

Néhány évvel ezelőtt a görög fővárosban mérkőzött az egyik magyar csapat. Ellenfele a görög bajnok volt, amelynek csatársorában az egyik szárny igen veszélyesen játszott. A kissé eltérébélyesedett magyar hátvéd csak úgy tudta útját állani a sorozatos támadásoknak, hogy a szélsőnek szánt előreadást rendre kézzel akasztotta meg. A közönségnek nem tetszett ez a sportszerűtlen megoldás s amikor harmadszornegyedszer ismétlődött, nagy zajongással átlépte a nézőtér korlátját s előzönlötte a játékteret. A hirtelen kitört »forradalom« főleg a magyar csapatot hozta zavarba, amely nem tudta, tulajdonképpen miről is van szó. A tolmácsok azonban megmagyarázták a dolgot s amilyen hirtelen támadt, éppen olyan hirtelen el is csitult a vihar. Azt a tanulságot le kellett azonban szűrni belőle, hogy a sportközönség a sportot szereti s ellensége a sportszerűtlenségnek. Ilyen felfogás pedig csak sportemberben él.

Jóllehet a közönség botrányát rendszerint valami sportszerűtlenség robbantja ki, amit a versenyző vagy a rendező, még gyakrabban a versenybíró követ el a fenti eset mégis a ritka kivételek közé tartozik. A közönség ugyanis rendszerint elfogult. Ha olyan ellenfelek állanak szemben, akiket csak az egyesületek

színei különböztetnek meg egymástól, akkor az egyesületi, esetleg városi vetélkedés osztja ketté a nézősereget. Ha azonban más-más ország színét, nemzetét képviselik a küzdő felek, akkor a nézőtérén, az ezrek szemében a nemzeti Önérzet is ott ül, amely nehezen viseli el a legyőzetést s igen hamar — megsértődik. Innen erednek a nagy viharok, amelyeknek nyomán néha nemcsak a hang töri át a korlátokat, hanem maga a nézősereg is, hogy népítéletet mondjon. Ennek az ítéletnek az alapja rendszerint a szív háborgása, az értelem tehát csaknem mindig ellentmond neki. S ennek az ítéletnek a kimondása nem szokott olyan módon lefolyni, mint a fenti, athéni esetben történt. Sok szócsata csattogott már szerte a világon arról, hogy ennek vagy annak a városnak, ennek vagy annak az országnak a közönsége a legjobb, a legsportszerűbb. Aki azonban hideg fejjel, elfogulatlanul tanulmányozza a néplélek eme megnyilvánulásait, aligha rá nem jön arra, hogy közönség csak egy van, de nemzetek, országok, vidékek szerint változik annak érzelem-hullámmása. A víz is mindenütt víz, mégis egészen más és más az íze!

A nagy különbség nem abban jelentkezik, hogy a jól elkerített olasz nézőterekről az ülőpárnák százai repülnek be a pályára, Prágában esetleg söröskanccsókat dobálnak a mérközők felé, Bécsben vagy Budapesten botok emelkednek a levegőbe és szidalmak szállnak, átkok hullanak a tömeg torkából, hogy a portugálok nem tartják nagy botránynak, ha egy kis verekedés támad mérkőzés közben, az angolok sem botránkoznak meg azon, ha egy-két ökölcsapás tesz pontot valami nézeteltérés végére s a délamerikai spanyol revolverrel fejezi ki nemtetszését, haragját. A felháborodás szele először mindenütt a hang zene-szerszámán játszik. S ha ez a szél viharrá erősödik, ha a hang ereje nem elég hatásos, akkor szokott be-

következni a tettek ideje, amely mozgásba hozza az embererdőt. A hang is más mindenütt és más okok csalják elő, az elkeseredés kitörő ereje pedig bizonyos fokig mindig megmutatja annak a tömegnek, nézőseregnek általános műveltségét, lelkületét és sportra érettségét, amelyből fakad. Ezen a téren olyan fokozatok vannak, amilyeneket magában a sportéletben találunk, bár nem lehet azt mondani, hogy valamely sportközönség viselkedése, bizonyos esetekben való hangulata biztos fokmérője lenne az ott uralkodó sportkultúrájának. Hiszen éppen a fejlett sporttudás is oka lehet olyan jeleneteknek, amelyeket bizonyos szempontból botrányosnak minősíthetünk.

A magyar sportéletből nem egy példát hozhatunk fel ennek a bizonyítására. Szolgáljon talán ennek magyarázatára a következő történet, amely egy mondhatni csendes, izgalomtól ment mérkőzésem az FTC Üllői úti sporttelepén esett meg.

A játékvezető valami szabálytalanságot látott, éles sípjel hasított tehát bele a játékosok és nézők fülébe. A nézősereg nem értett egyet a játékvezetővel. Az állóhely oldaláról az ellenkezés hangja csattant fel s pillanatok alatt a másik oldal is válaszolt. Ott sem tetszett a bíró megállapítása. A labdát még jóformán a szabadrúgás helyére sem állították, az embererdő moraja még ott hullámozott, zúgott a játéktér felett, s bár érezhető volt, hogy a rúgásra minden hang elhal, a vihar elül, mégis a játékvezető hármassal a játék végét jelezte. Pillanat alatt százan, meg százan emelték a kezüket a levegőbe s azon mutatták a játékvezető felé, hogy még öt perc van hátra a játékidőből. A határbíró is az öltöző felé siető játékvezetőhöz rohant, az órát mutatta neki, de az erélyes mozdulatból látszott, hogy nincs tévedés. A bíró a közönség hangoskodó tüntetése miatt hagyja el a pályát.

— Megőrült — csattant fel egy hang.

— Maga talán elmeorvos, hogy rögtön megállapítja — válaszolt a szomszéd.

S a megindult vita pillanatok alatt tisztázta, hogy a mérkőzés félbeszakítására nem volt ok, a játékot folytatni kell. A nézőtérről senki sem mozdult. Az egyik csapat is a játéktéren maradt, alátámasztva a közönség biztos hitét, megállapítását.

Néhány perc múlva felcsattanó taps jelezte a másik csapat visszatérését, majd viharos ünneplés, éljenzés, taps, kendőlobogtatás fogadta az újra pályára lépő játékvezetőt. Ebben a nagy ünneplésben volt valami gúnyos, kárörvendő, a játékvezető tekintélyének fügét mutató él is, amit a hátralevő percekben még jobban kihangsúlyozott az, hogy minden fütyjelre harsány éljen zúgott, dörgő taps ropogott és ünneplés tombolt. Az ezrek lelke fürdött a gúny, az elégtételérzet és kárörvendés furcsa, de melengető hangulatában. Mikor azután valóban elérkezett az utolsó sipjel, nagy haragjának egész dühét ráborította a bíróra az ezrek szája. Mintha a bíró fütyje karmesteri jellé vált volna, hogy annak nyomán szabadon, a megtorlástól való félelem nélkül törjön fel a durcás, nagy gyerek szívéből a leszólás, megbélyegzés hangja.

A magyar közönség néha durcás, sértődő, nagy gyerek.

De minden idegszálával a sporteseményen csüng. Figyelmét semmi sem kerüli el s mivel a sportok iskoláját jó bizonyítvánnyal végezte, szakértelmét nagyra becsüli, sőt néha megfellebbezhetetlennek és megdönt-hetetlennek hiszi. Ebből fakad az a tulajdonsága, hogy mindent látni és tudni akar, minden részlet iránt érdeklődik, mert mindent megért, mindenből következtet, átszámít, azonnal arányosít és a jövőre nézve kombinál, de ebből fakad igen sok hibája is. Csak a kimagasló teljesítményeket ismeri el ajkbiggyesztés és csalódás nélkül. Az események során nemcsak a

szépséget, a kedvezőt látja meg, hanem az ellenkezőjét néha még akkor is jobban hangsúlyozza, ha az eredmény kielégítő számára. Mindent bírál és felülbírál, önmagánál nagyobb tekintélyt nem igen ismer el. S mindig talál kifogásolni valót, mindig megtalálja azt, aki vagy ami ellen kifogásainak nyilait irányíthatja.

Az egyik atlétikai bajnoki viadalon nagy tüntetést váltott ki az, hogy a rendezőség szabálytalan, érvénytelen gerelydobás után nem hirdette ki az érvénytelen eredményt. Percekig harsogott a tüntetés hangja, amely türelmetlenül követelte jussát. A pokol fenekére kívánta a rendezőséget, nem törődött a szabály vagy a szokás parancsával, a hagyomány erejével, mert tudni, következtetni, kombinálni akart. A mozgás szépsége, a dobás kivitele mellett az eredmény még akkor is érdeklí, ha annak értéke tulajdonképpen nincs.

A magyar közönség tehát mindig vele él az eseménnyel s annak minden részét át akarja élni. Érzelmei éppen úgy viharzanak, mint ahogy gondolatai támadnak az egymást kergető történések nyomán. Beleolvad a játék vagy az előtte folyó verseny mozzanataiba, de csak a legnagyobb események forrósága ragadja annyira magával, hogy az eseményt kísérő mellékkörülményekről megfeledkezzék. Különben mindenre jut ideje, idegeit minden — sokszor mellékesnek és lényegtelennek látszó — mozzanat is felborzolja. Érzelmeit a legkisebb érintés is hullámváza hozza s azoknak hangos szóval kifejezést is ad.

Nem más ez, mint a temperamentum örök lobogása és az a nálunk sportműveltségnek tartott tudás, amely minden, az egyes eseménnyel összefüggő dolgot számon tart, amely a versenyzőnek, az egyesületnek, a rendezőségnek, játékvezetőnek vagy versenybíróság tagjainak még legbensőbb érzelmeit is tudni véli. A magyar sportban minden mindig bizonyos mértékig személyes ügy is, ami sokszor szűkre szabja a közönség

látókörét és semmi esetre sem mutat a sportszellem mélyebb térfoglalására. A nézősereg ilyen névelődésében nagy része van kicsinységünknek is, mert hiszen ez teszi lehetővé azokat a pontos ismereteket, a veséknél azt a tüzetes vizsgálatát, amire egész sportéletünk vall.

Ezt a tételt látszik bizonyítani az angol és a német példa. Az angol stadionok százezres nézőserege az egyik, néhány év előtt játszott kupadöntőn minden különösebb izgalom nélkül el tudta viselni, hogy a játékvezető tévedésből adott büntető rúgása döntse el a világ legnagyobb futballdíjának a sorsát, a mérkőzés után pedig ebben sűrűsödött össze a közvélemény felfogása:

— Jó meccs volt!

Közel áll ehhez annak a német kupadöntőnek a közönsége, amely évekkal ezelőtt a frankfurti és nürnbergi csapatát nézte végig a karlsruhei stadionban. Igaz, a játék nem volt valami viharzó, a meleg is inkább a sörfogyasztásra buzdította a nézősereget, de az egész döntő legjellegzetesebb eredménye nem is volt más, mint a nézőtér padjai alatt heverő, rengeteg söröskancsó, amit ez a fegyelmezett tömeg aligha használt volna fel arra, hogy vele dobálódzzék, amint azt Prága vagy Bécs nekibuzdult fanatikusai már nem egyszer megtették. Az angol, a német nézőtér rendszerint akkor borzolódik csak fel a hang moraja, amikor valamelyik csapattól valami szépet, sikereset lehet látni. Oda, ahova Bécs, Prága és Budapest olyan hamar eljut, hogy saját csapatát kifütyüli, vert fiainak küzdelmét pedig a harc befejezése előtt ott hagyja, ritkán van másutt példa. S azok az országok, amelyek — Dánia, a skandináv országok, Belgium, Hollandia — az angol sportszellem közvetlen hatása alatt állnak és fejlődtek a sportban, szintén jobban tudják megbecsülni azt, ami a sportban üdít, ami győzelem vagy vereség esetén egyaránt szép, elismerést érdemlő

mint azt, ami izgat, vitára, dühre, felháborodásra vezet. Az ilyen közönséghangulatnak az alapja azonban csak az olyan sportszellem lehet, amely a sportban nemcsak a győzelmet, a sikert ismeri értéknek. Ez a közönség viszont csak ott teremhet meg, ahol annak szinte minden egyes tagja a sportban nőtt, nevelkedett fel, tehát maga is ízig-vérig sportember. Ha tehát az egyes országok, városok közönsége közti különbségnek az okát keressük, akkor a közönségen keresztül tulajdonképpen azoknak az országoknak, városoknak sportéletére követhetjük.

A győzelem és a nagy eredmény, a siker és az ismerés utáni vágy mindig egyik legfőbb mozgatója lesz a sportnak. Ez a vágy nemcsak a pályán él, hanem ott dobog a nézők szívében, sőt azoknak a lelkében is, akik a rádión keresztül drukkolnak a versenyzőkért. A pályán igyekvők igyekezetét a nézőtér hangulatának és vágyának ereje csak fokozza. Hosszú, hosszú idő múlik el addig, amíg a sport eseményeinek folyása, a versenyzők becsvágya ezt a tényezőt nélkülözni tudja. Sőt nyugodtan feltehetjük a kérdést, vajjon eljöh-e ez az idő? Aligha. Minden emberi tett egyik sarkaló ereje a becsvágy, az a törekvés, hogy másnál különbeknek lássunk. A sportnak meg egyik törvénye ez. A verseny azt dönti el, hogy ki a jobb, felkészültebb, többet tudó, különb, rátermettebb. S ahhoz, hogy ez értéket jelentően bizonyosodjék be, a versenyzőn és a versenyrendezőn túl közönségre is szükség van, amely ezt tudomásul veszi.

Amit a közönség közben csinál, annak alig van törvénye. Csak az bizonyos, hogy legtöbbször együtt-érzése, jó érzése, szeretete, a sport igazságáért hevülő szíve-lelke homályosítja el a szemét, felhősíti el gondolkozását. A sportnak nagy szüksége van reá s ezért elmondhatjuk, hogy a százazrek lelkes együttérzése neveli az új, sportoló százazreket.

A SPORTOK VILÁGTÖRTÉNELMÉNEK ÁBÉCÉJE

ASZTALI TENISZ

Angliáig lehet visszavezetni a családfáját, az ősök azonban valahol Távol-Keleten, Japánban, Kínában ping-pongozgattak. A labda pehelyből készült, talán tollból csinálták az ütőt és kövér kínai mandarinok ebédutáni szórakozása lehetett a játék. A gyökerek elsorvadtak, Angliában sportot csináltak a játékból, a gyarmatokon unatkozó brit *tisztviselők* visszaalakították játékká a sportot. A XX. század első éveiben Magyarországon és Ausztriában népszerű lett a játék, 1904-ben már magyar bajnokságot is rendeztek, a bécsi *Kaufmann* nyerte.

A rövidnadrágos úttörők hosszú katonanadrágot kaptak, végigverekedték a világháborút, az összeomlás és a forradalmak lezajlása után kicsit szegénylősen fogtak hozzá a ping-pong sport felújításához. A régi versenyzők, akik kávéházak pincehelyiségeiben, porban-piszokban, papa-mama tudta nélkül ütögették a kaucsuk-labdát, megkomolyodtak, tekintélyes urak lettek. Az egyik előkelő biztosító intézet főtisztviselője, a másik orvos, a harmadik miniszteri titkár, a negyedik európai híru teniszjátékos, — alaposan ki kellett tanul-

mányozniok a légkört, mielőtt megint kezükbe vették az ütőt, nehogy kinevezzék őket a sportjátékaikért azok, akik magánéletükre a legnagyobb tisztelettel tekintenek fel. A tanulmányozás kedvező eredménnyel járt, 1925-ben kitört a ping-pong láz Budapesten, minden kávéházban kisperték, szellőztették a pincéket asztali tenisz termek nyíltak, 1925-ben meg lehetett alakítani a Magyar Asztali Tenisz Szövetséget, indítványozni lehetett a világszövetség megalakítását, — 1926-ban készült el a nagy szervezet, — s 1926-ban kiírták az első világbajnokságot is. A miniszteri titkár — *Jacobi Roland* — világbajnok lett, a magyar csapat, amelyben az előbb emlegetett urak szerepeltek, — *Mechlovits Zoltán, Pécsi Dani, Kehrling Béla*, — világbajnokságot nyert, *Mednyánszky Mária*, a fiatal gárda tagja női világbajnok lett. A magyarok nyertek minden számot, s egyszerre meglepetten láttuk, hogy a világ asztali tenisz életének központja Budapest.

Mechlovitsék árnyékában kifejlődtek a fiatalok: *Barna Győző, Szabados Miklós, Kelen István* és a többiek. A jó tanítványok kisebb-nagyobb ingadozások után meg tudták őrizni a világhegemóniát. Kezdetben Anglia és Ausztria volt a nagy ellenfél, 1928/29-ben *Perry* elhódította Budapesten a férfiegyves világbajnokságot, később Anglia hanyatlott, Ausztria mellé, sőt Ausztria fölé felnőtt Csehszlovákia, 1931/32-ben csapat-világbajnokságot nyert. A csehszlovák asztali tenisz *Kolart Hamrt*, a női gárdában *Kettnerovát* és *Smidovát* hozta. *Kettnerova* 1933/34-ben és 1934/35-ben világbajnok lett. Ilyen apró balesetek érték és érik a magyar asztali tenisz-sportot, a hegemonia azonban még ma is kezünkben van és a fiatalok örvendetes fejlődése további elsőségünket ígéri.

A magyar példa nyomán az egész világon nagy lendületet kapott a ping-pongjáték. Valamennyi európai országban nagy szeretettel karolták fel a fiatal sport-

ágot, Franciaországban százezernyi tömeg játszik Németországban hasonló a helyzet. Lengyelországban *Ehrlichnek* 1935-ben történt feltűnése lendítette fel e sportágot. Amerikában és Japánban is százezrek játszanak, tehát elképzelhető, hogy pár év múlva tengerentúlról kap olyan riválisokat a magyar gárda akik esetleg már legyőzhetetlenek lesznek.

ATLÉTIKA

Krisztus után 394-ben, a 293. olimpiász évében megszüntették az ókori olimpiai versenyeket, a nagy viadalok emlékeit eltemette az évszázadok pora, a világ nagy történelmi összeomlásokkal és újjáalakulásokkal volt elfoglalva, e problémák elintézése minden korok szokása szerint vérrel és vassal zajlott le s ha a fegyverek csengése között nem is hallgatott el teljesen a Múzsza, élt a költők és a művészek versengése, arra senki se gondolt, hogy a férfiak testi erejét és ügyességét vértelen, sportszerű összecsapásokban próbálják ki. Akikben erő és ügyesség volt, azokat nem versenypályákra, hanem csataterekre küldték és a lovagkor tornáinak is sokkal több köze volt a harci szellem ápolásához, mint a sportvetélkedéshez.

Fejedelmi udvarokban a bolond mellett megbecsülték azokat a férfiakat is, akik futásban, vagy olyanféle gyakorlatokban mutattak kiválóságot, amelyeket ma az atlétika gyűjtőfogalma alatt ismerünk, ezeknek a férfiaknak a szereplése azonban mulattató jellegű volt.

Az atlétika sportszerű kifejlődése Angliához fűződik. Angliában rendeztek először olyan versenyeket, ahol a kengyelfutókat, gyaloglókat szembeállították. A XVIII. század története már sok kiváló futót és gyaloglót említ, akiket az angol királyi udvar, vagy a főnemesek

pártoltak és tartottak el. Nagy összegekkel díjazták a kihívásos és fogadási versenyeket.

1813-ban *Barclay* kapitányról, e kor leghíresebb atlétájáról már könyvet írtak, feljegyezték róla, hogy 1809-ben ezer óra alatt ezer angol mérföldet futott. *Barclay* természetesen professzionista volt, megfizették a produkcióját ugyanúgy, mint a többi futóét is, akinek nevét a múlt század első évtizedeiből a sporttörténelem megőrzi: *Brian, Jackson, Reed, Robinson, Skewball*.

Reed 1849-ben 48-5 mp alatt futott 440 yardot. Ezzel az eredménnyel, — ha pontos volt a táv és pontos az időmérés — *Reed* ma is a világ legjobb középtáv-futói közé számítana. Bizonyos tartózkodással és kritikával kell fogadnunk a régi feljegyzéseket, mert sem *Barclay*, sem *Reed*, sem a múlt század első felének többi angol futóhíressége nem ismerhette azokat az edzési eszközöket, amelyeket a modern atlétikában alkalmaznak, a mai előkészítő módszerek alkalmazása nélkül pedig még harminc évvel ezelőtt is olyan eredményeket értek el az atléták, amelyek meg sem közelítik *Barclay* és *Reed* majdnem százéves rekordjait. Ma ismerjük a szív, a tüdő, az izmok funkciójának titkait, ismerjük a módszereket, amelyek segítségével e funkciókat a sportteljesítmények fokozására beállíthatjuk. Ki törődött a múlt század első felében *Reed*, *Barclay*, vagy mások szervezeti funkcióinak sportszerű irányú befolyásolásával? Ezek a futók egyszerűen östehetségek voltak, ma pedig östehetségnek fogadjuk el azokat is, akik 52—53 mp-re futják a 400 métert, vagy a 440 yardot.

Az angol főiskolákon a múlt század első felében kezdődött a rendszeres sportélet, az első amatőrversenyt 1845-ben rendezte meg az *Eton College*. 1866-ban írták ki először Anglia nemzeti bajnokságait és 1880-ban alakult meg az angol atlétikai szövetség, az *Amateur Athletic Association*.

Az angol diákok tanulmányaik befejezése után szétszóródtak a világbirodalom területén, elvitték az atlétikát, a sportszerű vetélkedés gondolatát a brit gyarmatokra és az északamerikai Egyesült Államokba is. Newyorkban 1868-ban megalakult az első atlétikai klub, 1871-ben készült el az első modern értelemben is elfogadható salakpálya.

Gróf *Esterházy Miksa* Angliában és Amerikában attasé volt az osztrák-magyar nagykövetségen. 1874-ben hazaérkezett Budapestre, november 9-én sportértekezletre hívta össze a Nemzeti Lovardába azokat a társaságbeli urakat, akik Angliából érkezett hírek nyomán indulva, itthon rendszertelenül, összefogó, céltudatos vezetés nélkül olyanféle testgyakorlatokat végeztek, amelyek az atlétika gyűjtőfogalma alá tartoznak. Esterházy felszólította a sportembereket, hogy alakítsanak atlétikai klubot. Felhívását nagy tetszéssel fogadták, 1875 április 8-án megalakult a *Magyar Athletikai Club*, amely azután az angol sportfelfogás magyarországi képviselője, az atlétika fejlődésének melegágya lett. Magyarország a kontinens valamennyi nemzetét, még az Angliával szomszédos országokat is megelőzte az atlétika bevezetésével. 1875 május 6-án rendezték Budapesten az első atlétikai versenyt. Gróf Esterházy Miksa annyira fontosnak tartotta az eseményt, hogy tudósítást küldött róla Londonba, s a kontinens és Magyarország első atlétikai versenyéről az angol lapok részletesen beszámoltak. Ezen a versenyen a 100 yardos futásban *Porzsolt Gyula*, a súlydobásban *Vais Géza*, az ökölvívásban *Fittler Kamii*, a 120 yardos gátfutásban és a távolugrásban ismét *Porzsolt Gyula*, a kétmérföldes futásban *Porzsolt Ernő*, a magasugrásban *Pick Lipót* győzött.

Belgiumban, Hollandiában, Franciaországban, Svédországban és Németországban a nyolcvanas években kezdtek atlétizálni, Közép-Európában a magyar útmutatás nyomán terjedt el az atlétika.

1894-ben jelent meg Budapesten az első angol atlétikai tréner: a MAC John Cash-ra bízta versenyzőinek a trenirozását. 1896-ban magyarra fordították az angol versenyszabályokat, s ettől kezdve az angol szabályok irányították a magyar atlétika fejlődő életét. 1896 június 7-én már nemzetközi versenyt is rendeztek Budapesten. Nem volt a mai értelemben vett igazi nemzetközi viadal, de az atlétika történetében kétségtelenül jelentős esemény volt G. Shaw angol futó budapesti startja

A magyar atlétika szép fejlődéséből és népszerűségéből természetesen következett, hogy a budapesti sportélet vezetői nagy örömmel üdvözölték báró Pierre Coubertin kezdeményezését az ókori olimpiai játékok felújítására és a párizsi értekezleten, amely megindította a modern olimpiászok sorozatát, megjelent Magyarország kiküldöttje is, dr. *Kemény* Ferenc főreáliskolai igazgató. Itthon megalakult az olimpiai bizottság, elnökségét Berzeviczy Albert kultuszminister vállalta. A magyar atléták résztvettek az első athéni olimpiáson és szép sikerrel szerepeltek.

A Magyar Athletikai Club kezdeményezése nyomán egymásután alakultak meg a sportegyesületek, 1898-ban a *Magyar Athletikai Szövetség* is megalakult, kezébe vette az egyesületek munkájának központi irányítását, ellenőrzését. A szövetségben természetesen a Magyar Athletikai Club vitte a vezetőszeropet s megtartotta egészen a harmincas évekig, amikor a Budapesti-Budai Tornaegylet a margitszigeti klub egyenrangú ellenfele lett a pályákon és a szövetségi életben egyaránt.

A magyar atlétika szépen fejlődött, de igen nagy vetélytársai támadtak a kontinensen, nem is szólva Angliáról, amelynek atlétikai élete százados tradíciókra támaszkodva uralkodott a salakpályákon mindaddig, amíg — e század első éveiben — Amerika pénzzel, nagyobb anyagi lehetőségekkel át nem hidalta azokat

a nehézségeket, amelyek a népbe gyökerezett tradíciók hiányában származtak. Amerika feltörő, friss, nagy nemzet volt, nem sokat törődött a múlttal, csak a jövőbe nézett, nem sajnálta az áldozatokat azért, hogy az atlétasportban a világ nemzetjeinek élére kerülhessen. Az áldozatkészség természetesen nem az állam, hanem a magánosok, egyetemek, milliomos vállalkozók részéről nyilvánult meg és ugyanezek a tényezők áldoznak most is hatalmas összegeket az amerikai atlétika gépezetének fenntartására és fejlesztésére.

Amerika az athéni olimpiászon döntötte meg Anglia világhegemóniáját, 1912-ben a stockholmi olimpiászon azonban nagy versenytársak jelentek meg: az északi népek. A svédek rendezték az olimpiászt, a finnek a szomszédból jöttek, mind a két ország felhasználta kedvező természeti és egészségügyi adottságait, rövid idő alatt hihetetlen mértékben fejlesztette saját atlétikáját.

Anglia hátraszorult a legelső sorból, Amerika, Svédország és Finnország harcolt a világhegemóniáért és ez a harc még ma is áll. A finnek olimpiászonon és más világversenyeken ismételten bizonyítják kiválóságukat, nagy győzelmeket aratnak, a svédek 1935-ben a berlini négy nemzet versenyén jelentették be ismét igényüket a hegemoniára, rövid hanyatlási periódus után ismét a legelső helyek egyikére kerültek Európában. Amerika nagy tömegekkel és nagy anyagi készületséggel vesz részt a sportbéli ütközetekben és ha világversenyeken minden ország tetszésszerű számban indíthatná legjobb atlétáit, az Egyesült Államok elsőségét senki sem vitathatná.

A harmincas években két új nagy versenytárs jelent meg a vértelen csaták hadszínterén: Németország és Japán. Németországban az atlétika jelentős állami támogatásban részesül, különösen a hitleri Harmadik Birodalom hozott nagy áldozatokat a tehetségek felkutatására és nevelésére. Japán pénzzel, akarattal és

tömegekkel egyaránt állja a versenyt s bár vannak olyan atlétikai ágak, amelyekben a japánok gyengébb testi konstrukciója lehetetlenné teszi a távolkeleti faj győzelmes érvényesülését, más atlétikai ágakban, főként a futásban és egyes ügyességi számokban Japán nagy előretörése várható már az 1936. évi berlini olimpiászon.

E nemzetek mögött, a második vonalban egyenrangú ellenfélként állnak egymással szemben a magyar, angol, francia és olasz atléták, pillanatnyilag a magyar atlétika látszik legerősebbnek ebben a rivalizálásban.

Minden idők legnagyobb atlétáját Finnország állította salakra a húszas években: *Nurmi* évekig verhetetlen királya volt a hosszútávú futásnak. Nagysága főleg abban nyilvánult meg, hogy 1500 métertől a marathoni távig legyőzhetetlen rekordere volt a maga korának. Utódai, azok az atléták, akik az ő visszavonulása után léptek versenybe, sok rekordját megdöntötték, de a rekorddöntögetés a versenyszámok nagy parcellázása után történt. Olaszországnak *Beccali* személyében van egy nagy futója 1500 méterre, de *Beccali* csak ezen a távon világlklasszis. Amerikában *Cunningham*, *Bonthron* és mások uralkodnak az 1500-as versenyeken. Ebbe a gárdába sorolandó még az újzélandi *Lowelock* is. Hosszabb távokon már a finnek, a *Nurmi* árnyékában feltűnt *Lehtinen* és *Isohollo* állnak a világranglista élén és őket tekinthetjük az olimpiai 5000 és 10.000 méteres futam legelső favoritjainak. Húsz kilométeren még nincs igazi utóda *Nurminak*. Az 1935. év őszének eredményei után remélhetjük, hogy a magyar *Kelen János* 5 és 20 kilométer között a világ legjobbjai között is megállja a helyét, 20 kilométeren akár *Nurmi* utóda is lehet. A rövidtávú futásban, 100, 200 és 400 méteren Amerika jár az élén, úgyszólván minden esztendőben feltűnik egy-egy amerikai sprinter, egy-egy négyszázás futó, aki a világrekord határainak közelében jár. Száz és kétszáz méteren a magyar *Sír* és *Kovács*, a svájci

Hänni, a német *Leichum* és egy-két japán futó is a legelső klasszisba számít. 1935-ben Kovács 30 mp-re javította a 300 yardos síkfutás világrekordját, 300 méteren 33-3 mp Európarekordot futott, ebből arra következtetnek a szakértők, hogy 400 méteren is a világ legjobbjai közé kerülhet, amit alátámasztanak a 400-as gátfutásban elért nagyszerű eredményei.

800 méteren a lengyel *Kucharski* s az olasz *Lanzi* az amerikaiak versenytársa.

A gátfutószámokban Amerika látszik a legjobbnak, Európa legjobb futói nem vitathatják az amerikaiak elsőségét.

A súlyszámokban a modern edzési módszerek alkalmazásával hihetetlen eredményeket értek el a közelmúltban. Tíz évvel ezelőtt a súlydobásban elérhetetlen álomnak látszott a 16 méteres határ. A harmincas években rövid idő leforgása alatt *Hirschfeld*, *Douda* és *Heljasz* ért el 16 méteres eredményeket, azután jöttek az amerikaiak, *Torrance* 17-40 méterre javította a világrekordot, ezzel a fantasztikus eredménnyel túlszárnyalt minden várakozást.

Hasonló forradalmi erejű ugrás mutatkozott a harmincas években a diszkoszvetésben és a gerelydobásban is.

Tíz évvel ezelőtt arról álmodoztunk, hogy magyar atléták 46—47 méteres eredményeikkel vezető szerephez juthatnak a nemzetközi diszkoszvető versenyeken. Három évvel ezelőtt feltűnt egy *Andersson* nevű svéd atléta, elérte az 50 méteres határt, 1934-ben már ötvenegy méter körül dobált, majd 52-42 méterre javította a világrekordot.

— *Andersson* verhetetlen! — ez volt az általános vélemény.

1935-ben a német *Schroder* 53-10 méteres dobással elhódította a világrekordot *Andersson*tól, a svéd *Bergh* 51-55 métert dobott.

A magyar *Remetz* 50-73 m.-re javította a diszkoszvetés rekordját, azonban nem fejlődött, hanem hanyatlott.

A gerelyvetésben *Pentiilae-nak*, *Lundkvist-nek* és *Matti Jaeruinnen-nek* a húszas évek második felében történt feltűnéséig minden világversenyt meg lehetett nyerni 65—66 méteres eredménnyel, 67 méteres dobásokra az egész világ felfigyelt. A gerelydobó technika a két északi atléta útmutatása nyomán rendkívüli mértékben fejlődött, az egész világon emelkedett a nivó. Végül *Pentiilae* lemaradt a versenyben, *Lundkvist* túldobta a hetven métert, de azután évekig pihent, *Jaervinnen* viszont 1933—34-ben versenyről-versenyre javítgatta eredményeit, végül 76-10 méteres kolosszális világrekordot állított fel. Elmúlt egy esztendő, 1935-ben a német *Stock* 73-96 méteres dobással *Jaervinnen* nyomába szegődött, harmadik 70 méteres dobónak pedig feltűnt a finn *Nikkanen*, akinek 71-30 méter volt a legjobb eredménye. Úglátszik, már csak rövid idő kérdése, hogy a világ legjobb gerely vetőinek versengését 80 méter körüli eredményekkel fogják eldönteni.

Az ugrászatokban lassúbb ütemű a fejlődés, ami természetes is, hiszen magasugrásban 200 cm és 210 cm között legalább akkora a távolság, mint a 60 méteres és a 80 méteres gerelydobás között.

Magasugrásban az amerikai *Marty* elérte a 206 cm-t, távolugrásban az amerikai fiatalok (*Owens* 813 cm!), s a japánok 8 m környékén járnak. Európában *Leichum*, *Paul*, *Long* a 780 cm-es határt ostromolja.

Rúdugrásban 1934-ig — *Hoff* visszavonulása után, aki esztendőkön keresztül 4 méteren felüli eredményekkel tartotta e versenyszámban az európai hegemoniát — Amerika verhetetlennek látszott, mert alig volt főiskolai verseny, amelyet 425 cm-es eredménnyel alul meg lehetett volna nyerni az Egyesült Államokban. Az utolsó két évben a japánok, 1935-ben a svéd *Ljungberg*, az orosz *Osolin* és a lengyel *Sznajder* megközelítette

az amerikai vezérklasszist, a világrekord azonban még mindig Amerika kezében van: *Graber 437 cm.*

A női atlétikában Anglia, Németország, Japán produkálta a legjobb eredményeket. A nők atlétizálása a párizsi olimpiász után kezdett óriási arányokat öltetni. A japán *Hitomi* volt ennek a kornak legkimagaslóbb hölgyatlétája. Tragikus halála — általános vélemény szerint a túlhajtott sportolás ölte meg — és az amszterdami olimpiász néhány vad versenyének, elsősorban a 800 méteres futásnak a tapasztalatai óvatosságra intették a női atlétika irányítóit. A nő szervezete csak bizonyos határig bírja a sportbéli erőfeszítéseket.

Magyarországon Misángyi Ottó érdeme a női atlétika meghonosítása, az ő érdeme az is, hogy a fejlődés fokozatos és a hölgyek atlétizálása megmarad az észszerű korlátok között. A 30-as évek legjobb atlétanője a lengyel Walasiewicz, Magyarországon *Vértessy Kató* és *Csák Ibolya*.

Az európai atlétikában az általános fejlődésnek új lendületet adott az Európa-bajnokságok rendezése, amelyeket *Stankovits* Szilárdnak, a Magyar Atlétikai Szövetség nagytekintélyű elnökének indítványára 1934-ben intézményesített a nemzetközi szövetség.

Az atlétikai világrekordok: 100 m 10.3 mp Williams, Tolan, Metcalfe, 200 m 20.6 mp Locke, Metcalfe, 300 m 33-2 mp Paddock, 300 yard 30 mp Kovács József, 400 m 46-2 mp Carr, 500 m 62 mp Eastman, 800 m 1:49.8 mp Hampson, Eastman, 1000 m 2: 23.6 mp Ladoumegue, 1500 m 3: 48-8 mp Bonthron, 2000 m 5: 21.8 mp Ladoumegue, 3000 m 8: 18.4 mp Nielsen, 5000 m 14: 17 mp Lehtinen, 10.000 m 30:06-2 mp Nurmi, 15.000 m 46: 49.6 mp Nurmi, 20.000 m 1 óra 4: 38.4 mp Nurmi, 25.000 m 1 óra 22: 28-8 mp Marttelin, 30.000 m 1 óra 40: 57.6 mp Ribas, egyórás futás 19.210 méter Nurmi, kétórás futás 33.653 m Harper, 110-es gátfutás 14.2 mp Beard. 200-as gátfutás 23 mp

Brookins, 400-as gátfutás 50-6 mp Hardin, súlydobás 17.40 m Torrance, kétkezes súlydobás Darányi, diszkoszvetés 53.10 m Schröder, gerely vetés 76.10 m Jaervinnen, kalapácsvetés 57.77 m Ryan, magasugrás 206 cm Marty, helyből magasugrás 167 cm Goehring, távolugrás 798 cm Nambu, helyből távolugrás 347 cm Ewry, rúdugrás 437 cm Graber, hármasugrás 15.72 m Nambu.

BASEBALL

Amerikában nemzeti játék, Japánban is nagyon népszerű, más országokban azonban igen nehezen hódít teret. A játék első szabályzatát 1839-ben dolgozta ki *Doubleday*.

A baseball játék központja egy 27x27 méteres méretű négyszög, amelynek négy sarkán »házacskákk« állnak. A belső ház (*home base*) fehér gumiból készült és a talaj szintjére süllyesztett ötszög. A többi »ház« négyzet alakú vászonzsák. A játék központ négyszögének közepén a talaj szintjére süllyesztve áll a fehér gumiból készült, 15x60 cm méretű, a belső háztól 18 és fél méterre elhelyezett *pitchersplate*: az a hely, ahol a játékban szereplő adogató (*pitcher*) áll. A játékban két csapat vesz részt 9—9 emberrel. Az egyik csapat »belül«, a másik »kívül« van a játékban. A belül levő csapat tagjainak az a célja, hogy ütés után — előre meghatározott sorrendben mennek a home base elé, ezt a sorrendet a játék folyamán nem szabad megváltoztatni, — körülfussák a 27 x 27 méteres négyszöget anélkül, hogy a kívül levő csapatnak a négy »háznál« elhelyezett embere a mezőnyből hozzájuttatott labdával érinteni tudná a futókat. Az ütők igyekeznek minél több körülfutást (*home run*) csinálni, mert a körülfutások számarányából alakul ki a játék végeredménye.

A játék menete a következő: az adogató — a kívül levő csapat embere — a belső ház mögött álló

társa (*fogó=catcher*) felé hajítja a bőrlabdát. A belső ház mellett áll az ütő (*batter*). A kezében levő bottal a mezőnybe üti a pitcher által dobott labdát, még pedig lehetőleg úgy, hogy az minél messzebbre repüljön, minél nehezebb legyen visszajuttatni a kívül levő csapatnak a házacskák mellett álló embereihez. Az ütő ezután körülfutja a belső négyszöget, vagy legalább 1—2 házat igyekszik elérni anélkül, hogy az ellenfél játékosai a labdával megérinthetnék. Az érintés a játékból való kiesést jelenti. Kiesik az ütő akkor is, ha háromszor ütött, ütései azonban olyan rosszul sikerültek, hogy el sem indul a belső háztól. Kiesik akkor is, ha a pitcher által dobott labdát háromszor elhibázza. Ha viszont az adogató négyszer rosszul dobott, vagy ha csalogatja az ütőt, a batter minden további nélkül előrehalad a négyszögön egy házacskával. Mindenki üt és fut, aki saját ütése után nem tudta körülfutni a teljes négyszöget, utána következő társának ütése után próbál előrejutni és végezni a körrel, de kiesik, ha közben a labdával megérintik. Az ütő csapat addig van »belül«, amíg létszáma hatra leolvad. Akkor helyet cserélnek. A mérkőzés kilenc menetpárból áll. Mindkét csapat kilencszer van belül és kilencszer kívül. A játékot két bíró vezeti.

A baseball a magyar métajáték rokona. Amerikában százezres tömegek nézik végig azokat a mérkőzéseket, amelyeken a legjobb professzionista játékosok szerepelnek. A világháború utáni idők leghíresebb játékosa Babe *Ruth* volt, akinek évi jövedelmét 100—150.000 dollárra becsülték s milliós vagyonnal vonult vissza 1934-ben.

BIRKÓZÁS

Nem lehet kétséges, hogy a birkózás olyan régi, mint maga az emberiség. A barlanglakó ősember körömmel, foggal, kőbaltával vagy doronggal vívott élet-halál harcának, létért való küzdelmének a maradványa, kultúrált formája a mai kor birkózóinak testedzésé nemesedett vérnélküli és veszélytelen mérkőzése.

Valószínű azonban, hogy az ősember se csak akkor birkózott, amikor életének megvédéséről, vagy más életének kioltásáról volt szó. Támadó és védő fegyvereinek tökéletesedésével biztosabbá és nyugodtabbá vált az élete és szabad óráiban már a történelem előtti kor fiatal embere is valószínűleg kedvet kapott a hancurozásra és a játékos dulakodásra, s valószínű, hogy a kipihenség, a fiatalság fölös ereje és az ember öröktől fogva élő versengési vágya már ebben a történelem előtti korban is harag- és ölésmentes viaskodásokat eredményezett.

Ez azonban csak feltevés. A birkózásról első emlékeink az egyiptomiaktól valók. Vannak 4000 éves egyiptomi vázák, amelyeken birkózó alakok láthatók és ezeken az ábrákon ma is használatos birkózó fogások elemeit lehet felismerni. Bővebbet e korról azonban nem tudunk.

A klasszikus görög kor és azt követőleg a római birodalom fénykora azonban a birkózásnak már igen magas fejlettségéről ad emlékeket. A klasszikus olimpiászoknak a birkózás is egyik versenyszáma volt, és a görög ifjúság a palaestrában tervszerű és rendszeres birkózó kiképzésben részesült.

Ebből a korból névszerint csak egy birkózót ismerünk, a krotoni Milot, aki ötször egymásután győzött az olimpiai versenyeken és a monda szerint olyan erős volt, hogy pusztá öklének egyetlen csapásával leütött egy bikát, majd vállára véve körülhordozta a stadion-

ban, végül pedig megsütötte és egymaga megette. Ennek a nagy erejű és nagyétkű ókori birkózónak még a halála körülményeit is megőrizte a monda. Egyszer az erdőben járt és egy ékekkel félig széthasított hatalmas fatörzset látott és pusztá kézzel teljesen szét akarta azt feszíteni, azonban az ékek kiestek és a fahasadék összezsapódó szélei beszorították Milo ujjait és a tehetetlenné vált óriást éjjel felfalták az erdő vadállatai.

A római birodalom pusztulásával elpusztult a birkózás is és csak a múlt század 40-es éveiben kelt újra életre. Strassburgi tudósok fedezték fel és terjesztették el, — persze csak elméletileg — hallgatóik körében és az ott tanuló francia és svéd diákok finomított kiadásban gyakorlatilag is életre keltették a birkózás ókori formáit. Nem sokkal később pedig hivatásos birkózók kezdtek vele foglalkozni és a birkózás így csakhamar gyors fejlődésnek indult.

A múlt század nyolcvanas éveiben hozzánk is eljutott. Eleinte nem mint önálló versenyszám szerepelt, hanem más verseny, rendszerint pentatlon, vagy torna verseny keretébe iktatott, bemutató jellegű szám volt. A Nemzeti Torna Egylet és a BTC rendeztek először ilyen bemutató birkózómérkőzéseket és azoknak a leghíresebb résztvevője az NTE-ista *Weissenstein* és a BTC-ista *Iszer* Károly volt.

A 90-es évek elején olasz hivatásos birkózók jöttek Budapestre, *Robinetti*, *M ásson* és társai. Ezeknek a birkózása széles körben népszerűsítette nálunk a birkózást és igen nagy lendületet is adott neki.

Ekkor tűnik fel *Tatits* Péter, aki a magyar birkózás ez első korszakának a legkiválóbbja volt. A mai kúriai bíró, aki akkor még fiatal jogász gyerek volt, fanatikusa és kiváló művelője volt minden sportnak. Ő volt az első, aki lendületi elemet is vitt az addig pusztán nyers erőre alapozott birkózásba. A másik

kiválóság *Réti* Menotti volt. Hatalmas termetű és erejű férfi, akinek nem akadt legyőzője a maga idejében. Tatits Péter volt az egyetlen, aki ellen tudott neki állani. Kétszer is megmérkőztek, de a mérkőzés mindkétszer döntetlen maradt, ami a középsúlyú Tatits technikájának nagy diadalát jelentette a 25 kilóval nehezebb *Rétivel* szemben.

Óriási lendületet adott a magyar birkózásnak a lengyel diák és hivatásos birkózó *Pitlasinszky* László, akit Tatits Péter útján a MAC szerződtetett mesterévé. Az ő keze alatt egymás után nőttek a tehetségek és csakhamar önálló birkózóverseny rendezésére is sor került.

Érdekes, hogy ebben az időben még más sportágak kiválóságai is résztvettek a birkózóversenyeken. Az 1896-ik esztendő birkózóversenyeinek a győztesei és helyezettei között ott találjuk többek között *Bauer* Rezső diszkoszdobó világrekorder, *Hajós* Alfréd olimpiai úszóbajnok, a futballista *Malaky* Mihály és *Gillemot* Ferenc, a távúszó *Gräfl* Károly, és a marathoni futó *Kellner* Gyula nevét!

Az első egyesület, amely kizárólag a birkózás üzésére alakult, a Hungária Atléta Club volt, amelyet a későbbi nagy nevelő munkát végző *Weigand* János alapított.

Fordulópontot jelentett és egy újabb korszaknak a kezdete volt az 1903-ban megrendezett első bajnoki birkózóverseny. Ekkor tűnt fel *Weisz* Richárd, aki 5 évvel később, a londoni olimpiáson megnyerte a nehézsúly bajnokságát. A birkózásnak ez a második korszaka egy másik nagy tehetséget is felszínre vetett, a később professzionistává lett *Holubán* Ferencet, aki 1906-ban, az athéni olimpiáson a 3. lett. Ekkor még csak két, majd három súlycsoportban rendezték a birkózó versenyeket. *Erődy* Béla, a későbbi tornász bajnok, *Zlinszky* István, *Hautzinger* Sándor, *Földessy* Tibor és

Payr Hugó voltak ennek a korszaknak, *Holubanon* és *Weisz* Richárdon kívül, a hősei és ünnepelt bajnoki.

Ekkor rendezték az első nemzetközi versenyt is. Ellenfeleink az osztrákok voltak, akiktől bizony akkor még kikaptunk. Egyedül *Holubán* győzött, még *Weisz* Richárd is vereséget szenvedett a későbbi híres profítól, *Hans Kauantól*.

A magyar birkózósport igazi nagyságába és fényébe akkor jutott el, amikor feltűnt, majd kivirágzott *Radvány* Ödönnek és *Varga* Bélának csodálatos tehetsége. Azt az időt, amíg ez a két kiválóság uralkodott a magyar birkózószőnyegen, méltán nevezhetjük a magyar birkózósport aranykorának. Népszerűség, gazdagság, nagy közönség és gyönyörű nemzetközi sikerek voltak e kornak a jellemzői. *Varga* is, *Radvány* is iskolát teremtett és a birkózás művészetét az elérhető legmagasabbra fejlesztette. Más súlycsoportba tartoztak, eltérő egyéniségű, más beidegzésű és erősen különböző természetűek voltak és ez kifejezésre jutott a munkájukban is. A mérnökhallgató *Radvány* Ödön szinte tudományos pontossággal dolgozta ki a birkózó fogásokat és a leg-*ravaszabb* lendületi dobásokat, a keresztülvitelben azonban már nem volt eléggé agresszív. Ezzel szemben *Varga* Béla a szigorló orvos, kiváló technikai tudása mellett mindent elsőprő lendülettel támadást támadásra halmozott és pillanatnyi pihenés nélkül küzdött a győzelemért.

Abban az időben nagyobbára tussig ment a küzdelem. Ismeretlen volt a pontozás, amely megörlője a szép és változatos munkának és elveszi a birkózó kedvét a kockázatos akcióktól. Akkor szabadon lehetett kombinálni, lehetett bátran küzdeni, a technikai tudást lehetett gyümölcsöztetni. Volt is változatosság és izgalom a mérkőzésekben. Nem csoda, hogy a közönség szerette a birkózást és rajongott egy-egy kiváló versenyzőért. Ilyenekben pedig nem volt hiány. *Téger*, *Maróthy*,

Előd, Fischer, Miskey, Zólyomi, Szánthó Árpád, Orosz Miklós, Breznovich, Márton és Pongrác: Európabajnok, vagy világbajnok volt mindegyik!

Az 1912. évi stockholmi olimpiász azonban mégsem hozott sikert a magyar színeknek. Az északi tömegekkel, de különösen a hihetetlenül pártos svéd bírókkal szemben nem boldogultak a magyar birkózók. Varga Béla is alulmaradt 3 és fél órás küzdelemben a svéd *Ahlgreennel* szemben, és a harmadik hellyel kellett megelégednie a nagyközépsúlyban. Érdekes megemlíteni, hogy ebben a súlycsoportban nem lett bajnok senki, mert Ahlgreennek és a finn Böhlingnek a mérkőzése 9 órás küzdelem után döntetlen maradt. Még érdekesebb, hogy nem ez volt a verseny leghosszabb mérkőzése, hanem az orosz Klein és a finn Asikäinen küzdelme, amely 12 óra hosszat tartott és Klein győzelmével végződött.

Az 1913. évre esik a Nemzetközi Nehéztatlétikai Szövetség megalakulása. A Berlinben összeült kongresszus a Szövetség első elnökévé *ár. Tatits Pétert* választotta meg.

Ebben az évben a stockholmi vereségekért megfizettek a magyar birkózók. A svéd válogatott csapatot, a győzhetetlennek hitt világhírű gárdát, fölényesen legyőzték. Varga Béla pedig 1914-ben olyan bravúrral kárpótolta magát az elvesztett olimpiai bajnokságért, amit soha birkózó nem tud utána csinálni. A bécsi nagy nemzetközi versenyen a nagyközép és nehézsúly győzteseit és helyezetteit, tehát a verseny legjobb hat birkózóját, pihenés nélkül, egymás után, összesen 16 perc alatt kétvállra fektette!

Töretlen vonalban haladt a magyar birkózás a csúcs felé, hogy a legelső legyen a világon, amikor kitért a háború. A magyar birkózás aranykora véget ért. A játékos küzdelmek helyébe a harcterek léptek. Kérdéses volt, hogy kihajt-e még valaha a magyar birkó-

zás gyökerestül kitépott fája és, ha kihajt is, tud-e olyan koronát nevelni, mint amilyen a régi volt?

Minden nemzetközi diadaluknál fényesebb tettük volt a háború előtti idő nagy magyar birkózóinak, hogy sem a frontszolgálat, sem a sebesülések, sem a harcterek borzalmai nem törték meg a lelüket és a háború sok fáradsága és szenvedése után a régi lelkesedéssel és a régi tudással, új életre keltették a magyar birkózást.

Közvetlenül a háború után élénk versenyzés indult meg birkózóink között és egymás után tűntek fel az új tehetségek, akik között *Szelky Ottó*, *Magyar Armand*, *Schmeisz Béla*, *Laczka dr.* és *Szalay* vezetett.

De új nevek kerültek felszínre szerte Európában mindenfelé. A finneknél *Friman*, *Rosenquist* és *Veksten*, a svédeknél *Nilsson*, *Westergreen* és *Swenson*, a dánoknál *Jakobsen*, az észteknél *Vali*, *Pütsepp* és *Kusnets* a legjobbak és a magyar birkózók legveszélyesebb ellenfelei és bizony nem egyszer legyőzői. A németek is bontogatják szárnyaikat, egyelőre a MAC győzelmesen túrázó csapatától tanulva. Legkiválóbb emberük a középsúlyú *Fritz Bräin*.

Az 1920. év még a régi magyar gárdának hozott diadalt, amikor Radvány Ödön Bécsben megnyerte a világbajnokságot és még 1923-ban is az »öregék« vezettek, amikor a göteborgi »kis olimpiászon« Varga Béla és Radvány Ödön győzedelmeskedett az északiak legkiválóbbjai felett, de az 1924. évi párizsi olimpiászon már a fiatalok, Keresztes, Matura, Dömény, Badó és Tasnády fűjták a vezérszólamot. Keresztes Friman mögött a könnyűsúlyban második, Badó pedig a nehézsúlyban harmadik lett és a többiek is pontot szereztek.

Ebben az időben már csak 20 percig tartottak a mérkőzések és, ha nem volt tuss győzelem, pontozással állapították meg a győztest. A birkózás taktikája, a küzdelmek képe ezzel teljesen megváltozott. A régi

könnyelműsködéseknek vége szakadt, de vége szakadt a technikai tudásra és kombinációkra épített birkózásnak is. Zárt állású, rövid mozdulatú, sallangmentes gyors és kemény küzdőmodor lépett a régiék kevésbé heves és erőszakos, de változatosabb és szebb küzdőmodora helyébe. És tág tere nyílt a bírói önkénynek és pártoskodásnak is.

A magyar birkózóspport újra a régi magasságok felé tartott. 1921-ben megalakult az önálló Magyar Birkózó Szövetség, 1924-ben pedig a Nemzetközi Birkózó Szövetség elnöki székébe a párizsi kongresszuson *Brüll* Alfrédot, titkárrá *Csillag* Miklóst választották, aki nem sokkal később főtitkár lett és ebben a minőségben nagy agilitással és szakértelemmel irányítja a Nemzetközi Birkózó Szövetség ügyeit 1935-ben is.

1925-től kezdve évenként megrendezésre kerültek az Európabajnokságok és ezek közül mindjárt az első, a milánói, óriási diadalt hozott a magyar birkózásnak. *Keresztes* biztos győzelmet aratva nagy riválisán, *Frimanon*, a könnyűsúly Európabajnoka lett. Rajta kívül *Magyar Armand* és *Németh Jenő* is Európabajnokságot nyert, míg *Matura* és *Badó* súlycsoportjukban a harmadik és a második helyet foglalták el. Ezen a versenyen vett részt először nemzetközi küzdelemben dr. *Papp László*. A világbajnok *Westergreen* és német *Rupp* mögött a harmadik lett. Ugyancsak itt tűnt fel későbbi nagy riválisa, a finn *Kokkinen* is, aki ugyan még vereséget szenvedett a német *Bräin-től*, de nem sokkal később már elismerten a legjobb birkózója volt a világnak.

A következő Európabajnokságon, Rigában olyan pártos volt a bírászkodás, hogy a magyar csapat a döntőben visszalépett a küzdelemtől.

A következő év újra hangos volt a magyar sikerektől. Az Európabajnokságot Budapesten rendezték és a nehézsúlyban *Badó Rajmund* nyerte a svéd *Richthof* előtt a bajnoki címet, míg a középsúlyban *Papp László*

nak jutott az Európa-bajnokság a német *Brain* és az észti *Kusneis* előtt.

Az 1928. évi amszterdami olimpiász újra bajnokot adott a magyar birkózásnak. *Keresztes* Lajos a »székely«, iszonyú akaratereje és csodálatos küzdőképessége, — amely tulajdonságokban eddig ő volt a legnagyobb a magyar birkózók között — megszerezte Magyarországnak a régóta nélkülözött olimpiai bajnokságot. Rajta kívül még öten vettek részt az olimpiászon: *Papp*, *Zombory*, *Kárpáti*, *Badó*, *Szalay*. Valamennyien helyezést szereztek. Pappnak a második helyre sikerült feljutnia. A döntőben *Kokkinennel* szemben, — azt írták akkor — nem egészen igazságosan veszített. Papp *Kokkinent* később saját hazájában, Finnországban legyőzte.

Az amszterdami olimpiász egyébként is nagyjelentőségű volt a birkózás történetében. Itt vonultak fel először az észti birkózók a szabadstílusú birkózásban, amelyet addig csak angolok, svájciak és az amerikaiak űztek. Az észtiak sikere óriási volt. Amerika csak egy bajnokságot tudott nyerni és a híres *Kyburz* személyében Svájcnak is csak egy világbajnoka lett. Itt kaptak kedvet a magyarok is a szabadstílusú birkózásra, amikor látták az észti görög-római birkózók hatalmas fölényét a szabadstílusú versenyben is a világ legjobb szabadstílusú versenyzőivel szemben.

A szabadbirkózást nem volt nehéz megtanulni. Lényegében sokkal kevesebb *szabad* benne, mint a neve után gondolnánk. Catch as catch can (kecseszkecsken: fogd, ahol tudod), az angol neve, azonban a »sokatígérő« elnevezés mögött csak annyi van, hogy a szabadbirkózásban gáncsolni is szabad és az ellenfélnek a lábát is meg szabad fogni, szemben a görög-római rendszerrel, ahol csupán övig vannak megengedve a fogások és a lábnak nem juthat szerep. Természetesen azért a két birkózás technikája között óriási a különbség és külső

formájukat tekintve azt mondhatnók, hogy míg a görög-római birkózásban több a szép mozdulat és a szép helyzet, addig a szabadbirkózás fordulatosabb és izgalmasabb.

A másik jelentős dolog az volt Amszterdamban, hogy megváltoztatták a súlycsoportok beosztását. Az addigi 6 súlycsoportból hetet csináltak és ezek ma is érvényben vannak. A légsúlynak 56, a pehelysúlynak 61, a könnyűsúlynak 66, a kisközépsúlynak 72, a nagyközépsúlynak 79, a kisnehézsúlynak 87 kg a felső határa, míg a nehézsúlynak nincs felsőhatára. Alsó határa természetesen 87 kg.

1929-ben egy új nagy magyar birkózó jutott fel a csúcsra. *Tunyoghy* József a dortmundi Európabajnokságon, legyőzve *Kokkineni* és *Ivar Johansont*, első lett a nagyközépsúlyban. Tunyoghy hatalmas tehetség volt. Munkája nem volt színes, de annál biztosabb. Nagy kár, hogy a versenyzést korán abbahagyta és e nagy diadala után 4 év múlva, teljesen visszavonult a birkózástól. Legyőzött ellenfelei közül a svéd *Ivar Johanson* rövidesen fölébe került *Kokkinennék* is és ma a legkiválóbb birkózója a világnak, ő az egyetlen, aki ugyanazon az olimpiászon (Los-Angelesben) mindkét birkózási nemben megnyerte az olimpiai bajnokságot. *Ivar Johanson* győzelmi koszorújában a kettős olimpiai bajnokságon kívül nem kevesebb, mint hat európa-bajnoki győzelem van. Ezt a rekordot csak a finn *Pihlajamäki* tudta megközelíteni, aki ugyanazt a szerepet viszi könnyűsúlyban, mint *Ivar Johanson* a nagyközépsúlyban.

1929-ben szerepelt először magyar birkózó külföldön a szabadstílusú birkózásban. *Kárpáti* Károly az Amszterdamban látottakat kiegészítve görög-római tudásával, saját költségén kiutazott Párizsba, ahol abban az évben az Európabajnokságokat rendezték és óriási meglepetésre második lett a könnyűsúlyban.

A következő évben, Brüsszelben már két Európa-bajnokságot nyertek a magyar birkózók. *Tasnády* a pehelysúlyban, *Kárpáti* pedig a könnyűsúlyban lett bajnok.

Ettől az évtől kezdve a magyar birkózás nemzetközi sikerei a szabadstílusra tolnak át, s míg a görög-római birkózásban néhány fájó vereséget kell elkönyvelnünk, addig a szabadstílusban győzelmet győzelemre halmozunk.

Rövid öt esztendő alatt tízszer nyertek a magyar birkózók a szabadstílusban Európa-bajnokságot. A fenti kettőn kívül 1931-ben *Zombory* Ödön és *Tunyoghy* Budapesten, 1933-ban *Zombory* Ödön, *Tóth* Ferenc és *Papp* László Párizsban, 1934-ben *Lőrinci* Márton Stockholmban, 1935-ben pedig *Kárpáti* és *Virág* Brüsszelben.

A losangelesi olimpiászon csak 4 birkózónk vett részt. *Zombory* Gyula már az előmérkőzések során súlyosan megsérült, a többiek szép sikerrel szerepeltek, *Zombory* Ödön és *Kárpáti* súlycsoportjukban második, *Tunyoghy* pedig harmadik helyezést ért el a szabadstílusú birkózásban.

A görög-római birkózó Európa-bajnokságokon az utóbbi években nem volt ilyen diadalmas a szereplésünk. *Zombory* Gyula, *Kárpáti*, *Tóth* és *Papp* László helyezéseket nyertek ugyan, de győzni egyedül *Zombory* Ödön tudott, aki 1934-ben Helsinkiben, a teljes északi gárdával szemben megnyerte a légsúly Európa-bajnokságát.

A birkózás az erő, ügyesség és bátorság sportja. A sok nehéz gyakorlat alatt, amelyek a sikerhez szükségesek, a fogások és helyzetek sokféle változatában, melyek mindegyikében pattanásig feszül meg minden izom és idegszál, rendkívül ügyessé, erőssé és munkabíróvá fejlődik a birkózó teste.

Ám a testi erő e nagysága ellenére is és a mindenkivel mással szemben való erőfölény tudata mellett is, éreznie

kell a birkózónak állandóan a küzdelmek alatt, hogy a másik, a többi birkózó is ép olyan erős, sőt sokszor erősebb, mint ő. Ez a tudat teszi a birkózót egyidőben fölényes és magabízó, de egyben szerény és nyugodt emberré.

SÚLYEMELÉS

A múltszázad derekán még cirkuszi mutatvány volt, 60—70 évvel ezelőtt fogadták el sportnak, később az olimpiai játékok programjába is felvették. Különösen Nyugat-Európában népszerű.

CÉLLÖVÉS

A középkorban íjász versenyeket rendeztek, — napjainkban megint felkarolták ezt az érdekes sportot, Magyarországon *Jakusch* Kálmán az úttörője, — azután feltalálták a puskát és amit azelőtt az íjjal, nyíllal csináltak, áthangszerelték puskára és pisztolyra. Nem sport, hanem hadászat volt, s még azok a svájci lövészek is, akik már a XV. században társaságokba tömörültek, inkább a német-római császárok részéről hazájukat fenyegető veszedelmekre gondoltak, s gerilla csatákra treníroztak, mikor vasárnap délutáni sör és céllövő

viadalaikat megrendezték, mint arra, hogy »sport-eredményeket« érjenek el.

A legújabb korban az egész világon felkarolták a céllövészetet. Drága úri sport volt, vadászok és jó katonák sportja, s az marad napjainkig.

A háború előtt amerikaiak, angolok, svájciak nyerték a világversenyekeket, de *Prokopp* Sándor személyében Magyarország is magáénak vallhatott egy világbajnokot.

A háború után a kormányok az ifjúság katonai kiképzésének tökéletesítése érdekében mindenütt nagy áldozatokat hoztak a céllövészet fejlesztésére. Tökéletesedett a fegyvergyártási és a lőporteknika, ennek a körülménynek legalább annyi része volt az eredmények javulásában, mint a céllövészettel foglalkozók jó idegzetének és biztos kéztartásának, kitűnő szemének. Céllövészetben és a »rokonszakmában«, a galamblövésben egyaránt óriási a haladás. Minden ország ki tud állítani olyan három—négy—öt tagú csapatot, amelyek között csak a pillanatnyi kondíciókülönbség, vagy a véletlen dönti el az összecsapások sorsát. Galamblövésben 1924-ben *Halasy* Gyula olimpiai bajnokságot nyert Magyarországnak.

Legjobb céllövőink *Tarits* és *Lemberkoviis*, galamblövésben *Dóra* Sándor, *Lumnitzer*, *Strassburger*, *Szomjas*, *Papp*, *Halasy*, *Gáspárdy* egyenrangú a világ legjobbjaival.

Céllövő versenyeket hadifegyverrel, céllövő puskával, miniatűr fegyverrel, pisztollyal, automatapisztollyal, revolverrel rendeznek, különböző távra.

Az élgalamblövés különösen költséges sport, de minden országban kultiválják, őshazája Anglia.

Az agyaggalamblövést 1891-ben találta fel az amerikai *Ligowsky*. Egy rugós karral ellátott gép 60—65 kilométeres sebességgel, 50—60 méteres ívben, kiszámíthatatlan irányban kidob magából egy 11 cm átmérőjű korongot, ezt kell eltalálnia a 10—20—25 méterre elhelyezkedett versenyzőnek.

DZSIU-DZSICU

Japán önvédelmi rendszer, állítólag első formájában 3000 évvel ezelőtt kezdték művelni Kínában, onnan vitték át Japánba, orvosok tökéletesítették az emberi test adottságának figyelembevételével. 1900-ban hozták Keletről Londonba, több európai országban bevezették, a belőle kifejlődött birkózási rendszert, a »judoi« Magyarországon is tanítják. A judo: engedés által elért győzelem. Főeleme: esni anélkül, hogy megüt-nénk magunkat, az esési mozgás közben olyan helyzetet idézni elő, amelyben támadóink fölé kerekedhetünk. Körülbelül 260 fogást ismernek, a fogások alapja a test érzékeny pontjainak ismerete.

EVEZÉS

A hivatásos hajósok versenyeiből, — ezeket a versenyeket már a XVII. században rendszeresítették Angliában — a XIX. század elején alakult ki az amatőr, szórakozásból versenyző evezősök sportja. Az első nyilvános amatőr evezősversenyt 1819-ben rendezték az *Eton* és a *Westminster College* csapatai között és ez a kezdeményezés rányomta bélyegét az angol evezős-sport fejlődésére és további alakulására is. Sok polgári egyesület foglalkozott és foglalkozik ezzel a szép vízisporttal, az angliai evezőstevékenység központjában azonban mindig a főiskolások egymásközötti vetélkedése állt.

1823-ban rendezték az első *Oxford—Cambridge* egyetemi nyolcasversenyt, amit azóta is rendszeresen lebonyolítanak minden esztendőben. Az angol közéleti szereplők színe-java e két főiskolából kerül ki az életbe, azt a drukkot, amit a diákok egyetemi éveikben megkóstolnak és vérükbe szívnak, magukkal viszik a magán-életbe tanulmányaik befejezése után. Az Oxford—

Cambridge evezősverseny napján százezernyi tömegek gyűlnek össze a Temze két partján, ott van a király, ott vannak a királyi hercegek, a legkisebb ügyvéd és Anglia főbírája, főpapokkal, iparbárokkkal és nagybirtokos lordokkal együtt drukkol Oxfordnak vagy Cambridge-nek, aszerint tagozódva, hogy fiatalságuk legszebb éveit e két egyetemi város melyikében töltötték.

Magyarországon 1861-ben alakult meg az első evezősklub, a *Budapesti Hajósegylet*. Ebben a sportágban is álljuk az összehasonlítást a kontinens minden országával. Magyarország a legelső úttörők közé tartozott az evezőssportban is.

1892-ben alakították meg a *Magyar Evezős Szövetséget*, ugyanabban az esztendőben, amikor megalakult a nemzetközi szövetség, a *Fédération Internationale des Sociétés d'Aviron*.

Budapest és Bécs között korán kifejlődött az evezős vetélkedés. Az első magyar külföldi győzelem a Neptun *Mészáros Ferenc—Adám Károly—Perger Ignác—Perger Ferenc—Kleiner Gyula (kormányos)* négyeséhez fűződik. Ez a csapat 1888-ban résztvett a bécsi regattán és győzött.

A Pannónia és a Hungária került a magyar evezőssport élére, e két nagy egyesület vetélkedéséből indult meg a magyar evezés igazi fellendülése.

A Pannónia 1908-ban nagy feladatra vállalkozott. Elküldte csapatát Londonba, a Henley regattára, arra a versenyre, amely ma is az evezősvilág egyik legnagyobb eseménye. A magyar csapat megnyerte a *Ladies Cupot*. A győzelem egész Európában nagy fel-tűnést keltett és becsületet szerzett a magyar evezőssportnak. Csapatunk a háborúelőtti években szorgalmasan látogatták a külföldi versenyeket, különösen német és osztrák vizeken értek el szép sikereket.

A háború megbénította az evezőseletet, hosszú esztendőkre hanyatlásba döntötte a magyar evezős-

sportot. Hiába végzett a Pannónia és a Hungária óriási arányú nevelőmunkát, hiába áldozott mind a két egyesület erején felül, hiába támogatta őket munkájukban valamennyi kisebb egyesületünk, a háborúelőtti idők külföldi sikereinek útjára 1932-ig nem sikerült visszatérni.

1932-ben váratlanul kirobbantak a nagy sikerek. A magyar evezés irányítóit talán még jobban meglepte a nyakunkba szakadt európai hegemonia, mint a külföldet. Magyarország megnyerte az Európabajnokságra kiírt Glandaz-serleget, 1933—1934-ben evezőseink megismételték győzelmüket.

1935 volt a nagy próba. Németország fogadta az európai evezősnemzeteket, óriási arányú előkészületek után szállt versenybe a vendégeivel, az 1936-os olimpiász próbájának tekintette a viadalt. Magyarország német vizeken is megnyerte a pontversenyt, megőrizte hegemoniáját.

Ezekből a sikerekből még túlzás volna arra következtetni, hogy az 1936-os olimpiászon a világ hegemoniájára is pályázhatunk, hiszen Berlinben nem volt ott Anglia, s természetesen hiányoztak a tengerentúli országok is, azonban kétségtelen, hogy evezőssportunk sok kudarc, sok küzdelmes esztendő után a világ legjobbjai közé került.

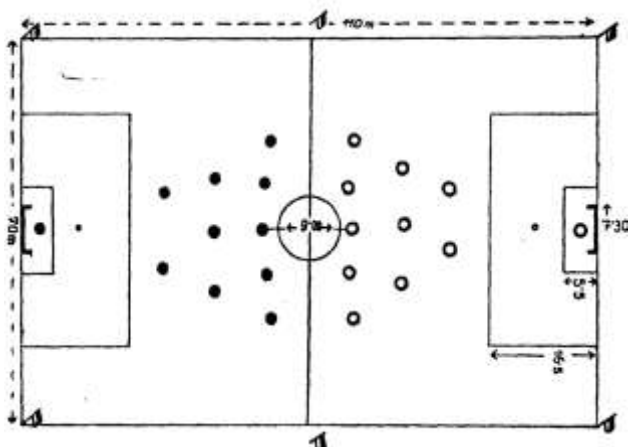
FUTBALL

A futballt legendás hagyományok szerint állítólag Kínában találták ki, a sporttörténelem azonban nem tudja kimutatni: milyen úton került e labdajáték Európába s valóban kínai származású volt-e az a futballsport, amelynek első európai formáját a közép-korban olasz városokban kultiválták. A futball sport-szerű formája Angliában fejlődött ki, ahol 1863-ban alakult meg a *Football Association*. Még abban az esztendőben megrendezték az angol bajnokságot, amelyben természetesen szórakozásból sportoló játékosok vettek részt. 1870-ben a Preston North End bevallotta, hogy fizeti játékosait s 1873-ban szétválasztották Angliában az amatőr és professzionista futballt. Az amatőr rész az 1900-as években még egyenrangú volt a kontinens más országainak amatőr labdarúgó sport-jával, később azonban elvesztette tekintélyét és nap-jainkban valamivel gyengébb, mint például Magyarország, Ausztria vagy Németország amatőr futball-sportja. Az angol professzionista labdarúgás a sziget-országban kifejlődött hatalmasarányú versengés követ-keztében technikailag és taktikailag a tökéletesség magas fokát érte el, a háború utáni időkig nem akadt sportszakértő a világon, aki tagadni merte volna a brit futball világhuralmát. A háború után megváltozott a helyzet, erről azonban később fogunk beszélni.

Magyarországra 1892-ben *Kunz József* hozta az első futball-labdát Lausanne-ból, Svájcból. 1897-ben *Ray Ferenc* és *Stobbe Ferenc* kezdeményezésére, *Iszer Károly* támogatásával alakultak az első futballcsapatok. 1897 május 9-én a Budapesti Torna Club két csapata játszott az első nyilvános mérkőzést a Millenáris sporttelepen. Abban az időben már Bécsben és Prágában jól ismerték az angol játékot, mind a két városban több futballcsapat szerepelt. Természetes, hogy a fiatal magyar labdarúgás Bécs felé keresett nemzetközi kapcsolatokat, 1897 október 31-én rendezték a Millenáris pályán az első budapesti nemzetközi mérkőzést. A Vienna Crickett and Football Club, amelyben Bécsben élő angol játékosok is szerepeltek, 2: 0 arányban legyőzte a BTC csapatát. Az első válogatott mérkőzést 1900 március 12-én játszották Budapesten. A *Spiel und Sport* című német lap küldött a magyar fővárosba egy berlini válogatott csapatot, amely március 12-én délelőtt 8:0-ra verte a Magyar Athletikai Clubot, ugyanaz nap délután 10:0-ra győzött a Műegyetemi FC ellen, vitathatatlanul bizonyítván a német labdarúgás nagyobb fejlettségét. 1901-ben alakult meg a Magyar Labdarúgók Szövetsége, első elnöke Jász Géza volt. Kiírták a bajnokságot, az első bajnoki címet a Budapesti Torna Club nyerte. Labdarúgásunk fellendülése mégse a BTC nevéhez fűződik, hanem a *Ferencvárosi Torna Club* »aranycsapatához«, amely az 1908/9, 1909/10, 1910/11, 1911/12 és 1912/13. évben nyerte a bajnokságot. Az FTC annyira bízott az erejében, hogy már nem elégedett meg a közvetlen szomszédokkal való labdarúgó érintkezéssel, hanem távolabbi kirándulásokra is vállalkozott, 1911/12 telén pedig lebonyolította híres német-angol túráját, amelynek során a Wokingot 3: 2-re verte, az English Wanderers néven szerepelt angol amatőr válogatott csapattól pedig csak 4: 1-es vereséget szenvedett. Ez a túra

adta meg a tulajdonképpeni lökést a labdarúgás igazi népszerűsége felé. Az Angliából hazatérő magyar futballcsapatot a pályaudvaron Bárczy István, Budapest polgármestere üdvözölte, a főváros közönségének ezrei ünnepelték a játékosokat megérkezésük után. A tömegek megmozdulásában tekintélyes része volt *Az Est-nek*, amely a magyar sajtóban elsőnek ismerte fel a sportban rejlő erőket és a labdarúgás hatását a tömegekre, s akkor még szokatlan részletességgel tájékoztatta a közönséget a ferencvárosiak túrájának eseményeiről.

Az FTC-től a *Magyar Testgyakorlók Köre* vette át a vezető szerepet. Az MTK 1916/17, 1917/18, 1918/19, 1919/20, 1920/21, 1921/22, 1922/23, 1923/24. és 1924/25.

Futballpálya a csapatok felállási rendjével

évben nyert megszakítás nélkül bajnokságokat. Ebben az időben Ausztriában, Csehszlovákiában, Németországban és Svájcban is rendkívül fejlett volt a futball-

kultúra, az MTK csapata azonban szerencsés összetételében és játékosainak kitűnő képzettsége révén külföldi túsók egész sorozatán tudta bizonyítani a magyar labdarúgás kontinentális fensőbbiségét. A külföldi túsók okozták az MTK s vele együtt a magyar futball nivósüllyedését. Az 1919/20-ban rendezett túsók során a budapesti csapat elvesztette leghíresebb játékosait. *Konrád Jenő* és *Konrád Kálmán* 1919-ben ment Bécsbe, ugyanakkor *Schaffer Alfréd* Nürnbergbe költözött. Félév múlva Szabó, egy év múlva Winkler követte a példájukat. Nemsokára *Schlosser Imre* is külföldre került. Ezt az erővesztéséget a magyar futballsport még most sem tudta kiheverni. Schaffer, akít abban az időben az egész kontinensen »futballkirálynak« neveztek, később a Konrádok hívására Bécsbe ment, az ő oktatásuk nyomán, az MTK játéktílusából alakult ki Ausztriában a labdarúgásnak az a művészi foka, amit ma *bécsi iskolának* nevezünk s amelyből Ausztria évekig tartó kontinentális elsősége kialakult.

Az 1924-es párizsi olimpiászt megelőző időben újabb játékosrajt bocsátott külföldre a magyar futballsport. Kiváló magyar labdarúgók az olaszok hívására Itáliába mentek, mint játékosok, később pedig mint trénerek megvetették alapjait a későbbi idők hatalmas olasz futballsportjának. A második raj elvesztése juttatta Magyarországot a mélypontra, amelyet a párizsi olimpiászon Egyiptomtól elszenvedett 3:0 arányú súlyos vereséggel szoktak jelezni. Külföldön a szó szoros értelmében arannyal fizettek minden magyar futballistát, a magyar egyesületek nem bírták a versenyt és a helyzetet még súlyosbította, hogy labdarúgó sportunk »amatőr« volt, az »amatőr-futballisták« kivándorlását lehetetlen volt megakadályozni. A játékosok nem csökkenő kivándorlási lázának is része volt abban, hogy 1926-ban az Országos Testnevelési

Tanács követelésére szét kellett választani a magyar amatőr és professzionista futballt, annak ellenére, hogy igen sok szakember, közöttük *Brüll Alfréd*, az MTK elnöke, aki hatalmas magánvagyonának jórészt a labdarúgás támogatására fordította és saját pénztárcáján érezte az álamatőr korszak »áldásait«, ellenezte a szétválasztást, mert nem hitte, hogy Budapest és a számbavehető néhány vidéki város közönsége gazdaságilag megfelelően alá tudja támasztani a professzionista futballrendszert. Az idő később igazolta az aggodalmakat, de az is kétségtelen, hogy a szétválasztás nélkül nem lehetett volna megállítani a magyar labdarúgást a lejtőn.

A bécsi, prágai és budapesti tapasztalatok arra a meggyőződésre vezették a három ország futballvezéreit, hogy kölcsönös támogatás nélkül egyik nemzet labdarúgó sportja sem bír megállni a maga lábán. Már 1926-ban megalapították a *Középeurópai Kupát*, amely nem volt más, mint Közép-Európa vezető futballcsapatainak bajnoksága. A díjat 1927-ben a Sparta Prága, 1928-ban a Ferencváros, 1929-ben Újpest, 1930-ban Rapid Bécs, 1931-ben Vienna Bécs, 1931-ben FC Bologna, 1933-ban Austria Bécs, 1934-ben FC Bologna, 1935-ben Sparta Prága nyerte meg. A tornába először bekapcsolták Jugoszlávia vezető csapatait is, ez a kísérlet azonban sem anyagilag, sem sportbelileg nem sikerült. 1936-ban már Svájc vezető csapatai is szerepet kapnak a kupaküzdelemben.

A középeurópai válogatott csapatok számára 1928-ban megalapították az *Európa Kupát*, amelyet hivatalosan Nemzetközi Kupának neveznek, mert a nemzetközi futballszövetség elutasította az alapítók által ajánlott nevet, azzal az indokolással, hogy nem nevezhet Európa Kupának olyan vándordíjat, amelyért csak meghívott nemzetek küzdenek. A kupaküzdelem résztvevői: Ausztria, Magyarország, Olaszország, Cseh-

Szlovákia és Svájc. A kupát először Olaszország szerezte meg, a második kiírásban Ausztria győzött, a harmadikban ismét Olaszország.

Az első magyar professzionista bajnokságot a Ferencváros nyerte, az utolsót — 1934/35-ben — az Újpest. A bajnoki versenyben váltakozó szerencsével harcolt a három budapesti nagy csapat: az Újpest, a Ferencváros és a Hungária, az utóbbi az MTK jogutódja. 1935-ben a professzionista és amatőr játékosok különállásának fenntartása mellett életbeléptették a nemzeti bajnoki rendszert, amelyben a professzionista egyesületek mellett a legjobb budapesti és vidéki amatőr klubok is játszanak.

A középeurópai álamatárság éveiben, az 1920 utáni időkben az angol professzionista klubcsapatok egyre kevesebb sikerrel szerepeltek Közép-Európában. Az MTK által kezdeményezett stílusforradalom rendkívül megerősítette Közép-Európa futballsportját s bár a túrázó angol klubok vezetői azzal magyarázták a meglepő kudarcokat, hogy játékosaik nem veszik túlságosan komolyan a kontinentális szereplést, a szárazföldön tudatára ébredtek a futballvezérek, hogy a becs—budapest—prágai háromszög labdarúgásának nívója elérte az angol futballt. *Meisl Hugó*, az osztrák szövetség vezére meghívta Bécsbe Skócia csapatát. A skótok 5:0 arányú vereséget szenvedtek. Ezután Anglia is válogatott csapatot küldött a kontinensre. A csapat Berlinben és Bécsben döntetlenül játszott, a következő évben Rómában sem tudott győzni, 1934-ben pedig Budapesten és Prágában egyaránt 2: 1 arányú vereséget szenvedett Angliának addig leggyőzhetetlennek vélt válogatott legénysége. Az angol szövetség érezte, hogy meg kell nyitnia a kapukat a kontinens csapatai előtt Spanyolországot tönkrevérték Londonban, Ausztria ellen azonban már csak 4: 3-ra tudott győzni 1933-ban Anglia csapata. A bécsi

»Wundermanrischaft« meghódította az angol közönséget, a brit szigetország szakértői pedig kénytelenek voltak elismerni, hogy az Angliából származó labdarúgó játék Közép-Európában olyan szellemi tartalmat kapott, amely a futball őshazájában még ma is ismeretlen.

W-formáció: hadirend. »A» centerhalf visszahúzódik »B» hátvédnek támogatására, »C» összekötők segítik »D» szélső halfokat, A támadás »E» szélsőcsatárok és »F» center feladata

Az olasz válogatott csapatot 1934-ben legyőzték Londonban s ennek a mérkőzésnek a külső ségei tisztázták azt is, hogy a futball-játék érdekes új színeit csak Bécsben, Budapesten és Prágában kell keresnie az angol sportnak. Bécsből most már klub-

csapatokat is meg-

hívtak Angliába és Skóciába: az Austria és a Rapid volt az úttörő.

A kontinens futballsportja az MTK-ból külföldre szakadt híres játékosok példamutatása nyomán fejlődött. *Konrád Kálmán, Konrád Jenő* és *Schaffer Alfred* alapította az úgynevezett bécsi iskolát. Ennek a játérendszernek alapja a tökéletes labdakezelés, a gyors passzjáték, passzolás útján a csatárok állandó előrehaladása, amelynek során a játékosok szabad, lövő helyzetbe igyekeznek jutni és juttatni egymást. A játérendszer legfontosabb eleme a szellemi tartalom, a helyzetek gyors felismerése, az okos játékvezetés. Ezt a stílust *észfutballnak* nevezték el. Ennek a stílusnak hódolt Ausztria, Csehszlovákia, Magyarország, amíg kiváló játékosokkal győzte, ezeken a nyomokon indult el az olasz, a svájci és a német labdarúgás, az

utóbb említett nemzetek futballsportjának fejlődésébe azonban egyéb elemek is vegyültek.

1924-ben a párizsi olimpiászon megjelent *Uruguay* válogatott csapata. Az egész európai futballvilágban blöffre gondoltak, amikor a délamerikaiak első bemutatkozó játéka után a spanyol szakértők világgá röpítették a hírt, hogy Uruguay elsőrangú jelöltje az olimpiai bajnokságnak. A párizsi események igazolták a spanyol szakembereket. Uruguay megnyerte az olimpiai tornát, győzelmét 1928-ban Amszterdamban megismételte. Uruguay bemutatkozása nyomán kiderült, hogy Dél-Amerikában a közép európai és az angol futballsporttól teljesen függetlenül új labdarúgó nagyhatalmak születtek, amelyeknek játéktípusa technikai tökéletességre, gyorsaságra alapult. A délamerikaiak elhanyagolták az irányítás értelmi elemeit, mind kevesebb gondot fordítottak a játékosok kondíciójának angol rendszerű tökéletesítésére, öncélúvá tették a labdakezelési finomságokat és a kontinens szakértői már 1928-ban Amszterdamban látták, hogy Uruguay és az ott ugyancsak megjelent Argentina dekadenciába jutott. Világraszóló meglepetés volt, mikor az amszterdami olimpiász után a Ferencváros futballcsapata elment első délamerikai túrájára és Mon te videóban, tehát saját fészékében 2: 1 arányban legyőzte Uruguay világbajnok csapatát.

Az uruguayak 1930-ban Montevideóban megnyerték az első futballvilágbajnokságot, de ezen a tornán sem Anglia, sem Európa más vezető futballnemzetei nem vettek részt. A második világbajnokságot 1934-ben Olaszországban rendezték az angolok és — a délamerikaiak nélkül. Ezen a világbajnokságon az olaszok győztek. Olaszországban a kivándorolt magyar játékosok, később szórványosan alkalmazott osztrák trénernek tanítása nyomán átvették a Konrádok iskolájának alapelemeit, az oktatásból nyert anyagot szeren-

csésen egyesítették az olasz faji sajátosságokkal, a lendülettel, a lelkesedésnek olyan arányú déli lobogásával, amely hosszú időre lehetetlenné tette, hogy elsajátítsák a bécsi iskola legfontosabb tényezőjét: a nyugodt megfontoltságot követelő átgondolt irányítást. Az olasz labdarúgás később délamerikai erősítéseket kapott. Uruguayból, Argentínából, Brazíliából az olasz származású sztárok egész tömegét hozták át Olaszországba, ezekkel erősítették meg a csapatokat. A sokféle hatásból kialakult játéksziszterrel, amelyet később —

Hadirend a «mintimális biztonság» elve alapján. «A» jobbhátf hátrahúzódik «C» háttvédek támogatására. A hátsort «B» összekötőcsatár erősíti meg

hasonló vonalon fejlődött — *latin stílusnak* neveztek, nagy sikereket értek el, csak az osztrákokkal nem tudtak boldogulni, akik számára Konrád Kálmán, *Sindelar* személyében, nagy klasszisú inelligens játékvezetőt nevelt. Az olasz-osztrák mérkőzések

tapasztalati nyomán sok vezető olasz futballcsapat elfordult a latin iránytól, igyekezett visszatérni Itália labdarúgásának alapiskolájához, a szellemes játékvezetéssel párosult tökéletes technikához, tehát a bécsi stílushoz.

Az olasz válogatott csapat esztendőikig három csatárral és öt fedezettel játszott. A csatársorból a két összekötőt hátravonták a fedezetek támogatására. Ezt a játékszisztert neveztek el a szakírók »*W-formációnak*«. Miután kiderült, hogy az angol labdarúgásban is ez a rendszer uralkodik, az olaszok pedig egyik

sikert a másik után aratták vele, Magyarországon is nagyon sok szakember ennek a védekező-támadó formációnak a pártjára állt. A W-formáció magyarországi dicsősége nem sokáig tartott, mert hamarosan kiderült, hogy a technikailag tökéletesen képzett csapatoknak nincs szükségük az összekötők hátravonására, támadó láncukat pedig megbénítja a hátsó sorokban kalandozó összekötő csatárok hiánya. Kiderült, hogy a W-formációs játérendszer sok meglepő eredményt szül, általánosságban azonban csak a gyengébben képzett csapatok számára alkalmas, amelyek a védelem megerősítésével igyekeznek elhárítani a vereséget, győzelemre csak véletlenekre támaszkodva számíthatnak. E felismerés után Magyarország vezető csapatai fokozatosan visszatértek az MTK iskolához, vagy legalább igyekeztek azt megközelíteni, mindössze annyit hasznosítottak a W-formációs kísérletezés tapasztalataiból, hogy a játékban érvényesíteni kezdték a »*minimális biztonság*« elvét, amit úgy értek el, hogy az egyik szélső halfot félig-meddig hátvéd szerepre utasították s annak az összekötőcsatárnak, aki e fedezet-játékos előtt állt, nemcsak a támadással, hanem a védekezéssel is kellett törődnie.

Franciaországban a harmincas években kezdődött a futballsport nagyobbarányú népszerűsítése, amiben magyar, osztrák és cseh játékosok egész serege kapott ismét szerepet. Ezt a harmadik játékosrajzást már könnyebben elviselte a magyar futballsport, mert a franciák kiöregedő és második vonalbeli labdarúgóink csábításával is megelégedtek. A francia futballban még nem alakult ki egységes irány. Minden csapat játékrendszere a benne szereplő futballisták hazai játéktílusához igazodik, természetesen figyelembevéve azt is, hogy mennyit érnek azok a francia sportolók, akiket a külföldiek mellé a csapatokba beállítanak

Németország, Hollandia, Dánia, Svédország, Norvégia labdarúgása a W-formációs angol példához igazodik, amely tökéletes kondícióra és jó labdatechnikára épül. Németország a rendelkezésére álló óriási tömegek okos kihasználásával 1934-ben általános meglepetésre meg tudta szerezni az olaszországi világbajnoki torna harmadik helyét.

Svájcban mindjobban érvényre jut a bécsi iskola szomszédságának és az osztrák labdarúgás nemzetközi sikereinek hatása.

Az itt fel nem sorolt európai országok s velük együtt Amerika még nem jutottak el a futbalsportjuk fejlődésének olyan fokára, hogy velük mint komoly tényezőkkel számolni kellene a nemzetközi labdarúgó életben.

Ha a világ futballnemzeteinek hatalmi helyzetét kutatjuk, akkor meg kell állapítanunk, hogy az első sorban Anglia, Skócia, Ausztria, Olaszország, Csehszlovákia és Magyarország áll, közöttük csak a pillanatnyi forma hozhat — futballnyelven szólva — egy-két gólkülönbséget egyik, vagy másik javára. A második vonalba kell számítani Spanyolországot, az Olaszországba irányuló kivándorlás következtében alaposan meggyengült Uruguayt, Argentínát, Brazíliát, s Németországot, Svájcot, esetleg Hollandiát és a balkáni államok közül Jugoszláviát, amely az utóbbi években néhány figyelemreméltó eredményt ért el.

A labdarúgó sport nemzetközi főhatósága a *Federation Internationale de Football Association*, rövidítve a FIFA. Anglia nem tagja ennek a világszervezetnek, de a futbalsport szabályai ma is az angolok nemzetközi szabálybizottságának, az *International Board*-nak határozataihoz igazodnak. A sportszerű labdarúgó játékot olyan pályán játsszák, amelynek hossza 90—120 méter, szélessége 45—90 méter. A kapuk hossza 730 cm, magassága 240 cm. A labda kerülete 68—71 cm,

súlya 37—43 dkgr. A játékot a pálya felező vonalán kezdik. A kapu előtt tizenhat és fél méterre újabb vonal húzódik, amely a kapu középső pontjától jobbra-balra 16-5 méterre az alapvonalra zárul. Ez a határa az úgynevezett büntetőterületnek, amelyen belül a védőjátékosok által elkövetett szabálytalanságokat 11 méterről végrehajtott büntetőrúgással torolják meg. A játékban két csapat vesz részt, mind a két csapatban II—11 ember játszik. A kapu védőjének a 16-os vonalon belül kézzel is szabad érintenie a labdát. A kapu előtt két védőjátékos (back) játszik, előttük három ember alkotja a fedezetsort (jobb half, centerhalf, bal half). A csapat első vonalában öt csatár játszik: jobbszélső, jobbösszekötő, középcsatár (center), balösszekötő, balszélső. A játékot bíró vezeti, két határ-bíró segítségével, akiknek föladata a vonalakon túl haladó labda jelzése és a lesállás megfigyelése. Lesben áll és pozíciója szabadrúgással büntetendő annak a támadójátékosnak, aki a saját csapatbeli társa által feléje irányított labdát olyan helyzetben várja, amelyben közte és a kapu vonal között nem áll a védőcsapatnak legalább két embere. A lesállás megszűnik akkor is, ha a leadott labdát közben a védekező csapat valamelyik játékosa érintette. Szabadrúgással büntetendő a durvaság, a veszélyes játék és az, ha valamely mezőny-játékos kézzel érinti a labdát. Súlyos szabálysértés esetén a bíró kizárhatja a játékból bármelyik futballistát. A játék célja a gól. Gólnak (goal = angol nyelven kapu) nevezik a szabályosan folyó akciónak azt a befejezését, amikor a labda teljes terjedelmében átfut a kapu-vonalon.

FÜLESLABDA JÁTÉK

Kétkilós súlyú, 75 cm kerületű, 25 cm-es szíjjal felszerelt labdával játsszák, a labdát fülénél fogva egy kézzel, fülfogás nélkül két kézzel dobják a játékosok. A mérkőzésben két csapat vesz részt 10—10 emberrel. A kezdő csapat egyik tagja saját indulási vonaláról egy kézzel az ellenpárt kapuja felé hajtja a labdát. A másik csapat tagjai igyekeznek elkapni a repülő labdát, mielőtt földet ér. Ha ez sikerül, a fogadó csapat előnyhöz jutott, két kézzel dob. A dobást az ellenpárt tagjai igyekeznek elfogni. Az ide-oda dobálás addig tart, amíg a labda földet ér. Ekkor a dobást megkezdő csapat utolsó embere hajtja tovább a labdát, ha sikerül az ellenfél kapuja fölött átrepítenie: gól. A játék időtartama kétszer 20 perc.

GYEPHOKKI

Ütőlabdajáték, Angliából 1908-ban került Magyarországra, igazi hazája azonban India, ahol valamikor a középkor, vagy talán még régebbi századok homályában népi játék volt. Amszterdamban szerepelt először az olimpiai programon. India csapata könnyen legyőzte valamennyi résztvevő országot, olyan fölényes technikai és taktikai készültségről tett tanúságot, amivel a világ egyetlen országának hokkisportha sem tudott versenyre szállni.

Magyarországon a Magyar Athletikai Club honosította meg az indiai játékot. Ma már egész csomó hokkicsapatunk szerepel, bajnokságokat rendeznek, középeurópai viszonylatban elég jó helyen állunk, a világversenyben azonban még nincs sok keresnivalónk.

A mérkőzésen két csapat játszik 11—11 emberrel. A felállítást azonos a futballcsapatokéval, egy kapus,

két hátvéd, három fedezet és öt csatár szerepel a csapatban. A pálya 91-50 méter hosszú, 50—55 méter széles. A pályát lezáró kapuvonalak közepén egy-egy kapu áll, amelynek hossza 365 cm, magassága 213 cm. A kapu előtt és attól 13-60 méterre párhuzamosan a gólvonallal 3-65 méter hosszú vonalat húznak. Ezt meghosszabbítják oly módon, hogy a kapuoszlopokat központnak véve egy 13-60 méteres sugarú körvonalat húznak, míg az a kapuvonalat metszi. A bezárt terület a lövőkör. Ha a labda áthalad a két kapuoszlop közötti vonalon, s előbb a lövőkör területén belül támadó játékos ütötte, vagy botjával érintette, — gól. A játék-
idő 2X40 perc. A gyephokki labda bőrrel bevont szurokszerű kemény massa, 8—9 cm átmérőjű. A labdát 800 gram súlyú, alsó végén meggörbített keményfával ütik.

KERÉKPÁR

A német *Drais Károly* báró a XIX. század elején feltalálta a kormányozható kétkerekű járművet, 1880-ban az angol *Dunlop* találmánya révén légtömítő került a kerékpárokra, ezután az új közlekedési eszköz rövidesen sporteszközzé vált, pályán és országúton megindultak a kerékpárversenyek. Magyarországon *Kirchknopf Ferenc* és *Manno Miltiades* voltak a sportág legnevesebb úttörői, szép nemzetközi sikereket is értek el.

A háború után kerékpársportunk nívója csökkent, a harmincas években azonban javult a helyzet. Különösen országúton és *Szekeres* személyében a motorvezetéses kerékpározás terén jelentkeztek nagytehetségű versenyzők, akik azonban még nem számíthatók a világklasszis első vonalába.

Franciaországban, Olaszországban, Dániában, Belgiumban és Hollandiában rendkívül népszerű a kerékpársport, egy-egy országúti verseny milliőkat, nagyobb pályaverseny *tízezres* tömegeket mozgat meg. A kö-

zönség nagyarányú érdeklődésével együttjár, hogy magával a versenysporttal is tízezres tömegek foglalkoznak, s ezekből a tömegekből fejlődnek ki a világ kerékpársportjának leghíresebb alakjai.

KÉZILABDA

Németországból származó labdajáték, 1923-ban állították össze szabályait. Magyarországon a Munkás Testedző Egyesület vezette be. A kezdeményezés sikerrel járt, ma már több csapat játszik, bajnokságokat is rendeznek. Játéknívónk megközelíti Ausztriáét, de Németország még erősen előttünk jár. A játékszabályok majdnem azonosak a labdarúgás szabályai-
val, csak az a különbség, hogy a játékhoz hármasságú labdát használnak, ezt nem lábbal, hanem kézzel irányítják.

KORCSOLYÁZÁS

A múlt század nyolcvanas éveiben *Axel Paulsen* feltalálta a modern gyorskorcsolyát, azóta az egész világon rendeznek korcsolyázó versenyeket, ahol a természeti adottságok megvannak, vagy mesterséges úton gondoskodnak a természetes jég pótlásáról. Amíg a mesterséges jégpályák gyerekcipőben jártak, addig az északi nemzetek a hosszú tél által biztosított könnyű tréninglehetőség segítségével fölényesen vezettek a gyorskorcsolyázó sportban. A jó eredmény, a gyorsaságot fokozó versenytechnika kialakulása elsősorban tréning kérdése volt, természetes, hogy azok a korcsolyázók, akik évente két-három hónapig trenírozhattak, nem nagyon bírták a versenyt azokkal, akik otthonukban minden esztendőben hat hónapig kaptak természetes jeget.

A műjégpályákon kezdetben inkább a műkorcsolyázást és a jég-hokkit kultiválták, csak a legutóbbi

vekben fejlődött ugrásszerűen a műjégre támaszkodó középeurópai gyorskorcsolyázó sport.

Finnek, svédek, norvégok vitték a vezetőserepet ebben a sportágban. Hegemóniájukra Amerika mérte az első csapást, 1932-ben, a lakeplacidi téli olimpiáson. Az ott elért amerikai győzelmek realitásához azonban igen sok szó fért, mert *Shea*, *Taylor* és *Jaffee* alaposan kihasználta a hazai környezet által adott lehetőségeket, azt a körülményt, hogy Amerikában a legnagyobb versenyeken is csoportokban indítják a korcsolyázókat. Amerika válogatottjai nemcsak korcsolyával, hanem könyökkel is harcoltak, s ebben a küzdelemben alulmaradtak a gyorskorcsolyázás európai óriásai, *Even- sen*, *Ballangrud* és mások.

Amerika és az európai északi államok vetélkedésébe 1934-ben beavatkozott Ausztria. Az osztrák gyorskorcsolyázók közül *Stiepl* és *Wazulek* a világklasszis élcsoportjába került.

A magyar gyorskorcsolyázó sport fejlődése 1926 óta, amikor elkészült a Budapesti Korcsolyázó Egylet műjégpályája, ugrásszerű. *Eötvös Zoltán* útmutatása mellett a fiatalok tehetséges csoportja olyan fejlődésnek indult, ami a legszebb reményeket is túlszárnyalta. Pár évvel ezelőtt Budapesten járt *Thunberg*, a gyorskorcsolyázás legújabb korának leghíresebb óriása. Abban az időben a magyar gyorskorcsolyázók még csak bámulni tudták a finn világrekordert, követni bajosan. Ma már sokkal bizakodóbban nézhetünk a jövő elé. *Wintner*, *Kimmerling* szép nemzetközi sikereket ért el. 1935/36. telén *Hidvéghy* a legjobb magyar gyorskorcsolyázó.

A jégsport szépségversenye a műkorcsolyázás. Ebben a magyar merészség és szépészeti érzék legyűrte a kedvezőtlen jégviszonyokból származó hendikepet, sportolóink már a háború előtti években Európa legjobbjai közé tartoztak. *Földvály Tibor* Európabajnokságot, *Kronberger Lili* és *Méray-Horváth Opika* több-

szörös világbajnokságot nyert. A háború után a svéd *Grafström* volt a világ legjobb férfi műkorcsolyázója, tőle a bécsi *Schäfer Károly* vette át az uralmat és elsőségét egy-két évig még nehéz lesz elvitatni. A magyar *Pataki* fejlődéséhez szép reményeket fűznek.

A női műkorcsolyázásban a norvég *Sonja Mennie* nek sok a riválisa, királynői rangjának ledöntésére azonban valószínűleg várni kell még pár esztendeig. Napjainkban *Vivianne Hulthen* látszik a legkomo-lyabb ellenfelének.

A páros műkorcsolyázásban Magyarország *Szollás-Rotter* révén legelső helyen áll a világ nemzetei között. A fiatalok is rendkívül tehetségesek.

A jég-hokki sportban Kanada és az Egyesült Államok olyan tökéletességi fokot értek el, hogy elsőségük vitatásáról egyelőre szó sem lehet. A budapesti műjég-pálya a magyar hokkisporthoz is nagy lendületet adott, válogatott csapatunk kapusa, *Hircsák*, csatáraink közül *Miklós II*, *Jeney* és *Blazsejovszki* európai hírű játékosok. Válogatott csapatunk Európa legjobbjai közé számít, már két esztendeje Európabajnok-jelölt, de 1935-ig meg kellett elégednünk azzal, hogy — jelöltek vagyunk.

KOSÁRLABDA

1892-ben *Naismith* amerikai tanár találta fel a kosárlabdajátékot. 1897-ben tűnt fel Németországban, 1912-ben hozták Magyarországra. A játéktér 35x20 m méretű, ezt a méretet azonban fedett helyen kisebbíteni szokták. A játékhoz két darab, egyenkint három méter magas állványon függő kosár szükséges. A kosár 45 cm átmérőjű vaskarika, amelyről háló függ. A játék célja: a résztvevő csapatok a szabályok tiszteletben-tartása mellett végrehajtott támadás útján igyekeznek megközelíteni ellenfelük kosarát és abba bedobni a

labdát. A versenyben két csapat vesz részt öt-öt emberrel: két háttéddel, két csatárral és egy közép-fedezettel.

KRIKET

A középkorban tűnt fel Angliában, mai formájában először a XVIII. században szerepelt. Mindenütt népszerű, ahol angolok élnek, angol gyarmatosok dolgoznak. A kontinensen nem akar sikerülni a bevezetése. A játéktér meghatározatlan méretű, rövidre nyírt fűvel borított mező, amelynek közepén, egymástól 22 yard távolságra apró kapucskákat állítanak. A kapu 20 cm széles és 66—68 cm magas, három darab 2 cm vastag földbeszúrt botból áll, amelyre két pálcikát helyeznek. Ha a labda a kaput érinti, vagy az *egész* kapu felborul, vagy a ráhelyezett pálcikák lehullnak. Sorsolás útján egy csoport védi a kapukat, a másik támadja. Minden csoportban 11 ember játszik. A mezőnybe irányított ütések alatt a kapuk védelmére állított »strikerek« igyekeznek megfutni a két kapu előtt négy lábra húzódó két vonal közötti távolságot, anélkül, hogy közben a labda kapujukhoz kerülne és leverné a kapukra helyezett fedőpálcikákat. A győzelem aránya a megghiúsított támadásokból és a sikeres lefutások számából alakul ki.

LOVASPÓLÓ

Perzsiában Krisztus előtt a VI. században játszottak lovaspólót, onnan Indiába, 1869-ben Indiából Angliába, majd a kontinensre került a játék és különösen az előkelő társadalmi osztályok sportja lett, amit tökéletesen indokol, hogy drága a lótarás, a lovaspólóhoz nem is egy, hanem minél több ponnyra van szükség, drága a gyeppálya fenntartása és a játékosok felszerelése.

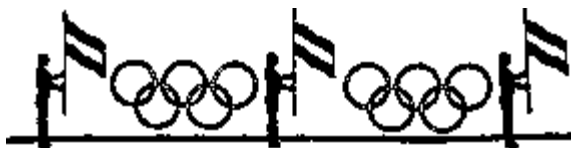
Magyarországon gróf *Andrássy Géza* kezdeményezésére 1900 körül kezdtek lovaspólózni. Főként arisztokraták játszottak, rendszeres érintkezést tartottak fenn a közeli külfölddel. A háború után készült el a Margitszigeten az első tökéletes magyarországi gyeppálya, *Rakouszky Iván* elnökletével megalakították a Magyar Polo Clubot, *Borwin* mecklenburgi herceg irányítása mellett folyt a tréning és a versenyjáték. *Gömbös Gyula* honvédelmi miniszter korában a huszár és tüzérezredeknel bevezette a lovaspólót, a fejlődés azóta határozottan erősödött. A tisztikar bevonása természetesen nem változtatott a játék zártkörűségén s ami napjainkban a Margitszigeten folyik, annak a szórakozás mellett főként idegenforgalmi jelentősége van: a Budapestre érkező külföldi játékosok néha hetekre ittragadnak, a szigeten élvezik a pálya és a lovaspólo szépségeit.

A magyar lányag kiválóan alkalmasnak bizonyult a pólójátékra, Nyugat-Európába, főként Angliába, de még Indiába is visznek Magyarországról pólóponnykat.

MODERN PENTATLON

Különleges összetett verseny. Öt száma: lovaglás, 5000 méteres távon, legalább tizenhat súlyos akadállyal; párbajtőrívás egy tusra; pisztolylövés négy sorozatban, húsz lövés, három másodpercig mutatózó alakokra, 300 méteres úszás, 4000 méteres mezei futás, terepakadályokkal.

A MOTOR ES A VAKMERŐSÉG REKORDJAI

A robbanómotor alig néhány évtized alatt gyökerében változtatta meg az emberiségnek a gyorsaságról alkotott véleményét. Ha nem is gondolkozik mindenki rekord-kilométerekben, a Föld kétségtelenül sokkal kisebb lett ezalatt az idő alatt, mert minden hely gyorsabban érhető el rajta. Jules Verne fantáziáján mosolyogtak a bölcs öregek, amikor híres regényét: »Utazás a Föld körül nyolcvan nap alatt« közzétette, ma senki sem csodálkozik különösebben, ha egy mellékmondatban arról olvas, hogy *Wiley Post*, Amerika tragikus végű, félszemű hős pilótája nem egészen hét és fél nap alatt érkezett vissza New-Yorkból New-Yorkba, pedig télen repült és közben a szibériai steppén szerelők nélkül fél napig maga javítgatta a gépét. És (ugyanilyen kevésbé keltene meglepetést, ha egyszerre híre jönne, hogy valakinek sikerült a rekordsebesség állandósításával ötven óra alatt körüljárnia az Egyenlítőt. Mennyivel inkább valószínű, hogy rövidesen sikerül az utat még kétharmadrésszel gyorsítani, mint amennyire hihetetlen volt, hogy ötven év alatt tizedrészyire lehet az időt csökkenteni!

Persze ezek a csúcsteljesítmények a mindennapi életben ritkán fordulnak elő és az átlagos polgár életére olyan hatást gyakorolnak csupán, amit nem lehet

azonnal kimutatni és egyik napról a másikra érzékelni. Annak a földbirtokosnak, ügyvédnek, gyárosnak, aki autót vásárol, aligha jut eszébe, hogy amikor az olcsó, megbízható, polgári kis gép eladásánál a kereskedő gyári garanciát nyújt át neki száztíz kilométeres sebességről, akkor a nagy rekordoknak, idegtépő versenyeknek és — végső soron — Sir *Malcolm Campbell* örjítő ötszáz kilométeres világrekordjának is haszonélvezője, hogy ezek nélkül a teljesítmények nélkül soha nem jutott volna odáig, hogy Budapestről két óránál rövidebb idő alatt kényelmesen és biztonságban szaladhát le vasárnap reggel a Balatonra.

A sok tucatnyi rekord között, amit az autósok és repülők nyilvántartanak, csak a szakember tud tájékozódni és adataik is csak arra jók, hogy ezeket igazítsák útba. A nagyközönség széles rétegei nem is tudják, hogy mi a különbség a zárt körben elért egyórás repülési eredmény és az egyenes vonalban megtett kilométerek százai, sőt ezrei között. Viszont minden esztendőben találkoznak a világ repülőtársaságainak új menetrendjeivel, amelyekből az derül ki, hogy már megint gyorsabban lehet Londonba eljutni és már megint nyílt egy-két új, kontinenseken át vezető vonal s hogy Londonból Vladivosztokba már csak négy nap a távolság, nem két hét, mint még három esztendővel ezelőtt volt.

Ugyanez a helyzet az autósport terén is. A nagy gyáarak, a világmárkák évről-évre megjelennek tíz vagy még több verseny startjánál és komoly, nagy gázsiharcot vívnak egymással egy-egy pompás idegzetű, jószemű versenyvezetőért. Ezek az emberek csak látszat szerint sportolnak. Aki azt mondja róluk: profik, különösen akkor téved, ha ebbe a szóba valami lenéző mellékízt is próbál vegyíteni. A versenyzők: pionírok, bátor kísérletezők, akiknek eredményei és tapasztalatai nélkül soha sem lehettünk volna szemtanúi

annak a bámulatos fejlődésnek, ami a mindennapi használatra szánt autóknál a szemünk előtt játszódott le.

Gyakran hallja az ember és különösen laikusok szeretik a beavatottság látszatával ismételtetni azt az üres frázist, hogy a modern robbanómotor elért mindent, amit elérhetett, további lehetőségek nincsenek benne. Az autó, a repülőgép lényegesen már csak akkor fejlődhetik tovább, mondogatják ezek az ál-szakértők, ha vagy az üzemanyagban, vagy az energiafelhasználásban, vagy a szerkezet elrendezésében újabb forradalmi újítás történik. Ezek a megállapítások szöges ellentétben állnak a valósággal, már csak azért is, mert jelenleg sem az autót, sem a repülőgépet nem tudja még az emberiség mai formájában sem jól kihasználni.

Az autó átlagos sebessége, amivel a nem nyugtalan, útjait járó ember országúton használja, csak ritka esetben több óránként hatvan kilométernél. Ez nem kevés. Aki azt képzei, hogy nagyobb átlagokat könnyű szerrel el tud érni, tegyen egyszer kísérletet és fusson tizenkét óra alatt hétszázhusz kilométernyi távolságot. Rá fog jönni, hogy az milyen sok. A feje, a szeme, a karja, a figyelőképessége, az idegrendszere teljesen kimerül és a mai rendszerű utakon csakhamar arra a tapasztalatra jut, hogy például a híres montecarlói csillagtúra vezetősége nem volt túl szelíd, amikor többnapos téli versenyén az átlagsebességet »mindössze« negyven kilométerben szabta meg. Ez az átlag is ki szokta végezni az induló kocsik harmadrészét.

Pedig a motor ennél sokkal többet tud teljesíteni. A fék, az alváz, a karosszéria, a gépnek minden egyes része hasonlóképpen alkalmas arra, hogy a sebességet jelentősen növelni lehessen — de az utak és az üzembiztonság kérdései vetnek gátat a nagy rohanási kedvnek. Amikor legutóbb Campbell világrekordja után lefényképezték kocsijának pneumatikáit mindenki

láthatta, hogy a nagy sebesség még a különlegesen kiválasztott és nagyon kedvező talajon is valósággal elégette a gumianyagot, a pneumatik hasznavehetőségének tehát a mai technikai állapotban körülbelül itt van a felső határa. Ahhoz pedig, hogy az átlagos autó legalább százhusz kilométeres óránkénti sebességgel járjon, olyan új úthálózatot kellene teremteni, amire a mai emberiségnek nincs pénze. Szakértők adatai szerint például Franciaországnak annyiba kerülne egyszersmindenkorra ez az új úthálózat, amennyit a hadseregére költ el egy évben.

A »*furor celeritatis*«, a gyorsaság Örülete, rendkívül veszedelmes betegség. Menthetetlenül hatalmába kerít mindenkit, aki nem rendelkezik elég nagy idegerővel ahhoz, hogy tudomásul vegye: a teljesítményből kilencvenöt százalék illeti a gépet, négy a szerencsét és legfeljebb csak egyetlen egy öt magát. Bár az úrvezetők széles rétegei számára ez a tapasztalat nem hízog, itt mégis meg kell mondanunk, hogy általános európai tapasztalat szerint ugyanazt az utat mindig a hivatásos sofőr teszi meg rövidebb idő alatt, noha ugyancsak a hivatásos vezető az, aki lassabban jár. Mi ennek az ellentmondásnak a titka? Egyszerűen csak az, hogy a »profi« sem nem zsarnoka, sem nem szerelmese a gépnek, hanem egyszerűen irányítja azt, míg az úrvezető — legalább is addig, amíg fel nem nő a legjobb, legrutinosabb klasszisba — inkább bravúrokra képes, nem pedig észszerű, okos és veszélytelen kihasználásra. Az említett tapasztalat azután egyre jobban veszt érvényességéből, minél jobban haladunk nyugat felé. Azokban az országokban, ahol az autó már nem számít luxuscikknek és nem is büntetik ennek megfelelően adóval és vámmal fel, a magas égit, ahol sok a kocsis és aránylag kevés a sofőr, a gyakorlat az amatőröket is megtanítja a hivatásosok bölcsességére és egyre kevesebb az olyan balesetek

Vagy katasztrófák száma, amelyeket a vezető bravúroskodása vagy a túra későbbi folyamán előálló kimerültsége idéz elő. Amerikában, ahol a kocsik kilencvenkilenc százalékát maga vezeti a tulajdonos, ez a probléma szinte teljesen el is enyészett már.

Ha elhisszük, hogy az ucca, az országút nem sportpálya, akkor már el is érkeztünk a fejlődésnek arra a fokára, ahol figyelni és értékelni tudjuk a nagy sportteljesítményeket.

A repülőgépnél, érdekes, ezek a veszedelmek sokkal kevésbé jelentkeznek, Először is a kereskedelmi repülőgépeket mindenütt kiváló, kipróbált hivatásos pilóták vezetik, akik nem vesznek el a fejüket és nem csinálnak esztelen bravúrokat, mert nem az az ambíciójuk, hogy új útvonalrekordot állítsanak fel, hanem sokkal büszkébbek, ha megkapják a baleset nélküli repülésért járó elismerést, ami egyszersmind biztos kenyeret is jelent. Másodsor: azok az amatőrök, akik repülőgépre ülnek, rendszeren igen kiváló oktatók kezéből kerülnek ki, akik a kezdet kezdetén megmagyarázták nekik, hogy a lehetőségek csak megnőttek, de nem váltak korlátlaná és hogy bizonyos szabályokat meg kell tartani, ha nem akarnak hamarosan kórházba vagy a temetőbe kerülni. Harmadszor: a levegő még távolról sem annyira megszokott tartózkodási helye az embernek, mint a föld, odafenn sokkal nehezebben határozza el magát bravúrokra az átlagos ember, mert bármilyen rutinos repülő legyen is valaki, hiányzik idegrendszeréből a generációkon át lerakódott biztonsági tudat, amit egyedül a gyorsaság nem képes teljesen ellensúlyozni.

Amikor a nagy repülővállalatok büszkén hivatkoznak arra, hogy baleseti arányszámuk nem rosszabb a vasúténál és jobb, mint az autóé, ezt a lélektani törvényt fejezik ki számokban.

Mindez természetesen a közlekedésre vonatkozik és nem a repülő vagy autóversenyekre. A versenyeken,

ahol a nagy gazdasági és kulturális érdekek szolgálatában a sportszerű vetélkedés lép az első sorba, bizonyos szerkezeti újítások kipróbálásáról van szó és a nagy sebesség azt bizonyítja, hogy ezek az újítások fokozott, a normálisnál sokkal erősebb igénybevétel esetén hogyan állják meg a helyüket.

Az országúti, hegyi és pályaversenyek mellett egyre jobban előtérbe nyomulnak az úgynevezett túraversenyek, ahol éppen azt akarják megvizsgálni, hogy normális igénybevétel esetén melyik kocsik hogyan viselkedik. Ma már ott tart a fejlődés, hogy ha elméletileg egyforma szerencsemomentumokat lehetne juttatni minden gépnek, tehát véletlenek nem befolyásolnák a teljesítményt, a kiszabott feladatnak minden kocsik meg tudna felelni. Ahogy mondani szokták: ma már minden autó megér annyit, amennyit a gyár kér érte, mert különben a nagy világversenyben akár holnap be is csukhatná a boltot.

A nagy szerkezeti újításokat rendszeren pályaversenyeken mutatják be és próbálják ki a világ első konstruktorai. Az allóstartos kilométer, a repülőstartos kilométer világrekordjáért — legutóbb éppen magyar földön, a gyóni betonon — folyó küzdelmek valósággal eltörpülnek amellet a harc mellett, ami a világ híres nagy autópályáin, indianapolisban, a London melletti Brooklandsben, a francia Linas-Montlhéry autodromban, az olasz monzai pályán és a német Nürburgringen folyik minden esztendőben. A Grand Prix-k, a nagydíjak, amiket itt írnak ki, szinte mindig arra a kérdésre felelnek, hogy az esztendő folyamán melyik gyárban sikerült ismét egy lépéssel előbbrevinni a kocsik biztonságát, mert a gyorsaság mellett ma már inkább ez az utóbbi szempont a döntő.

Az említett nagy autó versenypályák legnagyobb része az autók középkorában épült és nem mindenben tud lépést tartani az új, sőt legújabb kor haladásával.

A világon legjobbnak tartott indianapolisi pálya például annak idején a fantasztikusnak tartott száznegyven kilométeres átlagsebességre épült, ami annyit jelent, hogy emelt fordulóban az ilyen tempóval haladó gépek még biztonságban vannak, az emelkedés ellensúlyozza a centrifugális erőt, amely a gépet ki akarja repíteni a pályáról. Viszont már több, mint nyolc esztendő óta nem fordult elő, hogy ezen a pályán száznolcvan kilométernél kisebb óránkénti átlagsebességgel lehetett volna elsőosztályú versenyt nyerni. Ezek a gépek és versenyzők tehát elméletileg minden egyes fordulóban összeütköztek a halálveszedelemmel — és mégis ritkán történt komoly vagy éppen végzetes baleset. Ez — többek között — azt is bizonyítja, hogy a gyárak olyan hatékony fékberendezéseket tudtak kocsijaikra szerelni, amelyek rövid idő alatt és kurta úton biztonságosan tudják a sebességet csökkenteni s hogy ugyanakkor a motorok rugalmasságát annyira felfokozták, hogy a gép az erős fékezés után hallatlanul rövid idő alatt képes ismét igen nagy sebességbe lendülni. Ennek bizonyítékát láthatjuk egyébként minden nap az uccán is, mert ha a villanyrendőr lámpája fordul, a modern kiskocsi is sokkal gyorsabban ugranak ki a csomóból, mint a sokkal nagyobb motorűrtartalmú és löerejű régiebb típusú gépek.

Amerikában a forgalmi rendőrség nemcsak a városokban dolgozik, hanem motoros őrzései állandóan ellenőrzik az országutak rendjét is. Országúton ötven mérföld az a sebesség, aminél többet nem tartanak biztonságosnak és ha valaki túllépi ezt a nyolcvan kilométernek megfelelő határt, biztos lehet benne, hogy percek alatt utóléri a motorbiciklis forgalmi rendőr és átnyújtja a büntetési parancsot. Akkor pedig fizetni kell, mentésig nincs. Minthogy a csúcsebességet így korlátozzák, mivel lehet a teljesítményt, az átlagot, a gyors közlekedést javítani? Azzal, hogy a gép rugal-

másságát növelik, vagyis a teljesen megállított vagy sebességét veszített autót gyorsan lendületbe igyekeznek hozni. Amerikában ezt a nagyobb hengerűrtartalommal igyekeztek elérni, mert a benzin — ez a rendszer nagyobb fogyasztással jár — sokkal olcsóbb, mint az európai kartel-benzin, Európában pedig a motorok fordulatszámát emelik szinte évről-évre, ami viszont az építésben követel meg jobb anyagot.

A repülősportban ezek a problémák nagyjából ismeretlenek s ha fel is merülnek, ritkán válnak a közönség szélesebb rétegei előtt ismeretessé. A repülés és repülőgépgyártás ugyanis ma még az egész világon elsősorban katonai ügy és csak a legutolsó két év alatt kezdett — mint az autónál, itt is Ford kezdeményezésének hatása alatt — kilépni ebből a keretből. A gyárak nem versenyekre készülnek, hanem a légügyi hadvezetőség kívánságainak igyekeznek eleget tenni, amikor egyre gyorsabb és üzembiztosabb, egyre stabilabb gépeket hoznak forgalomba és a kísérletezésnek nemcsak arannyal, de vérrel fizetendő adóját is elsősorban a katonai pilóták róják le. Az újságokban gyakran szereplő repülőbalesetek szenvedő hősei az esetek kilencven százalékában gyári és katonai pilóták, akik ezeknek a kísérleteknek során a rendes használatnál sokszorosan nagyobb terhelésekkel próbálják ki az újabb típusok előnyeit és hátrányait. Néha, ez elkerülhetetlen, a feladat túlhaladja a gép, a konstrukció erejét és ilyenkor megint szaporodik a levegő hősi halottainak száma.

Az egész világ izgatottan figyelte a közelmúltban a nagy Anglia—Ausztrália távrepülés eredményét és a *Black—Scott* pár, akik győztek, hazájukban példátlan népszerűsége tettek szert. Ilyen nagyszabású repülőverseny nagyon kevés akad és *azokat* sem ismétlik rendszeres időközökben. Igazán világlejelentőségű és évente visszatérő repülőversenyt csak kettőt tartanak

számon. Az egyik az amerikai pilóták »derby«-je, amelynek távolsága San Francisco—Haway. Elsősorban katonai jellegű, huszonnégyszeres repülő verseny, amelynek során a hadsereg és a flotta gépeinek Japán felé való használhatóságát próbálják ki. A másik Európa klasszikus díja, a Schneider Trophy, amelyben már nagyon régen csak az angol és olasz márkák mérkőznek. A Capronik, Savoia-Marchettik, a Savoia-Gnome-ok, a Napier-k versengése eddig még minden évben, amikor megrendezték, (legutóbb ez a verseny elmaradt, mert az olasz gépek nem álltak starthoz), újabb és újabb világrekordokat termelt. A feltételek rendkívül érdekesek és nehezek: a gépek olyan háromszög alakú pályán repülnek, amelynek minden egyenesen tíz kilométer hosszú. *Agello* olasz pilótahadnagy 710 kilométeres átlagsebessége tehát az egyenesekben mintegy nyolcszáz kilométeres repülést jelent, *Grierson-Smith* angol repülőkapitány 770 kilométeres világrekordja pedig mintegy nyolcszázötven kilométert.

Természetes, hogy ezek a rendkívüli teljesítmények rendkívüli gépek mellett nem közönséges embereket is kívánnak. Nem mindenki volna képes ilyen sebességgel gépet vezetni, ha még olyan jó pilóta is, sőt előzetes szoktatás nélkül még mint utas is rendkívül rosszul érezné magát a világrekorder-gépben. De mégis: hol vagyunk már attól a világrékörtől, amely az angol parlamentben nyilatkozott meg, amikor Stephenson első, maximális harminc kilométerre képes vasútjának engedélyezése ellen azzal érvelt az egyik képviselő, — mint az mind a mai napig olvasható az egykorú *The Times* hasábjain — hogy az emberi szervezet ilyen nagy gyorsaságot nem képes elviselni! És amikor törvényt hoztak, hogy a vasút előtt vörös zászlóval embernek kell járni, aki a járókelőket hangos szóval figyelmezteti a közeledő veszedelemre! Ezt a tör-

vényt egyébként, amely autókra is vonatkozott, Anglia a reá jellemző konzervatizmussal, alig csak három éve helyezte hatályon kívül.

A sebesség mellett még egy jellemző rekordja van a repülőgépeknek, a magasság. Ezt jelenleg *Donatelli* olasz hadnagy tartja 14.380 méterrel, a második legjobb eredmény Sadi *Lecoite* francia pilótáé volt, 13.970 méterrel.

Az autó és repülőgép mellett komoly szerepet játszik a közlekedésben — de nem a sportban — a léghajó, amelynek üzembiztonsága aránylag nagy, sebessége pedig versenytársaihoz, az óceánjáró hajókhöz képest, jelentékeny. Míg ugyanis a gyors óceánjárók egyelőre az óránkénti hatvan kilométeres határ körül járnak, a Zeppelinek a kétszáz kilométeres átlagot ostromolják.

Tájékoztatóul még megjegyezzük, hogy a nagy autóversenyeket pályán rendszeren kétszáz-kétszáznegyven kilométeres átlagsebességgel nyerik meg, a hegyi versenyekben a kilencven kilométeren felüli sebesség pedig már nagy teljesítménynek számít.

ÖKÖLVÍVÁS

Már a görög olimpiai játékokon is szerepelt, akkori formáját természetesen össze sem lehet hasonlítani módszereiben és menetében a mai boxolással. A művészi ökölvívás rendszerét az angol James *Fig* dol-

gozta ki, aki 1719-ben Anglia hivatalos ökölvívó bajnoka lett.

A boxolás különösen Angliában volt népszerű, onnan került Amerikába, mint a bevándorlók késhegyig menő kenyérharcainak egyik fontos eszköze.

Magyarországra gróf *Esterházy* Miksa hozta el Angliából az ökölvívást, 1875-től rendszeres box tréning folyt a Magyar Athletikai Clubban. Az első fellángolást hanyatlás követte, a magyar ökölvívó sport új fellendülése *Tat its* Péter személyéhez fűződik, aki 1910-ben kiásta a régi hagyományokat, felkutatva a tehetségeket és megvetette alapjait boxolósportunk újjáéledésének. *Kankouszky* Artúr nagy munkát végzett a szervezés terén, de még nagyobbat a magyar boxolók nemzetközi összeköttetéseinek felépítése érdekében. A nemzetközi kapcsolatoknak köszönhetjük, hogy a magyar boxoló válogatott csapat a kontinens legjobbjai közé számít, 1928-ban Amszterdamban *Kocsis* Antal, 1932-ben Los-Angelesben *Énekes* István olimpiai bajnokságot tudott nyerni a légsúlyban.

A boxolás népszerűsége Amerikában páratlan arányokat öltött. A professzionista ökölvívók nehézsúlyú vezető csoportjának mérkőzéseit százezres tömegek nézik végig, százezrek áldoznak dollármilliókat azért, hogy láthassák a nehézsúlyú óriások összecsapásait olyan összecsapásokat, amelyek néha két-három perc alatt végetérnek.

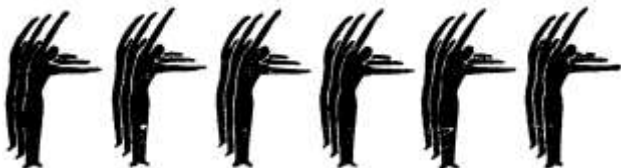
A háború előtt a francia *Carpentier* volt Európa legjobb öklözője, a háború után *Schmeling* és *Camera*, bizonyos mértékben *Paolino* szerzett tekintélyt Amerikában az európai ökölnök. A háború előtt világesemény volt *Jeffries* és *Johnson* összecsapása, a háború után *Dempsey* lett a legnagyobb csillag, évekig legyőzhetetlen világbajnok, olyan ökölvívó, akinek klasszisztát, készülségét a fiataloknak a mai napig sem sikerült túlszárnyalni. Tőle *Tunney* vette át az uralmat, azután

»apróbb csillagok« — *Sharkey, Schmeling, Camera, Baer, Braddock* — kora következett, ami együttjár a boxolás népszerűségének bizonyosfokú hanyatlásával. 1935-ben feltűnt egy *Louis* nevű amerikai néger, úgylátszik, komoly esélyei vannak arra, hogy megismétli Dempsey karrierjét.

PELOTE

Baszk labdajáték. Legnépszerűbb formáját cementes talajon játsszák. A pálya 65X12 méter, hosszában négyméterenkint húzódó vonalakkal három részre osztva. Két csoport játszik három-három emberrel. A pályát tíz méter magas fal zárja le, erre ütik a labdát. Néha oldalfalat is alkalmaznak. Két ember a 12 méteres fal elé helyezkedik, a csapat harmadik tagja hátrább vár. A falra dobják a labdát, az ellentábor játékosainak el kell fogni és visszadobni. Aki hibáz, vagy a játékhátáron túl dob, pontot veszít. A pelote-ot szabadkézzel, vagy chisterának nevezett hosszú, keskeny, hajlított kesztyűvel játsszák. A labda kaucsukból készült, bőrrrel van bevonva, súlya 120 gramm.

Sí

Az igazi fehér sport nem a tenisz, hanem a sí. Mert ezt a fehérséget nem a ruházat adja, hanem a természet. A síző orthodox sötétkék ruházata is arra való talán, hogy kontraszthatással szolgáljon. Magyarországon csak a legújabb időkben lett igazán népszerű a sísport s így talán a svábhegy-i lejtőkön divatos síruhájában, áramvonalas síjével, rugós kötésével sok sinagság hajlandó azt hinni, hogy a sízésnek nincs nagy múltja. Holott...

Vessünk néhány pillantást az északi simúzeumokba. Az ősi leletek azt mondják, hogy a sí sok ezer évvel Krisztus születése előtt valóság volt már, ha nem is mint sport, de fontosabb annál: közlekedési eszköz. És nemcsak az északi népek síztek a történelemelőtti időkben, hanem más nomád népek is. Különbő leletek a Fekete tengertől elvezetnek egészen a Távol-Keletig. Sem futóversenyeket, sem izgalmas slalomversenyeket nem rendeztek ekkor, de annál nélkülözhetlenebb volt a vadászatnál, az állattenyésztésnél és aztán később — természetesen — a hadviselésben. A sí, vagy talán inkább a mély havon való közlekedési eszköz első legkezdetlegesebb formája az a hótalp volt, mely nem szolgált síklásra, csak azt célozta, hogy az ember testsúlya a süppedő hóban nagy felületen legyen elosztva. Ha a mai időkben tudjuk, hogy a repülésnek milyen

sokat használt az a tény, hogy a repülőgép fontos hadieszköz, akkor nem szabad azon csodálkoznunk, hogy a sínek a fejlődésében is nagy szerepet játszik az, hogy az északi hadviselők a »hócipők« (ennek persze teljesen más volt az értelme, mint ma) nélkül képtelenek voltak seregeiket mozgatni a mély havon. 1564-ben a svéd-dán háborúban a svéd Colart hadvezért döntő sikerhez juttatta négyezer »hófutója«. 1590-ben egy nagyobb orosz hadsereg hótalpak nélkül vonult Finnország ellen, ahol mindössze 600 finn paraszt meg tudta állítani a sereget, mert ezek a finnek síjeikkel roppant mozgékonyt mutatottak a mély hóban mozogni alig tudó oroszokkal szemben, akik végül is nehéz veszteségekkel voltak kénytelenek visszavonulni. Haditapasztalat-e, vagy más? — tény, hogy az oroszoknál is felbukkan a sí s valójában Nagy Péter alapította meg az orosz hadsereg síkülönítményét és talán ennek is köszönhet valamit, hogy birodalmát északnyugat felé egészen Memelig kiterjeszthette. Ez bizony így van, hiába csóválja a fejét az Anna kápolna környékén nadrágfékkel sikló úgynevezett »mazsola«. Hát még ha tudná, hogy ősi norvég mondák szerint a norvégek a pogány korban síisteneket is imádtak, volt egy síistenük: Üli és egy sístennőjük: Skade.

A finneknél is találunk érdekes nyomokat arra nézve, hogy ők is síztek időtlen idők óta. Hiszen nemzeti eposzuk, a Kalevala nemcsak a sízésről tesz említést, de részletesen leírja a síkészítés módját is. A finnek most is a hosszútávfutásban vezérkednek, ezt sima terepüknek köszönhetik, ahol elsősorban a hosszútávfutók fejlődtek. Az ő léceik ormótlanak, hosszúak, szélesek voltak, mert hiszen nemcsak gazdájukat, hanem súlyos terheket is kellett vinniök anélkül, hogy bele-süppedjenek a hóba.

Talán olyan régi a sízés, mint az egyik legősibb mozgás: az úszás. A homo sapiens valószínűleg törte

a fejét, hogy a hatalmas őselemet, a vizet minden halmazállapotában legyőzze. Aki most remek hickoryfából készült acélvédős, Kandahar kötésű síjét viaszolja, ne feledkezzék meg azokról a svéd mocsarak mélyén talált ősi leletekről, melyeknek a legszebb sport élvezését köszönheti.

Ezek között a régi sík között sok olyan van, amely döbbenetesen hasonlít a sí mai formájára. Az oslói múzeumban van egy sírész, melynek életkora a tufa-geológiai vizsgálat szerint mintegy 2500 év. Ez a körisfából készült sírész a maga felhajlított orrával, 7 centiméteres szélességével, vajatáival szinte teljesen azonos a mai síléccel.

Nem volt ismeretlen a régi időkben az állatbőrrel bevont síléc sem, tehát a fölfelé haladást annyira megkönnyítő főkabórnek is van nyoma a sí őskorában. A felerősítésnek számtalan fajtáját használták, általában mereven kivájták a cipő helyét s a mai pompás modern kötéseket akkor fűzfaháncs, sás helyettesítette. A botok hosszúsága is változott. A vadászó nyilazó sízők egy botot használtak és még a múlt század végén is vitatkoztak arról, hogy egy vagy két bot használata helyes. A múlt század végén az osztrák Zdarky és vele egyidőben a norvég *Huitfeld* olyan újításokat adtak a símozgalomnak, melyek megindíthatták a sportszerű sízés korszakát.

A sportszerű sízés kezdetéig a múlt századba kell visszamennünk, őshazája ennek is Norvégia. A telemarki sízők vetették meg a sportszerű sízés alapjait. Az első síverseny 1865-ben volt Haugelidben, melyet *Sondre Nordheim* nyert meg saját maga készítette sílécein. Nem lehet pontosan megállapítani, hogy ennek az első versenynek mik voltak a számai, de valószínű, hogy a slalom mellett ezen a versenyen már ugrottak is. *Sondre Nordheim*et tekinthetjük a sportszerű sízés megalapítójának. Azok, akik élvezik ennek a gyönyörű

sportnak csodáit, gondoljanak kegyelettel erre az egyszerű morgedali pásztorfiúra, aki később mint ács és sikerszító megteremtette a világot hódító csodálatos sísport alapjait.

Tizenöt évvel később Kristianiában már külön síklub alakult, mely különösen a síugrás fejlesztését vette programjába.

Északról aztán beáradt Közép-Európába is a sport-szerű sízés. A múlt század nyolcvanas éveiből egy kedves történet világítja meg legjobban, hogy milyen újdonság volt errefelé a »lábszánkó«. Egy régi krónika följegyzi, hogy egy riesengebirgei erdőkerülő, Rieger nevezetű, mikor egyszer a Goldhöhn a hegyoldalban két nyílegyenesen futó párhuzamos nyomra akadt, semmiképpen sem tudta megfejteni a titokzatos jeleket. Babonás félelemmel közeledett a nyomok felé s végül is titokzatos szellem jeleinek tartotta. Teljes esztendeig tartott elképzelése a furcsa nyomokat hagyó hegyi szellemről, míg végre sikerült személyesen is megismerkednie a rejtélyes szellemmel, aki nem volt más, mint egy Vorweg nevű norvég kapitány, akit élete fordulása a Riesengebirgébe űzött s itt sem feledkezett meg szeretett sportjáról.

Akik a középeurópai sísport eredetét kutatták, mindig északra lyukadtak ki. *Wild* nevű svájci úriember 1868-ban Norvégiából hoz magának »hócipőt«, majd egy névtelen chamonixi orvosra bukkanunk, akinek fura szerszámja ugyancsak norvég eredetű. Bécsben először 1874-ben láttak ilyet, amikor Julius Payer északisarki expedíciójából visszaérkezett. Itt is, ott is feltűnik a sí s természetesen elsősorban a hoszsútélű alpesi országok fogadják lelkesen a nagyszerű alkotmányt. A múlt század végéfelé már mindenütt rendeznek sí versenyeket, melyek mindenütt nagy lelkesedést keltenek s egyre szélesebb körökben terjednek. Rohamosan fejlődik a felszerelés és 1893-ban a híres

osztrák Matthias *Zdarsky* megalapítja az első siiskolát s megszületik az úgynevezett lilienfeldi technika, mely őse a mai modern lendületi stílusoknak.

Láttuk már, hogy a norvégek mikor rendezték meg első sí versenyüket, mely talán első volt az egész világon. 1884-ben rendezték az első futóversenyt Svédországban. Ennek a versenynek érdekes előzménye volt. *Nordenskiöld* tanár grönlandi útjára több lappot vitt magával. Mikor hazaérkeztek, a lapp férfiak büszkén mesélték, hogy 460 kilométert tettek meg sível 57 óra alatt. Sokan kételkedtek ebben az állításban s így még ebben az évben versenyt rendeztek, még pedig kissé hosszú: 220 kilométeres távon. A győztes a Grönlandban járt lappok egyike volt és 21 óra 22 perces idővel győzött. A teljesítmény igazán kiváló, különösen ha figyelembe vesszük, hogy milyen otromba nehézkes sível és botokkal futották az embertelenül hosszú távot. Mintha összebeszélt volna a két ország: Finnország is ebben az évben rendezte meg első nyilvános nagy síversenyét. Finnország minden részéből összegyűltek a sízők, vadászok, halászok, akiknek a hivatásuk is megkívánta a sízést. A verseny éppen ezért igen nehéz volt és bámulatosan jó időket értek el a versenyzők. Még hozzá 3 méteres, 8—10 centiméter széles talpakkal.

Az első közép európai verseny Ausztriában Mürz-zuschlagban zajlott le óriási érdeklődés mellett. A verseny legnagyobb szenzációja egy *Samson* nevű Bécsben tanuló norvég pékinas 6 méteres ugrása volt az első osztrák sánctól.

A század elején rohamosan fejlődött a sísport és a síkészítési technika. Lassan elváltak egymástól a sísport egyes ágai és mindegyik külön önálló követelményekkel lépett fel. A futásra való sí lassan vékonyodott, egyre keskenyebb lett. A mai futósi hosszú és keskeny és csupán futásra való. Ellentétben az ugrósi egyre

nehezebb és szélesebb lett. Ma már az ugrósi súlya nyolc-tíz kiló, mintegy két és fél méter hosszú és kb. 10 centiméter széles. Míg a futósínek csak egy vájata van, az ugrósínek három, hogy a leérés után minél biztosabb vezetése legyen a lécnak. A két szélsőség közt állnak a lesiklósí, melyek közül a lesiklóversenyekre használt sí egyvájatú, hosszú és bizonyos határig nehéz is. A slalomsí valamivel rövidebb és könnyebb.

De állandóan változik a lécek formája, a felszerelés, mint maga a stílus is. Ma már kegyeletteljesen tudunk csak a lilienfeldi stílusra gondolni, de a versenyeken már az arlbergi stílus is elavult. A kis pékinas 6 méteres ugrása csodának számított annakidején, most pedig már az esztelenül épített óriássáncok 100 méter körüli ugrásokat tesznek lehetővé.

Mielőtt rátérnénk a sísport jelenlegi világhelyzetére, szenteljünk néhány szót a magyar sísport keletkezésének. Nincs adat arra, hogy az ősmagyarok valaha is ismerték volna az északi népek furcsa szerszámját. Azt sem lehet bizonyosan tudni, hogy a sí hogyan került el Magyarországra. Föltehető, hogy hozzánk is északról látogatott el a diadalmas »lábszánkó«. Egyes feljegyzések szerint Kolozsvárott tűnt fel először Magyarországon a sí. A kolozsvári hegyekben és a gyalui havasokban üzte ezt a sportot mintegy 30 tagú társaság, főleg főiskolai hallgatók, akiknek vezetője egy *Hangay Oktáv* nevű főiskolai tanár volt. Hogy ez így volt-e 1890-ben, arra nézve biztos adat nincsen. Ám a beszercebányai honvéd-gyalogezred parancsnoka, *Palkovics József* 1891-ben bebizonyíthatóan bevezette csapatába a katonai sízést. Ez a kísérlet azonban nem sikerült egyelőre. Valójában *Demény Károly* és *Bély Mihály* voltak a sportszerű sízés megalapítói. Feljegyezték a pontos dátumot is, amikor ők ketten felcsatolták a Norvégiából hozott léceket. 1892 december 4-ike volt akkor. Egy év múlva megalakult az első sícsapat, a

ÖBTÉ sícsapata, melynek harmadik tagja *Holfeld* Henrik volt. Mikor volt Magyarországon az első síverseny? Furcsa és alig érthető, hogy a sízésre nem éppen alkalmas Dél-Magyarország rendezte az első sí versenyt, Szabadka és Újvidék között 103 kilométeres távon. A rendező klub az Achilles Sport Egyesület volt. A győztesnek csak az idejét jegyezték fel: 4 óra és 44 perc alatt futott be az első. A legendás *Zdarsky* Mátyás is oktatott Magyarországon s először a brassóiakat tanította a lilienfeldi síművészetre. Az első nemzetközi síversenyt és a magyar síbajnokságot Tátraszéplakon rendezték meg, melyet az osztrák *Richard Gerin* nyert meg. A magyar sísport ekkor óriási méretekben kezdett kibontakozni. De mint annyi mást, a magyar sísportot is derékontörte a világháború. A boldogemlékű *Bilgeri* György maga mellé gyűjtötte a hadseregben a jóképességű magyar sízőket, *Devant*, *Delmárt*, *Romesiert* stb., de a katonai sízés természetesen nem sportszerű volt. Trianon pedig szinte mindent elvett, ami a sísporté volt. Elvesztettük csodálatos terepeinket és szinte érthetetlen csodának kell minősíteni, hogy az utóbbi években a magyar sísport olyan óriási lendületet vett, hogy újabban már ebben a sportágban is vannak komoly nemzetközi sikereink.

Hogy áll jelenleg a sísport szerte a világon? A norvégek megtartották vezető szerepüket. Ha nem is mindenben. Ugróik a világ legjobbjai. Seholy nincs annyi szinte egyforma képességű világklasszis síugró, mint Norvégiában. De nem is csoda. A síugrás nemzeti sport itt, még a nők is ugranak. Futóik szintén az első vonalban vannak, de itt már erős konkurrenciát kell vívniuk az ősi ellenfelekkel: Finnországgal és Svédországgal. A rövidebb távon (18 km) a finneké a hegemonia jelenleg, a hosszabbikon (50 km) a finnek, svédek és a norvégek egyforma esélyekkel vetélkednek. Hol ennek, hol annak az országnak a fia viszi el a pálmát. Az

úgynevezett kombinált versenyben, mely 10 km-es futásból és ugrásból áll, a norvégek verhetetlenek. Náluk ez a szám hagyományos versenyszám, mert a Holmenkoll-versenyeken ezért a győzelemért kapja a győztes a király serlegét. *Lauritz Bergendahl*tól *Thorleif Haugon*, *Grøttumsbraatenen* keresztül *Oidbjörn Hagenig* mindig volt a norvégeknek versenyzőjük, aki vissza tudta verni a »külföldiek« rohamát. Ezekben a számokban Közép-Európa elmarad az északiaktól. A dombos, hol változatos, hol sírna északi terepeken sajátos stílus alakult ki, melytől teljesen függetlenül megszületett az alpesi stílus. A lesiklás mesterei nem az északiak, hanem az alpesiek: a svájciak és az osztrákok. Az alpesi terepek más követelményeket támasztanak a sízővel szemben, mint az északiak. A lesiklóversenyek finomított kiadása, a mesterséges akadályokkal, zászlókapukkal ellátott slalomverseny is az alpesi népek győztes száma, ők viszont futásban és ugrásban gyengébbek. Az alpesek szörnyű meredekjei a lesiklótechnikát kívánják meg elsősorban s ez ki is fejlődött az alpesiekben.

A sísport 1924 óta kapott helyet az olimpiászok programján. Chamonixban, St. Moritzban, Lake Piacidban rendeztek eddig téli olimpiászt. A németeké Garmisch-Partenkirchenben lesz, a bajor alpokban. Mindenfelé az északiak taroltak. Chamonixban csak norvég győzött. *Thorleif Haug* megnyerte a 18 km-es futást, az 50 mk-est és az összetett versenyt (18 km és ugrás). Hármas győzelme mellett az egyéni ugrást ugyancsak norvég nyerte, a forradalmi stílusáról nevezetes *Tullin Thams*. St. Moritzban, vagyis az 1928-as amsterdami olimpiász évében a norvégek már kénytelenek voltak egy számot a svédeknek átengedni, a svéd *Hedlund* itt megnyerte az 50 km-es futást. A rosszul viaszolt norvégek (az »elviaszolás« a sísport legkedvesebb kifogása ...) a másik három számban vígasztalódtak.

Johan *Gröttunsbraaten* kettes győzelmet aratott, megnyerte a 18 km-es versenyt és a kombinált számot. *Andersen sa.* ugrásban győzött. A legutóbbi olimpiász az északamerikai Lake Placidban volt, ahol a norvégek még további visszaesést mutattak. Birger *Ruud* főlényenel győzött az ugrásban, Gröttunsbraatennek is sikerült újból a kombinált szám olimpiai bajnoksága, a futószámokban azonban a másik két félelmetes északi nemzet győzedelmeskedett. 50 km-en a nagyszerű finn *Saarinen*, 18 km-en pedig a svéd *Utterström*.

Mint látható, nem hiába ringatták a sízés bölcsőjét északon, eddig nem sikerült más síversenyzőnek, mint északinak olimpiai bajnokságot nyerni. Figyelembe kell azonban venni, hogy a sokkal kisebb múltra visszatekinthető lesiklőszámok eddig még nem kaptak helyet az olimpiászok programján. Garmisch-Partenkirchenben lesz először olimpiai lesiklőbajnokság. Pedig az Európabajnokságnak számító úgynevezett FIS-versenyeken, melyeket a nemzetközi síszövetség, a FIS rendez, már megmutatták az alpesiek az oroszláncörmeiket. Az alpesi sízés egyik nagy mestere, Hannes *Schneider* működési helyén, St. Antonban rendezik a világhírű Kandahar-versenyeket a Galzig-csúcsról. Ezen a versenyeken a norvégek játsszák azt a szerepet, amelyet a középeurópaiak a futó és ugrószámokban játszanak. *Seelos*, *Furrer*, *Zogg*, *Steuri* a lesiklőnek és a slalomnak ugyanolyan nagyságai, mint *Ruud* az ugrásnak, *Nurmela* a futásnak. Bár az igazság kedvéért meg kell jegyezni, hogy az északiak a lesiklőst sokkal eredményesebben tanulják, mint a középeurópaiak az északi számokat. Legalább is erre vall Birger *Ruud*, Sigmund *Ruud*, *Sörensen* szereplése az 1935-ös tél nagy lesiklóversenyein.

A stílus állandó forrongásban él. Az évekkel előbb még egyedül üdvözítő stílust most már a lomtárba dobják és gúnyosan a »mazzsolának« vetik oda. Nézzünk

végig az egyes ágak stílusain. Futásban a léczvezetésen kívül a bottechnika ment át kisebb-nagyobb változásokon. A futás talán csak 1922-ben kapott rendszert, addig általában úgy futottak a versenyzők, ahogy eszükbe jutott. Ekkor jött a »hármás lépés« stílusa, melynél a futó három lépés után lendíti magát páros bottal előre. Természetesen a norvégeké a kezdeményezés. Ugyancsak tőlük származik az úgynevezett passgang-stílus is, amely egybotos lendítés s minden lépésre a lépő láb oldalán lévő bot leszúrásából áll. Ezt a két stílust váltogatják, kombinálják alkalmak, terek szerint. Az ugrásban már nagyobb változás történt. A régi ugró stílus az álló stílus volt. Itt az ugró merőlegesen áll a lejtőre. A norvégeket azonban ez a »vigyázás« nem elégítette ki s 1924-ben már jöttek az úgynevezett aerodinamikus stílussal, melynél az ugró a levegő ellenállását használja ki, röviden szólva: ráfekszik a levegőre. Ez a gyönyörű stílus impozáns külsőt ad az ugrónak, aki annyira ráhajlik a levegőben a léceire, hogy majdnem a léccsőrre ér. Ez az uralkodó stílus az ugrásban. Az aránylag fiatal alpesi sízés technika állandóan forr, változik, fejlődik. A lesikló stílus alapjait *Zdarsky* fektette le az ő lilienfeldi iskolájában. *Zdarsky* akkor még csak egy botot használt, ez a bot hosszú volt és nagy szerepe volt a — botlovaglásban. Erre a sízési »mankóra« aztán rövidesen nem volt szükség, mert az alpesi sízés annyira kifinomodott, hogy a különféle lendületekkel az irányváltoztatást sokkal simábban meg lehetett csinálni, mint a fékező és nem esztétikus botlovaglással. *Hannes Schneider* stílusa jelenti a következő mérföldkövet. Tőle származik az arlbergi iskola, mely már teljesen modern stílus, mély guggolásból, támasztott ívelésből, hókéből, különféle krisztániákból áll. Minden kezdő most is ezeken a fejlődési fokokon jut keresztül. Újabbán, mikor már a lesiklóversenyek egyre nagyobb versengések közepette

folytak le, hódított tért a legújabb stílus, a »Tempo-schwung«. Nehéz lenne kikutatni, hogy ki csinálta először. Elégedjünk meg azzal, hogy az osztrákok utolérhetetlen képességű versenyzője, Anton *Seelos* mutatta be először tökéletesen az új, teljesen modern, fékezés nélküli lendületi stílust. Seelos — és követői — keskeny nyomban siklanak, nagy »Vorlage«-val s irányváltoztatásra nem a sí fékező hatását használják fel, hanem a testsúlyukat fordítják az új irányba s a lécek, lapjukon fordulva, úgyszólván sebességvesztés nélkül követik a testet az új irányban.

Hogy áll Magyarország a világ sínemzetei közt? A viszonyok mostohák nálunk a sísport üzésére. A hógazdag tél ritka és nincsenek igazi jó lesiklóterepeink. Csak az tudja megállni a helyét, aki külföldi tréning-alkalmakon használja ki a külföldi terepeket és a külföldi mestereket. Egy osztrák sívezér azt mondta a magyar versenyzőről, hogy a magyarok intelligensek és »nézve« tanulnak. És tényleg: sok jó versenyzőt kell látniok, hogy rájöjjenek a stílus minden finomságára. Az északiak és az alpesiek mellett tulajdonképpen nem sok keresnivalónk lenne — papíron. A magyar nagyszerű sportratermettsége azonban még ezen is túlteszi magát és a rohamosan fejlődő magyar sísport a mostoha viszonyok dacára máris kitűnő nemzetközi teljesítményeket tud felmutatni. Érdekes, hogy éppen a lesiklőszámokban vannak esélyeink s ezekben mutat fel sísportunk nagy eredményeket. Egyik legnagyobb fegyverténye a magyar sízésnek *Csík (De Povere)* Gerardnak az olaszországi Canin-versenyen elért 6-ik helyezése, amikor olyan nagyságokat vert meg, mint például a sokszoros osztrák bajnok, sőt Európabajnok *Häuser*. Ugyancsak ő az 1935-ös főiskolai világbajnokságon a lesiklóvilágbajnokságban harmadik lett, a slalom világbajnokságban pedig *Szápáry* László szerezte meg a harmadik helyet. Szápáry igen jól szerepelt

még a német lesiklóbajnokságban és egyik legszebb eredménye a Kandahar-versenyen a slalomban elért 16-ik helye, melyet csak az tud méltányolni, aki tudja, mit jelent a Kandahar-verseny mezőnye.

A fiatal *Darabos* az ugrásban reménykeltően fejlődik, futásban is akadnak tehetségeink, de itt még nagyon sok tanulás, szorgalom kell ahhoz, hogy legalább Közép-Európában számítsunk. Sajnos, a magyar természet éppen ezekben a sok szorgalmat, nagy önmegtartóztatást és céltudatosságot kívánó versenyszámokban nem érvényesül. Az első magyar nemzetközi klasszisfutó és ugró kell hozzá, hogy megdöntse ezt a nézetet. A magyar virtus, a »hujhujhajrá« a lesiklásban érvényesül legjobban, a vad, veszélyes lefelé száguldásban. A lesiklós számokban komoly a remény, hogy egyik-másik versenyzőnk föltornássza magát a nemzetközi élmezőnybe.

Mi az oka annak, hogy a sísport olyan hallatlanul népszerű s népszerűsége egyenesen csodálatos méretekben fejlődik? Válaszul azt feleli a síző, hogy: a₁ sízés a legszebb sport. Harmonikusan edzi, fejleszti az egész testet. A lábizmok éppen úgy erősödnek, mint a botozás következtében a karok és az egész felsőtest. Úgyiszlóván minden szervet igénybevesz a sízés, melynél tehát az egyoldalú testedzés veszélye leginkább kizárt. Ez a sport nem pályához kötött, hanem a természet csodáinak a kellős közepébe viszi a sízőjét. A hóval borított hegyek tündérszép világa az a pálya, ahol a sízők sportolnak. Kristálytisza, portalan magaslati levegő frissíti fel a sízőt. A túrák királyai a sítúrák. A sízés kielégíti a csendesen túrázgatót s a vadul siklani szeretőt, a sebesség szerelmest egyaránt. Közelve a természethez, magasravisz, fölemel. Nincs még egy sportág, mely olyan testi és lelki gyönyört ad, olyan harmonikus testfejlesztő, olyan izgalmas és élvezetes, mint a sízés.

TENISZ

Franciaországban tűnt fel a XIV. században, akkor még »tenez«-*nsk* nevezték azt a játékformát, amiből a modern tenisz kifejlődött. A királyi udvarok és a főnemesi házak szórakozása volt. Egész Európában, Magyarországon is évszázados múltja van. Angliában és Amerikában a múlt század hetvenes éveiben kezdtek teniszbajnokságokat rendezni. A kilencszázas évekig finomkodó, ütögető játék volt a tenisz. Angliában feltűntek a *Doherty* testvérek, ők alkalmazták először az éles, helyezett ütéseket. Az úri társaság nehezen barátkozott meg finom sportjának »eldurvításával«, de ez az ellenszenv nem tudott gátat vetni a fejlődésnek. *Doherty*éktől az ausztráliai *Brooks* vette át a világranglista elsőségét. 1910-ben visszavonult, 1920-ban azonban ismét megjelent a verseny pályákon és zsonglőri technikája segítségével öreg fejjel is jó eredményeket ért el.

A háborúelőtti gárda legjobbjai: *Wald ing*, *Ritchie*, *Boe*.

A háború után Amerika vette át a vezetőszerpepet *Tilden*, *Johnston*, *Hunter*, *Williams*, *Richards* révén. Közöttük kimagaslóan legjobb volt *Tilden*, aki a szürke tömegből nagy szorgalommal fejlődött ki, a világ legjobb játékosa lett.

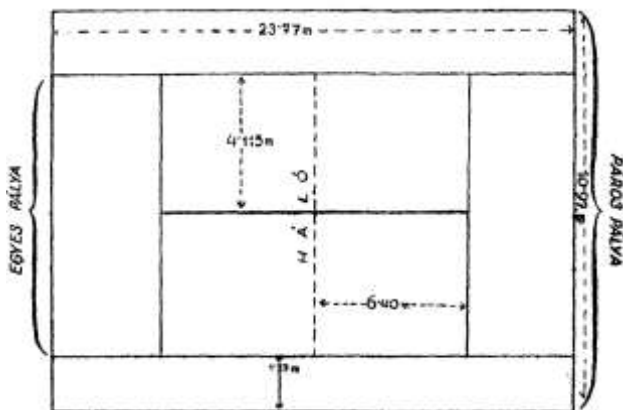
Lacoste, *Borotra* és *Cochet* a húszas években tűnt fel, a három nagy játékos megszerezte Franciaországnak a világhegemóniát. Amerikából Franciaországba hozták a Davis Cupot, a legnagyobb teniszvándordíjat.

A teniszsport történetéhez tartozik az a mulatságos epizód, amely Le Havreben, a francia vámhivatalban játszódott le, mikor a Davis Cup döntőjéről hazatérő játékosok partraszálltak a megnyert óriási ezüstserleggel. (Inkább tál, mint serleg.)

Az ügybuzgó vámhivatalnok lecsapott az ezüst edényre, mérlegre tette, megbecsülte művészi értékét

is és hatalmas vámot vetett ki a teniszbajnokokra. Cochet és társai nem akartak fizetni, a vámtiszt nem akarta őket elengedni a kupával. Végül Cochetnek mentő ötlete támadt:

— Kérem, — mondotta — ez a serleg átfutó áru. Amerikából hozzuk, nem marad Franciaországban, hanem tovább fogják vinni más országokba.

A tenispálya rajza

— Ez biztos? — kérdezte gyanakodva a vámtiszt.
 — Biztos... — erősítették a teniszezők.
 — Írásbeli nyilatkozatot kérek róla — szolt a tisztviselő.

A három teniszbajnok sokesztendei szorgalmas munka után megszerezte Franciaországnak a világ legnagyobb teniszdíját, azzal a reménnyel hozta haza a Davis Cupot, hogy a serleget időtlen időig franciák fogják védeni s most egy hivatalnok okvetetlenkedése miatt kénytelen volt írásban adni, hogy Franciaország kötelezi magát a Davis Cup elvesztésére, — tranzitó árunak tekinti a nagy díjat.

1933-ban sikerült beváltani Cocheték kötelezvényét. Angliában feltűnt *Austin* és *Perry*, e két pompás játékos — az utóbbi 1935-ben a világ rangelsője — elhódította Franciaországtól a Davis-serleget és napjainkig védi.

Amerikában pompás fiatal játékosok léptek Tilden nyomdokaiba, — *Shields*, *Wood*, *Allison*, *Loit*, *Suiter*, *Parker* és a magyar *Makó* Jenő, — de ezek a fiatalok még nem bírják legyűrni az angolok szívósságát. Perry az uralkodó csillag, elsőségét a német *Cramm* és az ausztráliai *Crawford* veszélyezteti.

Magyarországon 1894-ben rendezték az első bajnokságot, gróf *Pálffy* Pauline nyerte. A XX. század első éveiben *Segner* Pál és *Zsigmondy* Jenő volt a legjobb magyar játékos, 1912-ben került az élre *Kehrling* Béla, 1934-ig megőrizte elsőségét. 1926-ban a világranglista nyolcadik helyén állt.

RUGBY

Labdajáték, amelyből a futball kialakult. Amerikában a rugbyt nevezik futballnak, az európai értelemben vett labdarúgás neve » *Association Football*«. 1871-ben Londonban alakult meg az angliai rugby szövetség, ez alkotta meg a ma érvényes szabályok alapjait. A szabályokat állandóan változtatják, szelídíteni igyekeznek a játékot, de kevés sikerrel. Amerikában, ahol a szelídítés a legkevésbé sikerült, évente 40—50 halottja van a rugbynek. A játék veszélyességét azzal igyekeznek ellensúlyozni, hogy a professzionista játékosoknak óriási fizetéseket adnak. Erre könnyű fedezetet találni, mert a nagyobb meccseknek 100—120.000 nézője van.

A pálya 100X68 méter méretű. Két végében 3·5X5·5 méter méretű kapuk állnak, amelyeket háló borít, de a gólt el lehet érni úgy is, hogy a labdát a kapu oldaloszlopainak meghosszabbításából álló háló-

nélküli részbe juttatják. A kapusnak nemcsak a kaput, hanem az egész gólvonalat védenie kell. Két csapat játszik 15—15 emberrel. A játék nem góltra, hanem pontokra megy, az elért gólokat pontokra számítják át. A gólkísérlet három pont, a szabadrúgásból elért gól három pont, kísérletből lőtt gól öt pont, minden egyéb *gól* négy pont. A mérkőzést az a csapat nyeri, amelyik nagyobb pontszámot ér el. A csapatokban egy kapus, négy hátvéd, két fedezet, nyolc csatár játszik. A rugby nemcsak lábbal, hanem kézzel is játsszák, az ellenfelet le lehet fogni, akadályozni lehet a játékban és az előrehaladásban, amiből tumultusok, vad összecsapások származnak és egy-egy összerohanó csoport szétválasztása után sokszor nem a mentőkre, hanem a hullaszállítókra van szükség. A játékot kezdő fél a középvonalra áll fel, a másik csapat tagjai tőlük kilenc méter távolságra helyezkednek el. A középső csatárok valamelyike indítja el a labdát. A csapatok arra töreksenek, hogy vagy kézzel juttassák be a labdát ellenfelük kapujának hálós részébe, vagy lábbal rúgják a kapura úgy, hogy a labda a kapu fölötti hálónélküli részbe repüljön. A rugby-labda tojásalakú, hosszúsága 75-5—79 cm, szélessége 64—66, súlya 370—400 gramm.

TORNA

A testkultúrában nagy szerepet játszik a tornasport. Önállóan a nagy polgári tömegek testedzési rendszere, mint versenysport rendkívül népszerű, mert gyakorlatai színesek, érdekesek, változatosak, a tömegek egyöntetű mozgása lenyűgözően szép. Mint kiegészítő sport minden más sportág edző gyakorlataiban nagyszerepet játszik. A sportágak egész seregében döntően fontos az előkészítő torna, mert eszközei kiválóan alkalmasak bizonyos testrészek fejlesztésére, izmaink erősítésére, a küzdőképesség, teherbírás fokozására. Tornázik a futbalista,

az atléta, a vívó, az ökölvívó, a birkózó, az úszó, a teniszező. Mindezekben a sportágakban külön-külön tökéletes, szélesskálájú rendszerét dolgozták ki az edzési tornagyakorlatoknak.

Az ógörög testkultúrában fontos szerepet játszottak azok az iskolák, amelyekben a fiatal fiúkkal torna-gyakorlatokat végeztek. Primitív volt a rendszer, hiszen tudósainak sejtelve sem volt az emberi testnek, a szervezetnek azóta fokozatosan feltárt ezeryi titkáról, de a külső hatások tanulmányozására épített gyakorlatokkal is jó eredményeket tudtak elérni, s a hellén ifjú jó neveléséhez éppen úgy hozzátartozott a gimnasztikai iskolák látogatása, mint a filozófusok előadásainak hallgatása, a bölcsészeti tanulmányok ismerete.

Az ógörög kultúra hanyatlása magával rántotta a tornászatot is, s ha később a kontinens más és más népének körében fel is tűntek a torna hívei, s eredményeket is értek el, munkájukat már nem a test hátsó gondolat nélküli fejlesztésének szentelték, hanem harciaszati érdekeket szolgálták az ifjúság tornásztatásával.

1776-ban Dessauban nyílt meg az első »modern« iskola, amely a nevelés úttörőinek eszméi alapján rendszeres tornaoktatásban részesítette növendékeit. Az iskola alapítóját *Basedownak* hívták. A modern tornasport nagy úttörője a német *Guts-Muths* János volt, aki a XVIII. század végén rendszerbefoglalta a gimnasztikai gyakorlatok addig kialakult, a selejtesnek vélt dolgok kiküszöbölése után »abszolút jónak« megmaradt részét. *Guts-Muths* rendszerében ugrások, futások, dobások, birkózás, mászás, egyensúlyozás, korcsolyázás, emelés, hordás, tánc és úzás szerepelt, *Guts-Muths* mellett és utána *Jahn* Lajos *Frigyes*, *Eiselen* Ernő, *Spies* Adolf és *Naechtegal* Ferenc voltak a tornászat úttörői és további fejlesztői Németországban

és Dániában, miután az utóbb említett ország teljes megértéssel fogadta a Németországból kiindult mozgalmat a torna népszerűsítésére. A mai torna alapelveit *Ling Péter* Henrik dolgozta ki, 1834-ben könyvet írt rendszeréről. A célt a szervezet egészséges fejlődésében, az egészség fenntartásában, a test szépségének, erősségének, ügyességének fokozásában és megedzésében jelölte meg, s ezek a célok különösen szimpatikusak voltak a napóleoni háborúk vérveszteségeinek pótlásával bajlódó német nyelvterület intelligens polgársága előtt.

A tornasport terjedt, idővel két részre szakadtak az apostolok, s irányító gondolataik rokonsága, vagy azonossága alapján két rendszert különböztettek meg, amelyek ma is élnek.

A német tornarendszer rendgyakorlatokat, szabadgyakorlatokat, kéziszergyakorlatokat, talaj tornagyakorlatokat és szertornagyakorlatokat ismer, ezeket küzdő labdajátékokkal és atlétikai gyakorlatokkal egészíti ki.

A svéd tornarendszer gyakorlatai: rendgyakorlatok, lábgyakorlatok, nyakgyakorlatok, kargyakorlatok, oldalizomgyakorlatok, hasizomgyakorlatok, hátizomgyakorlatok, törzsfeszítő és gerincoszloprugalmasító gyakorlatok, függés és támaszgyakorlatok, egyensúlyozó gyakorlatok, járások és futások, szökdelések, ugrásgyakorlatok, lélegzésgyakorlatok. Ezeket is játékok, atlétika, téli és nyári sportok egészítik ki.

A gyakorlatok leírásában megtalálja az olvasó a magyarázatát annak: miért indult a svéd rendszer után a házi testedző torna és miért jutott túlsúlyba a német rendszer a versenytornában.

Versenyekeket hosszú ideig nem rendeztek a tornasportban, ezt az elvet igen sok országban csak a közelmúltban törték át.

Németországban milliós tömegek foglalkoztak rendszeresen a tornasporttal, ez adja magyarázatát a német

tornasport mai uralkodó helyzetének, amit nem tehet vitássá az sem, ha valamely más ország, Finnország, Olaszország, Svájc, Magyarország, Japán, Csehszlovákia, Jugoszlávia egy-egy kiválósága egyénileg a németek legjobbjai elé kerül. Itt meg kell jegyeznünk, hogy Csehszlovákiában és Jugoszláviában a szokolszervezetek katonai jellegű munkájából sarjadt ki a tornasport nagyarányú fejlődése.

Magyarország korán átvette a német és a svéd tornarendszert, kellő kritikával alkalmazta, de hosszú ideig csak az iskolákban és egyes tornakörökben folyt rendszeres munka. E század elején megváltozott a helyzet, a MOTESz irányításával megkezdődött a tömegek meghódítása, aminek sikerét *Pelle* István feltűnése és népszerűsége biztosította. Magyarországon minden sportágnak van sikere, amelyben nagy eredményeket érünk el. A tornát *Pelle* világbajnoki győzelme és losangelesi olimpiai sikerei tették népszerűvé, s e sikereknek volt a következménye, hogy az 1934-es budapesti világbajnokságra már tízezreket lehetett megmozgatni. *Pelle* 1930-ban a luxemburgi tornán lett világbajnok a nyújtón, mögötte *Péter* Miklós a második helyen végzett. 1931-ben Párizsban *Pelle* a korlátgyakorlatokban nyert világbajnoki címet. 1932-ben a losangelesi olimpiáson lovon és műszabadgyakorlatokban megelőzte a világ legjobb tornászait és az összetett versenyben minimális pontszámmal szorult az olasz *Nerl* mögé, de megelőzte a finn *Sauolainent*. A magyar csapat Los-Angelesben negyedik lett Olaszország, Amerika és Finnország mögött.

Németország csapata Los-Angelesben még nem versenyzett. A tornászoknál tartott legtovább a világháborús gyűlölet. A németek csak 1934-ben kapcsolódtak be a nemzetközi tornászéletbe. Megjelentek a budapesti világbajnoki tornán, de kénytelenek voltak megelőzni a harmadik helyet. (Magyarország ötödik lett.)

A világbajnoki összetett versenyt a svájci *Mack* nyerte, Svájc győzött a csapatküzdelemben is.

A budapesti világbajnokságon Pelle István nem vett részt. Az olimpiász után különböző bemutatókon indult, ami nem mindig találkozott a tornaszövetség tetszésével. A dolgnak az lett a vége, hogy legjobb tornászunk elhagyta az országos szövetséget és a MOVE keretében dolgozott, — a világbajnokság idején a második osztályban küzdött a MOVE—BTSE csapatában! — s csak 1934 őszén sikerült helyreállítani a békességet Pelle István és a MOTESz között.

Magyarország körülbelül egyenrangú a, finnekkel, németekkel, svájciakkal, olaszokkal s közöttük csak a véletlen szerencse, — tornászatban igen nagy szerepet játszik — vagy a pontozóbírák jó vagy rossz hangulata dönti el a sorrendet.

ÚSZÁS

Hosszú és céltalan munka lenne kikutatni az úszás múltját. Valószínű, hogy minden korban foglalkoztak az úszással és találni emlékeket is arról, hogy a történelmi idők kezdetétől fogva úsztak az emberek. Azonban a sportszerű úszás csak a legutolsó nyolcvan év vívmánya.

A versenysport története kétségkívül a görögöknél kezdődik. Az olimpiai játékokon a küzdelem, a verseny volt a sport jellemvonása. A sportok újjáéledésében azonban nem a verseny, az ellenfél legyőzése, hanem a rekord serkentette a sportolókat.

A nagy teljesítmények ezeknek a rekordoknak a jegyében születtek. Mikor Angliában már rekordokról és bajnokságokról beszéltek, a kontinens úszósportja még ott tartott, hogy a hadsereg előnyösnek tartotta az úszástudást, kiképzési terveket dolgozott ki és uszodákat épített, miközben megteremtette a mellúszó stílust, amelyet a kiképzési tervek egyik készítője a békától lesett el — rosszul.

Anglia 1869-ben már megrendezte a 100 yardos úszóbajnokságot, azonban az úszósport tulajdonképpen akkor születését meg, amikor az angol *Webb* kapitány átúsztta a La Manche csatornát.

Webb 27 éves volt, mikor 1875 augusztus 24. és 25-én a Dover és Calais közti 43 km-es távolságot 21 óra 44 perc és 55-8 mp. alatt megúszta. Eredményéről a világ összes lapjai megemlékeztek és bravúrja nyomán minden országban nekiláttak az emberek a nagy tengerszorosok és tavak átúszásának.

Öt évvel Webb bravúrja után *Szekrényessy Kálmán* a Balatonfüred és Siófok közötti 17 kilométeres távolságon átúszta a Balatont és megnyitotta a magyar úszósport történetét.

A hosszútávúszások annyira népszerűek voltak, hogy még a legutolsó időkben is tettek kísérletet különböző férfiak és nők a La Manche csatorna átúszására. Mikor azonban dzsessz-kísérettel kezdték átúszni a csatornát, a közvélemény elfordult a hosszútávúszástól és kizárólag a pályaversenyek felé terelte érdeklődését.

A pálya versenyek közül az angol úszóbajnokságok voltak a legjelentősebbek. Húsz év kellett azonban ahhoz, hogy az angol gyarmatok, ezek között is elsőként Ausztrália, átvegyék az új sportot és kiváló úszókat termeljenek ki. Az angolok már kezdetben váltott karral oldalúszással úsztak és a modern gyorsúszás tőlük indult el.

Az angol gyarmatok után Németország, Ausztria és Magyarország kapcsolódott be a versenysportba és amikor Coubertin báró kezdeményezésére 1896-ban felújították az olimpiai játékokat, az angolszász népeken kívül csak a közép-európai országok képviseltették magukat az úszóversenyeken.

Az angoloktól átvett úszósporttal átvették a közép-európai államok az angolok tempóját is. Az első olimpiáson még szó sem volt másról, mint tetszés szerinti úszásról és a három olimpiai táv — 100, 500 és 1200 méter — bajnoka váltott karral úszva szerezte meg az első olimpiai babért.

Az eredeti angol úszótempó a mai oldalúszás tempója volt. Az úszó oldalt feküdt a vízben, egyik kezével a víz alatt dolgozott, a másik kezét csak akkor merítette vízbe, mikor húzott vele. Lábaik kissé felhúzta és igyekezett a vizet összepréselni azokkal.

Idők folyamán a másik kéz is kikerült a víz alól, a test hasra fordult és mindkét kéz a víz felett lendült előre, hogy megkezdje a húzást. A lábak mind kevésbé hajlottak meg térdben és ollózó mozdulattal segítettek az előrehaladásban.

A gyors kézmozdulatok és a lassú lábmozdulatok azonban sehogyan sem illettek össze és ezért a magyar úszók egyszerűen elhagyták a lábtempót és csak kézzel úsztak. Így úszott *Hajós Alfréd* is, akinek a neve elsőként szerepel a modern pályaversenyek történetében, mert övé volt az a dicsőség, hogy az első olimpiai bajnoki versenyen a 100 és 1200 m úzás bajnokságát megszerezte. Az 500 m bajnokság csak azért jutott az osztrák *Neumannak*, mert mind a három versenyt egy napon rendezték és Hajós képtelen volt ezen a távon is elindulni.

Az angolok és ausztrálok azonban kitartottak az öllózó lábtempó mellett és az 1900. évi párizsi olimpiáson le is tarolták az összes gyorsúszó versenyeket. A 200 m úzásban az ausztráliai *Lane*, az 1000 és 4000 méteres úzásban — a versenyeket a Szajna egyik holt ágában rendezték — az angol *Jarvis* öllózó lábtempót úszva győzött. *Halmai Zoltán*, aki csak karral úszott, két második és egy harmadik helyet tudott szerezni ezekben a versenyszámokban.

A párizsi olimpiáson szerepelt először kötött úszásnem; a 200 m hátúzásban a német *Heppenberger* páros karral úszva lett olimpiai bajnok.

Az 1904. évi st. louis-i olimpiáson kapcsolódott bele az úszósport életébe Amerika. Az 50 és 100 yardos gyorsúzásban a lábtempó nélkül úszó *Halmai Zoltán*

nyerte ugyan a bajnokságot és a hosszútávokon, a $\frac{1}{2}$ és 1 mérföldes versenyekben is európaiak voltak elől — bajnok mindkettőben a német *Rausch* lett, míg *Kiss Géza* harmadik, illetve második helyet ért el ezekben a versenyekben — azonban a gyorsúszó versenyek összes többi helyezéseit és Daniels révén a 220 és 440 yardos bajnokságot is a már kralozó amerikaiak szerezték meg.

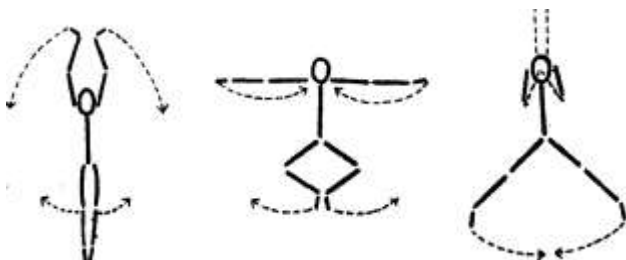
A kral eredetileg Ausztráliából indult hódító útjára és egy *Cawill* nevű úszónak köszönhető felfedezése. Állítólag *Cawill* fogadásból összekötöztette és vízbe dobatta magát: térdén és csuklóján voltak a kötelékek és alsó lábszárainak fel és le mozgatásával úszott ki a partra.

A kötött úszásnemekben a németek voltak elől, a 100 yardos hátúszást *Breck*, a 440 yardos mellúszást *Zacharias* nyerte meg. A kötött úszásnemek stílusa nem volt ebben az időben probléma. A mellúszók a békát utánozták, a hátúszók pedig hanyattfekve a mai mellúszó pillangóstílussal úsztak.

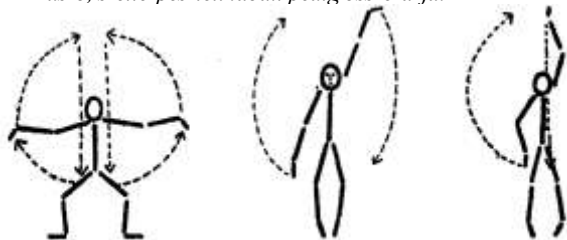
Halmay győzelmei nyomán a magyar úszósport hatalmas fejlődésnek indult. Fokozta ezt az első ízben az 1906-os athéni olimpiászon leúszott és magyar győzelemmel végződött stafétaverseny eredménye is. A *Halmay—Hajós—Kiss—Onódy* összeállítású magyar csapat fölényes győzelmével beigazolta, hogy a legjobb úszó nemzet a magyar volt. Sajnos, az egyéni versenyek során ezt nem sikerült bizonyítani, mert a már javában kralozó *Daniels* legyőzte Halmayt 100 méteren, a többi magyar pedig nem ért fel az osztrák és angol távúszók klassziséhoz.

A 400 m gyorsúszásban a bécsi *Seheff*, az 1500 m úszásban az ollózó angol *Taylor* lett olimpiai bajnok. Először rendeztek Athénben műugró versenyt is, mely a németek hatalmas fölényével és Waltz győzelmével végződött.

A mellúszás, a pillangóstilus, a hátúszás és gyorsúszás tempója. A rajzokon a vastag vonalak a testrészeket, a szaggatott vonalak a mozgás irányát jelzik.

Első sor: A mellúszás három jellemző mozdulata, i. kép. A fej előtt párhuzamosan fekvő karokkal vízszintes kört ír le az úszó, amíg a csuklóban meghajlított kézfejek elérik a vállak vonalát. A lábait kissé szétterpesztett térdekkel felhúzza úgy, hogy a bokák a térdek helyére kerülnek. 2. kép: A könyökből kiinduló és függélyes síkban leírt két félkörrel a kézfejek a mell alá kerülnek. A lábakat a combok kifelé való csavarásával és a térdek nyújtásával széjjelveti az úszó. 3. kép: A kezeket pedig összetéve, karjait kinyújtja az úszó, szétterpesztett lábait pedig összehárja.

Második sor: 1. kép: A pillangóstilus. Az állandóan nyújtva tartott karokat egyszerre húzza át az úszó a has alatt a combokig, azután a combok mellett felemelve a víz színére, egyszerre dobja azokat a víz felett előre. Lábaival egyszerre hátrafelé tapossa a vizet. 2. kép: A hátúszás. Az úszó váltott karokkal két, egymástól félméterre levő függélyes síkban ellipsziseket ír le, közben arra ügyel, hogy tenyereivel lapátolja a vizet. A lábak függélyes síkban felváltva felemelkednek és lesüllyednek. 3. kép: A gyorsúszás. Az úszó váltott karokkal a test középvonalán húz a has alatt a combokig. A combok megkerülésével emeli ki karjait a vízből és a víz színe felett dobja azokat előre. Lábai felváltva függélyes síkban mozognak.

Az athéni olimpiász lezárta az úszósport történetének őskorát. A következő évben megalakult Magyar Úszó Szövetség nagyarányú nemzetközi munkát indított meg és ötdmagával részt vett az 1908. évben a Fédération Internationale de Natation Amateur, a Nemzetközi Amatőr Úszó Szövetség megalakításában. Ettől kezdve a FI NA rendezte az olimpiai versenyek keretében az úszóversenyeket, a FINA állapította meg az olimpiai programot és tartotta nyilván a világrekordokat. Talán álljunk meg itt egy pillanatra és nézzük végig, a mai olimpiai versenytávokon, melyek voltak az elsőként hitelesített világrekordok:

100 m gyorsúszás:

Halmay Zoltán Magyar-

ország 1p 5-8 mp 1905 Bécs.

200 m gyorsúszás:

Otto Scheff Ausztria 2 p 31 -6 mp 1908 Bécs.

400 m gyorsúszás:

H. Taylor Anglia ... 5 p 36-8 mp 1908 London.

1500 m úszás:

H. Taylor Anglia ... 22 p 48-4 mp 1908 London.

200 m mellúszás:

F. Holman Anglia... 3 p 9-2 mp 1908 London.

100 m hátúszás:

M. Weckesser Belgium 1 p 20-8 mp 1910Schaerbeck.

Az első rekordok zömét a londoni olimpiáson úszták, azonban a 100 m hátúszás első világrekordja csak két évvel később került a táblázatra, pedig *Bieberstein* Londonban 1 p 24.6 mp-vel győzött ezen a távon.

A londoni úszóolimpiász nemcsak azért határkő az úszósport történetében, mert abban az évben alakult meg a FINA, hanem mert ez volt az első mai értelemben vett olimpiai küzdelem. Elszállásolás, versenyrendezés,

a versenyzők tömege és az érdeklődők nagyszáma tették korszakalkotóvá a nagy sportnemzet olimpiáását.

A program tökéletesen megfelelt a mai olimpiai játékok programjának. A résztvevők között az összes nyugat és középeurópai államok fiai, valamint az angol anyanyelvű országok versenyzői ott voltak. A győztesek és helyezettek listáján nagyon megoszlottak az egyes nemzetek képviselői, de ezek egyetlen versenyszám győztesének kivételével — európaiak voltak.

Az egyetlen amerikai győztes *Daniels* volt, aki a 100 m gyorsúszásban megismételte *Halmay* fölött athéni győzelmét és ezzel döntő sikert ért el a kral számára.. Az angol 4x200 m staféta csak megerősítette a lábtempó nélküli magyar stílus bukását, mert pompás küzdelemben legyőzte a bajnokságot védő magyar csapatot.

A 400 és 1500 m gyorsúszásban a nagytehetségű angol *Taylor* megvédte bajnokságát, a mellúszásban a németektől az angolok vették el a hegemoniát az angol *Holman* győzelme révén, de a hátúszásban és műugrásban *Biebersteinnel* és *Zürnerrel* a németek maradtak az élen. Első ízben dőlt el a toronyugró bajnokság sorsa is, a verseny a svéd *Johanssen* győzelmével végződött.

Az elkövetkező négy év a világrekordok eszten-deje volt. A fiatal FJNA egyre-másra hitelesítette a világrekordokat és a világrekorderek listáján amerikai, német, osztrák, ausztráliai, kanadai, belga és svéd nevek mellett a magyar *Halmay Kenyéri*, *Las Torres*, *Baronyi*, *Toldy*, *Demján* és *Wendelin* neve is szerepelt.

Ezért nagy *várákozás* előzte meg a stockholmi olimpiáaszt. Az 1912-es olimpiai úszóversenyek azonban nem várt eredményeket hoztak. A hawai bennszülött Duke Pava *Kahanamoku* 1 p 2.4 mp-es 100 m világrekordja, amelyet a világbajnok egyik előfutamban

ért el az egy percen belüli százás úszó eljövételének gondolatát tette népszerűvé és egyúttal a színes fajok uralmát, valamint a tengerentúli államok döntő előretörését kezdte meg.

Ugyanígy jelentőségteljes az amerikai *Hebnernek* a 100 m hátúszásban elért győzelme is, mert az amerikai új stílussal, a váltott karú hátúszással győzött és megteremtette a róla elnevezett hátúszást. Hebner forradalmi újítása révén a kral a hátúszók között is döntő sikert ért el.

A többi bajnoki versenyszámok közül a 400 és 1500 m gyorsúszást a kanadai *Hodgson*, a 200 és 400 m mellúszást a német *Bathe*, a műugrást a német *Günther*, a toronyugrást a svéd *Adlerz*, a 4X200 m stafétát az ausztráliai *Hoaly—Champion—Boardman—Hardwick* csapat nyerte.

Első ízben rendeztek női úszóversenyeket is Stockholmban. Az ausztráliai *Fanny Durack* 1 p 22.2 mp-es idővel nyerte a 100 m gyorsúszást, amely az egyetlen női egyéni úszószám volt.

A Kahanamoku által elindított küzdelem az egy percen belüli százás gyorsúszó eredményért az olimpiász után tovább folytatódott. Kahanamoku európai túrára indult és Hamburgban 1 p 1-6 mp-es világrekordot úszva még jobban megközelítette a bűvös határt, mint Stockholmban. A probléma megoldását azonban a sors tíz esztendővel elhalasztotta, mert az 1916. évi berlini olimpiász helyett a világ nemzetei kevésbé szelíd küzdelmekben találkoztak egymással Flandriában, a Kárpátokban, a Balkánon, a Dardanelláknál.

A versenyek láza elaludt az egész világon, csak Amerika és Ausztrália gondolhatott csendben arra, hogy sport is van a világon.

Mikor 1920-ban a győztes és semleges államok megrendezték az antwerpeni olimpiászt, csak két svéd férfi és egy dán nő tudott európai léteire bajnok-

ságot szerezni, a többi versenyszámot az amerikaiak tarolták le. Kiemelkedő eredményeket a hawai *Kahanamoku* és *Kealoha* ért el a gyors és hátúszásban. Kahanamoku 60.4 mp-el új világrekordot úszva hajszálra megközelítette az egy percet, Kealoha pedig 1 p 14.8 mp-es világrekordjával megindította a hátúszó világrekord javításának lavináját.

Az a négy év, ami a következő olimpiázig eltelt, Amerika folyton emelkedő fölényét és az európai államok békülékenységét hozta. A FI NA tagjai kezdtek szóba állni a legyőzött államokkal és az 1924. évi párizsi olimpiászra már a németek kivételével a többi vesztes nemzet meghívót kapott.

Amerikában új csillag tűnt fel a csikágói Johnny *Weismüller* személyében, aki 1922-ben Alamodában elért 58.6 mp-es 100 m gyorsúszó világrekordjával az első ember volt a világon, aki hiteles körülmények között egy percen belül úszta a távot. Weismüller a hosszabb távokon is sorra javította a világrekordot, azonban 400 méter felett a világ legnagyobb úszótehetsége, a *svéd Arne Borg* lett az úr. Kealoha révén a hátúszó hegemonia is Amerikában maradt, azonban az elszigetelt németek a mellúszásban termelték ki maguk közül a sokáig verhetetlen *Erich Rademachert*. Az első békeévek számunkra is hoztak kellemes újságot, *Sipos Márton* a százméteres hátúszásban sokáig megdönthetetlen világrekordot állított fel.

Előrelátható volt, hogy talán a mellúszás és a hosszútávok kivételével a párizsi olimpiász amerikai győzelmeket fog hozni. Arra a fölényre, amelyet az 1924-es olimpiászon a tengerentúli népek mutattak, azonban senki sem számított.

Weismüller 100 m gyorsúszó győzelme előre látható volt, azonban 400 méteres győzelme *Borg* és *Charlton* felett mindenkit meglepett. Együttal a győzelem a kral további előnyomulását jelentette, mert

eddig a 400 m hosszú távnak számított és nem mert senki gondolni sem arra, hogy ezt a távot végigkralozza. Weismüller megtette ezt és ragyogó idővel győzött. 1500 méteren Charlton világrekorddal verte Arne Borgot, 100 m hátúszásban a favorit Kealoha győzött, a 200 m mellúszásban az amerikai *Skelton* lett világbajnok. Amerikaiak győztek a stafétában, a műugróversenyeken és a 200 m mellúszás kivételével — ezt angol nyerte — az összes női versenyszámokban. Európa még helyezést is alig ért el, hat második és hat harmadik helyet foglaltak el az európai úszók a 16—16 közül.

A párizsi vereségsorozat hozta meg az Európa Úszóliga megalakulását. Ismét a Magyar Úszó Szövetségé az érdem, hogy egységfrontot teremtett az európai úszónemzetek között és az 1926-ban Budapesten megrendezett első Európabajnoksággal megindította az európai úszósport újjászületését. *Arne Borg, Bárány, Bartha Károly, Fröhlich, Rademacher, Lundahl* voltak azok az úszók, akik ezen és az 1927. évi bolognai Európabajnokságon bajnoki győzelmeket szereztek. Az Európa-rekordok megteremtésével újabb lökést kapott az európai úszósport, amely az amszterdami olimpiáson aratta első, szerény sikereit.

Amszterdamban azonban új faj lépett az úszónemzetek sorába és éppen ez az új faj, a japán hiúsította meg azt, hogy európai úszó olimpiai bajnokságot nyerjen. A japán *Tsuruta* a 200 m mellúszásban elért győzelmével megfosztotta a világ akkor legnagyobb mellúszóját, *Erich Rademachert*, attól, hogy olimpiai bajnok lehessen.

A kral tovább haladt győzelmes útján. *Arne Borg*, aki előzőleg Bolognában 19 p 7 mp-re úszva az 1500 métert, fantasztikus világrekordot állított fel, az 1500 méteres bajnokságot végig kralozva nyerte.

Borg egyébként harmadik lett a 400 m gyorsúszásban, *Bárány* egy percen belüli idővel második a 100 m

gyorsúszásban és így a hátúszás és az ugróversenyek kivételével minden egyéni számban volt európai a helyezettek között a férfi versenyek során. Az európai nők sokkal nagyobb sikereket értek el, mint a férfiak, *Braun* hátúszó bajnoknő lett, a német *Schrader* a mellúszásban győzött, ezenkívül az európai nők három második és négy harmadik helyet szereztek.

Új stílus szerzett népszerűséget a hátúszásban. *Kojac* a világbajnokságot nem a Hebner-féle nyújtott karú úszással, hanem az amerikai *Lauffer* által megteremtett hajlított karú hátúszással szerezte meg.

Az olimpiai versenyek után Amerika kissé háttérbe szorult a világranglistán. Az európai úszók, *Borg*, *Bárány*, *Taris* törtek előre, de a japánok is igen előkelő helyeken szerepeltek az évvégi eredménylistákon. Úgy látszott, hogy a három nagy európai gyorsúszó stílusa, amely egymástól merőben különbözött és csak annyiban hasonlított egymáshoz, hogy mindhárom a kartempót vitte előtérbe, megszerzi a hegemoniát a gyorsúszásban Európa részére.

Los Angelesben azonban nem sikerült Európának a nagy előretörés, viszont Amerika sem tudta megőrizni hegemoniáját, hanem jöttek a japánok, akik a 400 m gyorsúszás kivételével az összes férfi úszóversenyeket letarolták. *Miyazaki* a 100 m gyorsúszás, *Kitamura* az 1500 m úszás, *Tsuruta* a 200 m mellúszás és *Kiyokava* a 100 m hátúszás bajnoka a staféta ragyogó időeredményt elért együttesével egy csapásra Japánt tették az úszóhegemonia birtokosává. A japán sikerek titka nem úszástechnikájukban, hanem tréningmódszerükben rejlett. Nem egy-egy sztárral jelentek meg, hanem csapatokat küldtek a versenyre és a legjobbak közül a legjobbbat tudták starthoz állítani. Mégis győzelmeikben nagy része volt a vízalatti kralnak a gyors- és hátúszó számokban.

A berlini olimpiászon, úgylátszik, Japán és Amerika fognak elkeseredett harcot vívni egymással a hegemoniáért. Európa kiesett a küzdelemből, csak a 100 m gyorsúszásban a magyar *Csik Ferenc* révén és a 200 m mellúszásban a német *Sietas* révén remélhetnek az európai nemzetek helyezést. A 100 m gyorsúszásban az amerikai *Fick* és a japán *Y usa*, a 400 m gyorsúszásban az amerikai *Medica* és a japán *M aki no*, az 1500 m úszásban az amerikai *Flanagan* és a japán *Nogami*, a hátúszásban az amerikai *Kiefer* és a japán *Kiyokaua*, a mellúszásban *Higgins*, aki pillangó stílusával a mellúszásban csinált forradalmat és a japán *Kiyokava* a favoritok.

Európa csak a női versenyeken vigasztalódhat. Los Angelesben a tengerentúli nők sorozatos győzelmeket értek el, azonban azóta a hollandok *Willy den Oudennel* és *M'astebroekkal* az élen sok világrekordot elhódítottak Amerikától és remélni lehet, hogy Berlinben a nők ismét megmentik Európa becsületét.

VITORLÁZÓ REPÜLÉS

Esztendőkkal ezelőtt Budaörs mellett egy hegytetőn megjelent néhány fiatalember, — nemsokára hölgyek is követték a példájukat — és törékeny skatulyáikkal rémíteni kezdték a polgárokat. A skatulyáknak szárnyaik voltak, a szárnyak közé a pilótaládába beült egy-egy bátor fiú és a csúzlítól kölcsönként repítőerő-elmélet megnyergelése után megkezdődött a budaörsi hegyen a *magyar vitorlázórepülés*, Magyarország nem építhetett motoros repülőgépeket, a fiatalok, akik a Műegyetemen összeszövetkeztek, kiadták a jelszót:

— És mégis repülünk! Motor nélkül...

A nagy gonddal és kevés pénzzel épített törékeny skatulyák motornélküli repülőgépek voltak.

Az úttörők ismerték a vitorlázó repülés elméletét: a széljárás segítségével magasba emelkedni és a levegő mozgási irányának állandó figyelése és az adott helyzetek kihasználása segítségével egy darabig a levegőben maradni, — az emeletől azonban még elég messze volt a gyakorlat. A budaörsi hegyről felrepítették a géptelen gépeket és a pilótákat, a kikötéssel azonban igen sokáig baj volt. A derék budaörsi és környéki polgárok hosszú ideig a pokolba kívánták a légi matorokat, mert a motornélküli gépek hol itt, hol ott kötöttek ki valamelyik gyümölcsösben, szőlőben és még ha meg is volt az elégtétele a szőlőbirtokosnak, hogy a zajtalan masina oldala kilyukadt, ez nem jelentette azt, hogy ne tett volna kárt a gyümölcsösökben. Utóvégre ... akármilyen teherbíróképes egy-egy almafa, arra nincs berendezkedve, hogy törés nélkül állja a faalkotmány és pilóta alakjában nyakába zúduló égi áldást. Ha másért nem, a gyümölcsösök épsége érdekében gyorsan el kellett végezni a bevezető iskolákat a budaörsi ifjú pilótáknak.

Németországban, Ausztriában már sok-sok kilométert repültek a pilóták motornélküli gépekkel, órákig tudtak a levegőben tartózkodni. A mieink irigykedve gondoltak a németekre, de sem gépeket nem hoztattak onnan, sem mestereket. Repültek, potyogtak, repültek, potyogtak és — végül mégis urai lettek a vitorlázó gépeknek.

Rotter Lajos nevéhez és a »Karakán« motornélküli gép felépítéséhez fűződik a magyar vitorlázó repülés fellendülése. A műegyetemiek kezdeményezése megtetszett a cserkészeknek, ők csinálták meg a Karakánt, amely már állta és állja a versenyt a németekkel is. Vidéken is megindultak a kísérletezések, mindenütt szép eredményeket értek el az úttörők.

Schmidt német pilóta 36 óra 35 percig tartózkodott a levegőben motornélküli géppel. *Rotter* felült a *Karakánra* és 24 óra 14 perces magyar rekordot repült. *Dittmarnak* 376 km volt a távolsági rekordja, *Rotteré* 84.8 km, *Dittmar* 3800 méter magasságig emelkedett, *Rotier* 1840 méterig.

Közben Budaörsről a Hármashatárhegyre telepítették a szél vakmerő lovasait. Ott kevesebb volt a gyümölcsfa, jobb a széljárás.

Onnan indult el 1935 nyarán *Rotter Lajos*, pár szelet csokoládéval a zsebében felment a levegőbe, tanulmányozni a széljárást. Nagyon jól ment a dolog, — végül *Jugoszláviában, a Bánátban kötött ki*, ahol a nagybecskerekiek páratlan vendégszeretettel fogadták. A bravúros repülés a nemzetiségi korlátokat is letörte: jugoszláv repülőtiszték fogadták és ünnepelték a magyar pilótát, ők intézték el a nyugodt hazautazását. Mert *Rotter* elfelejtett útlevelet tenni a zsebébe...

Rotter és a *Karakán* ma már *európai hírű* és európai színvonalra érkezett a magyar vitorlázó repülés is.

VÍVÁS

A harcosok sportjának történelmi múltja elválaszthatatlan a világhistóriától. A modern vívóversenyek bajnokainak őseit világformáló erejű hadvezérekben, vagy nagy hadvezetők és hatalmas, uralkodók kíséretében kell keresnünk és megtaláljuk őket, mint királyok bajvívóit, vakmerő harcosokat, vezéreket, akik kesztyűt dobnak a velük szemben felsorakozott sereg vezére elé, egy szál karddal intézik el hadjáratok sorsát. Karddal döntenek el hitvitákat és karddal nyitnak utat a kereszt vagy a félhold számára. Istenítéletnek neveznek kardmérkőzéseket, vagy lándzsatorést, amelynek eredményétől emberek élete vagy halála függ. Két-három világhírű lovagra épülnek hadseregek, e két-három bajnok karddal nyit magának utat az ellenség sorai között, ellenfeleket keres, kérkedve ordítja saját nevét a csaták zajába, mérkőzésre szólítja a *merészeket*. A seregek bajvívóit megtaláljuk az ókorban, egyiptomiak, asszírok, babiloniak között, a görög és római hadseregekben, s bár a görög phalanx alkalmazása bizonyos fokig kiküszöböli az egyéni vállalkozást a gyalogosok harcaiból, nem tudja teljesen eltörölni a katonai vívócsillagok nimbuszát és ahol a katona lóra ülhet, ott már elsőrangú érték az egyéni bátorság, az ügyesség, mozgékonyosság, a vágó és szúró fegyver használatában kifejtett tökéletesség.

A lovagkor színes világa visszahelyezi trónusára a bajnokot. A hadvezér nem nagyszerűen végrehajtott hadmenetekkel és taktikai húzásokkal, hanem egyéni bravúrjaival szerzi meg karrierje alá az első gránitköveket. Aki nem tud maga is kiválóan verekedni, nem lehet jó hadvezér, — ez a világszerte elfogadott törvény és az ellentétel: ha valaki jól tud verekedni, híres hadvezér lehet akkor is, ha egyéb értékeket nem igen takar az egyénisége. A jó vívók nevét megismeri az egész világ. A középkor története nem más, mint »a hősök története«. A hősök után igazodnak a népek, az országhatárok és nemzetek vagy népcsoportok gazdagsága, emelkedése vagy bukása. A keresztes-hadjáratok egész sorozata nem volt egyéb, mint Isten-nél érdemeket kereső vakmerő lovagok sok-sok vállalkozása, amelynek leple alatt szépen megfért egymás mellett Isten szolgálata és a hódítás, a hitetlenek gyilkolása, javaik elrablása, elprédálása. Léptenyomon hősökre bukkanunk a keresztes hadjáratok történetében, s a hősök mindenütt híres vívók. Bouilloni Gottfried, Flandriai Balduin, Szent Lajos, Oroszlán-szívű Richard: hadvezérek és híres bajvívók.

A későbbi középkor fejedelmei és hadvezérei még szükségesnek tartották tökéletes vívótudománnyal állni hadaik élére, s ahol az alattvalók bátorsága megtorpant, a vezér lépett előtérbe, megvívta a maga egyéni vívómeccsét az ellenfél vezérével, vagy valamely híres kardforgatójával.

A XVI—XVII. században már némileg változott a helyzet. A hadviselés tudományát a háború professzorai új alapokra fektették, kihasználták a haditechnika haladása segítségével rendelkezésükre álló új eszközöket. A hadvezérek egy része még jó verekedő volt, de fontosabb volt, hogy jó koponyája legyen. Gusztáv Adolf hadvezéri zsenije verekedő kiválósággal párosult, s a nagy svédnek az lett a veszte, hogy nem

elégedett meg azzal, hogy mások halnak meg elgondolásai végrehajtása közben, ő maga is meghalt a csataterve sikeréért. Montecuccoli, Szavojai Jenő, Turenne, Vauban, *Szász* Móric már nem tartotta szükségesnek a személyes verekedést a csatákban, s mégis mindegyik nagy katonai csillaga volt a maga korának.

A lovagkor udvaraiban baj vívásokat rendeztek: ezek voltak a mai vívó versenyek első jelentkezési formái. Ha a király karddal vagy lándzsával is legény volt a talpán, maga is résztvett a baj vívásokban, később azonban elfogyott az uralkodók egyéni vállalkozási kedve, megalégedtek a »díszelnökséggel«. A versenyeket híres bajvívók küzdöttek végig. Ezeknek a bajvívóknak késői unokái voltak a XVI—XVII., sőt XVIII. század híres verekedő katonái, akik egy-egy hadseregből kitűntek, egyéni kalandokat kerestek és egyéni »mérkőzéseket« nyertek, egyéni mérkőzéseken véreztek el. Különösen a keleti népeknél volt divatos »a hadsereg bajnoka«, aki mindig készen állt, hogy a hadak arcvonala előtt bármely ellenfelével összemérje fegyverét. Ez a bajvívási szenvedély magyar-török vonatkozásban még akkor is élt, amikor nyugaton már vígan lepuskázták a bajnokot, aki kardmeccsre szólongatta az ellenséges hadak legjobb vívóit.

A puska és az ágyú túlságos térhódítása bizonyos fokig kiszorította a vívást a hadi eszközök sorából. Ha a csatatereken nem igen lehetett egyéni meccseket vívni, a híres kard és törvívók a béke életformái között kerestek módot és alkalmat a feltűnésre, az érvényesülésre. A vívásról már a XVI. században jelentek meg szakmunkák Franciaországban és Németországban. A párbaj itt-ott mániává fajult, párbajt pedig csak törrel és karddal — vagy pisztollyal — lehetett elintézni. Egész Európában számontartották a párbaj hősoket. Szigorúbb keresztény uralkodók becsukatták, a népek tisztelték őket.

Itáliában, Franciaországban, Spanyolországban a tör Németországban tör és a kard, kelet felé a hajlítót török kard volt a kedvelt vívőeszköz. Magyarország évszázadokkal ezelőtt a kardra esküdött fel és hiába jöttek új idők, hiába jelentkeztek mindenféle formában a nyugati befolyások, emberi számítás szerint legalább ötven esztendő kell ahhoz, hogy a vívás három fajtájában, — tör, kard és párbajtör — egyenrangú sportértéket lássunk, a nemzeti sikerek minél szélesebb téren való érvényesülése érdekében elszakadjunk attól a szerelemtől, amely népünket mindenekelőtt a kardhoz és csak a kardhoz fűzi.

A múlt század derekán kezdődött Magyarországon a rendszeres vívóélet. Arisztokráciánk fiatalsága állandó berendezési tárgya volt a vívótermeknek. A társadalmi életben nem lehetett érvényesülni a vívás tudománya nélkül.

A magyar kardvívó stílus leghíresebb mestere *Keresztessy József* volt.

Az első vívóversenyt 1895-ben rendezte a Magyar Athletikai Club. A kardversenyt *Iványi Gyula* nyerte, a többi versenyszámban osztrák vendégek *győztek*. Keresztessy tanítványai pompásan verekedtek, azonban az ősi magyar csukló-vívást kultiválták, aminek túlhaladott voltára 1896-ban döbbsentek rá. A millennium évében nagy nemzetközi versenyeket rendeztek, s a versenyeket az olaszok tarolták le. A mesterek versenyében *Santelli Italo* győzött. Az olaszok nem csuklóban mozgatták a kezüket vívás közben, hanem egész karjuk munkában volt. A magyarokat meglepte az ismeretlen módszer, szakértőink azonnal felismerték a jövő útját: követni kell az olaszok példáját. A MAC szerződtette Santelli Italot és az olasz mester irányítása mellett pár esztendő alatt lezajlott a magyar kardvívás forradalma. Santelli növendékei rövidesen érték, majd túlszárnyalták mestereiket, a legjobb

olasz kardvívókat. *Békessy Béla, Nagy Béla, Szántay Jenő, Krencsey Géza, Tóth Péter, Werkner Lajos, Fuchs Jenő, Sehenker Zoltán, Mészáros Ervin, Halász Gyula, Gerde Oszkár, Zulawszky Béla, Berti László* voltak a leghíresebb alakjai az átalakulás korának. A nemzetközi szereplés terén, de a hazai vívóélet egységesítésére irányuló törekvések útjába is sok nehézséget gördített, hogy a közös hadsereg tiszti vívói, akiket Wiener-Neustadtban neveltek, hosszú ideig nem képviselhették a magyar színeket a külföldi versenyeken. Békessy Bálát és Mészáros Ervint a közös hadügyminisztérium nem engedte el St. Louisba, s később hasonló nehézség merült fel 1906-ban, mikor az előbb említett két bajnok mellett Szántayt is el akarták küldeni Athénba. Hiába interveniált Bécsben a magyar kormány, a hadügyminisztérium nem volt hajlandó elfogadni a tételt, hogy a közös tisztek — magyar tisztek is lehetnek.

Csak 1908-ban változott meg a helyzet, megszűntek a teljes magyar vívógárda együttes fellépésének akadályai.

Fuchs Jenő kétszeres olimpiai bajnokságot nyert a kardvívásban, Magyarország az ő fellépése óta őrzi az első helyet ebben a fegyvernemben.

A háborús és a háború utáni nemzedék méltónak bizonyult az úttörőkhöz.

Posta Sándor 1924-ben Párizsban nyert olimpiai bajnokságot, mellette *Garay János* és a régi gárda néhány még mindig aktív kiválósága állt a vezető csoportban.

Ezután lépett előtérbe a *Tersziyánszky—Peschauer—Piller* nemzedék. 1924-ben az olaszok elhódították a magyarok elől a csapatgyőzelmet, de ez a kudarc csak pillanatnyi hanyatlás jele volt. Két év alatt simán átvette a nemzeti színek képviselőjét a fiatal gárda és győzelmet győzelemre halmozott egyéni

és csapatküzdelmekben egyaránt. Az előbb említett három vívó egyenrangú volt, közülük bármelyiket bármikor szembe lehetett állítani a világ bármely nemzetének bajnokaival, a magyar siker soha sem maradt el. Kitűnő kiegészítő gárda is jelentkezett: *Glykais* Gyula, *Gombos* Sándor, *Nagy* Ernő, majd később *Kabos* Endre, *Gerevich* Aladár, a harmincas években pedig *Kabos*, *Gerevich* mellé *Rajcsanyi*, *Rajczy* és *Kovács* Pál állt az első sorba.

A kard magyar és olasz fegyver volt és napjainkig az maradt. Néha-néha feltűnik egy-egy kiválóság más nemzetek versenyvívói között, ezek azonban komoly szerepet nem igen játszanak, minden sikerük meglepetés, ha olaszokkal és magyarokkal állnak szemben. Legújabban a lengyelek törnek előre magyar mesterek útmutatásai nyomán. Úgy látszik, ők lesznek a világ harmadik kardvívónemzete, — ha Amerika nem csinál valami zavart, ahol *Santelli* Italo fia, *Santelli György* irányítja a kardvívás oktatását.

Törben és párbajtörben Olaszország, Franciaország, Belgium harcol az elsőségért váltakozó szerencsével. Az olaszok allround vívói, *Puliti*, *Marzi*, *Bini*, *Gaudini*. *Anselmi*, *Cornaggia*, *Guaragna*, *Ragno* legalább két fegyvernemben kiválóak, de sokan mind a három fegyvert elsőrangúan forgatják.

A francia tör és epévívás *Lucien Gaudinnak*, minden idők legnagyobb tör és epévívó művészenek útmutatása nyomán fejlődött nagygyá. *Gaudin* 1928-ban már öreg fejjel nyerte a tör és párbajtör olimpiai bajnokságát, azután nem voltak komoly versenyeredményei. 1934-ben halt meg, az egész vívóvilág gyászolta.

A magyar törvívók közül *Hajdú János* *Gaudin* tanítványa.

Törözőink és epévívóink a második vonalban állnak a világvversenyben. *Gerevich Aladár* törben éppen olyan kiváló, mind a kardforgatásban, de nem lehet

egyenrangúnak tekinteni a legjobb olaszokkal, franciákkal, sőt a belgákkal sem.

Epévívásban 1934-ben értünk el váratlan nagy sikert: *Dunay Pál* Európabajnok lett. Ez a bravúros győzelem azonban még távolról sem ad okot az elbizakodottságra. Még messze vagyunk attól, hogy párbajtőrben a világ legjobbjai között reális győzelmi esélyeink lehessenek.

A Magyar Vívó Szövetség nagy gonddal igyekszik kifejleszteni a tör és epéoktatást, amiben nagy segítségére van *Gömbös Gyula* miniszterelnök és honvédelmi miniszter, aki a honvédség tisztikara körében irányította a figyelmet a sokáig méltatlanul elhanyagolt két fegyvernem felkarolására és népszerűsítésére.

VÍZIPÓLÓ

A vízi pólójáték idősebb, mint az olimpiai játékok felújításának eszméje, de népszerűségét az olimpiai programba való felvétele teremtette meg.

Angliában ezelőtt több mint hetven évvel kezdtek rendszert vinni a vízi labdázásba. Az angolok sportszeretete hamarosan szórakoztató játékot teremtett a labdázásból, amelynek fejlődése magával hozta az első szabályok kialakulását. 1874-ben rendezték az első vízipóló mérkőzést a Crystal Palaceban. A szabályokat első ízben 1885-ben adta ki az angol Amateur

Athletic Association, amely 1888-ban kiírta az első bajnokságot.

Az angol úszósport akkor a kisméretű fedett uszodákba volt beszorítva és így alakult ki a csapatok hetes létszáma, a pálya aránylag kicsiny mérete és az a futball szellemétől merőben eltérő szabály, hogy bizonyos helyzetekben nem szabad túlságosan — nagyot dobni. A sekélyvizű rövid uszodák a vízipóló jellemző sajátosságává a párok küzdelmét tették. A labda odarepült egyik párhoz, ezek harcoltak érte, az erősebb eldobta és ha az ide-oda repülés során a kapus hibázott, megszületett a gól.

Ez a játékszellem volt az uralkodó egészen a legutóbbi olimpiai játékokig. Ebben a stílusban került át a vízipólósport a kontinensre és hódította meg egymásután Belgiumot, Svédországot, Hollandiát, Németországot és Franciaországot, hogy Ausztrián keresztül jusson el hozzánk. A múlt század utolsó éveiben kezdte meg hódítását nálunk a vízipólójáték. Nemzetközi szereplésünk azonban csak 1901-ben kezdődött, amikor a MUE a bécsi WAC csapatától 14:0 arányú vereséget szenvedett.

A nemzetközi vízipóló pedig haladt előre a fejlődés útján. 1898-ban az angolok, akik a legutolsó évekig a szabálymódosítások korlátlan urai voltak, átdolgozták a vízipólószabályokat és ezekkel indult a játék az olimpiai bemutatóra.

Az 1904. évi st.-louisi olimpiászon szerepelt először vízipóló a programon, azonban Európából nem vállalkozott csapat az amerikai útra és így a Newyork Athletic Club csapata mint a nemzeti színek védelmére kiszemelt csapat a Missouri AC elleni mérkőzésen nyerte meg az első olimpiai vízipólóbajnokságot. Londonban négy csapat — angol, belga, holland, svéd — vett részt a bajnokságban, melyet Anglia nyert, a döntőben 9:2 arányban verve Belgium csapatát.

Stockholmban már a magyar csapat is résztvett az olimpiai bajnoki versenyeken, de nem jutott szóhoz. A bajnokságot ismét Anglia nyerte Svédország előtt, amelynek csapatát 6:3 arányban verte meg.

Anglia a csonka antwerpeni olimpiászon elért olimpiai győzelme után kiengedte a hegemoniát a kezéből. Az 1924. évben Párizsban azok a csapatok voltak az élen, amelyek nem annyira válogatott, mint inkább összeszokott játékosokból állottak. Az olimpiai bajnok francia csapat zöme Tourcoingból került ki. A második helyezett belga csapatban a közelfekvő Brüsszel és Antwerpen játékosai szerepeltek, míg Amerika egyszerűen a New York Athletic Club csapatát szerepeltette.

A párizsi olimpiászon lett ismertté a francia *Padou* neve, aki először kísérelte meg azt, hogy a meccs elejétől a végéig előre-hátra mozogjon, támadjon, védekezzen, elhagyja emberét és visszaússzon hozzá. Ettől a Padoutól kaphatta *Komjádi Béla* azt az ötletet, hogy át kell formálni a vízipóló játéktílusát és az új stílussal kell megszerezni a hegemoniát.

Komjádinak elég volt egy év ahhoz, hogy a régi játékosok erényeit összegyűrja az újakéval és új stílust teremtsen meg. A vízipólósport kultúrájának története ettől az időtől fogva összeforr a magyar vízipóló történetével. Egy-egy *Backlund* vagy *Gerard Blitz*, *Naumann* vagy *Arne Borg* hozhatott új trükköket, azonban a rendszert Komjádi Béla csapata teremtette meg. A svéd csavar, pöckölés, csusza, váltás, szöktetés, lapos és ívelt passz származhatott mástól, egységgé a magyar csapat kovácsolta.

Ezzel a vízipóló egyike lett a legegészségesebb sportoknak. Amikor a testi erő volt csak szükséges a vízipólóhoz, lehetett tréning nélkül vízbeszállni, most azonban hosszú évek lassú munkája szükséges ahhoz, hogy valaki elfogadható vízipólójátékos legyen. Sportzerű életmód és lelkiismeretes víziélet az alapja a vízi-

pólónak. Csak ezek után lehet vízbeszállni és végigküzdeni a háromnegyedórás mérkőzést. Így pedig nem erölteti meg magát a szív és nem árt a játék a szervezetnek.

A magyar vízipólócsapat az 1925. évben 7: 2 arányban legyőzte a világbajnok francia válogatottat. Ettől kezdve egy eset kivételével nem szenvedett vereséget a magyar együttes. Az 1926. évi budapesti és az 1927. évi bolognai Európabajnokságok a magyar csapatot tették olimpiai favoritná, azonban 1928-ban Amszterdamban a németek vitték haza a bajnokságot. A vereség oka az volt, hogy a magyar játéktílus szakadatlan munkát követel meg a játékosoktól. A magyar csapat sorra a legerősebb ellenfeleket kapta és nap-nap után mérkőzött. Mikor az erős fizikumú és aránytalanul gyengébb ellenfeleken keresztül a döntőbe jutott német csapattal szemben a rendes játékidő döntetlenül végződött, a magyar izmok és idegek felmondták a szolgálatot.

Amszterdam után azonban visszaszerezte a hegemóniát a magyar együttes. A Klebelsberg Kupa győzelmei 1929, 1930 és 1935-ben, az Európabajnokság 1931. és 1934-ben, a világbajnokság 1932-ben: mind magyar kezekbe jutott.

A világ vízipólósportjának helyzete azt az állítást igazolja, hogy a válogatott csapatoknak összeszokott emberekből kell állniuk. Amíg valaki új stílust nem talál ki, addig ez lesz a gerince a játéktudásnak.

Németország ma kétségkívül a második helyen áll. Ezt azonban csak hatalmas erőfeszítéssel éri el. Berlin nem játszik vezetőserepet a német vízipólóban, a többi város pedig kicsiny ahhoz, hogy megfelelő anyagot adjon a válogatott számára. A messzefekvő német városokból összeszedett csapat minden technika ellenére sem lehet legjobb.

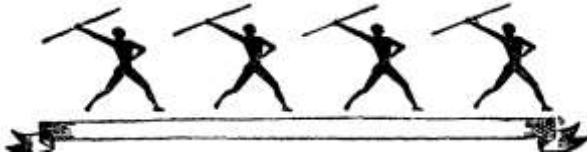
Belgium egymáshoz közelfekvő kis városaival, Svédország Stockholm nagy vízipólókultúrájával,

Franciaország Tourcoing Belgiumhoz való közelségével tartja helyét, de vezetős szerepre nem törhet.

Amerikában négy csapat játszik vízipólót: New York, Chicago, Los Angeles és Hollywood csapata. Csak a két utolsó ismerheti egymást, egyébként több napos járóföldre vannak egymástól a csapatok. Ezért helyezi Amerika előtérbe azt a rendszert, hogy nem válogatottat, hanem klubcsapatot küld nemzeti színeinek védelmére.

Jugoszláviában Dubrovnik, Spanyolországban Barcelona, Hollandiában Amszterdam, Csehszlovákiában Prága, Ausztriában Bécs képviseli egy-két csapattal a vízipólót. Anglia és Olaszország decentralizált sportjával nem alkalmas vezetős szerepre ebben a sportban. Japánnak még nincs olyan vízikultúrája és talán soha sem lesz olyan emberanyaga, amely magas fokra tudná emelni vízipóló sportját.

A SPORT HŐSEI

BÁRÁNY ISTVÁN

Volt Európa-bajnok és Európa-rekorder a 100 méteres gyorsúszásban. Olimpiai második helyezett

Weismüller mögött és *Takaishi* előtt ugyan-
yebben a számban.

1924-ben a párizsi olimpiászon a kiküldött magyar úszók között szerepelt egy vékonydongájú gyerek, akit tanulni küldtek az olimpiai játékokra. Az eléje tűzött cél érdekében mindent elkövetett, amit elkövethetett. Úszkált,

amíg lehetett, mikor kiesett a küzdelemből, ült az uszodaparton és bámulta az óriásokat: *Weismüllert*, *Arne Borgot*, *Charlont*.

Az olimpiai játékok után *Weismüller* Budapesten vendégszerepelt, a régi Császáruszodában. Indult és győzött, jól elszórakozott, vízikabaréval szórakoztatta a hálás publikumot és közben jól megnézegette azt a

nyurga gyereket, aki Párizsban olyan kevés vizet zavart, Budapesten azonban a magyar úszás legnagyobb remény-sége volt. A programot nehéz volt variálni, a rendezők megkérték Weismüllert: induljon el egy 100 méteres előny versenyben, adjon 5 mp előnyt Bárány István-nak. A gyorsúszásnak akkor legyőzhetetlen fejedelmé-nek nem tetszett a gondolat.

— Most nem vagyok olyan formában, hogy világ-rekordot tudnék úszni — mondta.

— Világrekordot? — kérdezték csodálkozva a magyar uszóvezetők.

— Ezt a gyereket 5 mp hátránnyal csak úgy tudom legyőzni, ha megjavítom a világrekordot, — mondta Weismüller. A magyar szakemberek hajlandók voltak elhinni, hogy a világbajnok túlbecsüli az egri uszoda fiatal növendékének képességeit, de inkább azt hitték, hogy udvariasságból mond ilyen szépeket.

Az előnyversenyből semmi sem lett. Weismüller hazautazott, Bárány István pedig elkezdett birkózni stílusokkal, légzési elmélettel és főként a bűvös egyperces határral. Egy percen belül úszni a 100 métert: ez volt sportéletének álma.

1926-ban Budapesten megrendezték az első úszó Európa-bajnokságot. A versenyen megjelent *Arne Borg* is, a svéd úszócsoda. Az éjszakákat átlumpolta, áttáncolta, délutánonkint tetszése szerint nyert bajnokságot minden számban, amelyben elindult.

A 100 méteres gyorsúszásban *Bárány* István egy karcsapással legyőzte *Borgot*. Az egyperces eredmény még nem sikerült elérnie, de egy világnagyságot megadásra kényszerített és ez óriási lökést adott a fejlődésének.

Gyenge fizikuma arra kényszerítette, hogy főként stílusának javítása segítségével érjen el minél jobb eredményeket. Ez a stílusjavítás olyan jól sikerült, hogy *Arne Borg*nak kedve támadt megcsinálni Bárány

István úszásának paródiáját. Elfeküdt a vízben, feje előtt kinyújtotta a két karját, mutató és középső ujjai-val hajtotta magát előre, még bugyborékot se vert a vízben, így jelezte: mennyire sikerült Báránynak kikapcsolnia a fölösleges nagy mozdulatokat, megvalósítania a siklást a víz felszínén.

A következő évben Borg revánsot vett Bárányon, de az egi fiú úszókarrierjében ez a vereség nem okozott törést. Stílusának további tökéletesítésével sikerült átlépnie az egyperces határt. Az első európai úszó volt, akinek egy percnél rövidebb idő alatt sikerült 100 métert úsznia.

Az európai rekordot szorgalmasan javítgatta egészen 58.4 mp-ig. Közben többször nyert Európa-bajnokságot. Párizsban a 400 méteres gyorsúszásban is elindították, ezen a távon is Európa-bajnok lett.

1928-ban az amszterdami olimpiászon megint összehakerült Weismüllerrel. Most már »a mezőny egyik legjobb embere« volt, de ambíciója csak a híres japán úszó, Takaishi legyőzésének vágyáig terjedt. Ezt a célt elérte, Weismüller mögött második lett az olimpiai százasköntőben. A célbaérkezés után vette észre bosszankodva, hogy egy kis erőfeszítéssel Weismüllerrel is megbirkózhatott volna. De már késő volt a bánat.

— Majd Los Angelesben... — gondolta.

Az 58.4 mp-es Európa-rekord birtokában, azzal a biztonságérzettel utazott az 1932-es olimpiászra, amit európai legyőzhetetlensége, Weismüller visszavonulása, a nagy Johnny utódainak gyengesége adott neki. Portréja nem volna teljes, ha el nem mondanánk róla, hogy minden verseny előtt olyan izgalom vett rajta erőt, amilyent kevés sportolónál láttunk. Ez az izgalom csak akkor szűnt meg, amikor elhangzott a startjel és ő elemébe, a vízbe került. 1932-ben a 100 méteres magyar bajnokság döntője előtt halálosan kimerülten, lámpalázával bajlódva feküdt a Császár-

uszodában az úszószövetség szobája mellett egy asztalon, hazai riválisai, akik komoly versenyben sohasem tudták veszélyeztetni az elsőbbségét, Székely András és Vanié András álltak mellette és vigasztalták:

— Ne drukkolj, Pista, úgy se tudunk legyőzni...

Persze, hogy nem tudták legyőzni.

Kiutazott Amerikába, résztvett egy csomó versenyen, legyőzött egy csomó amerikaiat és mint favorit érkezett Los Angelesbe.

Los Angelesben ott találta a japánokat, akik azután letarolták az egész úszóolimpiázt, egyetlen szám kivételével minden versenyben győztek. Bárány bejutott a középfutamba, ahol az általa többször legyőzött amerikaiakkal kellett mérkőznie. Leúsztak a versenyt, a zsűri hosszú vitatkozás után az amerikaiak terrorja alatt megállapította, hogy Bárány István olyan helyen végzett, ahonnan nem juthat a döntőbe. Ha a magyar úszót az európai versenybírák által megállapított helyre veszik fel az eredménylistán, — egyetlen amerikai sem jutott volna a döntőbe. Már pedig Amerikának hely kellett a 100 méteres gyorsúszás döntőfutamában is! A középfutamról felvett film Bárány igaza mellett bizonyított, a magyar bajnoknak mégis áldozatul kellett esnie az amerikai manővereknek.

Csalódottan, elkeseredetten tért haza. Itthon közben méltatlan támadások érték, elkeseredett kritikusok még azt is hajlandók voltak leírni róla, hogy »nem is olyan nagy úszó«. A *Pesti Napló* jubileumi díjáért még egyszer starthoz állt, még egyszer 58-4 mp alatt úszta a 100 métert, ezzel bebizonyította, hogy az olimpiai döntőben lett volna a helye és bizonyította azt is, hogy mégis csak nagy úszó. Ez volt a búcsúszereplése. Visszavonult a versenyzéstől, de a magyar úszószövetség dicséretreméltó tisztánlátással úszókapitánnyá választotta őt. Bárány elhatározta, hogy utódokat nevel, rendbehozza a magyar úszásnak az ő vissza-

vonulása következtében alaposan összezavart szénáját. Míg a maga sikereiért dolgozott, a legalaposabban megtanulta, amit úszásról tanulni és tudni lehet. Néhány merész újítását ellenségesen fogadták a magyar úszókörök. Néhány megállapítását, jóslatát hitetlenkedő mosollyal kísérték. Még Székely András és Vanié András volt az uralkodó csillag a magyar gyorsúszásban, mikor Bárány kijelentette, hogy *Csik* Ferenc fogja átvenni az ő helyét a magyar sprinterek élén.

Csik egy éven belül igazolta Bárány hitetlenkedve fogadott jóslatát.

A magdeburgi Európa-bajnokságra kivitte *Csiket*, *Grófot*, *Lengyelt*, *Maróthyt*, *Angyalt*, *Patakít*. Öreg úszószakértők csúfos kudarcot jósoltak. A fiatal gyerekek, akikben Bárány felismerte a nagy tehetséget, ragyogó eredményeket értek el s 1935/36-ban ők az újjáéledt magyar úszósport megingathatatlan oszlopai.

BORG

Minden idők legnagyobb úszótehetsége. Johnny Weismüller többször legyőzte, *Charlton* legyőzte, 100 méteren *Bárány* István is legyőzte Budapesten, de 100 métertől 1500 méterig a legelső klaszsisba tartozott, 400 métertől felfelé verhetetlen volt, — ha komolyan versenyzett, 1500 méteren pedig 19: 072 mpeseredménnyel felállította az abszolút értelemben vett legjobb világrekordot. »Ha komolyan versenyzett«, mondtuk előbb, s ezzel *Borg* egyéniségének legvarázsosabb sajátosságát is érintettük.

A nagy svéd úszó a legritkábban vette komolyan a versenyeit. Annyira pedig sohasem vette komolyan, hogy az általános vélemény szerint elkerülhetetlenül szükséges sportszerű előkészületeket elvégezte volna. »Úszóhólyag van a hasában«. — mondták róla világszerte és ő hitt ebben az úszóhólyagban, bízott a maga erejében, főlöskézes lukszusnak tartotta a pihenést, az alvást s a legnagyobb versenyek közben sem mondott le a maga korsó söreiről, pálinkáiról és a hölgyek csókjáról.

Kétméteres hatalmas szál legény, rugalmas, mint egy szál bambusz nád. Állandóan mosoly ül az arcán, olimpiai döntők előtt se hajlandó lemondani rendezetlenre sikerült fogsorának csillogtatásáról. Az élet könnyű, — arannyal fizették minden versenyét és nem volt a világnak olyan nagyvárosa, ahol ne látták volna szívesen, — a versenyzés nem okozhat gondokat a világ legjobb úszója számára, tehát nem szabad komolyan venni semmiféle feladatot: ez volt életének vezérgondolata mindaddig, míg a versenyzéstől vissza nem vonult.

— Világrekord kellene? — kérdezte udvariasan a versenyrendezőtől.

— Jó volna... — mondták reménykedve.

— Hát akkor holnap úszunk... — közölte Arne Borg a véghatározatot. Erre a világrekordra már ezreket lehetett tenni. 800 méteren kellene világrekord? Akkor 800 méteren csinálunk... 1000 méteren? Hát akkor 1000 méteren. 1500-on? Azt is lehet...

Karonfogta szíve hölgyét — mulatságosan nagy szíve volt a mosolygós nagy darab legénynek, egyszerre két-három szívszerelem meg se kottyant az érzelmeinek, — sétálni vagy autózni indult vele.

Minden túrájára magával vitt egy-egy híres úszókisasszonyt, amolyan félmenyasszonyfélét. Jól dreszszírozta a menyasszonyait. Ha megérkezett valahová

és ott megtetszett neki valaki, nyugodtan haza tudta küldeni a menyasszonyt, ne zavarja az udvarlását.

Délután kirándulások, két-három krigli jó sör, jó uzsonna, apró szórakozások.

Este: vacsora. Két-három krigli sör, bor és egy kis pezsgő.

»A sportember legkésőbb tizenegy órakor aludni tér« — mondja a sporttörvény.

Borg tizenegy órakor felállt az asztaltól.

— Most táncolni fogunk, — szólt és társaságával elindult valami rendes éjszakai mulatóba. Páholy-foglalás, pezsgő és két-három szép táncosnő az asztalhoz. (A menyasszony mellé.)

Pezsgőzés és tánc hajnali három-négy óráig.

— Most egy kis káposztaleves és egy kis pálinka következik, — rendelkezett *Borg*.

Elementek káposztalevest enni és annyi pálinkát ittak, amennyi beléjük fért.

Két-három korsó sör nélkül nem lehetett hazamenni. Hazamenni: a menyasszonnyal, vagy mással.

Alvás délig. Béketárgyalások a menyasszonnyal és az esti program előkészítése.

Három órakor verseny.

Arne *Borg* megjelent az uszodában, derűs mosolyal fogadta az üdvözléseket, dresszbe öltözött és lompos tréningruhában kiült az uszoda partjára, belógatta a lábát a vízbe.

— Lesz világrekord? — kérdezte izgatottan a versenyrendező, aki éjjel két óráig bírta a világbajnokkal az ivást, akkor kidőlt és hazament aludni.

— Hát persze... — mondta nyugodtan *Borg*. Később megjelent előtte valamelyik rendező.

— Tíz perc múlva start!

— Igen? — szólt *Borg*. — Bocsánat...

A büffébe ment, leöntött egy korsó sört, hódító mosolyokat küldött a hölgyek felé, megveregette egy

kicsit a soros menyasszony lapockáját és a starthelyre ballagott.

Negyedóra múlva hirdették:

— Első Arne Borg Svédország, ennyi és ennyi,
— világrekord!

A tömeg tombolva ünnepelte a bajnokot, Borg mosolygott, fényképeztette magát, mulatságos kijelentéseket kockáztatott meg az újságírók felé.

— Fáradt?

— Ó... dehogyan ...

Ha sokáig tartott az udvarlás, megunt a dicsőséget.

— Igyunk egy korsó sört ... — ajánlotta.

Ment és ivott egy korsó sört. Ha nagyon ízlett, — kettőt.

Az egészséges sportolás szaktudósai ültek a versenybírószágban és nem tudták hová tenni az elveiket.

— Holnap? — kérdezte a rendező.

— Holnap csak győzni akarok, — mondta Borg. — örökké nem lehet világrekordot úszni. Hová megyünk ma éjszaka?

Végignézte a versenyeket, ha valaki megtetszett neki az úszók közül, okos tanácsokkal látta el. Láb- munkáról, kézmunkáról, testtartásról.

— Megyünk, — szólt a menyasszonynak és karonfogva elvonult vele.

— Még mindig haragszik egy kicsit az éjszakáért, ki kell békíteni, — súgta huncut mosollyal a barátainak.

Így élt, így versenyzett, így járta végig a fél világot és tudott nyerni, tudott mosolyogva veszíteni, tudott élni olyan szabadon, mint a legnagyobb életművészek.

Mikor kiöregedett a versenyzésből, úszómester és tréner lett. S a vízikabarázás jól fizetett művésze. Talán kevesebb pezsgőt iszik, mint azelőtt.

KEHRUNG BÉLA

Az első magyar versenyző, aki világversenyekeken elismertette teniszsportunk tekintélyét. AU round sport-

ember volt, a háborúelőtti években híres futballista, többszörös tagja az országos válogatott csapatnak. 1911-12-ben hódította el a teniszhegemóniát Zsigmondy Jenőtől, a háború kitöréséig itthon verhetetlen volt. A világháború és a forradalmak lezajlottak, *Kehrling* Béla 1920-tól 1929-ig megszakítás nélkül nyerte a magyar bajnokságokat. Az elsők között volt az egykori központi hatalmak sportemberei közül, aki át-

törte a háborús gyűlölethullám korlátait és nemcsak a Magyarországgal szomszédos országokban s természetesen Németországban szerepelt, hanem rövidesen meghívták a volt ellenséges országok nagy mitingjeire is. Ahol egyszer megjelent, ott mindig szívesen látott vendég lett azután is. Úri egyénisége lefegyverzett mindenkit, aki különben ellenségesen fogadta volna a »németek szövetségését«, aki emellett német nevű is volt, tehát »kétszeresen gyanús«. Pár esztendő leforgása alatt »*Bela von Kehrling*« a legkedveltebb résztvevője lett a világversenyekeknek. Színes, változatos játéka nagyon tetszett a közönségnek, a rivierai világfürdők versenyeit már el sem lehetett képzelni nélküle. Az sem számított, ha véletlenül a szokottnál rosszabb formában jelent meg a startnál, mert játéka akkor is érdekes élmény volt a nézők számára.

A Riviérán bemutatták *Gusztáv sued királynak*, a teniszsversenyek »Mr. G.« néven szereplő, sportszerű szórakozást kereső fejedelmének. A királynak nagyon megtetszett Kehrling egyénisége, úri viselkedése a pályán és a magánéletben, s éveken keresztül partnereinek fogadta a magyar bajnokot.

Kehrling 1924—28-ban érte el formája tetőpontját, pedig ebben az időben már túl volt azon az életkoron, amit a sportolás számára a legkedvezőbbnek szoktak nevezni. De Kehrling egész életét sportolással töltötte, az állandó edzés segítségével le tudta gyúrni a korralljáró nehézségeket is. Ezekben az években állandóan a világ legjobb húsz játékosa között szerepelt, közben *Wallis-Myers* angol szakíró a világranglista nyolcadik helyére állította be. Ezt a kitüntetést pompás nemzetközi eredményei indokolták.

Nagyszerű hálójátéka elsőrangú párosjátékosává avatta. Báró *Morpurgo* olasz bajnokkal, örök közép-európai riválisával Wimbledonban a döntőig jutott és csak bírói tévedés ütötte el a férfi-páros győzelem lehetőségétől. Egy meccsdöntő labda a pályát felező hálón támadt résen visszaüthetetlenül került Kehrlingék térfelére. A bíró nem látta a hibát, Kehrling pedig soha sem tudta volna összeegyeztetni egyéniségével, hogy a pályán vitába szálljon a játékvezetővel. Lehetséges, hogy ez néha hiba volt, de a magyar bajnok éppen ennek a tulajdonságnak köszönhette, hogy az egész világon példaképpen állították a fiatal versenyzők elé. Bírói tévedés ellen soha sem tiltakozott, ha az őt sújtotta, de bírói tévedésből soha sem fogadott el előnyt. A következő labdát hálóba vágta, vagy kiütötte a pályáról akkor is, ha ezzel a győzelmet vetette el magától.

Eredményei szeszélyesen alakultak, ami jórészt az előbb említett okokra vezethető vissza. *Legyőzte Borotrát*, mikor az wimbledoni világbajnoki babérral érkezett Budapestre, de sokszor vesztett nála gyengébb

játékosokkal szemben is, — amikor csak ő tudta volna megmondani, de sohasem mondta, hogy milyen momentumok készítették arra, hogy ne erőszakolja a győzelmet.

1930-ban *Menzel* elhódította tőle a magyar bajnokságot. Ettől a dátumtól számíthatjuk hanyatlásának korát, amikor már csak időnkint tudott megbirkózni a korral, a testi fáradtsággal. 1931—32-ben ismét magyar bajnok lett, de ez már késő őszi másod virágzás volt. Az egész magyar sportvilág aggódva figyelte harcait a szívvel, amely már nem akart engedelmessékedni az akaratsnak.

1933—34-ben láttuk utolsó erőfeszítéseit, amikor a magyar teniszsportnak nemzetközi küzdelmekben még igen nagy szüksége volt rá, s *Kehrling* akkor is elfogadta a hívó szót, amikor az észszerűség már teljes visszavonulást parancsolt volna.

Akkor vonult vissza, amikor mellette felnőtt egy olyan fiatal gárda, amelyre már nehezebb csatákban is számítani kellett. *Gabrovitz-Gábori* Emilnek adta át a magyar ranglista első helyét. Teniszkapitány lett és külföldi versenyeken, mint a magyar játékosok vezetője kamatoztatja a magyar sport javára azokat az előnyöket, amelyeket hosszú, sikerekben gazdag pályafutása során egyéni kiválósága segítségével szerzett. A honvédség teniszoktatásának főfelügyelője.

Nagy vagyona volt, mikor teniszezni kezdett, ma keményen küzdenie kell az életért.

KOVÁCS JÓZSEF

A Budapesti-Budai Torna Egylet világhírű futója, Euróabajnok, világrekorder és a magyar atlétika legnagyobb reménysége a berlini olimpiáson.

A budai sportegyesület kitűnő atléta oktatója, *Pericht* Rezső postatanácsos, a 20-as évek dereka óta

majdnem minden esztendőben meglepte egy-egy kiválósággal a magyar sportéletet. Az ő szakértő szeme ismerte fel Barsi László képességeit, ő nevelte Raggambi Istvánt, fél évtized legjobb magyar sprinterét és rekorderét, 1935-ben Temesvári-Waltert, a kitűnő középtávfutót, egy csomó elsőrangú ügyesgű atlétát és az Ő oktató művészetét dicséri Kovács József ragyogó futókarrierje is.

Pár esztendővel ezelőtt tűnt fel Budán egy nyurga, laza izomzatú, jókedvű gyerek, aki sohasem vette tragikus komolyan a versenyzést, tréfáival mindig központja volt sportoló társai érdeklődésének s csakúgy mellékesen, időnkint rekordot futott, bajnokságot nyert a 110-es gátfutásban, vagy a hosszabb gátszámokban. A 110-es gáton hamarosan legelső lett, a 200-as és 400-as gátfutásban pár esztendeig nagy csatákat vívott Nagy Gézával, a MAC kitűnő atlétájával, akit egy ideig különösen a 400-as gáton többre értékelték, mint Kovácsot. A két futó rivalizálását szépen beillesztették a MAC és a BBTE rivalizálásának kiapadhatatlan problémátömkelegébe s ha egyszer valaki fel fogja dolgozni és megírja a Magyar Athletikai Club és a Magyar Atlétikai Szövetség évtizedes éles harcának történetét, fel fogja jegyezni, hogy volt esztendő, amikor hónapokig viaskodtak a szövetségben azért, mert Kovács József az egyik gátat szabálytalanul ugrotta át, vagy Nagy Géza futás közben idegen pályára tévedt. Rengeteg energiát, rengeteg szót, rengeteg tintát pocskoltak ilyen ügyekre, kis budapesti vendéglőkben igen sok fröccsöt és borjúpörköltet fogyasztottak el pro vagy kontra felháboro-

dott atlétavezérek, akik pártot és ellenpártot szerveztek Kovács József—Nagy Géza ügyek és hasonló »súlyos problémák« felhánytorgatására. Ez hozzátartozik a sport eleven életéhez, azonban pár év távlatából nézve már mulatságos apróságnak látszik. A Kovács József—Nagy Géza ügyek elpihentek, elintézte őket a véletlen, hogy Nagy Gézának két évet Angliában kellett töltenie, s elintézte maga Kovács, aki azután, hogy legkomolyabb riválisától megszabadult, óriási eredménnyel ugrott a magyar futó ranglista élére.

1933-ban »csak úgy véletlenül« indult egy őszi versenyen 200 méteres síkfutásban. Az időmérők nem akartak hinni a szemüknek: Kovács 21 másodperc alatt futotta a távot, európai rangelső lett. Szakemberek ekkor vették észre, hogy a budai futó nem egy a gátatléták közül, hanem a legjobb magyar atléták egyike, sőt talán a *legjobb* magyar futó.

Az első síkfutó kísérletet több kísérlet követte. Kovács állandó tagjai lett a BBTE sprintstafétájának, 10-5—10-6 mp-es eredményeket ért el 100 méteren, 300 yardon pedig-193S őszén *30 mp-re javította a világrekordot*. Közben HO^{es} gáton Európabajnokságot nyert, majd 400-as gáton lett főiskolai világbajnok.

1935-ben kiderült, hogy Kovács József, aki világraszóló sikerei után is megmaradt kedves fiúnak, jóbarát-nak, örök tréfacsinálónak, 100 métertől 400 méterig gáton és síkon a legnagyobb eredményekre képes bármelyik távon eséllyel versenyezhet az olimpiászon. Ezt a felfedezést a Magyar Atlétikai Szövetség úgy kamatoztatja, hogy válogatott viadalokon végkimerülésig versenyezteti Kovácsot, mert szükség van rá és mert ő szívesen versenyez.

— Soha többé 400-as gátat! — mondja a főiskolai világbajnokság döntője után, de két hét múlva már ismét 400-as gáton versenyez, mert a magyar válogatott csapatnak ez az érdeke.

Megutálja a 110-es gátfutást.

— Elbúcsúzom a palánkosoktól — jelenti ki halálos komolyan, de válogatott viadal következik és Kovács megint ott áll a 110-es gát startjánál a többi »palánkos-sal« együtt.

Abbahagyja a tréninget, de szólnak neki, hogy jó volna megjavítani a 300 yardos és a 300 méteres világrekordot, s ő két hét múlva világrekordot fut 300 yardon.

Megint abbahagyja a tréninget. *Nagy Géza* már itthon van, azt mondja, hogy szeretne 400-as gáton megmérkőzni Kováccsal.

— Hát azt meg lehet csinálni... — mondja Kovács és közben, ha nagyon kéri, hajlandó 400-as síkon is megkísérelni a rekordjavítást.

Játékos a kedve, játékos a sportéletben kifejtett munkája is, mentes minden nagyképűségtől és ez teszi őt különösen szimpatikussá az egész magyar sportközvélemény előtt. Eredményeivel elérte, hogy semmiféle klubrivalizálás nem érintheti személyének a megbecsülését.

Mindezek után most a magyar atlétika minden vezető tényezőjének, szakemberének abban fő a feje: tulajdonképpen milyen számban kellene indítani Kovácsot a berlini olimpiászon. El fognak határozni valamit, de nem lesz meglepetés számukra, ha a nagyszerű budai atléta Berlinben futni fog 200 méteren, 400-as gáton, talán még a 400-as síkversenyben is és feltétlenül tagja lesz a 4x100-as stafétának.

NURMI PAAVO

Finn atléta, minden idők legnagyobb futótehetsége, 1920-tól 1932-ig a salakpálya koronázatlan királya. Néhány nagy eredmény terelte rá a sportvilág figyelmét, szokatlan versenyzési módja szerezte meg

számára a »futógép« címet. A mogorva finn megjelent a világvversenyek startjánál, stopperórát tartott a kezében, a startjelre elindult, legtöbbször rá se hederített ellenfeleire, akik igen ritkán voltak ellenfelei, csak a

stopperórát nézte, az óramutató mozgásához igazította tempóját, tizedmásodpercre beállította a sebességét, rendszerint előre tudta, hogy milyen eredményt fog elérni és amikor presztízből világrekordot kellett futnia, akkor könnyedén kirázta a dressze ujjából a világrekordot. Igen keveseknek adatott meg, hogy

megszorítsák, igen keveseknek adatott meg, hogy komoly versenyben legyőzzék. 1925—26 körül közhit volt a sportvilágban, hogy Nurmi 1500 métertől húsz kilométerig akkor állít fel rekordot, amikor akar. A 800 méter már kicsit rövid táv volt számára, de ezen a távon is képesnek hitték arra, hogy bárkit legyőzőn, ha indulni és győzni akar.

Megállapították róla, hogy az előkészület, a kondíciófokozás, a versenytaktika utolérhetetlen mestere, de eszközei, amelyek segítségével páratlan világrekord-sorozatot ért el, tulajdonképpen ma is ismeretlenek. Maga irányította saját tréningjét, a tej kosztól a hosszú gyalogtúrákig százféle tréningmódszert emlegettek vele kapcsolatban, de sohase szerette a nyilvánosságot, az előkészületi módszereiről elterjedt történetek közül legalább annyi a fantázia szüleménye volt, mint amennyi változat igazságot takart.

Hallgatag legény volt, de sohasem tudott meggyőzőbben hallgatni, mint amikor újságírók, szakemberek faggatták.

Elterjedt a híre, hogy sohasem iszik szeszesitalt, de például Budapesten szívesen megkóstolhatta a magyar borokat.

Emberkerülő volt, de ha elvitték egy mulatóhelyre, nem vetett keresztet magára, nem hunyta be a szemét, sőt még álruhát sem öltött. Hallgatni azonban ott is nagyon jól tudott.

Végigversenyezte Európát és Amerikát, minden startját arannyal fizették és ez volt a veszte. Nurmi indulásának kötött árfolyama volt, költségmegtérítéseit a finn szövetség jóváhagyásával »számlázta« a vendéglátó egyesületeknek, százezreket keresett, jövedelmének nagy részét sporttelepek építésére fordították Finnországban.

A finn atlétikában 1928-ban emelkedett legendás óriássá, amikor már nem számítottak olimpiai startjára. A futógép világrekordok és világraszóló nagy győzelmek után megtorpant, az öregedés jelei mutatkoztak nála. Meghívták a finn atléták közös olimpiai tréningjére, Nurmi azonban otthon maradt Aboban, a hegyek között kóborolt, senki sem tudta, hogy mit csinál.

— Nurmi már nem számít, — írták és mondták a világ sportsajtójában és a finn atlétikai szövetség csak becsületből nevezte a futógépet az amszterdami olimpiászra.

Mikor a finnek olimpiai hajója útra készen állt Helsinki előtt, a hajóhídon váratlanul megjelent Paavo Nurmi, óriási kofferekkel a kezében.

— Én is utazom Amszterdamba és versenyezni fogok, — mindössze ennyit mondott az olimpiai expedíció vezetőjének. Örömmel fogadták, bár semmit sem tudtak előkészületeiről, a formájáról, képességeiről. Kapott egy kabint, abba beköltözött, a hosszú hajóúton alig látták. Barátai ismerték, a természetét, nem zaklatták, nem kérdezősködtek, egyszerűen bíztak benne.

Amszterdamban tízezer méteren indult, mindenki meg volt győződve róla, hogy ez lesz egyetlen versenye, azt hitték, hogy ezt a versenyt sem tudja megnyerni. *Nurmi* elindult, 30: 18.2 másodperces idővel biztosan győzött.

Verseny után megvizsgálták az orvosok, különböző rendellenességeket állapítottak meg nála, látták, hogy a szíve már nem nagyon bírja a versenyzést.

Nagy meglepetés volt, mikor megjelent az 5000 méteres futás startjánál is. Többek között honfitársával, *Ritolával* és híres svéd riválisával, *Widevel* kellett megküzdenie. Ritolát nem tudta legyőzni, a svédet azonban ereje utolsó megfeszítésével a harmadik helyre utasította a döntőben. Itt már látszott, hogy nem az olimpiai bajnokságért, hanem a finn nemzeti becsületért vereszkedik. Célbaérkezése után elvágódott, tíz percig nem tudták talpraállítani. Az egész világot bejárta a hír, hogy a futógép befejezte pályafutását.

Megdöbönt hallgatás fogadta, mikor megjelent a 3000 méteres akadályfutás startjánál. *Ritola* és *Loukola* volt az ellenfele. A verseny első felében szemmel látható volt, hogy Nurmi át akarja engedni a győzelmet Ritolának. Ritola verseny közben rosszul lett, Nurmi előretört, megpróbált győzni, azonban itt is csak a második helyet tudta megszerezni magának.

Még ezután is versenyzett, de már sokkal kevesebbet. Sok nagy sikert ért el, de kétségtelenül ez az olimpiai szereplés volt élete legnagyobb haditette.

1932-ben a losangelesi olimpiáson marathoni távon akart indulni, azonban a németek feljelentették valami rosszul sikerült költségzsámlya miatt, a nemzetközi atlétikai szövetség elvégezte a vizsgálatot és Nurmi hiába utazott Amerikába, nem engedték elindulni az olimpiai versenyen, eltiltották a nemzetközi szerepléstől.

A finn szövetség nem akart beletörődni legnagyobb atlétájának elvesztésébe, a maga hatáskörében nem

hajtotta végre a diszkvalifikációs határozatot, Nurmi számára azonban nem számított dicsőségnek, hogy otthon, saját honfitársait, a mögötte nagyranőtt fiatalokat legyőzi, vagy azokkal versenyez, egyre ritkábbak lettek az indulásai, a nemzetközi fórumon ért megaláztatást nem tudta kiheverni, páratlan futókarrierjére ráhelyezték a koporsófedelelet.

1934-ben végkép lemondott a versenyzésről, vállalta a finn atléták tréningjének központi, legfőbb irányítását.

Hosszútávú világrekordjai közül a 10.000 méteres (30: 06-2 mp), a 15.000 méteres (46: 49-6 mp), a 20 kilométeres (1:04:38-4 mp) és az egyórás (19.210 méter) még napjainkban is érvényben van.

A nagy futócsillag dicsőségét Aboban, Nurmi szülővárosában szobor hirdeti.

ORTH GYÖRGY

A világháborút közvetlen követő évek leghíresebb magyar futballistája. Egyenes utóda volt *Konrád Kálmán*nak, akinek

játék-
művészete itthon kialakította az MTK aranycsapatát, Ausztriában pedig megteremtette a bécsi iskolát. Orth művészetté fejlesztette a labdarúgást, technikában, játékvezetésben, lövőképességben egyaránt túlszárnyalta mestereit. A Vasasból került az MTK-ba. Játszott hátvédet, szerepelt a halvesor minden posztján, de a

csatársorban csillogtatta legjobban művészi képességeit.

Abban az időben került a magyar labdarúgás élére, amikor a békeidők »úri futballista« típusa majdnem teljesen eltűnt a játékterekről, a közvéleményben kifejlődött a hajlandóság, hogy a futballistát másodrangú úriembernek tekintsék, amiben része volt az álamatőr idők sok kétségtelenül visszatetsző jelenségének is. Az MTK híres krekkje is »csak futballista« volt egyideig, játékművészete azonban olyan nagy volt, népszerűsége olyan határtalan, hogy át tudott törni minden korlátot, ami útját állta felfelé vezető törekvéseinek. Az álamatőr kor legjobban fizetett játékosa volt és a közvélemény elismerte, hogy *Orth* Györgynek joga van bármilyen nagy összeget kérni a játékáért. A nagy jövedelemmel együtt járt a jobb társaságban való szereplés lehetősége s miután *Orth* polgári értelemben vett műveltsége is túlszárnyalta az átlagot, a híres futballista új társadalmi körében is meg tudta állni a helyét. Színésznőt vett el feleségül és mindig szívesen látták Budapest művész társaságában.

Játékával oszlopa volt az MTK csapatának. Labdakezelésének művészi tökéletessége, fej játéka, lövőkészsége, áttörő ereje legendássá tette a hírét nemcsak itthon, hanem külföldön is. *Orth* megértette, hogy a közönség elsősorban művészi mutatványokat vár tőle, s pályafutása későbbi éveiben igen sok keserű percet szerzett egyesülete híveinek, akik inkább gólokat követeltek tőle, mint szép játékot. Kicsit elkényelmesedett, a mérkőzéseken állandó magas színvonalú teljesítmény helyett inkább ragyogó felvillanásai voltak, ezekkel a felvillanásokkal mindenért kárpótolta a közönség klubfanatizmustól mentes rétegét. Kereste a nehéz helyzeteket, hogy megmutathassa: számára nincs megoldhatatlan probléma a labdával. Olyan technikai bravúrokkal kápráztatta el a közönséget,

amilyeneket az ő feltűnése előtt soha senkitől sem láttak.

Különös ambícióval játszott minden magyar-angol klubmérkőzésen. Meg akarta mutatni a futballjáték angol mestereinek, hogy ő mindent jobban csinál, mint a szigetország világhírű labdarúgói, számára nincs technikai lehetetlenség. A lövésszerűen kapu elé adott labdát fejfel megállítani, jobbra hátracsúsztatni, sarokkal balra emelni s aztán kapásból beküldeni a kapuba: Orthnál nem is volt rendkívüli technikai bravúr. 1925-ben egy magyar-angol mérkőzésen olyan káprázatos dolgokat csinált, hogy a vendégszereplő csapat vezetői azonnal szerződést kínáltak neki, meghívták Angliába. *Orth* azonban itthon maradt.

Bécsben egy MTK—Amateure mérkőzésen *Tandler* hátvéd megrúgta. Orthnak eltörött a lába. Ezt a bal esetet mindenki a magyar labdarúgás szerencsétlenségének tekintette, mert akkor Orth személyére, kivételes játékművészetére épült a magyar futball, úgy, amint napjainkban Sárosira épül. A híres futballista ezután többé sohasem tudta visszaszerezni régi képességeit. Fokozatosan hanyatlott, ehhez járult az öregedése is s a dolognak az lett a vége, hogy sok reménytelen kísérlet után, mikor már mint tréner is kudarcot vallott a Hungáriánál, külföldre, Olaszországba kellett kivándorolnia.

Később hazatért, a debreceni Bocskayhoz ment trénernek. Úgylátszik, bécsi lábtörésével nemcsak futballista karrierje fejeződött be, hanem labdarúgó szerencsecsillaga is elhagyta. Rövid kísérletezés után távozott Debrecenből, ismét Olaszországba ment, de ekkor már kicsit megkopott európai híre, s csak kisebb csapatok foglalkoztatták.

Feleségétől elvált, édesanyja kötötte Magyarországhoz és az a féltő gond, amellyel a magyar labdarúgás belső bajait, a bécsi iskola — amelynek óriása

volt — és a védekező rendszer körül lezajló stílus-háborúságot, s az új magyar futballista generáció fejlődését kísérte.

1934-ben Olaszországban találkozott egy magyar futballszakemberrel.

— *Mit tud Sárosi?* — kérdezte.

A szakember hosszú előadást tartott az elődnek az utódról. Vázolta Sárosi játékfelfogását, taktikájának alapvonalait, felsorolta technikai fegyvertárát. Orth végighallgatta az előadást, azután tovább kérdezősködött. Emlékeztette vendégét saját technikai bravúrojaira, felvázolt helyzeteket, kérdezte: meg tudja-e ezeket oldani Sárosi és hogyan csinálja? Mikor minden kérdésre kedvező választ kapott, örömmel mondta:

— Akkor jól van minden, megvan az utódom ...

Olaszországban él, bizonyosan sóvárogva gondol haza, azokra az időkre, amikor negyvenezres tömegek őrtjögve ünnepelték, harsogták a nevét. A magyar futball egyik legnehezebb korszakának ragyogó csillaga volt s ma nem terem számára egyetlen falat magyar kenyér.

PETSCHAUER ATTILA

Egy évtizeden keresztül Magyarország és a kontinens legnépszerűbb kardvívója, a magyar kard egyik leghíresebb és legjobb művésze. Nem nyert olimpiai bajnokságot és sohasem volt magyar bajnok.

A középiskolában tűnt fel, első senior versenyén, egy Nagy Béla emlékversenyen. *Werkner* Lajos zsűrije előtt nem tudott győzni.

A verseny után elszomorodva állt *Werkner* elé és kérdezte, miért nem Ő nyerte meg ezt a versenyt. *Werkner* válaszolt:

— Fiam, magából nagy vívó lesz, de csak akkor, ha megtanul vívni. Maga csak fejet vág, hasat vág,

egyebet nem csinál. Akinek ennyiből áll az egész fegyvertára, az még nem jó vívó és nem érdemli meg, hogy megnyerjen egy ilyen nagy versenyt.

Petschauer tudomásul vette *Werkner* magyarázatát, megígérte, hogy igyekezni fog megjavulni. *Werkner* nemcsak nagy versenyeredmények nimbuszával állt abban az időben a vívószövetség élén, hanem elméleti tudása is olyan nagy volt, hogy a magyar vívás pápájának tisztelték.

Petschauer *Attila* tanult, elsajátította mindazokat a tulajdonságokat, amelyek egy vívóból nagy vívót formálhatnak, lábmunkája tökéletessé lett, testének és karjának gyorsasága olyan, hogy ehhez hasonlót sem előtte, sem az utána következő generációban nem láttak, fő harci eszköze azonban mindig az maradt, amit *Werkner* kevésnek mondott nagy eredmények eléréséhez: fejet vágott és hasat vágott, de ezt azután olyan tökéletes biztonsággal, olyan villámgyorsan tudta csinálni, mint senki más a világon.

Elismerték róla, hogy a legjobb magyar vívó, a hazai zsűrikel azonban sohasem volt szerencséje, bajnokságot sohasem tudott nyerni, egyetlen egyszer győzött a »legjobb magyar kard vívó« címéért vívott versenyben, — külföldön azonban a magyar kardvívás legyőzhetetlen erejű harcosa volt.

A közönség esztendőnkön keresztül nem törődött azzal, hogy *Petschauer* *Attila* megnyer-e egy versenyt vagy sem, csak azzal törődtek, hogy résztvesz-e bizonyos versenyeken. Ha *Petschauer* indult, az mégegyeszer annyi közönséget jelentett, mint amennyit külön-

ben össze lehetett toborozni egy-egy versenyre. Páratlanul színes, érdekes, részleteiben változatos, befejezésben nagyvonalú volt a vívása, viselkedésében annyi közvetlen derűs kedvesség volt, hogy még a hibáit is el tudta feledtetni. Valahogy hozzászólt ahhoz a gondolathoz, hogy Magyarországon nem nyerhet versenyt, a legsúlyosabb bírói tévedéseket úgy tudta elintézni, hogy megjegyzéseivel, felkiáltásaival maga nyugtatta meg a közönséget, amely sokkal nehezebben volt hajlandó elfogadni azt a soha ki nem mondott, de mindig szigorúan, következetesen keresztülvitt tételt, hogy Petschauer Attila nem lehet magyar bajnok...

Voltak ellenfelei, akikkel döntő küzdelmekben nem tudott boldogulni, és ennek a körülménynek is része volt sok kudarcában. Első ilyen ellenfele *Tersztyánszky* Ödön, az amszterdami olimpiász kardvívó bajnoka volt, akinek nem volt olyan szélesskálájú a kardvívó készültsége, mint Petschaueré, de okos harcos volt, mindig különös gonddal vívott, amikor Petschauerrel került szembe és ki tudta használni a legkisebb hibáját is. Később ugyanilyen szerepet játszott Petschauerrel szemben *Jekkelfalussy-Piller* György, a losangelesi olimpiai kardbajnok.

Petschauer vívókarrierjének fénypontja az amszterdami olimpiai szereplés volt. Tagja volt a magyar kardcsapatnak, résztvett a csapat minden mérkőzésén, természetesen vívott a legveszélyesebb rivális, az olasz csapat ellen is. Kardcsapatunk legszesélyesebb tagja *Tersztyánszky* Ödön volt. Míg Petschauer minden ellenfelével úgy vívott, mintha azon az egyetlen asszon fordulna meg a verseny sorsa, addig *Tersztyánszky* a később sorrakerülő egyéni világbajnokságra is gondolt, sok asszója veszett el azért, mert tanulmányozta az ellenfeleit.

A magyar-olasz mérkőzés volt a kardcsapatverseny utolsó meccse. A magyar csapat 8: 7-re vezetett, a döntő

asszót, amelyen a végső győzelem sorsa dőlt el, Renato *Anselmivel* vívta Petschauer, akinek 57 győzelem után ez volt az 58-ik asszója. Olyan nyugtalanító volt a helyzet, hogy a magyar kardcsapat vezetői közül néhányan könnyeztek az izgalomtól, voltak, akik kirohantak a teremből, ahol a versenyt vívták. Mindenki izgatott volt, csak Petschauer bízott föltétlenül a győzelmében, fogcsikorgatva támadta meg utolsó ellenfelét, kemény küzdelem után legyőzte az olaszt, megszerezte Magyarországnak az olimpiai csapatbajnokságot, amelyet 1924-ben Párizsban elvesztettünk. Négy napig verekedett, négy nap alatt ötvennyolc győzelmet szerzett, nemcsak az ellenfelei, hanem az ellenzései is elismerték, hogy a magyar vívócsapat az ő bravúrjainak köszönhette győzelmét.

... Másnap elkezdték az egyéni versenyt. *Tersztyánszky* ragyogóan, *Petschauer* kicsit fáradtan, de még mindig úgy vívott, hogy *Tersztyánszky*val holtversenyben került az első helyre. A döntő asszót mindenki előre elintézettnek tekintette, aki ismerte a két nagy vívó versenyképességének skáláját s azokat a momentumokat, amelyek mérkőzéseiket rendszerint eldöntötték — *Tersztyánszky javára*. *Tersztyánszky* Ödön a döntőben öt feltartó szúrással, tehát a legegyszerűbb védekező-támadó akcióval legyőzte *Petschauer*t, megnyerte az olimpiai bajnokságot.

Petschauer az amszterdami olimpiász után vívóképességeinek teljében állott. Különösen akkor lett volna rá nagy szüksége a magyar kardvívásnak, amikor *Tersztyánszky* Ödönt tragikus szerencsétlenség érte, az olimpiai bajnok meghalt. A kitűnő vívó életének menete azonban csak addig volt zavartalan, amíg elérkezett oda, hogy látnia kellett: *Tersztyánszky* után *Piller* személyében kapott olyan ellenfelet, akivel különösen itthon nehezen tud boldogulni. A közvélemény hálás volt *Petschauer* iránt, háláját azonban babér-

koszorúkban és csokrokban, üdvözlő' beszédekben fejezte ki. Rendszerint így szokott ez lenni nálunk. A lelkesedés szalmalángja ellobogott. Mikor arról volt szó, hogy a nagyszerű vívónak egy falat biztos kenyérrrel lehetővé kell tenni a nyugodt életet, a tréninglehetőséget és a zavartalan versenyzést, lámpással sem lehetett munkaadót találni. Hosszú várakozás után az egyik pénzügyintézet alkalmazta Petschauer Attilát, 1932-ben azonban, éppen a losangelesi olimpiász előtt felmondták állását, mert a bank bizonyos belső átszervezést hajtott végre s az új rendben nem találtak helyet Petschauer számára.

A legkétségbeesettebb hangulatban készült a losangelesi olimpiai versenyekre, hiányos tréninggel, azzal az elhatározással ment ki Amerikába, hogy megpróbál a filmnél elhelyezkedni, vagy vívómester lesz. Az előbbi terv meghiúsult. Egy olimpiai győzelem sokat segíthetett volna, de Petschauer olyan lelkiállapotban ment ki Amerikába, ami lehetetlenné tette nemzetközi klaszsisához méltó szereplését. A második tervet meg lehetett volna valósítani, a magyar vívók azonban rábeszelték Petschauert, hogy ne szakadjon el szülőhazájától, jöjjön haza. Hallgatott a rábeszélésre, hazajött, itthon előlről kezdődött a harc minden falat kenyérért. Elmúlt egy esztendő, Petschauer Attilát igen ritkán látták a vívóteremben és a versenyzéstől visszavonult. Végül *Az Est* belső munkatársának szerződtette. Petschauer mentesült az anyagi gondoktól.

SÁROSI GYÖRGY

1929—30-ban a Ferencvárosi Torna Club amatőr-csapatában feltűnt egy nyurga fiú. *Stefancsits* Györgynek hívták, 1912-ben született, centerhalfot játszott és egyik kedvence volt *Izsáknak*, a zöld-fehérek trénerének. Megtanulta a futballjáték alapelemeit, jól tudott

bánni a labdával, fejjátéka is kiemelte az átlagból, Izsáknak azt a kijelentését azonban, hogy sikerült felfedeznie az új Orthot, hitetlenkedve fogadták a futballszakértők. A magyar labdarúgás abban az időben nagyon bátortalanul indult felfelé a mélypontról, *Orth* Györgyről, aki éppen hogy eltűnt a futballmezőkről, úgy beszéltek, mint legendás hősről, aki pótolhatatlan s nem hitték, hogy a gyenge fiatal anyagból olyan játékost lehetne kihozni, aki Orthnak csak a közelébe is kerülhet. Orth pótlása pedig elérhetetlen álomnak látszott.

Stefancsics Györgyöt többször beállították az amatőr válogatott csapatba. Mindig jól szerepelt, de sohasem produkált olyan kimagaslóan nagyvonalú játékot, amely alátámasztotta volna trénerének vérmes reményeit. Egy bécsi magyar—osztrák amatőr mérkőzésen *Meisl* Hugó különösebb figyelmet szentelt a magyar csapat játékaának és ő volt az első nemzetközileg elismert tekintély, aki kijelentette: *Stefancsics nagy játékos lesz.*

A fiatalember erősödött, a Ferencváros profeszszionista csapata pedig gyengült, mert *Bukovit* senkivel sem tudták pótolni. A klub hívei sürgették a centerhalkérdés megoldását és a többség Sárosiban — *Stefancsicsból közben Sáros lett,* — látta azt a játékost, akiben »van valami«. A Ferencváros vezetősége hajlott

a kísérletre, hogy a fiatal amatőr válogatottat beállítsa a professzionista csapatba, a beállításnak azonban anyagi akadályai támadtak.

Hosszú alkudozás kezdődött, ami akkor sem Sárosi hírének, sem a professzionista futballnak nem használt, a Ferencvárosnak azonban szüksége volt centerhálfra és a klub végül is fizetett. Sárosi pénzügyminiszterének: édesapjának.

Sárosi 1931-ben foglalta el helyét a Ferencváros csapatában és az új környezetben, jobb játékosok között félesztendő alatt teljesen kibontakoztak a képességei. A fedezetsorban *Lázár* személyében technikailag és taktikailag elsőrendűen képzett segítőtársat kapott, a munkaképességében még mutatkozó hiányokat eltüntették partnerei, akik minden tekintetben a legnagyobb áldozatkészséggel siettek »az új fiú« támogatására. Félév múlva az új centerhalf fej játékban, labdaleadásban, szerelésben elérte a legjobbak nivóját, megbízhatósága önbizalmat adott az egész ferencvárosi csapatnak. S egyidejűleg megoldódott a válogatott csapat centerhalf problémája is. A fiatal futballista nemcsak technikailag mutatkozott elsőrangú erőnek, hanem a játék irányításában is olyan erényekkel mutatkozott be, amelyekben *Konrád* Kálmán és *Orth* visszavonulása után egyáltalán nem bővelkedett a magyar labdarúgás: ésszel játszott és megvoltak a technikai segéd-eszközei az okos elképzelések végrehajtására.

Egy év múlva az egész magyar labdarúgásban érezhető volt *Sárosi* hatása. A Ferencváros sikerei arra indították a többi egyesületet, hogy félretéve az akkor uralkodó elméletet, amely mindennél fontosabbnak tartotta a játékosok kondíciójának fokozását, előnyben részesítsék azokat a futballistákat, akik technikailag képzettek és nem testi erővel, nem erőszakkal, hanem okos taktikai húzásokkal igyekeznek megoldani a helyzeteket. A játék színesebb, változa-

tosabb, érdekesebb lett, a közönség, amelynek meccslátogató kedvét elvették a nemzetközi kudarcok és a magyar futballsport szemmel látható nivósüllyedése, fokozatosan visszatért régi sportjának támogatásához. *Sárosi* feltűnése, pompás játéka már 1932—33-ban legalább 5000 nézővel emelte a vasárnapi meccslátogatók átlagos számát, a válogatott mérkőzéseken pedig tízezer néző pluszt jelentett, ha *Sárosi* játszott.

A ferencvárosi centerhalfnak olyan híre lett, hogy Prágából, Bécsből, Svájcból jöttek futballínyencek a magyar válogatott csapat mérkőzéseire és *Sárosi Györgyöt* egyhangúlag Európa legjobb középfedezetének fogadták el a nemzetközi szakértők.

A magyar válogatott csapatban *Sárosi* mindig kivételesen nagy játékokat nyújtott. Egy döntőfontosságú magyar—olasz válogatott mérkőzésre a szó szoros értelmében a betegágyból hívták ki a fiatal futballistát, a lábadozó játékos szakadó esőben, bokáig érő sárban úgyszólván egyedül akadályozta meg Olaszország győzelmét. Ezután történt, hogy az olaszok kutatni kezdték a *Stefancsicsok* leszármazását, kiderült, hogy a család olyan területről származik, amely most olasz uralom alatt van s ezen az alapon hajlandók lettek volna *Sárosinak* olasz állampolgárságot adni, óriási összeggel honorálni, ha a fiú hazát cserél. *Sárosi* elutasította az ajánlatot, kijelentette, hogy magyar és magyar akar maradni, még akkor is, ha emiatt anyagi hátrányokat szenved.

Ez az elhatározás, s az a körülmény, hogy a fiatal futballista, akit sztárrá kiáltott ki az egész kontinens szakvéleménye, megmaradt szerény, jómodorú embernek, a pályán és a magánéletben egyaránt úrnak, fokozta *Sárosi* népszerűségét.

Később a Ferencvárosnak centercsatárra volt szüksége, *Sárosit* előrevitték a támadó sorba. Félesztendő alatt megszokta az új feladatkört, nemcsak Magyar-

ország legjobb centercsatára lett, hanem azt is elismerték róla, hogy egyenrangú Sindelarral, akit fénykorában a világ legjobb centerének neveztek. Sárosi a válogatottban egy darabig még centerhalfot játszott, azután ott is rábízták a csatársor irányítását és az ő nevéhez fűződnek a magyar válogatott csapatnak az utolsó két esztendőben elért legszebb eredményei. Finom játékmódorát egyideig túlerélyes védekezéssel próbálták ellensúlyozni a magyar klubcsapatok, ennek következménye Sárosi ismételt harcképtelensége lett, a ferencvárosi center azonban rövidesen rájött arra, hogy a szabályok korlátai között ő is érvényesítheti testi erejét s ettől kezdve korlátlan úr lett a futballpályák kapuja előtt.

1935-ben újabb ajánlatot kapott Olaszországtól. A milánói Ambrosiana hajlandó volt százötvenezer pengőt fizetni a játékosnak és a Ferencvárosnak, ha Sárosi kivándorol. Sárosi ezt az ajánlatot is elutasította és itthon maradt.

Hatszor volt amatőr válogatott, harmincszor játszott az országos válogatott csapatban. A polgári életben jogász. Professzionista futballista, de gondolkodásában mintaképe lehetne a legamatőrebb amatőrnek.

»BIG BILL« TILDEN

A teniszjáték legújabb korának, amit 1910-től napjainkig számíthatunk, legnagyobb óriása. Sokszoros amerikai bajnok, sokszoros wimbledoni győző, tíz esztendőn keresztül legyőzhetetlen hőse a fehérsportnak.

Öles természetű, pompásan fejlett sportember, a tenisz technikájának tökéletes formáját őrizte jobbkézében. Szívós, kemény harcos, aki esztendőkön keresztül verhetetlenül állta a taktikai újítások segítségével előretört franciák, *Lacoste*, *Borotra* ostromát. Borotra mozgékonyasággal, *Lacoste* gépszerűséggel tökéletesi-

tette játékát, Lacoste a harcosabb kedvű teniszezők által kedvelt háló-előtér és az »óvatos duhajok« alapvonala közé helyezte át a versenyző állandó pozícióját. Tilden óriási termete kitűnően érvényesült volna a Lacoste-féle pozícióban is, ő azonban soha sem adta fel a törekvést, hogy ne csak győzelemért küzdjön, hanem változatos, színes is legyen a játéka, ezért nem fogadott el semmiféle dogmát, mindig a pillanatnyi helyzethez idomította játékmódorát. Hihetetlen erejű ütéseit voltak és föltétlen ura volt a labdának. Az erő szegte szembe Borotra gumilabdászerű rugalmasságával, Lacoste-ot is sokszor a szó szoros értelmében »lelövöldözte« a pályáról.

Legnagyobb ellenfeivel szemben is meg tudta csinálni a bravúrt, hogy négy ágyúlövészerű adogatással tiszta gémét szerzett.

A harmincas években ismételten járt Budapesten, — akkor már professzionista volt — egyik szereplése alkalmával sántán állt ki *Kehrling* ellen és vereséget szenvedett, de játéka akkor is élmény volt, mert jó üzletember módjára tízpercenként adagolt valamit a közönségnek óriási fegyvertárából, adogatásban, hálójátékban, alapvonalon, leütésben és labdaemelésben bemutatta a teniszjáték legtokéletesebb fokát.

Az amerikai teniszszövetséggel ismételten vitába keveredett, mert nemcsak játékos, hanem világszerte ismert sportújságíró is volt, s újságírói minőségben

kérlelhetetlen kritikusa lett saját sportszövetségének. Ismételten fegyelmet akasztottak a nyakába, felfüggesztették a játékjogát, végül hoztak egy határozatot, hogy aktív teniszjátékos nem írhat tenisz szakcikkeket. Tilden erre hátat fordított az amatőrségnek, amely az ő személyével kapcsolatban már minden volt, csak amatőrség nem. Dollárezreket keresett — zárt ajtók mögött, az egész világon maga diktálta startjainak árfolyamát. Szakitott a szövetségével, nyíltan profesz-zionistának vallotta magát és hirdette, hogy a tenisz-sportban semmi értelme sincs a legjobb játékosok amatőr-profesz-zionista elkülönítésének, mert a jó teniszszőt rendesen megfizetik, ezt mindenki tudja, aki nyitvatartja a szemét, tehát nincs szükség az álszentes-kező sportpolitika folytatására. Bizonyos, hogy a fejlődés iránya a Tilden által megjelölt cél felé vezet, ma azonban még messze vagyunk az amatőrök és profesz-zionisták együttes sportolásától.

Tilden az amerikai *Vinesszel*, *Hunterrel*, a csehszlovák *Kozeluh* Károllyal és a német *Nüssleinnel*, s más kisebb klasszisú játékosokkal kiépített egy profesz-zionista versenyszervezetet, amelynek most már nyílt piaca nemcsak Amerika, hanem Európa minden országa is. A »Big Bill« köré alakult csoportot kezdetben Tildencirkusznak nevezte a világ, ma azonban már mindenki elismeri, hogy Tilden úttörése sikerült, a »cirkusz« nemcsak nagyfontosságú tünet a nemzetközi tenisz-életben, hanem óriási jövedelmeket biztosító vállalkozás is. Ha a híres amerikai bajnoknak sikerül *Perryt*, az 1934—35-ös évek legjobb amatőr játékosát is átvinni a profesz-zionista táborba, — s erre igen komoly kilátás van, mert Tildének és azok a menedzserek, akik mögött Tilden áll, százezerdolláros szerződötési díjakkal dolgoznak, — a teniszsport nagy lépéssel közelebb kerül az amatőr-profesz-zionista elkülönítés megszűntetéséhez.

A SPORT HŐSEINEK KIS LEXIKONA

ABBEGLEN III. a háborúutáni évek legjobb svájci futballistája, kitűnő taktikus és veszélyes góllövő.

A francia futball szétválasztása után professzionista játékos lett Franciaországban.

ABRAHAMS angol rövidtávfutó, később sportújság-író. 1924-ben Párizsban 100 méteren olimpiai bajnokságot nyert.

AGELLO olasz pilótahadnagy a világ egyik legjobb és leghíresebb repülője. A Schneider Trophy során elért 710 kilométeres sebességet az olaszok világrekordnak tartják. A nemzetközi fórum nem ismerte el.

ALLEMANDI híres olasz hátvédjátékos.

ALLISON amerikai teniszjátékos, Van Ryn társaságában többször nyert páros világbajnokságot, s évekig verhetetlen volt a férfi párosban. Tildének visszavonulása, Vinesnek a professzionista táborba történt átlépése után kényszerűségből Amerika egyik legelső férfi egyes képviselőjévé tették a világversenyeken. Sohasem tudta elérni azoknak a színvonalát, akiket pótolnia kellene.

AMBRUS PÁL (.1900), MAC (68 kg) 1927-ben, Kárpátit legyőzve, magyar birkózó-bajnokságot nyer. Ezt megelőzően a rigai Európa-bajnokságon a könnyűsúlyban harmadik. 1930-ban megnyeri Szlovénia bajnokságát, többször válogatott, 1931-

ben Triesztben és Bolognában rendezett nemzetközi versenyeken győz a könnyűsúlyban.

ANDERSSON svéd diszkoszvető, volt világrekorder. 1935. évi legjobb eredménye 53-02 méter.

ANDRADE, az olimpiai bajnok uruguayi válogatott csapat híres néger fedezetjátékosa.

ASKOLA finn hosszútávfutó, 3000 méteren és 10 kilométeren második az európai ranglistán.

AUER ISTVÁN (.1905) Avar néven imert csatár, tizenkilencszeres válogatott. Erdélyből 1927-ben került Budapestre az Újpest csapatához.

BACKLUND (svéd) 1923-ban a világ legjobb vízipólócsatára. Vízipólózóink tőle tanulták a svéd csavart.

BÁCSALMÁSI ANTAL all-round atléta, dekatlon-rekorder, elsőrangú hármasugró (rekordja 1474 cm) és rúdugró. 1935-ben rúdugrásban elérte a 390-es határt.

BADÓ RAJMUND (.1902) FTC (98 kg) birkózó. 1924-ben, a párizsi olimpiászon tűnt fel, ahol nagyszerű technikájával és lendületi dobásaival, nem túlságosan erős fizikuma ellenére is, a francia Deglane és a finn Rosenquist mögött a harmadik lett a nehézsúlyban. 1925-ben a milánói Európa-bajnokságon a svéd Swenson mögött második, 1927-ben Budapesten Richthof, a svéd olimpiai bajnok legyőzése után a nehézsúlyban Európa-bajnokságot nyert. Sokszoros magyar bajnok és válogatott. 1934 óta az egyiptomiak olimpiai tréneré.

BAER MAX amerikai ökölvívó, 1934—35-ben nehézsúlyú professzionista világbajnok. Kitűnően képzett boxoló, de világbajnoki győzelme után száműzte életéből a sportszerűséget, nem vette komolyan az ellenfeleit és Braddocktól, aki meg sem közelítette a klasszisát, váratlan vereséget szenvedett. 1935-ben Louis is legyőzte. A 'kudarok után apja visszarendelte Kaliforniába' — farmernek.

- BALLANGRUD** norvég gyorskorcsolyázó, többszörös világbajnok és olimpiai győztes.
- BALOGH LAJOS** 749 cm-es eredménnyel távolugró rekorder. A harmincas évek elején visszavonult, 1935-ben várták a visszatérését a sportéletbe, de hiába.
- BARNA GYŐZŐ** az asztali teniszjáték 1929/30, 1931/32, 1932/33, 1933/34, 1934/35. évi világbajnoka.
- BARONY I ANDRÁS** világrekorder. 1907-ben 100 m mellúszás 1 p 24 mp, 191 I-ben 100 m hátúszás 1 p 18-8 mp.
- BARSI LÁSZLÓ** budai futó, nevéhez fűződik a magyar középtávfutás fellendítése a húszas évek derekán. Pericht Rezső fedezte fel, olyan szakvéleményt adott várható fejlődéséről, amit az egész magyar sportvilág hitetlenkedve fogadott. Barsi igazolta mesterét. 400 méteren 48-4 mp-re javította az országos rekordot, 800 méteren Baráton francia rekorder legyőzésével kezdte nagy sikerei sorozatát, ismételten futott 1:54 mp körül. A BBTE sprintstafétájában és 1500 méteren is jó eredményeket ért el.
- BASTIN** szélső csatár, a 30-as évek angol válogatott csapatainak állandó tagja. Rendkívül nagy áttörő erejű góllövő futballista.
- BECCALI** 1500-as olimpiai és Európa-bajnok, Olaszország leghíresebb atlétája. 1935-ben 3:53 mp-et futott a távján, 1936-ban már valószínűleg 5000 méteren versenyez.
- BECK** jugoszláv származású csatár. Franciaországba szerződtek, francia állampolgár lett és az ottani professzionista labdarúgás egyik kiemelkedő figurája.
- BÉKESSY BÉLA**, a békeévek legendáshírű kard- és törvívója. 1902-től 1907-ig megszakítás nélkül minden esztendőben megnyerte a magyar kardbajnokságot, 1905-ben és 1906-ban a törvívóbajnokságban is győzött. A világháborúban hősi halált halt. Emlékét a Békessy Béla emlékverseny őrzi.

- BENES EDE** Csehszlovákia köztársasági elnöke. Fiatal éveiben a Slavia neves futballistája, jó teniszjátékos. 1907-ben lábát törte, visszavonult a versenysporttól.
- BERGH** svéd súlyatléta. 1935-ös legjobb eredményei: súlydobásban 15-75 m, diszkoszvetésben 51-55 m.
- BERGER** holland sprinter, 100 és 200 méteren Európa-bajnok.
- BERTOLINI** olasz válogatott szélső fedezet.
- BLACK** és **SCOTT** angol pilóták nyerték meg a London—Melbourne közötti nagy repülőversenyt. Nem egészen három nap alatt repültek el Angliából Európán, Ázsián és az Óceánon át Ausztráliába. Black a polgári életben mérnök, Scott újságíró.
- BLITZ** (belga) 1920-ban a legjobb vízipólójátékos volt.
- BLUM JÓZSEF** a háború után az osztrák nemzeti futballcsapat védelmének »Weltmeister« néven ismert oszlopa. A helyezkedés, a szerelés és a rúgótechnika művésze volt. Tréner.
- BLUM ZOLTÁN** negyvenszeres válogatott ferencvárosi balhalf, később a Ferencváros trénera.
- BODOSI MIHÁLY** 196 cm-es eredménnyel a magasugrás magyar rekordere. Házi versenyen 200 cm-t is ugrott 1934-ben. All-round atléta, talán éppen sokoldalúsága gátolja igazi nagy nemzetközi sikerek elérésében.
- BÓBIS GYULA** (. 1904) Budapesti Vasutas SC (92 kg). Kiváló görög-római és szabadstílusú birkózó. 1934-ben és 1935-ben megnyerte Magyarország görög-római és szabadstílusú bajnokságát a nehézsúlyban.
- BRAINE** belga származású prágai centercsatár, a Sparta játékosa. Brüsszélből szerződtek a csehek, az egyetlen külföldi játékos volt, aki a 20—30-as évek túlzó nacionalizmustól fűtött korában Prágában maradhatott, sőt annyira népszerű lett, hogy felajánlották neki a csehszlovák állampolgárságot. A kontinens egyik legjobb futballtaktikusa.

- BRANDSTÄTTER sokszoros válogatott osztrák centerhalf.
- BRAUCHITSCH MANFRED, von, a németek jelenlegi legjobb versenyvezetője. A Benz-Mercedes autógyár alkalmazottja.
- BRAUN (holland) női olimpiai hátúszóbajnok. 1928-ban 100 m 1 ρ 22 mp. Az első európai női, aki megtörte az amerikai hegemoniát.
- BRAUN JÓZSEF (.1901) a VAC-ban kezdett futballozni, az MTK-ban lett talán minden idők legnagyobb jobbszélső csatára. Technikailag és taktikailag elsőrangúan *képzett* futballista volt. Napjainkban a pozsonyi Bratislava tréner. Harmincegyszeres válogatott.
- BRAIN FRITZ (78 kg) Németország. A legtechnikásabb német birkózó volt. 1925-ben Milánóban legyőzte Kokkinent és Európa-bajnok lett, 1927-ben azonban a budapesti Európa-bajnokságon Papp Lászlótól vereséget szenvedett.
- BOISSET francia futó, 400 méteren 1935-ös főiskolai világbajnok. Legjobb eredménye 48-3 mp.
- BONTHRON amerikai középtávfutó, 3:48-8 mp-es idővel az 1500 méteres futás világrekordere.
- BORCHMEIER 1933—34-ben a legjobb német rövidtávfutó. 1934-ben Európa-bajnokságot nyert 200-on, győzelmét azonban később a döntőről felvett fényképek alapján megsemmisítették.
- BORELL II. olasz válogatott centercsatár.
- BOROTRA francia teniszjátékos, többszörös világbajnok, 1925-től 1934-ig a nemzetközi versenyek egyik legkedveltebb alakja. Színes, változatos játéka édesestvére Kehrling Béla játékmódjának, amit nagyobb gyorsasággal és nagyobb skálájú labdatechnikával tökéletesített. Gazdag francia úr, saját repülőgépén szokott Wimbledonba röpködni a világbajnoki versenyekre, ahol a közönségnek évek hosszú sora óta kedvence. 1933—34-ben már csak

ritkán versenyzett, páros küzdelmekre azonban még mindig rendelkezésére áll a francia szövetségnek, ha minden kötél szakad és segítség kell a Davis Cup-versenyeken.

BORSÁNYI FERENC (.1902) huszonnégyszeres válogatott szélső fedezet. Pestújhelyen kezdett sportolni, a BTC, majd az UTE, 1926-tól az Újpest tagja.

BOUCSEK, a Sparta és a csehszlovák válogatott közép-fedezete.

BUCHARD francia épévívó, a losangelesi olimpiász második helyezettje, Európabajnok. Gaudin legtehetségesebb tanítványa.

BUKOVI MÁRTON (.1902) az Ékszerészben tűnt fel, külföldre vándorolt, 1926-ban hozatta haza a Ferencváros. Franciaországba ment, ahol szép sikerei voltak. 1935-ben hazatért. Tizenkétszeres válogatott centerhalf.

BURGER csehszlovák válogatott hátvéd.

CAMPBELL, SIR MALCOLM, az autó sebességi világrekordere (504.278 kilométer óránként). Gépének neve *Blue Bird*, kék madár, saját tervei szerint és részben felügyelete alatt épült. Az angol király világrekordjaiért tüntette ki a »Sir« címmel. Egyébként a Daily Mail autórovatának szerkesztője.

CARACCIOLA olasz származású német autóversenyző, éveken át a Mercedes-gyárnak versenyzett, később visszatért hazájához és Alfa Romeo-kocsikon versenyzett. A sportkocsi-kategóriában a világ egyik legjobb vezetőjének tartják.

CARNERA PRIMO olasz ökölvívó, 1934-ben profeszszionista nehézsúlyú világbajnok. Óriási termete feltűnt egy menedsernek, aki különösen akkor érzett elragadtatást, mikor látta, hogy az ötnegyedmászás olasz mérgeiben »kiseper« egy egész vendéglőt. Carnerát ökölvívó-iskolába fogta, annyira-amennyire kiképezte, végighurcolta őt Amerikán, gyenge

- ellenfelekkel állította szembe, akikkel előre megállapodtak az eredményben. Az olasz bokszozó versenyrutint szerzett, világbajnok lett, de nagyon rövid idő múlva letűnt a szerencsecsillaga, mert technikailag kítűnően képzett öklözőkkel került szembe, akik elég fürgék voltak ahhoz, hogy tíz meneten keresztül elkerüljék taglószerű öklének ütéseit.
- CARR amerikai középtávfutó, 400 méteren 46-2 mp-es idővel világrekorder, ugyanezzel az eredménnyel 1932-ben olimpiai bajnokságot nyert.
- CASMIR a háborúutáni másfél évtizedben Németország legjobb kardvívója és egyik legkitűnőbb törözője.
- CATTIAU francia vívó 1929-ben és 1930-ban párbajtőr Európa-bajnokságot nyert.
- CERVENY a Sparta és a csehszlovák válogatottnak több mint egy évtizeden keresztül európai hírű balfedezete.
- CAESARINI Dél-Amerikából Olaszországba vándorolt allround futballista.
- CHAPMAN, a londoni Arsenal futballigazgatója, Anglia leghíresebb futballmenedzsere. Az első volt, aki felismerte a bécsi iskola, a középeurópai új játéktípus jelentőségét és megindította azt a folyamatot, amely szorosabb érintkezést teremtett az angol futball és a középeurópai labdarúgás között.
- CHARLTON (ausztrál) 1500 m olimpiai úszóbajnok. 1924 20 p. 6-6 mp.
- CHIRON, a francia Bugatti-gyár főmérnöke, Európa egyik leghíresebb versenykocsi vezetője. Négy évben egymásután volt Európabajnok, ami eddig példa nélkül álló rekord.
- COCHET francia teniszjátékos, többszörös világbajnok. Labdaszedőgyerek volt, a francia szövetség felkarolta, neveltette és világraszóló győzelmek egész sorozatával fizetett azért, hogy kiemelték a szegénysorból.

- CODOS és ROSSI, a francia repülés két pilótabüszkesége: sorozatos pompás óceánrepülésekkel tették nevüket világszerte ismertté. Gépük neve: *Oiseau Jaune*, a Kanári.
- COMBI a torinói Juventus és a világbajnok olasz válogatott futballcsapat kapusa.
- CORNAGGIA olasz tör- és epévívó, az 1932-es olimpiász epévilágbajnoka, többszörös Európa-bajnok.
- CRABBE (USA) egyetlen amerikai férfi olimpiai úszóbajnok a losangelesi olimpiászon. 400 m gyorsúszás 4 p 52-7 mp.
- CRAMM német teniszbajnok, Prenn visszavonulása után feljut a német ranglista élére, már 1934-ben nagy eredményeket ért el, 1935-ben pedig a világ legjobb öt játékosa közé számították.
- CSAMBAL pozsonyi származású centerhalf, többszörös csehszlovák válogatott, a prágai Slavia játékosa.
- CSÁNYI ZOLTÁN magyar rúdugró és súlydobó. Rúdugrásban 1935-ben 400 cm-es eredményt ért el.
- CSEH LÁSZLÓ (.1910) tizenhétszeres válogatott csatár. A III. ker. TVE, majd a BSE, 1931-től a Hungária játékosa.
- CSÍK FERENC főiskolai gyorsúszó világbajnok, Európa-bajnok és Európa-rekorder, Bárány István utóda a magyar úszógárda élén. 1931-ben tűnt fel, négy év alatt Európa leggyorsabb úszója lett. 1935-ben 57-8 mp-re javította a 100-as gyorsúszás Európa-rekordját, 2: 14-4 mp magyar rekordot úszott a 200-as sprinttávon, 2: 43-8 mp idővel rekorder a 200 méteres mellúszásban. Gyorsúszásban a legjobb amerikaiakkal egyenrangúnak bizonyult az 1935-ben rendezett európai versenyeken. Magyarországon egyik legkomolyabb olimpiai reménysége.
- CSÍK (DE POTTERE) GERARD. A legjobb magyar lesikló. Erdőmérnök hallgató. Szép nevet szerzett magának külföldön is a sísportban.

- DANIELS (USA) a kral első olimpiai gyorsúszóbajnoka. 1904 220 $\frac{1}{2}$ p 44.2 mp, 440 6 p 16.2 mp, 1906 100 m 1 p 13 mp, 1908 100 m 1 p 5.6 mp.
- DARABOS SÁNDOR a legnagyobb magyar síugrótehetség, aki első szenior évében már bajnokságot nyert. Vakmerősége, stílusérzéke pompás.
- DARÁNYI JÓZSEF súlydobó, sokszoros bajnok, 29-46 méteres dobással a kétkezes súlydobás világrekordere. 1935 szeptemberében érte el a nagy eredményt. Jobbkézrel 15-77 métert — magyar rekord! —, bal kézzel 13-69 métert dobott.
- DECZKY (MARSÍK) ANDOR. Kétszeres magyar összetett bajnok, a legsokoldalúbb magyar síversenyző, aki kítűnő ugró, futó és lesikló. Lesiklásban, slalomban, de ugrásban is nagy fejlődési lehetőségei vannak.
- DELAHAYE (belga) a legjobb vízipóló-bíró.
- DEMJÁN OSZKÁR mellúszó világrekorder. 1910 400 m 6 p 39-8 mp, 500 m 8 p 27-2 mp.
- DEMPSEY JACK, a háború utáni idők legjobb nehézsúlyú ökölvívója, professzionista világbajnok. Milliókat szerzett az ökölvívással, milliókat vesztett rossz házasságon és rossz üzleteken. 1932 óta menedser és versenybíró.
- DEN OUDEN (holland) női gyorsúszó világrekorder. 100 m 1 p 4-8 mp. A berlini olimpiász nagy favoritja.
- DONATH LEO a FI NA főtitkára, az Európai Úszóliga és az Európa-bajnokságok életrekeltője.
- DUCRET francia vívó. 1924-ben meglepetésszerűen jutott világhírhez: csak holtverseny után szorult Posta Sándor mögé az egyéni kardvilágbajnokságban. Későbbi eredményei igazolták, hogy az olimpiai sikerben több része volt a zsűrinek és a francia környezetnek, mint Ducret képességeinek.
- DUNAI PÁL párbaj törversenyző, 1934-ben Varsóban Európa-bajnokságot nyert.

- DOMONKOS LÁSZLÓ (.1888) az FTC-ben és az MTK-ban játszott, a magyar futball első nagy kapusa volt.
- KAYE DON az angol autó verseny pályák hőse és sokszoros bajnoka. Legutóbb halálos gázolásért börtönbe zárták és két évre eltiltották a vezetéstől.
- DONATELLI olasz pilótatiszt a magassági repülés világrekordere 14.380 méterrel.
- DONOGÁN ISTVÁN, a harmincas évek legmegbízhatóbb magyar diszkoszvetője. Képességei 48 méter körül mozognak, ezt a határt bármikor el tudja érni.
- EASTMAN 1931-ben feltűnt amerikai középtávfutó, 500 méteren 62mp-cel, 800-on 1:49-8 mp-es idővel világrekorder. Megsérült, hosszú kényszerpihenés után 1935-ben újra versenyzett.
- EISENHOFFER JÓZSEF (.1900) a BTC-ből a KAC-ba, onnan az FTC-be került, többször kivándorolt, játszott Bécsben, Amerikában, végül Franciaországba került, napjainkban Marseilleben játszik.
- ELEK ILONA a női törvívás 1934. és 1935. évi Európa-bajnoka.
- ÉNEKES ISTVÁN légsúlyú bokszozó, losangelesi olimpiai bajnok.
- EÖTVÖS ZOLTÁN híres evezős és sokszoros gyorskorcsolyázó bajnok és rekorder a háború utáni években.
- FACELLI olasz gátfutó, Itália egyik leghíresebb atlétája. 1935-ben 400-as gáton 53-8 mp volt a legjobb eredménye.
- FERRARI, a világbajnok olasz futbalcsapat balösszekötője.
- FICK (USA), a 100 m gyorsúszás világrekordere 56-6 mp-el. Hatalmas vállmunkájával érte el eredményét. A berlini olimpiász favoritja.
- FINLAY angol gátfutó, 110 méteren 14-3 mp eredményrel európai rangelső 1935-ben.

- FÖLDEÁK JÁNOS** (.1904) Németország. (74 kg) Temesvári magyar fiú, aki 1926-ban került Hamburgba és német állampolgárságot szerzett. Többszörös németbirodalmi bajnok, 1931-ben Budapesten, 1933-ban Párizsban, 1934-ben pedig Stockholmban szabadstílusú Európa-bajnokságot nyert a kisközépsúlyban. A német birkózók olimpiai edzője.
- FRIMAN OSCAR** (70 kg) Finnország, az 1920. évi antwerpeni és az 1924. évi párizsi olimpiász könnyűsúlyú birkózó-bajnoka, sokszoros finn bajnok, Keresztes Lajos riválisa volt. 1933-ban meghalt.
- FUCHS JENŐ** magyar kardvívó, az 1908-as londoni és 1912-es stockholmi olimpiász kard vívóbajnoka. A polgári életben tőzsdetitkár. A tőzsde zajló életében meg tudta őrizni hidegvérét, jó idegzete egyik fő tényezője volt vívósikereinek. Az amszterdami olimpiász előtt a közóhajnak engedve ismét tréningbe állt, résztvett az első próbaversenyen. Soha magyarországi vívóverseny annyi közönséget nem látott, mint a Nemzeti Lovardában lebonyolított döntő, — amelyen Fuchs már nem is vett részt, mert az előmérkőzéseken kiderült, hogy öregedő fejjel már nem bírja az iramot a fiatalokkal. Ember ember hátán szorongott a Lovardában, rengetegen mentek el, akik Fuchs Jenőt akarták látni, de nem kaptak helyet.
- FOGL JÓZSEF** (.1897) az UTE, 1926-tól visszavonulásáig az Újpest hátvédje, az európai híró »Fogl-gát« ifjabbik tagja. Negyvenszeres válogatott.
- FOGL KÁROLY** (.1895) az UTSE-ban kezdett futballozni, később az UTE, majd 1926-ban az Újpest hátvédje lett. A »Fogl-gát« európai híró idősebbik tagja, ötvennégyyszer játszott a válogatott csapatban.
- FURRER OTTO** svájci síoktató. Csodálatos tempómű, sok Kandahar-verseny győztese.

- GÁBORI (GABROVITZ) EMIL Kehrling Béla visszavonulása után 1934-ben Magyarország legjobb teniszjátékosa. 1935-ben egyenrangú versenytársat kapott Szigeti Ottó személyében.
- GALAMBOS JÓZSEF marathoni futóbajnok, rekorder 2 óra 37 perc 35-2 mp-es eredménnyel.
- GARA Y JÁNOS magyar kardvívó, 1923-ban magyar bajnok, 1925. évi Európa-bajnok, az amszterdami világbajnok csapat tagja, világhírű pengeművész.
- GÁSPÁR J ENŐ, a háborús és a világháborút közvetlen követő évek legjobb magyar magasugrója, 192-es eredménnyel rekorder. Visszavonulása után külföldre ment, 1935-ben az olimpiászra készülő olasz atléták egyik főoktatója.
- GAUDIN, minden idők legnagyobb tör- és épévívó művésze, a francia sportéletnek két évtizeden keresztül büszkesége. Az ő példája és útmutatása tette nagyvá Franciaország sportját e két vívóágban, de művészetének hatása felfedezhető Angliában, Belgiumban, Hollandiában, Németországban, sőt Magyarországon is, ahol egyik tehetséges tanítványa, Hajdú János képviseli a francia vívómodort. Gaudin példaképe volt az úri versenyzőknek. 1928-ban megjelent az amszterdami olimpiáson, ahol a fiatalok már nem sok jövőt jósoltak az »öreg oroszlának«. Gaudin törben és épében elindult, mind a két számban megnyerte az olimpiai bajnokságot. 1934-ben halt meg.
- GAUDINI olasz kard- és törvívó, 1932-ben második helyezett az olimpiai egyéni kardvívásban, harmadik az egyéni törversenyben.
- GEREVICH ALADÁR, a fiatal kard vívónemzedék technikailag legjobban képzett tagja, törvívásban is elsőrangú erő. 1935-ben Magyarország törbajnokságát és Európa kardvívóbajnokságát nyerte.

- GERŐ FERENC, a háborúutáni évek legjobb magyar rövidtávfutója. Ismételten futott 10-6 mp-et, ami abban az időben európai viszonylatban nagy eredmény volt, rekordját azonban nem ismerték el.
- GLYKAIS GYULA magyar kard vívó, az amszterdami és losangelesi világbajnok csapat tagja, 1929-ik évi Európa-bajnok.
- GOMBOS ELEMÉR 1: 12 mp-es eredménnyel 100-as hátúszó rekorder.
- GOMBOS SÁNDOR Magyarország 1930. évi kardvívó-bajnoka, 1926-ban Budapesten, 1927-ben Vichy-ben Európa-bajnokságot nyert.
- GOZZI ENRICO (62 kg) Olaszország. Kisebb súlya ellenére hatalmas erejű birkózó. 1927-ben Budapesten Európa-bajnokságot, 1932-ben pedig Los Angelesben olimpiai bajnokságot nyert a görög-római stílusban.
- GRABER amerikai rúdugró, 437 cm-es eredménnyel világrekorder.
- GRIERSON-SMITH angol pilótakapitány tartja a sebességi világrekordot óránként 770 kilométeres átlagsebességgel.
- GRÓF ÖDÖN mint ismeretlen pécsi úszó került ki az 1934. évi magdeburgi Európa-bajnokságra a 4x200 m gyorsúszóstaféta tartalékaként. Magdeburgban győzött az utolsó próbaversenyen és az Európa-bajnok magyar csapatban a legjobb időt úszta. Azóta Újpestre került és 1935 év elején a legjobb magyar középtávúszó volt, de ősszel Lengyel Árpád hatalmas formajavulása miatt a második helyre került a közép távúszók rangsorában.
- GRÖTTUMSBRAATEN JOHAN norvég sífutó, erdőmérnök. Thorleif Haug méltó utóda, aki Lake Piacidben győzött kétszer. Több Holmenkoll-versenyt nyert és még mindig versenyez.

- GSCHWEIDL osztrák válogatott centercsatár és jobb-összekötő, a Wundermannschaft egyik híressége, a Vienna játékosa.
- GUARAGNA olasz törvívó, a losangelesi olimpiász egyéni versenyének negyedik helyezettje, Európa egyik legjobb törözője.
- HADA JÓZSEF (1911) tizenötszörös válogatott kapus. A BRSC-ből 1929-ben került a Ferencvároshoz.
- HAJDÚ JÁNOS, Gaudin magyar tanítványa, a legjobban képzett magyar törvívók egyike, aki azonban versenyeken a legritkábban tudja eredményre váltani kitűnő készültségét.
- HAJÓS ALFRÉD az első olimpiai úszóbajnok. 1896 100 m 1 p 22-2 mp, 1200 m 18 p 2-6 mp.
- HALASSY OLIVÉR a legjobban irányító vízipóló fedezetjátékos.
- HALMAY ZOLTÁN, a legnagyobb rövidtávúszó tehetség. Karmunkája hagyományossá vált a magyar úszósportban. Olimpiai bajnok. 1904 50 y 28 mp, 100 y 1 p 2-8 mp.
- HAMPSON angol középtávfutó, 1932-ben Los Angelesben 1:49-7 mp-es idővel meglepetésszerűen olimpiai bajnokságot nyert 800 méteren, eredménye egytizeddel felfelé kerekítve világrekord.
- HAPGOOD, a 30-as évek legjobb angol hátvédje. Helyezkedési művészetét csak Mándiéval lehet összehasonlítani egész Európában.
- HÁTSZEGHY OTTÓ Magyarország törvívóbajnoka 1932, 1933 és 1934-ben.
- HAUG THORLEIF (meghalt 1934-ben). A legnagyobb síelők egyike. A norvég mérnök hazájában a Skikonge (síkirály) nevet kapta meg sorozatos Holmenkoll-győzelmeiért. Az első olimpiáson négy szám közül hármat nyert. 41 éves korában halt meg.
- HÄNNI svájci futó, 10-4 mp-es eredménnyel az 1935-ös európai ranglista egyik vezetője.

- HEBNER (USA) olimpiai hátúszóbajnok. 1912 100 m 1 p 21.2 mp. A váltott karú hátúszással ő úszott először olimpiai versenyen.
- HECHT LÁSZLÓ Csehszlovákia második teniszjátékosa, 1934 és 1935. évi magyar teniszbajnok, zsolnai származású magyar nemzetiségű versenyző. A harmincas évek egyik legtehetségesebb fiatal európai bajnoka.
- HI BBS, a háború utáni évek legjobb angol kapuvédője.
- HIDEN az osztrák Wundermannschaft kapusa. Később Franciaországba vándorolt, ott elhagyta a szerencsecsillaga.
- HIDVÉGHY LÁSZLÓ gyorskorcsolyázó, 3000 méteren 5: 12.5 mp, 10.000 méteren 18: 51 mp eredmény-nyel magyar rekorder.
- HIGGINS (USA) mellúszó világrekorder. 100 m 1 p 11-8 mp. Forradalmat csinált a pillangó stílus megteremtésével.
- HIRZER FERENC (. 1903) a Törekvésben kezdett futballozni, az első kivándorlási láz Olaszországba vitte, ahol nagysikerű tréner és játékos volt. 1927-ben a Hungária hazahozatta. Később megint külföldre ment, trénereskedett, rövid időre hazatért, a III. ker. balöszekötője és balszélsője volt, azután megint kivándorolt. Harmincháromszoros válogatott.
- HOFFMANN, a Vienna és az osztrák válogatott centerhalfja.
- HOFFMANN RICHÁRD drezdai balöszekötő csatár, a leghíresebb német támadójátékos a 30-as években.
- HOMONNAI MÁRTON, a legmerészebb vízipólójátékos. A legnehezebb helyzetekben huszáros játékkal szokott menteni.
- HORNFISCHER KURT (106 kg) Németország. Az újabb német birkózógeneráció legkiválóbb tagja. 1933-ban Helsinkiben, 1934-ben Rómában, 1935-ben pedig Kopenhágában nyerte meg a görög-római Európa-bajnokságot a nehézsúlyban.

- HORVÁTH sokszoros válogatott osztrák balösszekötő és balszélső csatár. Évekig a legnépszerűbb osztrák futballista volt Budapesten. »A kis Horváth« néven ismerték.
- HOYER, a háborúutáni időkben a legjobb csehszlovák hátvéd.
- HÖCKERT finn futó. Nurmi 1934-ben kijelentette róla, hogy tőle várja saját világrekordjai sorozatos megdöntését. 1935-ben 3000 méteren 8: 23-5 mp, 5000 méteren 14: 42 mp eredményt ért el.
- ILDEFONSO (filippin) önálló mellúszó stílust csinált, de nincs követője. Nyújtott karral úszik és félkört ír le karjával a víz színén.
- ISOHOLLO finn hosszútávfutó, 5000 és 10.000 méteren a világ egyik legjobb atlétája. Los Angelesben a 3000 méteres akadályfutásban olimpiai bajnokságot nyert.
- IVÁDY SÁNDOR, a legbiztosabb vízipóló védőjátékos.
- JACK, a háború utáni évek világhírű angol összekötő csatára. Egyik legfontosabb tagja volt annak az Arsenal-csatársornak, amely megteremtette a W-formációs védekező-támadó futballiskolát.
- JACOBI ROLAND miniszteri tanácsos, az asztali teniszjáték 1926/27. évi férfi egyes és férfi páros világbajnoka. Az utóbbi bajnokságot Pécsivel együtt nyerte.
- JAKOBSEN JOHANNES (80 kg) *Dánia*. A legszebb stílusú birkózó volt. Többször nyerte meg az északi államok bajnokságát és 1926-ban Rigában az Európa-bajnokságot. 1931-ben egyik mérkőzésén agyvérzést kapott és meghalt.
- JAMES, a londoni Arsenal és az angol válogatott összekötője, minden idők egyik legnagyobb futballtaktikusa, a W-formációs iskola alapítója és leg-tökéletesebb művelője. 1934-ben történt visszavonulása olyan nagy jelentőségű volt az Arsenal életében, hogy a klub kénytelen volt miatta megváltoztatni a játéktaktikáját.

JEKKELFALUSSY-PILLER GYÖRGY testőrszázados, 1930 óta, amikor Liège-ben Európa-bajnokságot nyert, Magyarország és a világ egyik leghíresebb kardvívója. Liège-i győzelmét 1931-ben Bécsben megismételte, karrierjét 1932-es losangelesi olimpiai győzelmével tetézte be. 1931-ben és 1932-ben magyar kardbajnok, 1929-ben, 1930-ban és 1931-ben Magyarország tőrbajnoka. Technikailag kitűnően képzett, szívósságban, küzdőképességben utolérhetetlen erejű vívó. 1933-ban az egész magyar sportvilág bámulatát vívta ki, amikor betegségéből alig felgyógyulva, minden tréning nélkül elindult a budapesti Európa-bajnokságon, megmentette a magyar kardcsapatnak már elvesztett elsőségét. Olimpiai győzelme után ez volt egyetlen komoly versenyszereplése, inkább zsűriskedéssel foglalkozik, — ezen a téren is világtekintély, — a magyar vívóvilágban azonban számítanak arra, hogy az 1936-os berlini olimpiáson is résztvesz.

JAERVINEN MATTI 76-10 méterrel a gerelyvetés finn világrekordere. Az első ember volt a világon, aki 70 méternél nagyobbat dobott.

JOHANSSON IVAR (81 kg) svéd birkózó. 1926-ban tűnt fel és 1928-ban még csak 6-ik volt az amszterdami olimpiáson, de technikája már akkor csodálatot keltett. 1929-ben harmadik Dortmundban Tunyoghy és Kokkinen mögött, a következő évben revánsot vesz Tunyoghyn és az Európa-bajnokságon Kokkinen mögött második, 1931-ben legyőzi-Kokkinent és Stockholmban megnyeri az Európa-bajnokságot, 1932-ben Los Angelesben két olimpiai bajnokságot nyer, egyet szabadstílusban, egyet görög-rómaiban. 1933-ban görög-római 1934-ben görög-római és szabadstílusú, 1935-ben szintén görög-római és szabadstílusú Európa-bajnokságot nyer és mindegyik versenyen tussal győzi le valamennyi ellenfelét.

- JONATH 1930—32-ben Körnig versenytársa 100 és 200 méteren, az 1932-es losangelesi olimpiáson a legjobb szerepelt európai sprinter.
- KABOS ENDRE kardvívó, 1933-ban Bpsten, 1934-ben Varsóban a kardvívás Európabajnokságát nyerte, a magyar bajnokságban még nem tudott győzni.
- KADA, a század húszas éveinek világhírű csehszlovák centerfedezete. Fejjátéka, labdakezelése, játéktaktikája mintaszerű volt.
- KAHANAMOKU (USA) olimpiai gyorsúszóbajnok. 1912 100 m 1 ρ 3-4 mp, 1920 100 m 1 ρ 1-4 mp.
- KALMÁR JENŐ (.1908) az FTC-ben tanult futballozni, 1926-ban a Ferencváros proficsapatához szerződtek. Akkor még hátvédet játszott. Később cse-rejátékosként Pesterzsébetre került, onnan mint centerhalfot a Hungáriához szerződtették. Centercsatár lett, a háború után pályára lépett futballista generáció egyik legkitűnőbb tagja. Kivándorolt Franciaországba. Tizennégyeszer volt válogatott.
- KARLOVITS JÁNOS volt rúdugrórekorder, a harmincas évek elején történt visszavonulásáig Európa egyik legjobb rúdugrója.
- KÁRPÁTI KÁROLY (.1907), TFSC. (68 kg). Előbb az UTE színeiben birkózott. Különösen a szabadstílusban volt kiváló, amelyben kétszer is Európabajnokságot nyert, 1930-ban és 1935-ben Brüsszelben. Számos magyar bajnokság győztese, a losangelesi olimpiáson a könnyűsúlyban a második lett.
- KELEN JÁNOS magyar rekorder 5000 métertől 20 kilométerig. A Vasasban kezdte pályafutását, a BBTE-ben érte el legnagyobb sikereit. Az első magyar futó volt, aki 15 percen belüli idő alatt — 14:55-4 mp — futott 5000 métert. 1935 őszén 15 kilométeren 48:50 mp, 20 kilométeren 1 óra 5:37-4 mp, egy órás futásban 18.321 méteres teljesítménnyel a világ legjobb hosszútávfutóinak

társaságába került, eredményeivel megközelítette Nurmi 20 kilométeres (1 óra 4: 38-4 mp) és egy órás (19.210 méter) világrekordját. Páratlanul szívós atléta, szorgalma mintaszerű. Komoly olimpiai reménység 1936-ra.

KERESZTES LAJOS (.1900) MAC. (70 kg). 1923-ban nyert először a könnyűsúlyban birkózó bajnokságot, 1924-ben Friman (Finnország) mögött második a párizsi olimpiáson, 1925-ben Milánóban Friman előtt Európa-bajnokságot nyert, 1926—28-ban magyar bajnok, 1928-ban az amszterdami olimpiáson győz a könnyűsúlyban.

KERTÉSZ VILMOS az MTK híres fedezetjátékosa. Elsőrangú taktikus, szívós, harcos játékos volt. Mint tréner Egyiptomban él. Ötvenegyszeres válogatott.

KÉSMÁRKI KORNÉL, a húszas évek második felében feltűnt magasugró, sokszoros bajnok. Képességeinek felső határa 195 cm volt.

KIEFER (USA) hátúszó világrekorder, ideje 1 ρ 7-4 mp, a berlini olimpiász favoritja.

KIMMERLING JÓZSEF magyar gyorskorcsolyázó bajnok és rekorder. Főiskolai világbajnok.

KIRÁLY PÁL marathoni futó, hosszú távokon többszörös rekorder a húszas évek végén. Húsz kilométeres (1: 08: 15-7 mp) és egy órás (17.675 méter) rekordját 1935-ben döntötte meg Kelen.

KITAMURA (japán) olimpiai gyorsúszóbajnok. 1932 1500 m 19 ρ 12-3 mp.

KIYOKAVA (japán) olimpiai hátúszóbajnok. 1932 100 m 1 ρ 8-6 mp.

KLENOVEC, a Sparta kapusa, Planicka utóda a cseh-szlovák válogatott védelmében.

KONRÁD KÁLMÁN, az MTK »aranycapatának« világhírű játékosa, a bécsi futballiskola egyik megteremtője. Belső csatárt játszott, művésze volt a labdának és a játéktaktikának. Az MTK-ból a

bécsi Amateure kötélkébe került, a professzionizmus bevezetése után rövid időre visszatért Magyarországra. Prágában tréner. Tizenháromszoros válogatott.

KOC SIS ANTAL légsúlyú boxoló olimpiai bajnok az amszterdami olimpiászon. Az olimpiai játékok után hosszú ideig hiába keresett itthon megfelelő polgári elhelyezkedést, professzionista lett, Amerikába költözött, ott él.

KOHUT (KOHAUT) VILMOS (.1906) Kispesten kezdett futballozni, Pestszentlőrincről került az FTC-hez, 1926-ban a Ferencváros balszélsője lett. Franciaországba távozott. Óriási erejű lövéseiről volt híres.

KOJAC (USA) olimpiai hátúszóbajnok. 1928 100 m 1 p 8-2 mp.

KOKKINEN VÄINÖ (82 kg.) Finnország. Fénykorában (1926—1932-ig) a világ legjobb középsúlyú birkózója volt. Ritkaságszámba ment, ha pontozással győzött, annál többször nyert percek alatt. 1928-ban az amszterdami olimpiászon győzött Papp László előtt, de még ebben az évben Finnországban vereséget szenvedett nagy magyar riválisától. 1930-ban Európa-bajnokságot, 1932-ben Los-Angelesben ismét olimpiai bajnokságot és közben minden évben finn bajnokságot nyert.

KOLENATY a Sparta és a csehszlovák válogatott szélső fedezete, a híres Kolenaty-Kada-Cervený half sor jobboldali tagja.

KOLTAI HENRIK távolugró. Képességeit 760 cm-re értékeli, de ideges versenyző, még a 749-es rekordot sem tudta 1935-ig megdönteni.

KOMJÁDI BÉLA, a magyar vízipólósport atyja, a modern vízipólójáték megteremtője. 1933-ban meghalt.

KORÁNYI LAJOS (. 1907)Szegedről 1927-ben került a Ferencvároshoz. Huszonkétszeres válogatott hátvéd.

- KOTKAS finn magasugró, 1935-ben 200 cm eredménnyel európai rangelső.
- KOVÁCS PÁL 1934-ben feltűnt és azonnal az első vonalba került kardvívó, az 1935. évi magyar kardbajnokság győztese.
- KÖRNIG, a 30-as évek legjobb német rövidtávfutója. Ismételten futott 10-4 mp-t 100 méteren, 200 méteren pedig 21 mp volt a legjobb eredménye. 1933-ban még versenyzett, azután megbetegedett, végleg eltűnt a salakról.
- KÓVÁRI KÁROLY síversenyző. Szemre gyönyörű lesiklóstílusban van, amellet kitűnő futó is. Összetett magyar bajnokságot is nyert már.
- KUSOCZINSZKI lengyel hosszútávfutó, 1932-ben 10 ezer méteren 30: 11-4 mp-es idővel olimpiai bajnokságot nyert. 1933-ban megsérült, Varsóban és Bécsben hónapokig gyógykezelték, többször tréningbe kezdett, sérülése azonban mindig kiújult. Készül az 1936-ik évi berlini olimpiászra is, de a lengyelek nem sok reményt fűznek szerepléséhez.
- KUCHARSKI lengyel középtávfutó, 1935-ben 1:51-6 mp-es eredménnyel európai rangelső 800 méteren.
- KUTHAN a Konrádok generációjából való bécsi centercsatár, Sindelar elődje Ausztria válogatott csapatában. Budapesten is nagyon népszerű volt.
- KÜPPERS (német) hátúszó Európa-rekorder. 100 m 1 ρ 8-8 mp.
- KÜRSCHNER DÓRI az MTK-ból korán külföldre került, a háborúutáni években a svájci labdarúgás egyik újjászervezője és vezére. Ötször volt *válogatott*
- LACOSTE francia gyáros, világhírű teniszjátékos, többszörös világbajnok, a teniszjáték egyik leghíresebb gyakorlati és elméleti tudósa. Az ő nevéhez fűződik a játék népszerűsítése és egyik úttörője volt a modern teniszben elfogadott helyezkedési iskolának, amely nem az alapvonalra, nem a háló elé, hanem

a pálya közepére állítja a játékost. Vagyonának kezelése annyira lefoglalja, hogy kénytelen volt korán visszavonulni, újabb versenyzésben pedig betegségek is akadályozták. A francia »Négy Muskétás« — Lacosta, Borotra, Cochet, Brugnon — vezére volt, egyike azoknak, akik megszerezték Franciaország számára a Davis Cupöt, a legnagyobb teniszvándordíjat, s egyike azoknak, akiknek a visszavonulása miatt a franciák elvesztették a nagy díjat.

LADOUMÈGUE francia középtávfutó, 2: 23-6 mp-cel 1000 méteres, 5:21-8 mp-es eredménnyel 2000 méteres világrekorder. 1932-ben professzionistává nyilvánították.

LANZI olasz 800-as futó, 1:52 mp-en belül mérhető képességekkel. A jövő nagy atlétája ezen a távon.

LAUFFER (USA) 1926-ban a hajlított karú hátúszással először úszott.

LÁZÁR GYULA (.1911) huszonkétszeres válogatott balfedezet. Napjainkban a magyar futball legnagyobb labdaművésze. A MILL—KÁOE kötelékéből 1929-ben került a Ferencvároshoz. Akkor még jobbszélső csatárt játszott. Máriássy Lajos szövetségi kapitány merész húzással beállította a válogatott csapat balhalf posztjára, azóta ezen a helyen játszik.

LEHTINEN finn hosszútávfutó, az 5000 méteres futás világrekordere 14:17 mp-es eredménnyel. 1932-ben Los Angelesben 14:30 mp-cel nyerte e táv olimpiai bajnokságát. A Nurmi mellett felnőtt finn futógeneráció egyik óriása.

LEICHUM német sprinter (10-4 mp 100 méteren) és távolugró (773 cm eredménnyel) 1934-es rangelső Európában.

LENGLEN SUZANNE francia teniszjátékosnő, a háború után egy évtizeden keresztül verhetetlen volt

és minden világbajnokságot megnyert, amelyért elindult. Mikor a kor arra kényszerítette, hogy a visszavonulásra gondoljon, professzionista lett, Férret francia teniszező társaságában Amerikába ment, két év alatt learatta világhírének kamatait, azután abbahagyta a versenyzést.

LENGYEL ÁRPÁD mint fiatal kaposvári hosszútávúszó tűnt fel. Ismertté akkor vált, mikor az 1932 évi 800 m ifjúsági úszóbajnokságot rekordidővel nyerte. Azóta a magyar hosszútávúszók élére került, az 1935. évben pedig egyike lett Európa legjobb 400 m gyorsúszóinak, ő az első magyar úszó, aki öt percen belüli időt ért el 400 méteren.

LINDBERGH. Charles Lindbergh ezredes huszonöt esztendőskorában elsőnek repülte át Amerika és Európa között az óceánt »Spirit of Saint Louis« nevű repülőgéppel, 36 óra alatt. Amerika nemzeti hőse lett belőle és a volt postapilóta jelenleg az egész amerikai repülésügy főfelügyelője. Felesége Anne Morrow, a volt pénzügyminiszter és londoni nagykövet, a világ harmadik leggazdagabb emberének leánya. Emlékezetes a Lindbergh-bébi elrablásának tragédiája. Lindbergh azóta is sok nagy repülőutat tett meg: kijelölte a Kína—Amerika, New York—Buenos Aires vonalakat és most a Csendes óceán átrepülésére készül.

LJUNGBERG svéd rúdugró, 415 cm eredménnyel 1935-ös európai rangelső.

LLOYD angol törvívó, a művészi francia töriskola egyik kiváló képviselője.

LOCKE amerikai sprinter, különösen 200 méteren volt kiváló. 20-6 mp-es 200 méteres világrekordja és 20-5 mp-es 220 yardos amerikai rekordja napjainkban is érvényben van.

LONG Németország és Európa egyik legjobb távolugrója. Képességeinek felső határa 770—780 cm.

- LOUIS amerikai néger ökölvívó. 1934-ben tűnt fel, 1935-ben hatalmas eredményekkel lepte meg a világot, legyőzte az összes amerikai riválisait és a ranglista élére került.
- LOVELOCK újzélandi középtávfutó, 1500 méteren a világ legjobb hat futója közé számít. 1935-ben Budapesten főiskolai világbajnokságot nyert ezen a távon.
- LOWE angol középtávfutó, 800 méteres párizsi olimpiai bajnok. Az angol atlétikai szövetség ügyvezető főtitkára.
- LŐRINCZ MÁRTON (.1912) MAC (59 kg), 1934-ben Magyarország bajnoka a légsúlyban a görög-római és a szabadstílusú birkózásban. 1934-ben Stockholmban a szabadstílusban Európa-bajnokságot nyer, 1935-ben a brüsszeli szabadstílusú Európa-bajnokságon második.
- MACK EUGENE svájci tornász, többszörös világbajnok.
- MAEHATA (japán) női mellúszó világrekorder. 200 m 3 p 0.4 mp.
- MAGYAR ARMAND (.1898) MTK (58 kg). Sokszoros magyar bajnok és válogatott birkózó. 1925-ben Milánóban a légsúlyban Európa-bajnokságot nyert.
- MAKI NO (japán) gyorsúszó világrekorder. 400 m 4 p 45-2 mp.
- MAKÓ GENE amerikai magyar teniszjátékos, 1934-ben tűnt fel, Tilden és Perry megállapították róla, hogy a fiatal amerikaiak között a legnagyobb jövőre hivatott. Édesapja a világháború után vándorolt ki, Kaliforniában helyezkedett el. Makó egyetemi hallgató. Ismételten kísérletet tettek, hogy ha végleg nem is sikerül visszahódítani Magyarország számára, legalább egy évre Budapestre hozzák, hogy jelenléte és példája lökést adjon a magyar fiatalok fejlődésének, a kísérletek azonban eddig sorra megghiúsultak. 1935-ben már Amerika Davis Cup válogatottja volt.

- MANDL GYULA (.1899) az FTC-től került az MTK-hoz, 1926-ban szerződte a Hungária, harminchat éves korában állandó tagja a Hungária első csapatának. Harmincegyszeres válogatott hátvéd, a védekező taktika, a helyezkedés egyik legnagyobb mestere. Egy évtizeden keresztül versenyen kívül a legjobb volt a maga posztján. Újabban Mándi néven szerepel.
- MARKOS IMRE (.1908) tizennyolcszoros válogatott jobbszélső csatár. A Wekerle-telepen kezdett futballozni, az Ékszerészekről 1926-ban került Bocskayhoz.
- MARTTELIN finn futó, a 25 kilométeres futás világ rekordere 1 óra 22 perc 28-8 mp idővel.
- MARTY amerikai magasugró, 206 cm eredménnyel világrekorder.
- MARZI Olaszország legjobb kard- és törvívója. 1932-ben olimpiai bajnokságot nyert az egyéni törvívásban, többszörös törvívó Európa-bajnok, a legjobb magyar kard vívók egyenrangú ellenfele.
- MASTENBROEK (holland) női hátúszó világrekorder. 100 m 1 p 16-8 mp.
- MATURA MIHÁLY (.1901) MTE, majd UTE (72 kg). Keresztes Lajosnak volt éveken át állandó riválisa. Többszörös magyar bajnok és válogatott. A párizsi olimpiászon a könnyűsúlyban 4., a milánói Európa-bajnokságon 1925-ben, a könnyűsúlyban Keresztes mögött 2., a rigai Európa-bajnokságon 1926-ban harmadik díjat nyert.
- MAYER HELEN a női törvívás amszterdami olimpiai bajnoka, 1929-ben és 1931-ben Európa-bajnok. A hitleri német birodalom árjaparagrafusai rekesztette ki egy időre a nemzetközi vívóéletből.
- MEAZZA, a milánói Ambrosiana és a világbajnok olasz csapat center. A »W-formációs« játéktechnika centertípusa.

- MECHLOVITS ZOLTÁN** 1927/28-ban az asztali tenisz férfi egyes világbajnoka. 1926/27-ben és 1927/28-ban Mednyánszky Máriával vegyespáros világbajnokságot nyert. Az asztali tenisz egyik legkiválóbb elméleti és gyakorlati szakértője, egyike volt azoknak, akik kiharcolták, hogy a ping-pongot az egész világ elismerte komoly sportnak.
- MEDNYÁNSZKY MÁRIA**, az asztali tenisz 1926/27, 1927/28, 1928/29, 1929/30, 1930/31-ik évi női egyes világbajnoka. Női párosban Sipos Annával 1929/30, 1930/31, 1931/32, 1932/33, 1933/34, 1934/35. évben, a vegyespárosban Mechlovits Zoltánnal 1926/27 és 1927/28-ban, Szabados Miklóssal 1929/30-ban, 1930/31-ben, 1933/34-ben, Kelen Istvánnal 1932/33-ban nyert világbajnoki címet.
- MEISL HUGÓ**, az osztrák futballszövetség főtitkára és kapitánya, tulajdonképpen az osztrák futballsport diktátora, sportdiplomáciai ügyessége révén a kontinentális labdarúgás nagytekintélyű vezére.
- MENZEL** német nemzetiségű csehszlovák teniszbajnok, 1930-ban és 1933-ban Magyarország bajnokságát is megnyerte. 1935-ben a világ legjobb tizenkét játékosa közé számít.
- MEREDITH**, a háborús évek legjobb 400 méteres futója. 1916-ban állította fel 47-4 mp-es 440 yardos rekordját, fél mérföldön 1:52-2 mp-es világrekordot állított fel.
- METCALFE** amerikai néger rövidtávfutó, 100 méteren 10-3 mp-cel, 200-on 20-6 mp eredménnyel világrekorder. Los Angelesben célbírói ítélettel vesztette el a 100-as táv olimpiai bajnokságát. A 100-as döntőről felvett fényképek szerint ő érkezett elsőnek a célba. 1934-ben Budapesten is szerepelt.
- MIYAZAKI** (japán) olimpiai gyorsúszóbajnok. 1932 100 m 58-2 mp.

- MOLNÁR GYÖRGY (.1901) az MTK-ban és a Hungáriában jobbösszekötő csatárt játszott Braun és Orth között. Huszonnyolcszor volt tagja a válogatott csapatnak.
- MONTI délamerikai centerhalf, az amszterdami olimpiász után Olaszországba szerződött és olasz állampolgár lett. Kitűnő játékos, de durvasága és botrányai tették világhírűvé.
- MONZEGLIO olasz válogatott hátvéd.
- MÓRÉ JÁNOS (. 1910) centerhalf, háromszor volt válogatott. A debreceni Vasutas SS játékosa volt, onnan a Bocskayhoz, 1929-ben a Ferencvároshoz került.
- NÁDI NEDO, az olasz vívósövetség elnöke, a háborút megelőző években Olaszország legjobb vívója, a stockholmi olimpiászon a magyar kardvívók egyetlen komoly ellenfele. A háború után mint profeszionista mestervívó és oktató szerepelt. Budapesti vívóakadémiákon is résztvett.
- NAGY GÉZA all-round futóatléta. A harmincas években tűnt fel, különösen a 200-as és 400-as gáteredményei voltak kiválóak. Kovács József feltűnése előtt verhetetlen volt e számokban. Két évig Angliában élt. Hazatérve inkább a rövidtávú sikfutásra specializálta magát. 1935-ben néhány szakértő biztatására elindult egy távolugró versenyen, első kísérletre könnyedén ért el 7 méteren felüli eredményt.
- NAMBU japán atléta, távolugrásban 798 cm, hármasugrásban 15-72 méter volt a legjobb eredménye, mind a kettő világrekord. (A távolugró rekordot 1935-ben Owens megdöntötte.)
- NAUMANN (svéd), a világ legjobb vízipóló-kapusa.
- NAUSCH, a bécsi Austria s az osztrák válogatott csapat kapitánya, all-round futballista, aki a fedezet-

- sor minden posztján, mint hátvéd és mint bal-összekötő csatár egyaránt kiváló.
- NÉMETH JÁNOS** a legújabb idők legjobb vízipóló-csatára.
- NÉMETH JENŐ** (1902)MTE, (62kg). 1924és 1925-ben magyar bajnok, 1925-ben pedig Milánóban Európa-bajnokságot nyer a görög-római birkózás nehézsúlyú csoportjában. 1927 óta Németországban él.
- NERI ROMEO** olasz tornász, a losangelesi olimpiász összetett versenyének egyéni győztese s korlátlan is olimpiai bajnok.
- NERZ**, német birodalmi futballtréner. A háború után vette át a német labdarúgás irányítását, mereven elzárkózott a közép európai játéktílus hatásától, angol példák után indult, a német labdarúgásból a szó-szoros értelmében kiirtotta azokat a taktikai elemeket, amelyek Schaffertól és más közép európai trénerektől származtak. Nagy tömegekkel dolgozott, kétségtelen sikere, hogy az olaszországi futball-világbajnokságon Németország nyerte a harmadik helyet.
- NIELSEN** dán futó, 8: 18-4 mp-es eredménnyel 3000 méteres világrekorder.
- NIKKANEN** finn gerelyvető, legjobb eredménye 71-30 méter.
- NISHIDA** japán rúdugró, 1935-ben 430-as eredménnyel főiskolai világbajnok.
- NURMELA SULO**. Finn földműves, a világ legjobb hosszútávú sífutója. A neve is hasonlít Nurmiéhoz, de őt tartják sokan a sífutás Nurmijának. Foglalkozása a szabad levegőhöz köti, ideális körülmények közt készül a versenyekre. Gyönyörű puha stílusa, hallatlanul ritmusos botmunkája a norvégok és a svédek elé segítette.
- ORSI** Délamerikából Olaszországba importált világhírű balszélső csatár.

- OSENDARP holland rövidtávfutó, 100 méteren 10.5 mp, 200-on 21.3 mp volt a legjobb eredménye 1935-ben.
- OSOLIN 1935-ben feltűnt orosz rúdugró. Legjobb eredménye 415 cm.
- OWENS 1935-ben üstökösszerűen feltűnt amerikai sprinter és távolugró. Legjobb eredményei: 9-4 mp 100 yard, 10-2 mp (hátszéllel) 100 méter, 20-3 mp 220 yard, 813 cm távolugrás.
- PADDOCK kaliforniai rövidtávfutó, a 20-as évek verhetetlen sprintere, 100 yardtól 300 méterig. 100 yardon 9.5 mp, 100 méteren 10.4 mp, 200 yardon 19 mp, 220 yardon 20.8 mp, 300 méteren 33.2 mp volt a legjobb eredménye. 300-as eredménye ma is érvényben levő világrekord. 300 yardon 20.2 mp volt a legjobb eredménye, ezt 1935-ben szárnyalta túl a magyar Kovács.
- PADOU (francia) 1924-ben a világ legjobb vízipólózója volt, tőle ered a modern vízipólójáték.
- DR. PAPP LÁSZLÓ MAC. (.1900) (82 kg). A legkiválóbb technikájú birkózók egyike s nemcsak mint versenyző, hanem mint oktató is nagy eredményeket ért el. 1924-ben tűnt fel az ifjúsági bajnokságon, amelyet a nehézsúlyban megnyert. 1925-ben a milánói Európa-bajnokságon a nagyközépsúlyban 3. lett, 1927-ben Budapesten Európa-bajnokságot nyert, 1928-ban az amszterdami olimpiászon második lett Kokkinen (Finnország) mögött, akit Finnországban nem sokkal később legyőzött. 1933-ban Párizsban szabadstílusban megnyerte a kishézsúlyú Európa-bajnokságot. Hatszor nyert magyar bajnokságot. Két éven át súlyemelésben versenyzett és 1932-ben Magyarország, 1933-ban pedig Budapest súlyemelő bajnokságát nyerte meg a nehézsúlyban, ő készítette elő a magyar birkózókat az 1935. évi brüsszeli szabadstílusú Európa-bajnokságra, amelyen megnyerték a Nemzetek Díját.

- PAUL francia távolugró rekorder 770 cm eredménnyel.
- PATAKI MIHÁLY az FTC, majd később — a professzionizmus első évében — a Ferencváros huszonhatszoros válogatott centercsatára. Nagyvonalú taktikus, a gentleman futballista mintaképe volt.
- PEACOCK 1935-ben Amerika legjobb rövidtávfutója. Száz méteren hátszéllel ismételtén futott 10-2 mp-t.
- PEARCE ausztráliai evezős, Amszterdamban és Los-Angelesben a szkiff olimpiai győztese.
- PELLE ISTVÁN a legjobb magyar tornász, Los-Angelesben lovon és műszabadgyakorlatban olimpiai bajnokságot nyert, az összetett versenyben második helyen végzett. Az olimpiász után ellentétbe került szövetségével, másfélévi kölcsönös duzzogás után 1934-ben tért vissza az aktív versenyzők sorába.
- PELTZER OTTÓ német középtávfutó, 1926-tól 1932-ig 800 és 1500 méteren a kontinens egyik legjobb atlétája. Fénykorát akkor érte el, amikor már harmincadik életéve felé járt. Tragikus körülmények között tűnt el a versenypályától. Hitler uralomra lépése után erkölcsvédelmi okok miatt először eltiltották a versenyzéstől, később védőőrizetbe vették, majd hosszú börtönbüntetést kapott.
- PENTTILAE finn gerelyvető, volt világrekorder. Jaervinnen detronizálta. Képességeinek felső határa a 70 méter.
- PERÖSALO finn magasugró, 198 cm körüli képességekkel. 1935-ben második az európai ranglistán.
- PERRY angol teniszjátékos, 1934-ben és 1935-ben wimbledoni nem hivatalos világbajnok. 1928/29-ben Budapesten az asztali teniszben is megnyerte a férfi egyes világbajnokságot. Napjaink legjobb teniszversenyzője. Amatőrsege állandó problémája a nemzetközi sportvilágnak, mert Perry két éve alig volt otthon Londonban, végigversenyzte

- az egész földgolyót, s állandóan tárgyal amerikai professzionista alakulatok vállalkozóival.
- PETRONE uruguayi válogatott futballista, az olimpiai és világbajnokságot nyert csapat tagja.
- PILAT a háborút megelőző és közvetlen követő évek nagyhírű cseh csatára.
- PLANICKA a csehszlovák »csodakapus«.
- PLATZER osztrák válogatott kapus.
- POLGÁR GYULA (.1912) nyolcszoros válogatott csatár és hátvéd. Kisteleken kezdett futballozni, a Hungáriához, onnan a Budaihoz, majd a Ferencvároshoz került. Támadásban és védelemben egyaránt válogatott klasszis.
- PORTELEKY LÁSZLÓ az első magyar kardvívóbajnok (1900).
- POSTA SÁNDOR kardvívó, 1922-ben magyar bajnok. 1924-ben győzött a magyar kardbajnokságban és Párizsban megnyerte az olimpiai kardversenyt.
- PREISS ELLEN osztrák vívónő, az 1932-es olimpiásznői törvívóbajnoka. Győzelme nagy meglepetés volt, realitását azonban későbbi eredményeivel is igazolni tudta.
- PRENN német teniszbajnok, évekig Európa egyik legjobb játékosa. A hitleri árpaparagrafus rekesztette ki a nemzetközi versenyekről.
- PUC, híres csehszlovák balösszekötő és balszélső csatár. Veszélyes góllövő.
- PULITI híres olasz kardvívó. A háború után a magyar vívók legveszélyesebb ellenfele. Híres volt a fegyelmetlenségéről. A párizsi olimpiászn afférja támadt Kovács György magyar zsűritaggal, a lovagias ügyet tizennyolc menetes kardpárbajban intézték el Nagykanizsán. Színes, temperamentumos vívómodora miatt szívesen látták minden nagy nemzetközi akadémián. Petschauer Attilával vívott mérkőzései nemcsak a szakemberek, hanem

- a laikus közönség számára is mindig attrakciót jelentettek.
- RADEMACHER** (német) a háború utáni évek legjobb mellúszója.
- RADVÁNY ÖDÖN** (.1888), (68 kg). Eleinte a BAK, majd az MTK versenyzője s a világ legtechnikusabb birkózóinak egyike volt. A háború előtti időkben idehaza legyőzhetetlen volt súlycsoportjában. Számos magyar bajnokságot és rengeteg belföldi versenyt nyert. 1912-ben Budapesten Európa-bajnokságot, 1920-ban pedig Bécsben világ-bajnokságot nyert. 1923-ban Varga Bélával együtt győzött Göteborgban. 1924 óta nem versenyez. A Magyar Birkózó Szövetség társelnöke.
- RAGGAMBI-FLUCK ISTVÁN** a húszas évek második felében feltűnt rövidtávfutó, Gerő Ferentől hódította el a magyar sprinthegemóniát.
- RAGNO**, a legfiatalabb olasz epévívó generáció nagytehetségű tagja.
- RAJCSÁNYI LÁSZLÓ** kardvívó, 1934-ben Magyarország kardbajnoka, a magyar válogatott vívócsoport állandó tagja.
- RAJCZY-RASZTOVICH IMRE** kardvívó, főiskolai világbajnok 1935-ben.
- RAY JOE**, amerikai futó, 800 métertől a marathoni távig kiváló eredményeket ért el 1915 és 1930 között. Különböző távokon tizennégyszer nyert amerikai nemzeti bajnokságot.
- REMETZ JÓZSEF** 50-73 méteres eredménnyel magyar diszkoszvető rekorder. 1930 óta állandó hullámmzás jellemezte versenyzői pályafutását. 1935-ben mélyponton járt.
- RI BAS** argentinai futó, 30 kilométeres világrekorder, 1: 40: 57-6 mp idővel.
- RICKARD TEX** amerikai boxmenedzser, 1910-től hús esztendőn keresztül az amerikai ököl vívópiac

koronázatlan királya. Ökörhajcsár volt a vadnyugaton, mint »csiszolatlan gyémánt« került a keleti nagyvárosokba, felismerte a professzionista boxolásban rejlő óriási üzletet, s a reklám jelentőségét, húsz éven keresztül szinte kivétel nélkül ő rendezte a nehézsúlyú világbajnokság döntő mérkőzéseit. Dollármilliókat keresett, de dollármilliókat is költött és mikor meghalt, alig maradt utána vagyon. Legnagyobb sikereit Dempsey mérkőzéseivel aratta.

RINNER, osztrák 400-as futó, Európa egyik legjobb embere ezen a távon. (1935-ös eredménye 48-5 mp) Nemzeti szocialista elvei miatt állandóan visszatérő összeütközései vannak az osztrák atlétikai szövetséggel és a hatóságokkal.

RITOLA Nurmi kortársa, riválisának azonban nem nevezhető, mert sohasem tudta legyőzni a futógépet, amikor Nurmi képességei teljes birtokában volt. 1928-ban 5000 méteren 14:33 mp-es idővel olimpiai bajnokságot nyert, 10.000 méteren második volt Nurmi mögött. Ekkor már túl volt élete harmincadik évén. Az olimpiász után nemsokára eltűnt a salakpályákról.

ROOSEN HYACINT (72 kg), Belgium. Kiváló szabadstílusú birkózó volt. 1927-ben, 1929-ben és 1930-ban nyert szabadstílusú Európa-bajnokságot.

ROSETTA 1925-től 1935-ig Olaszország legjobb hátvédje.

ROBERTS angol középtávfutó, 1935-ben 47.7 mp idővel rangelső Európában.

RUUD BIRGER, norvég, a világ legjobb síugrója. Olimpiai bajnok és többszörös Európa-bajnok, Holmenkoll-győztes, stb. 26 éves sportárkereskedő, de életét a sínek szenteli. A kistermetű norvég ugró csodálatos biztonsággal száll a levegőben, az aerodinamikus stílust ő viszi keresztül

a legtökéletesebben. Ha jó formában van, szinte lehetetlenség megverni, noha a síugrás az, ahol a legcsekélyebb zavaró körülmény már bukáshoz és a verseny elvesztéséhez vezethet. Birger Ruud újabban nagy előszeretettel űzi a lesiklást is és az 1935. évben aratott sikerei arra mutatnak, hogy máris egyenrangú ellenfele a legjobb svájciaknak és osztrákoknak.

RUUD SIGMUND, norvég sportárkereskedő és, ha tréningben van, testvére, Birger Ruud után talán a legjobb ugró. Talán valamivel vakmerőbb is, mint testvére. Hasonlóképpen pompás lesikló is, aki ott van az alpesiek élcsomójában.

SALEM I. egyiptomi hátvéd, legjobb tagja volt annak a válogatott csapatnak, amely 1924-ben Párizsban 3:0-ra verte a magyar nemzeti csapatot.

SALMINEN, finn hosszútávfutó, 3000 métertől 20 kilométerig a világ egyik legjobb atlétája. 10.000 méteren 30:38-2 mp-es eredménnyel 1935-ös rangelső.

SEELOS ANTON, osztrák síoktató. A legtökéletesebb technikájú lesikló. A tiszta lendületi modern tempóívet ő csinálja legtökéletesebben. A slalomban úgyszólván verhetetlen. A tökéletes technika itt termi meg leginkább gyümölcsét.

SEFTON amerikai rúdugró. Budapesten 1935-ben 435 cm-t ugrott.

SEGRAVE őrnagy volt az első autóvezető, aki elérte a legendás 200 mérföldes (320 kilométer) határt. Tragikus véget ért: motorcsónak versenyen járt szerencsétlenül

SESZTA, az osztrák »Wundermannschaft« hátvédje. Ausztria középsúlyú birkózóbajnoka volt, nemzetközi birkózóversenyeken kitűnően szerepelt, világhírt azonban a labdarúgásban szerzett. Mikor Ausztriában bevezették a professzionizmust, szakított a birkózással, azóta a futballnak él és —

bécsi vendéglőkben úgynevezett népénekes. Erélyes, sokszor túlerélyes játékos, de nagy művésze a védekező játéknak.

SHEA, amerikai gyorskorcsolyázó, a rövid távokon olimpiai győztes a lake-placidi *téli* játékokon.

SHEPPARD, 1906-tól 1912-ig a világ legjobb közép-távfutója, amerikai atléta. Többszörös világrekorder. 800 méteren már 1912-ben 1:52 mp-es eredményt ért el, 1000 méteren 2: 32-9 mp volt a világrekordja. A londoni olimpiászon 800 méteren 1: 52-8 mp, 1500 méteren 4:03-4 mp idővel bajnokságot nyert.

SIETAS (német) mellúszó világrekorder, olimpiai favorit, ideje 200 m vízben 2 p 42-4 mp.

SIEVERT, német all-round atléta, dekatlon világrekorder. Diszkoszvetésben a világ legjobbjai közé számít.

SILNY, a csehszlovák Orth. A csatársor minden posztján kiválóan játszott, nagy labdaművész, híres taktikus. Két évig Franciaországban játszott, mint »a cseh futball számára már használhatatlan öreg csatár«, 1935-ben hazatért Prágába és ismét válogatott lett.

SINDELAR, az osztrák »Wundermannschaft« világ-hírű centercsatára, Konrád Kálmán tanítványa. Ifjú korában is kitűnő játékos volt, de már elmúlt 25 esztendő, mikor kibontakoztak nagy képességei és Európa legjobb támadás vezetője lett. Az osztrák válogatott csapat legnagyobb sikerei az ő nevéhez fűződtek. Mikor Londonban bemutatkozott, az egész angol szaksajtó bámulattal írt művészi játékáról, taktikai képességeiről. Bécs kedvence lett, borotvaszappantól cipőpasztáig mindenfelét elneveztek róla. 1934-ben kezdődött a hanyatlása, ezzel egyidőben elvesztette az osztrák futballsport uralkodó pozícióját a kontinensen.

- Napjainkban már csak felvillanásai vannak: egy-egy nemzetközi mérkőzésen még mindig megmutatja: mit kell tudnia egy nagy centercsatárnak.
- SIPOS MÁRTON**, a háború utáni idők egyetlen magyar úszó világrekordere. 1922-ben 100 m mellúszás 1 p 16-2 mp.
- SIR JÓZSEF**, magyar sprinter, 100 és 200 méteren Európa egyik legjobb futója 1934—35-ben. Keveset ígérő kezdet után 1934-ben robbant ki a tehetsége. 100 méteren 10.4 mp-re, 200-on 21.2 mp-re becsülik képességei felső határát. 1935-ben 100 és 200 méteren főiskolai világbajnok.
- SMISTIK**, a Rapid és az osztrák válogatott center-half ja. Darabos, erőszakos futballista, de a »Wundermannschaft«-tal együtt, amelyben őt messze túlhaladó képességű játékosok futballoztak, ő is világhírű lett.
- STERNBERG LÁSZLÓ** (.1905) az Ékszerészben kezdett futballozni, megjárta Amerikát, ahol nagy sikerei voltak, 1927 óta Újpest hátvédjátékosa. Kitűnő taktikus. Tizenhatszoros válogatott.
- STÖCK**, német súlyatléta. Gerelyvetésben 73-96 méter, súly dobásban 15-64 méter a legjobb eredménye.
- STUCK HANS**, von, »a hegyek királya«, a legjobb hegyversenyzőnek számít Európában. Régebben Austro-Daimleren, most Auto-Union kocsikon versenyez. Legveszedelmesebb ellenfelei: Maerz (Buggatti) Varzi (Alfa Romeo).
- SWOBODA**, csehszlovák centercsatár, áttörő erejéről és túlerélyes játékáról volt híres egész Európában.
- SCHAFFER ALFRÉD**, az MTK aranycapatának centercsatára. Tizenötször volt válogatott. 1919-ben Nürnbergbe költözött, ott nevezték el a játékutudása által lenyűgözött német sportkörök »futballkirálynak«. Később a Konrádok hívására Bécsbe költözött, az Amateure játékosává lett és egyik meg-

alapozója a bécsi futballiskolának. Sohasem adta aprópénzért a tudományát, óriási jövedelmei voltak. Bécs után többször visszatért Németországba trénernek, Prágában is trénereskedett. 1935-ben Németországból hívta haza a Hungária, amelynek rövideesen talpraállította a futballcsapatát.

SCHALL, az Admira és az osztrák válogatott híres góllövő balösszekötő csatára.

SCHAUMBURG, német futó, 1935-ben 1500 méteren 3—53.4 mp-es eredménnyel második az európai ranglistán Beccali mögött.

SCHÄFER KÁROLY, osztrák sportember, előbb nagy-hírű mellúszó a legelső klasszisból, később — a harmincas években — a világ legjobb műkorcsolyázója. 1932-ben olimpiai bajnokságot nyert, többszörös világbajnok és Európa-bajnok.

SCHLOSSER IMRE, az FTC aranycsapatának balösszekötője. 1915-ben nagy föltűnést keltett, mikor átlépett az MTK-ba. A háború után kiment külföldre, trénereskedett. 1926-ban a Ferencvároshoz szerződött, s a háború előtti futballista generáció kiválóságának élő példajaként még a válogatottság kitüntetését is meg tudta szerezni a fiatalok között. »Slózi« hetvenöttször volt tagja a nemzeti csapatnak, olyan rekord ez, amit valószínűleg sohasem fognak megdönteni.

SCHMELING, német ökölvívó, volt világbajnok. Sharkey amerikai bokszolóval mérkőzött a nehézsúlyú világbajnokságért, Sharkeyt mélyütés miatt diszkvalifikálták és Schmeling győzött. Egy évig állt a világranglista élén, 1935-ben ismét feltört és bajnokjelölt lett.

SCHMETZ híres francia tör- és épé-vívó.

SCHRAMSEIS, a bécsi Rapid és az osztrák válogatott kitűnő hátvédje volt, megsérült, egy évig pihennie kellett, többé nem tudta visszanyerni régi for-

máját. 1933-ban Franciaországba vándorolt, de ott sem tudott boldogulni.

SCHRÖDER német atléta, 1935-ben 53-10 méterre javította a diszkoszvetés világrekordját, de későbbi eredményeivel nem tudta igazolni rekordja realitását.

SZABÓ ANTAL (.1910) Soroksáron kezdett futballozni 1930 óta a Hungária kapusa. Tizenötszörös válogatott. Szeszélyes játékos, a legnagyobb bravúrokra és a legprimitívebb védelmi hibákra képes.

SZABÓ MIKLÓS, sokszoros magyar futóbajnok 800 és 1500 méteren, rekorder 800-tól 3000 méterig, 800-on 1934-ben 1:52 mp-es idővel Európa-bajnokságot nyert Torinóban. A húszas évek végén tűnt fel, bemutatkozása pillanatától vérmes reményeket fűztek a szerepléséhez. Kétéves hanyatlás után, amikor betegeskedett és azt hitték, hogy örökre le kell róla mondani, a MAC-ba lépett és ott bontakoztak ki képességei. A hazai versenyeket fölényesen nyerte, de hogy tulajdonképpen mennyit tud, arra nem volt biztos mértéke senkinek. 1933-ban amerikai atléták jöttek Budapestre. Itt volt Cunningham, Amerikának akkor legjobb 1500-asa és a svéd Ny, akinek hasonló rangja volt Európában. Szabó Miklós a két világhírességgel felejtethetetlen versenyt futott. Cunninghamet nem tudta legyőzni, de Ny előtt érkezett a célba 3: 52-6 mp-es idővel. Az 1934-es Európa-bajnokságon 1500-on csalódást okozott a szereplése, mert rossz taktikával futott, ami különben elválaszthatatlan tőle. Másnap 800 méteren indult, 1: 52 mp-es rekord-idővel Európa-bajnok lett legyőzhetetlennek hitt olasz riválisa, Lanzi előtt. A csúcsteljesítményeket a letrötség állapota követte Magánéletének nehézségei lerontották 1935-ös eredményeit. Ismételen foglalkozott a kivándorlás gondolatával, amit fűtött a szövetség részéről tapasztalt, nem mindig barátságos bá-

- násmód is. A jó 1500-as futók egész gárdája fejlődött ki mellette: Iglói-Ignácz, Eper, Gömöri, Kosa és mások.
- SZABADOS MIKLÓS 1930/31. évi asztalitenisz férfi egyes világbajnok. Férfipárosban és vegyespárosban többször nyert világbajnoki címet.
- SZÁLA Y ANTAL (. 1912), 1930 óta az Újpest játékosa. Tizenhét-szeres válogatott, megbízhatóságáról, szívságáról híres szélső fedezet.
- SZÁLAY--ORGONISTA magyar Európa-bajnok műkorcsolyázópár a harmincas években.
- SZAPÁRY LÁSZLÓ GRÓF, főiskolai hallgató. Nagyszerű képességű lesikló, aki gyakran szerepelt külföldi síversenyeken sikerrel.
- SZEDLACSEK, a háborúutáni évek vándorló magyar futballista gárdájának egyik kiemelkedő alakja. A professzionizmus bevezetése után évekig a Ferencvárosban játszott. Kitűnő védekező-támadó balösszekötő csatár volt. Prágából nősült, visszavonulása után a Sparta tréneré lett.
- SZEPES BÉLA, sokszoros síugróbajnok, a magyar sísport egyik megalapítója, gerely vetésben a harmincas évek elején történt *visszavonulásáig magyar pályán* hosszú időn keresztül verhetetlen volt. Európában is igen kevesen voltak, akik előtte jártak. Az amszterdami olimpiászon 65.26 méteres eredménnyel második lett. Nem rekordgyártó atléta, hanem versenyző volt. Teljesítményeit mindig az ellenfélhez igyekezett szabni, a győzelemért a legnagyobb erőfeszítésekre volt képes. Versenyző intelligenciája páratlan volt az egész világon.
- SZIGETI OTTÓ, magyar teniszjátékos. Professzionista oktató volt, 1935-ben visszanyerte amatőrségét és Gábori Emillel együtt a magyar teniszranglista élén áll.
- SZOLLÁS—ROTTER magyar műkorcsolyázó világbajnokpár.

- SZŰCS GYÖRGY (.1912), 1932 óta Újpest közepfedezete. Tízszeres válogatott.
- TAJIMA japán távolugró, 752 cm-es eredménnyel 1935-ös főiskolai világbajnok.
- TAKÁCS JÓZSEF harmincszoros válogatott jobbösszekötő csatár, sokszoros góltrekorder. A Vasas játékosa volt, onnan a Ferencvároshoz került, a zöld-fehér színekben érte el fejlődése tetőfokát. Mikor megöregedett, átadták a Szürke taxinak, onnan a Soroksárhoz szerződött.
- TÁNCZOS MIHÁLY (.1905) polgári neve Tänzer. 1929-ben szerződött a Ferencváros Temesvárról, ahol a Kinizsi játékosa volt. Négyyszer jobb-szélsője volt a magyar válogatottnak, később hiányzott az oroszágos csapatból, mert román állampolgár maradt.
- TARIS (francia), volt gyorsúszó világrekorder. Típusa a rekordúszónak. Versenyezni nem tud. Egy Európa- és egy olimpiai bajnokságtól karcsapás miatt esett el.
- TASNÁDY JÓZSEF (.1903), MAC, (71 kg). 1926-ban nyert először magyar bajnokságot a légsúlyban. Ezt követőleg még három ízben volt magyar bajnok, mindig más súlycsoportban és pedig a pehely, könnyű és kisközépsúlyban. Egyformán kiváló volt a szabadstílusú és görög-római birkózásban. 1930-ban Brüsszelben a szabadstílusú birkózásban Európa-bajnokságot nyert,
- TELEKY PÁL (.1906), 1928 óta a Bocskay taktikai erényeiről neves centercsatára. A temesvári Kini-zsiből került Debrecenbe.
- TEMESVÁRI-WALTER FERENC középtávfutó. Mint magasugró kezdte verseny karrierjét, 1935-ben futóversenyeken indult, s bár még nem érte el a szeniorok korhatárát, olimpiai reménységként mutatkozott be. Az amerikai atléták 1935-ös budapesti versenyén 800 méteren 1:53.6 mp idővel legyőzte Venzket.

TERS2TYÁNSZKY ÖDÖN, az 1928-as amszterdami olimpiász kard vívó egyéni bajnoka, sokszoros magyar kard- és tőrbajnok. Kardbajnokságot 1925-ben, 1927-ben, 1928-ban, tőrbajnokságot 1925-ben, 1926-ban és 1928-ban nyert. Technikailag elsőrangúan képzett vívó volt, legnagyobb sikereit azonban versenyző intelligenciájának köszönhette. A legaprólékosabb gondossággal tanulmányozta ellenfeleit, védekező és támadó taktikájukat, technikai előnyeiket és fogyatékoságaikat. Versenyben páratlan hidegvérrel használta fel tapasztalatait, higgadtságát akkor sem veszítette el, ha a legnagyobb tétről, a magyar bajnokságról, vagy az olimpiai győzelemről volt szó. Honvédtiszt volt, ezt a minőségét minden versenyen hangsúlyozta, soha magyar vívódíjat át nem vett másként, mint vállán a tisztí köpönyegével. Olimpiai győzelme után pár hónappal motorszerencsétlenség áldozata lett. Halála után nevezte ki ezredessé Horthy Miklós kormányzó.

THUNBERG finn gyorskorcsolyázó, többszörös világ-bajnok és olimpiai győző. A háború utáni idők legnagyobb gyorskorcsolyázója.

TITKOS PÁL (.1908) huszonhatszoros válogatott jobb- és balszélső csatár. A Hungária játékosa.

TOLAN, amerikai néger futó, az 1932-es los-angelesi olimpiászon 100 méteren 10-3 mp, 200 méteren 21.2 mp eredménnyel bajnokságot nyert. Százas eredménye világrekord.

TOLDI GÉZA (.1909) polgári néven Tunikold. 1927 óta a Ferencváros csatára, a balösszekötő poszton huszonhatszoros válogatott.

TOLDY ÖDÖN, mellúzó világrekorder. 1910-ben 100 m 1 p 21-8 mp. 1911-ben 200 y 2 p 39-6 mp.

TORRANCE, amerikai súlyatléta, 17-40 méteres eredménnyel súlydobó világrekorder.

- TÓTH FERENC (.1909), UTE, (63 kg). A legszívósabb magyar birkózók egyike. Különösen a szabadstílusban kiváló. Sokszoros magyar bajnok. 1933-ban Párizsban a szabadstílusú Európa-bajnokságon első, 1934-ben Stockholmban harmadik, 1935-ben Brüsszelben második lett a pehelysúlyban.
- TÓTH ISTVÁN, az FTC »Potya« néven ismert huszonegyszeres válogatott csatára. Visszavonulása után a Ferencvárosnál érte el legnagyobb tréneri sikerét: az általa előkészített csapat 1929-ben legyőzte Uruguay olimpiai bajnok legénységét.
- TÓTH PÉTER tízszeres magyar vívóbajnok. 1910-ben és 1911-ben kardbajnokságot nyert, 1907-ben, 1908-ban, 1909-ben, 1911-ben, 1913-ban, 1914-ben, 1920-ban, 1921-ben győzött a törbajnokságban. Már 1906-ban résztvett az athéni olimpiáson, 1908-ban Londonban és 1912-ben Stockholmban tagja volt a magyar olimpiai csapatnak. A stockholmi versenyen hatodik helyen végzett. A háború után különösen törvívásban ért el szép sikereket, de a kardversenyeken is rendszerint indult, még a harmincas években is. öregedő fejjel, egyenrangú ellenfele volt a legjobb fiataloknak mind a két fegyvernemben.
- TSURUTA (japán) olimpiai mellúszóbajnok. 1928-ban 200 méteren 2 p 48-8 mp, 1932-ben 200 méteren 2 p 45-4 mp. Az első japán olimpiai bajnok.
- TUNNEY, amerikai ökölvívó, nehézsúlyú professzionista világbajnok. Dempseytől elhódította a világbajnoki címet, szerzett 2—3 millió dollárt, jól gazdálkodott, azután visszavonult, átengedte a teret a fiataloknak. A haditengerészet altisztje volt, onnan került a ringbe, a ringből — rengeteg pénzzel a zsebében — könyvtárakba vezetett az útja, Shakespearet kezdte tanulmányozni, akiről azután több nyilvános előadást is tartott. Brioniban

nyaralt, megismerkedett G. B. Shaw angol satirikus íróval, akinek legjobb barátja lett. Shaw többször kijelentette és írásba is adta, hogy az ökölvívás élésíti az emberek gondolkozását, s hogy ez a folyamat különösen Tunneynél járt nagyszerű eredménnyel. Hogy ebben mennyi a satíra, — az titok

TUNYOGHY JÓZSEF (.1907) FTC, (80 kg). 1924-ben tűnt fel az ifjúsági bajnokságban, amelynek ezt követő négy éven át védője volt. Kétszer nyerte meg Magyarország szeniorbajnokságát a kisközépsúlyban. 1929-ben Dortmundban Kokkinennel és Ivar Johanssonnal szemben megnyerte a görög-római birkózásban az Európa-bajnokságot. 1931-ben Budapesten a szabadstílusban is Európa-bajnokságot nyert. A losangelesi olimpláson 3. lett. 1933-ban visszavonult.

TURAY JÓZSEF (.1905) huszonhétszeres válogatott csatár és fedezetjátékos. 1927-ben fedezte fel Tóth István, a Ferencváros akkori trénera. Harci eredményeiről, szívósságáról híres. 1933-ben a Hungária játékosja lett.

VAN RYN amerikai teniszjátékos, Allisonnal többszörös férőpáros világbajnok.

VARGA BÉLA (.1888) MAC, (86 kg). A háború előtti magyar birkózás legnépszerűbb alakja. Rengeteg bajnokság, külföldi nagy verseny győztese. 1911-ben Bécsben világbajnokságot nyert. Az 1912. évi stockholmi olimpián a svéd Ahlgreen és a finn Böhling mögött harmadik lett. 1913-ban Budapesten Európa-bajnokságot nyert. A háború után újra tréningbe állt. 1923-ban győzött a göteborgi nagy nemzetközi versenyen, 1924-ben a párizsi olimpián a hatodik helyen végzett. 1926-ban visszavonult a versenyzéstől. A Magyar Birkózó Szövetség társelnöke.

- VÁRSZEGI JÓZSEF 67.78 méteres eredménnyel magyar gerelyvető rekorder. Főiskolai világbajnok.
- VINCZE JENŐ (.1908) tízenegyszeres válogatott jobb-összekötő csatár, a Bocskay játékosa volt, 1934-ben az Újpesthez szerződött.
- VIRÁG EDE, (.1912) MAC (91 kg). Először ökölvívó volt, 1931-ben tért át a birkózásra. 1934-ben megnyeri Magyarország bajnokságát a szabadstílusban is, a görög-rómaiban is. 1934-ben a stockholmi szabadstílusú Európa-bajnokságon második. 1935-ben Brüsszelben a svéd Cadierral szemben megnyeri a szabadstílusú Európa-bajnokságot. Ugyanez évben a kisnehézsúlyban magyar bajnokságot nyer a szabadstílusban.
- WALASIEWICZ, lengyel atlétanő, a rövidtávú futás női világrekordere.
- WEGNER, német gátfutó, Európa-bajnok, főiskolai világbajnok 110-en. A 110-es gátfutásban 14·5 mp, 400-as gáton 53·5 mp eredménnyel második az 1935-ös európai ranglistán.
- WEISZ RICHÁRD (.1879) MTK (96 kg). 1903-ban az első magyar birkózóbajnokság győztese. Attól kezdve Magyarországon a nehézsúly egyeduralkodója. 1908-ban Londonban olimpiai bajnokságot nyer. Olimpiai győzelme után visszavonult a versenyzéstől. Mint súlyemelő rengeteg versenyt nyert és máig fennálló rekordokat állított fel.
- WEISZMÜLLER (USA) gyorsúszó világrekorder és olimpiai bajnok. 1924-ben 100 méteren 59 mp, 400 méteren 5 p 4·2 mp, 1928-ban 100 méteren 58·6 mp. Az első úszó volt, aki egy percen belül úszta a 100 métert.
- WERKNER LAJOS a kardvívás európai híru szakértője, a háborút megelőző évek többszörös kardbajnoka. 1912-ben, 1913-ban és 1914-ben nyert bajnoki

- címet. A háború után hosszú ideig a Magyar Vívószövetség ügyvezetője volt.
- WESSELY, a Rapid és az osztrák nemzeti csapatnak egy évtizeden keresztül állandó balszélsője. Híres volt a szabadrúgásairól.
- WESTERGREEN CARL, (86 kg) svéd birkózó. Varga Béla nagy riválisa és többszöri legyőzője. 1920-ban Antwerpenben, 1924-ben Párizsban nagyközépsúlyban, 1932-ben pedig Los Angelesben nehézsúlyban győzött az olimpiáson. Ezen felül egész sereg svéd bajnokságot és Európa-bajnokságot nyert.
- WIIDING észt súlydobó, főiskolai világbajnok, 16-06 méterrel második az 1935-ös európai ranglistán.
- WILLIAMS kanadai futó, akiről nem sokat tudtak addig, amíg meg nem jelent 1928-ban az amszterdami olimpiáson. Az egész atlétavilág óriási meglepetésére 100 és 200 méteren olimpiai bajnokságot nyert Amszterdamban. A 100 méteres távnak Tolannal és Metcalfe-fal együtt 10-3 mp idővel világrekordere.
- WILLS-MOODY HELEN amerikai teniszjátékosnő, többszörös világbajnok, 1930-tól egy év szünettel, amikor betegsége miatt le kellett mondania a versenyzésről, a világ legjobb hölgyjátékosa. 1935-ben, a hosszú betegség után, képességei teljes birtokában jelent meg ismét a versenyeken.
- WINTER, Németország legjobb tornásza, világbajnok a nyújtón.
- WOOD Tilden tanítványa, Amerika egyik legjobb teniszjátékosa, világbajnok.
- WÖLLKE, német súlydobó, 16-33 méteres eredménnyel rekorder és 1935-ös európai rangelső.
- WYKOFF, amerikai sprinter, 1928-tól 1932-ig Amerika egyik legjobb rövidtávfutója, 9-4 mp-es idővel 100 yardos rekordere.
- ZABALA, argentinai hosszútávfutó, 1932-ben Los Angelesben 2 óra 31 perc 36 mp idővel olimpiai

bajnokságot nyert a marathoni futásban. Európában is versenyezett.

ZAMORA, világhírű spanyol futballsztrár, a háború után hirtelen naggyá fejlődött spanyol labdarúgás oszlopa a kapus posztján.

ZISCHEK, az osztrák »Wundermannschaft« jobbszél-sője. Veszélyes lövő.

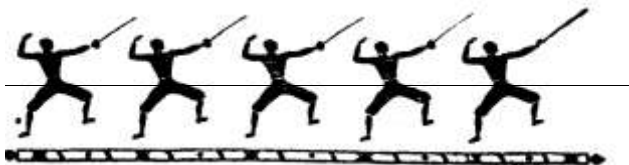
ZÓLYOM Y GYULA (.1890) MAC (73 kg). Kiváló súlyemelő és birkózó volt s különösen a háború előtt aratta szép győzelmeit. 1911-ben megnyerte Európa közepsúlyú bajnokságát. Számos magyar bajnokságot nyert, nemcsak a birkózásban, hanem a súlyemelésben is, amelyben Weisz Richárd után a legkiválóbb volt.

ZOMBORY ÖDÖN (.1905) MAC (61 kg). A legeredményesebb magyar birkózók egyike. 1924-ben kezdett birkózni a légsúlyban. Számos magyar bajnokság győztese. 1931-ben Budapesten és 1933-ban Párizsban megnyerte a szabadstílusú, 1933-ban pedig Helsinkiben a görög-római stílusú Európa-bajnokságot. Az 1932. évi losangelesi olimpiászon 2. lett.

ZSÁK KÁROLY, a 33 FC harmincszoros válogatott kapusa, a magyar futball történetének legnagyobb kapuvédő tehetsége.

ZSITVAY ZOLTÁN budai futó, 1935-ben Magyarország legjobb négyszázasa. Képességeinek 48 mp körül van a felső határa, stafétában ismételten ért el rendkívüli eredményeket, egyéni versenyekben azonban nemigen tudta igazolni tudását a nemzetközi konkurenciában. Harminc éves korában érte el formája tetőfokát, ami szokatlan jelenség a sportéletben.

ZSUFFKA VIKTOR 403 centiméteres eredménnyel magyar rúdugrórekorder. 1934—35-ben állandóan sérülésekkel bajlódott.

A SPORT SZAKKIFEJEZÉSEINEK SZÓTÁRA

ablakos villa: az evezőscsónak villájának szárán levő szerkezet, amelybe a lapátot helyezik.

Abstósz: Ellökés az úszómedence faláról, vízipólójátékban az ellenfél testéről.

Acron: Amerikai léghajó, melynek lezuhanása az egész világon nagy részvétet keltett. Zeppelin modell, Amerikában a Goodyear-Zeppelin készít ilyen típusokat.

Adogaiás: Ütés, amellyel a labdát teniszben és asztaliteniszben játékba hozzák.

Ágyúszervíz: Rendkívül erejű éles adogatás.

Akadály: Természetes, vagy mesterséges gát lovasversenyeken és atlétikában. Lehet sövény, vizesárok, pályára fektetett fatörzs, vagy mesterséges fal.

Akadályozni: Futóversenyben nem engedni előre a mögöttünk haladó ellenfelet. Futballban szabályos az ellenfelet felső testtel akadályozni, szabálytalan a széttárt karral vagy lábbal végzett akadályozás.

Akció: Az eredmény elérésére irányuló mozdulatok folyamata.

Átlendülés, aláugrás, átfordulás, átlendülés, átterpesztés: versenytornagyakorlatok.

Alváz: Az a keret, amire az autó többi részét ráépítik. Kereskedelmi forgalomban »alváz« alatt azt értjük, hogy a kocsjárat karosszéria nélkül értendő.

Állás: Versenyzők elhelyezkedése a küzdelem megindulása előtt.

Állásban birkózni: a szembenálló ellenfelek állva igyekeznek olyan fogást alkalmazni, amelynek segítségével szőnyegre viszik partnerüket.

Állóstart: A futók nem guggoló helyzetből, hanem állásból indulnak ki.

Állva hagyni: váratlan kitöréssel megszökni az ellenféltől.

Amatőr: Az a sportoló, aki szórakozásból versenyez.

Ambó: Együttes találat a vívásban.

Arrét: Feltartó szúrás.

Armstrong szigetek épülnek az Atlanti óceánon az európa—amerikai rendszeres légiforgalom céljaira. A szigeteket bolyák tartják nyugalomban, rajtuk repülőtér, szerelőállomás, hangár és szálloda épül.

Áramvonalas az az autó, repülőgép vagy más közlekedési eszköz, amelynek formáját úgy választották ki, hogy a legkisebb légellenállást adja és így az energia kihasználásának lehetősége emelkedik. Az ellenálló levegő mindenütt érintő irányban találkozik az áramvonalas testtel és ugyancsak érintő irányban hagyja el, nem alkot mögötte sem légüres teret, aminek szívóhatása a sebességet csökkentené.

Árnyékbloxolás: Képzelt ellenféllel való küzdelem.

Asszó: Vívók mérkőzése.

Átemelés: Vízipólóban és kézilabdában a labdát átvinni a szembenálló ellenfél feje fölött, futballban gyengén végrehajtott rúgással, teniszben ütéssel elérni ugyanazt a célt.

Áthúzás: A gyorsúszó vízbemerített kezét lefelé irányuló húzással a mell előtt a felső comb alá viszi.

Áthúzni: Az evezőscsapat jobboldalán és baloldalán dolgozó versenyzők munkája nincs egyensúlyban.

Átjátszani: Összjáték segítségével áttörni az ellenfél védelmi vonalát.

Átnyúlás: Teniszjátékban az ütővel a háló felett átnyúlni tilos, az így szerzett pontot az ellenfél javára számítják.

Backhand: Visszakezes ütés.

Bak: Négylábon álló tornász ugrószer.

Ballestra: Rövidütemű ugrásszerű lábmunka a vívósportban.

Ballon gumi: alacsony, mintegy másfél atmoszféra nyomású pneumatik, amely átveszi az út egyenetlenségeinek jelentékeny részét.

Base line: alapvonal.

Bástya: Atlétikában a dobókör elülső részén 10 cm magas 122 cm hosszú fehérre festett fa.

Battement: Az ellenfél pengéjének megütése.

Batter: Ütő a baseball játékban.

Becsalni: Teniszben rövidre ütött labdával a hálózhoz kényszeríteni az ellenfelet, hogy azután mellette vagy a feje fölött elüthessünk.

Bedobás: Az oldalvonalra kiütött labdát bedobással kell ismét játékba hozni a futballsportban és a vízipólóban.

Befogni: Úszóversenyben utóíérni az ellenfelet.

Befutás: Teniszben berohanni a hálózhoz.

Békaállás: Birkózók a szőnyegen térdelve vagy négykézlábra ereszkedve küzdenek.

Békk: hátvéd.

Belépés: távolugrásnál az atléta elugrás előtt túljut a dobbantó gerendán, amely lezárja a nekifutásra használható pályát. Futballjátékban a támadó játékos lábai közé lépve megtorpanásra kényszeríteni az ellenfelet, megszerezni tőle a labdát. Az akció igen gyakran gáncs határán mozog.

Belsőpálya: Futópályának legbelsőbb kimért része. Ellentéte a külsőpálya: a legkülsőbb kör.

Bemelegítés: Verseny előtt a sportolók könnyebb mozgása, amivel eltüntetik izmaik merevségét.

Benyúlás: Az a karmozdulat, amellyel az úszóversenyző eléri a célt. Benyúlással győzni: az első és a második helyezett között annyi különbség van, hogy a célhoz közelebb fekvő úszó egyetlen kartempóval tudja megelőzni ellenfelét.

Berántás: A gerelyvető energikus mozdulata a gerely ellendítése előtt.

Beugrás: Súlydobásnál lendületvétel után gyorsan végrehajtott ugrás, amelynek segítségével az atléta dobó helyzetbe kerül.

Beváltás: A súly atléták lábainak helyzete a kidobás pillanatában.

Bevetődés: A kapus tumultusba dobja magát, így akarja megszerezni a labdát.

Billenés: a tornász átmeneti mozgása kézenállásból vagy kézenfüggésből támaszhelyzetbe.

Birkózószőnyeg: 10—12 cm vastag összecsatolt matrac, a birkózó küzdelem színhelye. Legkisebb mérete 6x6, legnagyobb 8X8 méter.

Bíró: Sportküzdelmek vezetője, aki a szabályok megtartására őrködik.

Bírótestület: A magyar futballbírák szervezete.

Block: Az ökölvívásban karokkal lezárni az ellenfelet.

Boly: A kerékpárverseny résztvevői egy csoportban futnak. »Kiló a bolyból« aki váratlanul megszökik.

Boat: Hajó.

Borda: Az evezős-versenyhajóban a koszorúiec és a gerinc közé helyezett vékony fa.

Break away: szét! A küzdők egymástól való elválasztására szolgáló bírói felszólítás.

Bukósisak: Acéllemezekkel bélelt bőrkalap.

Bully: A kezdés módja a hokki játékban.

Bumping race: Üldözési verseny.

Büntetőrúgás: szabálysértés megtorlása a labdarúgásban.

Büntetőtestület: A játéktérnek az a része, amelyre vonatkozólag különleges szigorított szabályok vannak érvényben.

Búvárúszás: Úszás víz alatt.

Buzogány: Kézi tornaszer. Hossza 40 cm, súlya 300 gram.

Catch as catch can: Szabadstílusú birkózás.

Cavazione: Kitérő vágás vagy szúrás.

Célbíró: A célbaérkezők sorrendjének megállapítója.

Célegyenes: A futó körpályának az a része, amelyet a célszalag lezár.

Célszalag: A célban 122 cm magasságban kifeszített fonál, amelyet a győztesnek el kell szakítania.

Center: Középcsatár, a támadás irányítója.

Centerhalf: Középfedezet.

Champion: Bajnok.

Chop: Vágott, tolt ütés a teniszben.

Clinch: Az ellenfélnek karral való lefogása.

Combat: Küzdelem s egyúttal olyan tusszámítási rendszer a vívásban, amelynél az előbb esett találat számít.

Conventionelle: Tusszámítási rendszer, amelynél nem a találatok sorrendje, hanem az akciók minősége szerint ítélnék.

Cox: Kormányos.

Cross: Keresztütés.

Cross country: Mezei futás, terepfutás.

Csapás: Az evezősök két vízfogása között elmúló

Csavar: Fejesugrás, amikor a test a hossz tengely körül fél vagy egész fordulatot végez a levegőben. Az *úszó* elcsavar, a verseny közben eltér az egyenes iránytól. Kötélre csavar, ha ráúszik a pályák között kifeszített kötelekre. Csavart lövés, kiszámíthatatlan röppályájú rúgás vagy dobás, amelynek végrehajtásánál a labdát megpergették.

Csel: Az ellenfél megtévesztése.

Csere: A szembenálló felek helycseréje, vagy játékosok kicserélése.

Csipődobás: Birkózásban az ellenfelet gyors félfordulattal a csipőn keresztül földre dobni.

Csonka olimpiász: az 1920. évi antwerpeni olimpiai játék, amelyről a volt központi hatalmakat és Oroszországot kitiltották.

Csukafejes: Műugró mozdulat.

Csukaugrás: A kapus előre vetődik.

Csusza: Asztali tenisz kifejezés annak a labdának a megjelölésére, amely az asztallap felső éléről lecsúszik, vagy kiszámíthatatlan irányban elpattan.

Defekt: Géphiba vagy tömlőszakadás.

Dekatlon: Tízes küzdelem az atlétikában. 100, 400 és 1500 méteres síkfutásból, 110-es gátfutásból, magas, távol és rúdugrásból, súlydobásból, gerelyes diszkoszvetésből áll.

Deuce: Teniszjátékban a 40:40 állás jelzése.

Diamond scull: A leghíresebb egypárevezős verseny Angliában.

Differenciálmű: Az autó hátsó tengelyén elhelyezett szerkezet, amelynek az a feladata, hogy forduláskor a külső kerék nagyobb és belső kerék kisebb útja közötti különbséget kiegyensúlyozza.

Diszkosz: Férfiaknál 2 kg súlyú, 22 cm átmérőjű; a női atlétikában 1 kg súlyú 15 cm átmérőjű korong.

Diszkvalifikálás: Kizárás a versenyből.

Disztorna: Tornaünnepély.

Do X: Dornier Zehn volt a világ első tömegszállításra alkalmas repülőgépe. A friedrichshafeni Dornier Művek építették, vízirepülőgép volt, tizenkét motorral. 1935-ben baleset érte, kivonták a forgalomból, múzeumba került.

Dobókör: Súly- és kalapácsdobásnál 213 cm átmérőjű, diszkoszvetésnél 250 cm átmérőjű fehérre festett, kerettel körülhatárolt kör, amelyből a dobásokat el kell végezni.

Dopping: Tilos izgató szer.

Doppler: A rúgott vagy dobott labdának röptében való továbbítása.

Double foul: Kettős hiba, két egymásután hibásan adott labda adogatásnál.

Double scull: Kettőspárevezés.

Döntő: Előfutamokkal kiválasztott legjobb versenyzők végső mérkőzése.

Dribli: Cselezés a pályán, vagy egymás kijátszása a szabályok alkalmazásánál.

Drive: Az egyszer felugrott teniszlabda kissé emelkedő irányú ütése, általában azonban az alapütések neve.

Drop shot: rövidre adott, nyesett labda.

Dupla nelson: Birkózó kifejezés. A birkózó két karját áterőszakolja ellenfelének hóna alatt úgy, hogy a két kart a nyak fölött össze tudja kulcsolni. Az így befogott fejet előrekényszeríti, a test kénytelen a fej után fordulni. Görög-római birkózásnál tilos fogás.

egérfogó: Motorvezetékes versenyben az egyik versenyző előtte futó ellenfelét rákergeti az ez előtt haladóra.

Egyenes ütés: Az ütő kar kinyújtva éri el az ellenfél testét.

Egyes játék: Teniszben és ping-pongban a pálya két oldalán egy-egy játékos játszik.

Egyszerű szabadrúgás: Enyhe szabálytalanság büntetése, amiből csak úgy lehet gólt elérni, ha az rúgás után még egy másik játékos is érintette a labdát,

Ejtés: A labdát átemelik a kapus fölött, hogy ívelten a hálóba hulljon.

Ékbe kerül: Végküzdelemben a versenyző nem tud kitörni társai közül.

Élcsoport: Versenyen az előlhaladók csoportja.

Eldobbantás: Elrugaszkodás a talajról vagy dobantó gerendáról.

Élezés: Sísportban a léc élén való állás vagy siklás.

Elfekvés: A magasugró vízszintes helyzete a léc felett.

Ellökés: A játékos felső testének kihasználásával elsodorja ellenfelét. Kézzelel vagy karral végzett ellökés szabálytalan.

Előbb indulás: Indító jel előtt elhagyni a starthelyet.

Előfutam: Ha sok induló van, egy-egy versenyben, előfutamokon selejtezik ki a gyengébbeket.

Előírt gyakorlat: tornában, műugrásban és műkorcsolyázásban azoknak a gyakorlatoknak az összefoglalása, amelyeket a szabály mindenki számára előír.

Előnyverseny: A versenyben résztvevő sportolók között fennálló tudásbeli különbséget előnyadással kiegyenlítik a gyengébbek javára.

Elővágás: A vívó vágással vagy ütéssel igyekszik megelőzni ellenfele támadását.

En garde: A versenyző küzdelemre kész.

Epe: Szűrő fegyver, magyarul párbajtőr. Pengéje háromszögletű és merev. Súlya legfeljebb 770 gram, teljes hossza legfeljebb 110 cm.

Érvényes felület: A testnek az a része, ahol vívásban és boksolásban az ellenfelet érvényesen lehet találni.

Első kerék meghajtás: Modern autókon a motor erejét nem a hátulsó, hanem az első kerekekre viszik át, tehát az erő a kocsit nem tolja, hanem húzza. Kis-kocsikon bevált.

Frabot: Kézi tornaszer.

Fals: Pörgő, irányt változtató labda.

Fedettpálya: Csarnok, vagy terem, ahol különben rendszerint szabad ég alatt rendezett versenyeket tartanak.

Fejelés: A labdának fejjel való továbbítása.

Fejesugrás: A műugró fejjel fűrődik a vízbe.

Fékezés: A sebesség szabályozásának módja.

Félidő: A két részre bontott játékidő fele.

Felszerelés: Versenyzőnél a sportolás közben használt ruhadarabok, sporttelepen a versenyzéshez szükséges eszközök.

Feltartó szűrés: Vívásban a támadó megállítására szűrés segítségével.

Felugró lejtő: A síugró sánc része.

FIFA: Nemzetközi futballszövetség. Fédération Internationale de Football Association.

FIBA: Nemzetközi amatőr ökölvívó szövetség.

Fifteen: Teniszben az első megnyert labdamenet (15).

FIG: Nemzetközi tornaszövetség. Fédération Internationale de Gymnastique.

Fighter: Küzdő.

FIN A: Nemzetközi úszószövetség. Fédération Internationale de Natation Amateur.

Finis: Végküzdelem.

FIS: Nemzetközi sísövetség. Fédération Internationale de Ski.

FISA: Nemzetközi evezős szövetség. Fédération Internationale des Sociétés d'Avion.

Flèche: Az ellenfél megtámadása váratlan rohammal.

Fogvédő: ökölvívók által használt kaucsukvédő burkolat a felső fogsorra.

Foot-fault: Lábhiba. A teniszező adogatásnál mindkét lábával elhagyja a földet, hozzáér az alapvonalhoz vagy átlépi a vonalat.

Forduló: A futó- és kerékpárpálya két ívelt része. Úszásban: a versenyző a medence szélén 180 fokban irányt változtat.

Forehand: Jobbkezes játékos jobboldali, balkezes játékos baloldali ütése.

Forgóvilla: A versenyhajó villaszárán egyik tengelye körül forgó szerkezet, amelybe a lapátot teszik.

Forty: Teniszben a harmadik megnyert labdamenet (40).

Foult: Hiba. Szabálytalanság.

Futballcipő: A labdarúgáshoz használt különlegesen elkészített, bokavédő bőrökkel, a csúszkálást megakadályozó talpstoplikkal ellátott cipő.

Futócipő: Könnyű bőrcipő hajlékony talppal, a talpakban a rugaszkodáshoz használható kiálló hosszú szőgekkel.

Futópálya: Salakos pálya futóversenyekre.

Game: Játék.

Gáncs: Az ellenfél felbuktatása.

Gátdöntés: A futó feldönti, elmozdítja, eltöri az eléje állított akadályt.

Gátfutás: Rövidtávú futóverseny, amelyen a versenyzők előrehaladását 76 cm, 91 cm, és 106 cm magas gátakkal megnehezítik.

Gátvétel: A futó keresztüljut a gáton.

Gerely: 260 cm hosszú, 800 gr súlyú, acélheggyel ellátott bot. Nőknél 220 cm hosszú, súlya 600 gram.

Gerinc: A versenyhajó fenekére szerelt vastag léc.

Gigg: Magas oldalépítésű többbevezős hajó.

Goal: Kapu. De gólnak nevezik azt az esetet is, amikor a labda szabályszerű akció után teljes terjedelmében áthalad a kapuvonalon.

Goalkeeper: Kapus.

Goal kick: A kapus kirúgja a labdát a mezőnybe.

Gólarány: Az adott és a kapott gólok számának viszonya.

Gólszák: Híres gólszerző játékos neve.

Gong: Küzdő menetek kezdetét és végét jelző hangeszköz.

Görgő: Motorvezetéses versenyen a vezető motorvégén a hátsó keréktől 40—60 cm-re kiálló vashenger, amely lehetetlenné teszi, hogy a kerékpáros belerohanjon a motorba.

Görög-római birkózás: A fogások csak a csipő vonalától felfelé eső testrészekben érvényesek.

Groggy: Versenyző, aki már alig áll a lábán.

Gyomorszájütés: Gyomorszájra irányított, rendszerint harcképtelenséget előidéző ütés.

Gyorsúsás: A két kar felváltva nyúlik előre, az úszómedence feneké felé irányuló erőteljes mozdulattal húzza a vizet, a láb propellerszerűen dolgozik.

Gyűrűhinta: Tornaeszköz. Egymástól félméter távolságra csüngő két fakarika.

Hajítóvonal: Gerelydobásnál a nekifutás belső határát jelző vonal.

Half: Fedezet, akinek a védelemre és támadásra rendelt játékosok között fenn kell tartania az összeköttetést.

Half time: Félidő.

Halfvolley: A teniszlabda ütése közvetlen azután, hogy először földet ért.

Háló: A tenisz és asztalitenisz pályát két részre osztja. Teniszben 915 mm, ping-pongban 17· 14 cm a magassága.

Hammering: Felülről lefelé ható tilos ütés az ökölvívásban.

Harántsiklás: A két síléc párhuzamosan, oldalt, lefelé síklik.

Haránt ugrás: A sífutó botja segítségével irányt változtatva ugrik.

Harmonikázás: A kerékpáros mezőny hol szétnyúlik, hol összeszűkül. Futballban: az összekötő csatárok védekezésből és támadásból egyaránt ki- veszik a részüket.

Határ: A vívópálya megadott hosszának fehér vonallal jelölt határa, amelynek átlépéséért büntetés jár.

Hátúszás: Az úszó hanyattfekszik a vizén, páros vagy váltott karral húz, lábai erőteljes együttes rúgásokat, vagy ütemes mozgást végeznek.

Hátraugrás: Ugrás segítségével menekülni az ellenfél támadása elől.

Háziverseny: Verseny, amelyen csak a rendező egyesület tagjai vehetnek részt.

Helyezés: A versenyzők között kialakuló sorrend.

Helyezkedés: A játékos nem támadja meg ellenfelét, hanem elállja azt a szöveget, amelyen belül a labda továbbítása valószínűnek látszik.

Helyezni: Ejtve, gurítva vagy lágyan beemelve úgy juttatni a labdát a kapuba, hogy a kapus semmiesetre se tudja azt elérni.

Hengerek: A motor munkaegységei, számuk növelésével a járás egyenletességét biztosítják. Autón rendszerint páros, repülőgépen gyakran páratlan számú hengerből áll egy-egy motor.

Híd: A birkózó két lábával a földön áll, testével hátradől, feje a szőnyegre kerül, a test a híd ívét mutatja.

Holtverseny: Két vagy több versenyző egyforma eredménye.

Hosszútáv: Futásnál a 3000 méteren felüli távok összefoglaló megnevezése.

IAAP: Nemzetközi atlétikai szövetség. International Amateur Athletic Federation.

IAWF: Nemzetközi birkózó szövetség. International Amateur Wrestling Federation.

IBU: Professzionista ökölvívók nemzetközi szövetsége. International Boxing Union.

Időhúzás: A győzelemre álló csapat a labda játékon kívülre juttatásával, a rúgások vontatott, lassú végrehajtásával igyekszik eltölteni a még hátralevő játékidőt. Ebbe a kategóriába tartozik az is, ha a nézők visszatartják a pályáról kirepült labdát, vagy meglékelik, hogy hasznavehetetlen legyen.

Időmérő: Gyorsasági versenyeken az időeredmény megállapítója.

International Board: A futballsport Angliában működő szabályalkotó és magyarázó bizottsága, amelynek határozatai az egész világon érvényesek.

Invit: A vívó rést mutat a testén, hogy ellenfelét támadásra csábítsa.

IOK: Nemzetközi olimpiai bizottság. Internationales Olympisches Komitee.

Iskolagyakorlatok: Kötelező gyakorlatok.

Iskolázás: Tanulógyakorlatok.

Ívelés: A sífutó lesiklás közben a lábak és lécek elhelyezésének módosításával változtat irányt.

Jab: Egyenes, balkezes ütés.

Jancsiszeg: Csizmába való szög, amelyet országúti kerékpárversenyzők elé szoktak szórni »ismeretlen

tettesek«. Az »ismeretlen tettes« nagyon sok esetben valamelyik vezető csoport tagja, aki meg akarja nehezíteni az üldözök előhaladását.

Játékidő: A küzdelemre szánt és megszabott idő.

Játéktér: Annak a területnek a neve, amely a különböző sportágak szabályai szerint megfelelő méretben épült s rajta versenyeket rendeznek.

Játékvezető: A bíró.

Jury: Versenybíróság.

Jury d'Appel: Magasabbfokú zsűri, amely végső fokon dönt.

Kalapács: 725 dekás vasgolyó, 122 cm hosszú acélsodronyra függesztve.

Kapocs: A rúdugró helyzete a lécc felett.

Kapu: A játékosok ebbe igyekeznek bejuttatni a labdát, hogy így gólt érjenek el.

Karburátor: Porlasztó, amely minden robbanómotor üzemanyagát, a benzint megfelelő arányban (1: 16) keveri a levegővel.

Kard: Szűrő- és vágófegyver, súlya legfeljebb félkiló, teljes hossza legfeljebb 105 cm.

Karfelszedés: A birkózó békaállásban levő ellenfelének karját felhúzza a szőnyegről.

Karmunka: Az atléta karmozdulatai verseny közben. Elősegíti a tüdő munkáját.

Kelep: A testnek szélességi tengelye és a torna-szer körül végzett egész forgás.

Kétméteres: Vízipólójátékban a kapuvonalaktól a pálya belseje felé számított sáv, amelyen belül a kapuhoz csak labdával vagy labdáért szabad közeledni a támadó játékosnak.

Kétszázas finis: Kerékpáros pályaversenyzők végküzdelme.

Kezdőrúgás: A játék megindítása végett történő első rúgás, amelyet a pálya középső pontjáról végeznek. Ünnepestes alkalmakkor meghívott előkelőség végzi.

Kezelés: Labdarúgó játékban a labda szándékos érintése kézzel vagy karral.

Kiállítás: A bíró szabálysértés miatt kizárja a sportolót a játékból vagy a versenyből.

Kifutó: Szabad terület a teniszpálya határvonalai körül és a síugró pályának az a része, ahol az ugró a föld elérése után befejező mozdulatait végzi.

Kihagyni: Dobó- és ugróversenyen mellőzni valamelyik kísérletet.

Kilépni: Diszkoszvetésnél és súlydobásnál kilépni vagy kiesni a dobás végrehajtására szánt körből.

Kitörés: A vívó testét erőteljesen előrelelendítő lábmozdulat.

Kiugrani: Az indító jel elhangzása előtt elhagyni a starthelyet.

Knock out: kiütés. A bokszolót valamely ütés tíz másodpercen túl haladó időre harcképtelenné teszi. Rövidítése: k. o.

Kompresszor: Légsűrítő. Az autónak nem gyakran alkalmazott, hatásfoknövelő szerkezete, amely a sebességet *azáltal* emeli, hogy a benzinhez keveredő levegőt előzőleg sűríti és így növeli a robbanás erejét.

Kondíció: A versenyző testi állapota.

Kontrariposzt: Védett visszavágás után visszavágás.

Korlát: Négy oszlopon nyugvó vízszintesen és párhuzamosan rögzített, egyenkint 250 cm hosszú két karfa.

Kormány: A versenyhajó fartőjére akasztott szerkezet, amelynek segítségével a kormányos — akinek a szabályok szerint legfeljebb 50 kgr súlyúnak kell lennie — a hajót irányítja.

Kosár: Kardnál, törnél és epénél a kezet védő lemez.

Koszorúléc: A versenyhajó belsejében az utolsó palánkon körülfutó léc.

Körverseny: Mindenki mindenkivel mérkőzik.

Kötött úszásnemek: Mell-, hát- és oldalúszás, amelyek mozdulatait a szabályok bizonyos korlátok közé szorítják.

Kötés: Az a szerkezet, amellyel a siléceket a lábához erősítik.

Krisztiánia: Irányváltoztatás a sísportban.

Krisztus függés: A tornász gyűrűhintán oldalt nyújtott vízszintes karokkal függ. Pelle István híres gyakorlata.

Kuparendszerű mérkőzések: A vereséget szenvedett fél kiesik a küzdelemből.

Kuplung: Autóalkatrész, amelynek feladata, hogy a motor erejét átvigye a meghajtó szerkezetre. A vezető ülése előtt levő pedál segítségével lehet ki- és bekapcsolni. Állandó kísérletek folynak, hogy alkalmazására ne legyen szükség.

Labdahordozás: A kapus a kezébe jutott labdával négy lépésnél többet tesz meg a nélkül, hogy a labdát a földhöz érintette volna. Szabálytalan.

Lábmunka: A vívó, a boksoló és a birkózó lábának mozgása akció közben.

Lancé: Megfelelően előkészített pályán gyorsasági verseny.

Lebegő start: Az úszó nem a medence széléről, hanem vízből indul.

Légmunka: A síugró mozdulatai az ugrásanc elhagyásának pillanatától addig, amíg földet nem ér.

Légszekerény: Az evezőshajó orrától az első evezősig, a hajó farától a kormányos üléséig terjedő, vitorlavászonnal bevont rész.

Lekörözni: Gyorsasági versenyben teljes pályakörrel elhagyni az ellenfelet.

Lesiklás: Lefelé haladás a lejtőn. Sísportban egyszerű lesikló versenyeket és slalomversenyeket rendeznek. Az utóbbinál a lesiklást komplikáltan elhelyezett apró zászlócskák között kell végrehajtani.

Line: Vonal.

Ló: Tornaeszköz. 180 cm hosszú, 35 cm átmérőjű, párnázott, bőrrrel bevont, középen két kárával felszerelhető, négy lábon nyugszik.

Lob: Magasba emelt labda.

Loue game: Olyan gém, amelyben az ellenfél egyetlen pontot sem tudott szerezni.

Lökés: A súlyemelés egyik módozata.

Lyukra játzás: Támadás közben a labdát olyan helyre juttatni, ahol a védőjátékosok között rés mutatkozik.

M. A. C: Magyar Athletikai Club.

Magassági kormány: *kz* a rúd, amely a pilóta előtt van s amely előretolva a gép orrát a föld felé, hátrahúzva az ég felé irányítja.

Mágnes és gyertya: Az autó és a repülőgép tűz - szerszáma. A mágnesben fejlesztett elektromos áram a gyertyán át szikra formájában kislül és felrobbantja a hengerben a gázkeveréket.

Marathoni futás: 42.195 méteres futóverseny.

Marathoni torony: Az olimpiai stadion tornya, amelyen az olimpiai játékok tartama alatt »olimpiai tűz« ég.

MASz: Magyar Atlétikai Szövetség.

Maszk: A vívók rácsos fej védője.

MBSz: Magyar Birkózó Szövetség.

Meccslabda: Az a labdament, akció vagy Kivés, amely a győzelmet meghozta, vagy meghozhatta volna valamelyik küzdő fél számára..

Meccs: Mérkőzés.

Megkavarni a hajtókart: Váratlanul gyorsítani az iramot kerékpáros versenyen.

Mellszélességgel nyerni: A győztes mellszélességgel előzi meg a másodikat.

Mélyütés: Övön alul elhelyezett ütés.

Menzura: Távolság a szembenálló vívók között.

Merevítő léc: A versenyhajó két oldalát összefogó léc.

MESz: Magyar Evezős Szövetség.

MFSE: Magyar Főiskolai Sportegyletek Egyesülése.

Mixed double: Vegyespáros játék.

MKSz: Magyar Kerékpáros Szövetség és Magyar Korcsolyázó Szövetség.

MLSz: Magyar Labdarúgók Szövetsége.

MLTSz: Magyar Lawn Tenisz Szövetség.

MOB: Magyar Olimpiai Bizottság.

MOATSz: Magyar Asztali Tenisz Szövetség.

MOTESz: Magyar Torna Szövetség.

MŐSz: Magyar Ökölvívó Szövetség.

MSSz: Magyar Sísövetség.

MTSz: Magyar Turista Szövetség.

Munkás olimpiász: A munkás sportolók hat évenként megrendezett világversenye.

Műrepülés: Összefoglaló neve azoknak a mutatványoknak, amelyekkel a pilóta a gép feletti tökéletes uralmát bizonyítja be. Ilyenek a looping (légi bukfenc), a dugóhúzó (spirális, szabályozó zuhanás), hátonrepülés, stb.

MUSz: Magyar Úszó Szövetség.

Műszabadyakorlat: A versenytorna egyik neme, amelyben a mozgás, az erő, az ügyesség s a hajlékonyság összhangja a döntő.

Műugrás: A versenyző 3—5—7—10 méter magasról beugrik az úszómedencébe, közben bizonyos mozdu-

latokat végez, amelyeket szépségi és nehézségi fokuk szerint pontoznak.

Necc-labda: A teniszlabda a hálóról átesik az ellenfél pályájára.

Négyméteres: Szigorított büntetődobás a vízipólóban. Négy yardról hajtják végre, de a köznyelv négyméteresnek nevezi.

Not-ready: A versenyző még nincs kész a küzdelem megkezdésére.

Nyomás: A súlyemelés egyik módozata.

Nyolcas: Versenyhajó, amelyben nyolc evezős dolgozik egy-egy lapáttal, mind a két oldalra négy-négy lapát esik. Olyan nyolcas hajók is vannak, amelyekben minden evezős két lapáttal húz.

Nyújtó: Tornaszer. 220 cm hosszú, 250 cm magasságig emelhető acélrúd.

Of-side: Lesállás. A támadó játékos az ellenfél kapujához közelebb várja az akcióba való bekapcsolódást, mint amennyire a szabályok megengedik.

Old-boy: Öreg fiú. Idősebb versenyző.

Oldalkormány: Két pedál a pilóta két lábánál. A jobboldali jobbra, a baloldali balra dönti és fordítja a repülőgépet.

Olimpiász: Az ógörögök Olympiában rendezett játékainak mintájára a modern korba átültetett, négyévenként ismétlődő világverseny.

Olimpiai eskü: Az olimpiászt megnyitó ünnepségen minden résztvevőnek fogadalmat kell tennie, hogy hazája becsületéért, a sport dicsőségéért, lovagias szellemben, becsületes ellenfélként fog küzdeni. Az esküszöveget a rendező ország leghíresebb sportolója szokta elmondani a résztvevők nevében.

Olimpiai staféta: 400, 200, 200, 800 méteres távolságokból összeállított stafétafutás.

Olimpiai ötkarika: Az olimpiászok jelvénye. Egy-másba fonódó kék, sárga, fekete, zöld és piros karika jelzi az Öt világrész, az öt emberfajta összeolvadását az olimpiai gondolatban.

Ollózás: A magasba lendült test a levegőben váltja, megváltoztatja lábai helyzetét.

Out: A labda kirepült a játéktérből.

Oxford rúgás: A labda hátralendített lábbal való elrúgása.

Pályát elhagyni: A futó vagy úszó letér a számára kijelölt pályáról.

Párosjáték: Két-két teniszjátékos áll egymással szemben.

Párosugrás: Két versenyző egyszerre ugrik a sí-sáncról.

Passzolni: A labdát meghatározott helyre, vagy saját játékosárshoz rúgni vagy dobni.

Passzé: Elcsúszott szúrás.

Pentailon: Összetett ötös küzdelem. Részei: távolugrás, gerelyvetés, 200 m-es futás, diszkoszvetés és 1500 m-es futás. Modern pentatlon: pisztolylövés, 300 m-es úszás, épé-vívás, lovaglás és 4000 m-es terepfutás.

Ping-pong: Asztali tenisz.

Piruet: A műkorcsolyázó forgása saját tengelye körül, vagy a birkózónak az a mozdulata, amikor a fejen perdülve fordul ki valamely fogásból.

Plans: A vívótér.

Pfay: Az adogatás megkezdésének jelzése.

Plaqué: Érvénytelen szúrás a penge lapjával.

Point d'arrêt: Az épé végére szerelt szűrő-hegy.

Pozíció játék: A csapat egymás szomszédságában játszó tagjai rövid passzokkal haladnak előre úgy, hogy passzolgatás közben mindegyik előnyös, szabad pozícióba igyekszik jutni.

Pötyögtetés: Teniszjáték puhán, röviden, magasba ütötgetett lágylabdákkal.

Punch: Ütés.

Race hajó: Versenyhajó.

Rackett: Ütő.

Rákot fogni: Nem tudni kivenni az evezős lapátot a vízből.

Rebur: Birkózó fogás. Az ellenfelet derekánál fogva fejjel lefelé fordítani, két vállra vinni.

Ready: A versenyző kész a játék megkezdésére.

Rekord: Legjobb eredmény.

Repülőstart: Lassú bevezető futás után teljes erejű indulás. Stafétafutásoknál alkalmazzák.

Ring: Az ökölvívók küzdőtere.

Riposzt: Védekezés utáni visszavágás.

Robbantás: Szökési kísérlet kerékpárversenyen, aminek tempóját az együtthaladó csoport többi tagja is igyekszik átvenni.

Robinsonád: Robinson angol kapus által kezdeményezett védési mód. A kapus álló helyzetéből jobbra vagy balra lendül, a levegőbe úszik a labda -után.

Round: Versenymenet.

Row ower: Evezősversenyen egyedül indulni.

Rövidtávfutás: 50-től 400 méteres távon rendezett futóverseny.

Rush: Az ellenfél gyors megrohanása.

Sánc: Mesterséges pálya a siugrások elvégzésére.

Sárkány: A repülőgép teste, a motor nélkül.

Schneider Trophy: A vízirepülőgépek klasszikus gyorsasági versenye. Háromszög alakú pályán repülnek, egy-egy egyenes hossza tíz kilométer.

Scull: Párevezős hajó.

Score: A játék állása vagy a végleges eredmény.

Sebességváltó: Szekrény és rúd különböző fogaskerékszerek segítségével szabályozza a kocs sebességének és húzóerejének egymáshoz való arányát. A modern motor húzóereje kis sebesség mellett a legnagyobb, tehát indításkor ennek megfelelő fogaskerékrendszert kapcsolnak be.

Service: Adogatás.

Single: Egyes játék.

Skiff: Egypárevezős hajó.

Smash: Magas labdák leütése.

Sparing partner: Edző társ.

Sprint: Rövidtávú futás vagy úszás.

Stadion: Tökéletesen felszerelt versenypálya.

Start: Indulás.

Staféta boxolás: Nagyobb klasszisú ökölvívó több gyengébb ellenféllel boxol úgy, hogy azok meghatározott időnként váltják egymást.

Stafétafutás: Három vagy több tagból álló csapatok versenye, amelyben futók, úszók, kerékpárosok meghatározott távolságokként váltják egymást.

Stílus: A különböző sporttevékenység végrehajtásánál használt mozgások gyűjtőneve.

Stop: Labdafogás vagy hirtelen megállás.

Súlycsoportba osztani: A birkózók és boxolók testúlyuk szerint történt osztályozása.

Súlygolyó: 725 dkgr súlyú vas- vagy rézgolyó a férfiatlétikában, 4 kg súlyú a hölgyversenyzőknél.

Svéd csavar: A labdadobás egyik módja a vízipólóban. A játékos a labdát csavart mozdulattal hátra vagy oldalt dobja, testének gyors félfordulatával ad

erőt a dobásba. Váratlan helyzeteket teremt. Először a svédek alkalmazták.

Swing: Lendület. Bokszolásban nyújtott karra» való ütés.

Szkipelés: Ugrálás, szögdelés.

Tacs: A játéktérről az oldalvonalon kiütött vagy kirúgott labda.

Tacsdobás: Az oldalvonalon kirepült labda játékba-hozása.

Taktika: A játékmenet szellemi irányítása.

Támadósor: A csapatnak az a része, amelynek főadata a támadások felépítése és végrehajtása.

Team: Csapat.

Technika: A sporteszközökkel való bánás képessége.

Technikai k. o.: A mérkőző felek egyike olyan fölényben van, hogy a bíró megszünteti a küzdelmet és megnevezi a győztest.

Telemark: Befejező silendület.

Tempó bőgni: Lesikló lendület nagy sebességben.

Tempóénak: A futó vagy úszó ösztönösen be tudja osztani erejét és sebességét. Labdarúgásban: a futballista megérzi a beavatkozás legalkalmasabb pillanatát.

Tempófutás: Az egyenletes sebességgel való futás.

Terepfutás: Futóverseny ismeretlen terepen, térkép után igazodva.

Terepugrás: Botokra támaszkodva végzett síugrás a versenypályán.

Thirty: Harminc. A második megnyert labdamenet a teniszben.

Time: Idő.

Tiltott fogások: Azoknak a fogásoknak a megjelölése, amelyek az ellenfél testi épségét veszélyeztetik.

Törülközőt bedobni: Ökölvívásban a vesztesre álló fél segítse törülközőt dob a ringbe, ezzel jelzi hogy versenyzője feladja a küzdelmet.

Trial: Próbamérkőzés.

Tréner: Oktató, kiképző.

Tréning: A sportoló gyakorlatozása versenyek küzdelmek előtt.

Tus: Érvényes találat a vívósportban.

Ugrósánc: Az az építmény, amelyről a síugrásokot végzik.

Ugrószekrény: Öt farámából álló, tetején párnázott, 106 cm magas tornaszer.

Újonc: Aki még nyilvános versenyen nem indult.

Uper cut: Felütés.

Úszás: A motorvezetéses versenyző leszakad a vezetőmotor görgője mögül.

Vágás: Találat a kard élével vagy fokával.

Válldobás: Birkózásban az ellenfelet vállon keresztül emelve szőnyegre dobni.

Váltás: Stafétában az egyik futó vagy úszó célba érkezése után a következő versenyző indul.

Váltási zóna: Stafétafutóversenyeken a résztávolságok határvonalától előre és hátra lemért és kijelölt 10—10 méter távolság közötti terület, ahol a váltást végezni kell.

Váltóbot: A stafétafutók 30 cm hosszú botot visznek. Amikor az egyik futó végez a maga résztávolságával, a botot át kell adnia induló társának.

Védőfelszerelés: A testi épség szempontjából veszélyes játékoknál a résztvevők biztonsági felszerelése: maszk, plaszttron, kesztyű, térdvédő, bokavédő csontvédők.

Vegyes staféta: Mell-, hát- és gyorsúszásból álló stafétaverseny.

Veszélyes játék: Olyan véletlen vagy tudatos mozdulat, amely az ellenfél játékosában kárt tehet.

Vetődés: Tornásmozdulat, vagy a kapusnak az akciója, amikor a földre vagy a támadó játékos testére vetődve igyekszik megszerezni a labdát.

Vezetni: Az élen haladni, biztosítani bizonyos előre kiszámított tempót.

Világrekord: A világon elért legjobb eredmény.

Vízfogás: Az evezőslapát vízbemerítésének pillanata.

Vonallabda: Teniszjátékban az az érvényes labda, amely a határvonalakat érinti.

W-formáció: Olyan harci rend a labdarúgó játékban, ahol az összekötők hátrahúzódnak a fedezetsor támogatására s ennek következtében a támadó lánc W-formát mutat.

Ziccer: Könnyen megoldható, biztos helyzet.

Zsúri: Versenybíróóság.

Zsúrigép: Magyarországon tökéletesített elektromos berendezés, amely az esett tusokat jelzi.

»A SPORT«
kötetet
a PESTI NAPLÓ KÖNYVEK sorozata számára
szerkesztette
DERNŐI KOCSIS LÁSZLÓ

Munkatársai voltak:

BÁRÁNY ISTVÁN, CSÁNK ENDRE,
KELLNER DÁNIEL, KŐSZEGI IMRE,
PAPP LÁSZLÓ, PLUHÁR ISTVÁN

*

TARTALOM

	Olda
SZERKESZTŐ ELŐSZAVA.....	5
BEVEZETÉS	7
AZ ANGOL SPORTSZELLEM VILÁGHÓDÍTÓ ÚTJA.....	12
AMATŐRSÉG ÉS PROFESSZIONIZMUS	25
AZ OLIMPIÁSZOK	33
A SPORT ÉS AZ ORVOS <i>Dr. KELLNER DÁNIEL</i>	62
MINDNYÁJUNK SPORTJA	<i>KŐSZEGI IMRE</i> 76
A SPORT ÉS KÖZÖNSÉGE	<i>PLU H ÁR ISTVÁN</i> 116
A SPORTOK VILÁGTÖRTÉNELMÉNEK ÁBÉCÉJE	
Asztali tenisz	125
Atlétika	128
Baseball	137
Birkózás és súlyemelés.....	<i>PAP P LÁSZLÓ</i> 139
Céllövés	149
Dzsiu-dzsiu	151
Evezés	151
Futball	154
Füleslabda.....	166
Gyephokki	166
Kerékpár	167
Kézilabda.....	168
Korcsolyázás	168
Kosárlabda	170
Kriket	171
Lovaspóló	171
Modem pentatlon	172

	Oldal
A motor és a vakmerőség rekordjai <i>CSÁN K ENDRE</i> 173	
Ökölvívás.....	182
Pelote	184
Sí	185
Tenisz.....	197
Rugby	199
Torna	200
Úszás	<i>BÁRÁNY ISTVÁN</i> 205
Vitorlázó repülés.....	217
Vívás.....	219
Vízipóló	<i>BÁRÁNY ISTVÁN</i> 225
A SPORT HŐSEI	230
Bárány István — Borg — Kehrling Béla — Kovács József — Nurmi Paavo — Orth György — Petschauer Attila — Sárosi György — Big Bill Tilden	
A SPORT HŐSEINEK KIS LEXIKONA	261
A SPORT SZAKKIFEJEZÉSEINEK SZÓTÁRA	307

VÉGE